

HACİZDE SIRA CETVELİNE KARŞI
BAŞVURULABİLECEK YOLLAR

Yüksek Lisans Tezi

ZEYNEP ÖMEROĞLU

ZEYNEP ÖMEROĞLU

HACİZDE SIRA CETVELİNE KARŞI
BAŞVURULABİLECEK YOLLAR

Bilkent Üniversitesi 2023

Hukuk Bölümü
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
Ankara
Temmuz 2023

HACİZDE SIRA CETVELİNE KARŞI
BAŞVURULABİLECEK YOLLAR

İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü

ZEYNEP ÖMEROĞLU

Özel Hukuk Disiplininde Yüksek Lisans Derecesi
Kazanma Yükümlülüklerinin Bir Parçasıdır.

HUKUK BÖLÜMÜ
İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
ANKARA

Temmuz 2023

HACİZDE SIRA CETVELİNE KARŞI BAŞVURULABİLECEK YOLLAR
Zeynep Ömeroğlu

Bu tezi okuduğumu, kapsam ve nitelik bakımından Hukuk Yüksek Lisans derecesi için yeterli bulduğumu beyan ederim.

.....
Ejder Yılmaz
Tez Danışmanı

Bu tezi okuduğumu, kapsam ve nitelik bakımından Hukuk Yüksek Lisans derecesi için yeterli bulduğumu beyan ederim.

.....
Emel Hanağası
Tez Jüri Üyesi

Bu tezi okuduğumu, kapsam ve nitelik bakımından Hukuk Yüksek Lisans derecesi için yeterli bulduğumu beyan ederim.

.....
Mustafa Göksu
Tez Jüri Üyesi

Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü'nün onayı.

.....
Refet Soykan Gürkaynak
Enstitü Müdürü

ABSTRACT

REMEDIES THAT CAN BE APPLIED AGAINST THE ORDER LIST

Ömeroğlu, Zeynep

LL.M., Department of Law

Advisor: Prof. Dr. Ejder Yılmaz

July 2023

Order list in sequestration is regulated in Enforcement and Bankruptcy Code Articles 140-142. The order list in sequestration, which plays an important role for the practice, is regularised when the amount obtained from the sale is not sufficient to meet the receivables of all creditors. Although the articles related to the order list seem quite understandable at first, they have been the subject of many Turkish Supreme Court decisions.

The study area of the thesis is two remedies that can be applied against the order list in sequestration. These two remedies are count against the order list and action for demurral against the order list. The aim of the thesis is to present the solution proposals for the practice by revealing the features and differences of both remedies. In the first part of the thesis, after the concept of the order list was introduced, in the

second section, the count against the order list was processed. In the third and last part, the action for demurral against the order list is explained and solution suggestions are given in the conclusion part.

Keywords: Order List, Count Against The Order List, Action For Demurral Against The Order List

ÖZET

HACİZDE SIRA CETVELİNE KARŞI BAŞVURULABİLECEK YOLLAR

Ömeroğlu, Zeynep

Yüksek Lisans, Hukuk Bölümü

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ejder Yılmaz

Temmuz 2023

Hacizde sıra cetveli, İcra ve İflas Kanunu'nun 140-142. maddelerinde düzenlenmektedir. Uygulamada oldukça önemli bir yere sahip olan sıra cetveli, satıştan elde edilen tutar tüm alacaklıların alacağını karşılamaya yetmediğinde düzenlenir. Her ne kadar hacizde sıra cetveliyle ilgili maddeler, ilk etapta oldukça anlaşılır gözükse de birçok Yargıtay kararına konu olmuştur.

Tezin çalışma alanı, hacizde sıra cetveline karşı başvurulabilecek iki yoldur. Bunlar, İcra ve İflas Kanunu'nun 142. maddesinde düzenlenen sıra cetveline karşı şikâyet ve sıra cetveline itiraz davasıdır. Tezin amacı ise, her iki başvuru yolunun özellikleri ve farkları ortaya konularak uygulama için çözüm önerilerinin sunulmasıdır. Tezin ilk bölümünde sıra cetveli kavramı ortaya konulduktan sonra, ikinci bölümde sıra cetveline karşı şikâyet işlenmiştir. Üçüncü ve son bölümde ise sıra cetveline itiraz davası açıklanarak sonuç kısmında çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sıra Cetveli, Sıra Cetveline Karşı Şikâyet, Sıra Cetveline İtiraz Davası

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZET	v
KISALTMALAR CETVELİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HACİZDE SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ

§1. BİRDEN ÇOK ALACAKLININ BULUNDUĞU DURUMLAR	4
I. GENEL OLARAK	4
II. HACZE TAKİPLİ (ADİ) İŞTİRAK	6
III. HACZE TAKİPSİZ (İMTİYAZLI) İŞTİRAK	13
IV. KAMU ALACAKLARININ HACZE İŞTİRAKI	16
V. HACZE İŞTİRAKİN SONUÇLARI	18
§2. HACİZDE SIRA CETVELİ	20
I. SIRA CETVELİNİN TANIMI	20
II. SIRA CETVELİYLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ	23
III. SIRA CETVELİNİN AMACI	30
IV. SIRA CETVELİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	32
A. GENEL OLARAK	32
B. PAY CETVELİYLE İLİŞKİSİ	33
C. MÜKELLEFİYETLER LİSTESİYLE İLİŞKİSİ	34
V. SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ	37

A.	GENEL OLARAK	37
B.	SIRA CETVELİ DÜZENLENMESİ GEREKEN HALLERİN TESPİTİ	37
1.	Birden Fazla Alacaklının Bulunması	38
2.	Paraya Çevirme Aşamasının Sonlanmış Olması	38
3.	Satıştan Elde Edilen Tutarın Alacakları Karşılamaya Yetmemesi	39
C.	PAYLAŞIMA ESAS TUTARIN BELİRLENMESİ	39
D.	SIRA CETVELİNİ DÜZENLEMeye YETKİLİ İCRA DAİRESİNİN TESPİTİ	42
E.	DERECE VE SIRALARIN TESPİTİ	44
1.	Genel Olarak	44
2.	İlk Haczin Tespiti	45
3.	İştirak Eden Hacizlerin Belirlenmesi	45
4.	Sıra Düzeni	46
a.	Genel Olarak	46
b.	Rehinli Alacakların Önceliği	47
c.	Rehinli Alacaklar	49
aa.	Taşınır Rehni	49
bb.	Taşınmaz Rehni	54
c.	Adi (Rehinli Olmayan) Alacaklar	56
aa.	Birinci Sıra	57
bb.	İkinci Sıra	59
cc.	Üçüncü Sıra	59
dd.	Dördüncü Sıra	60
5.	Sıralar Arasındaki İlişki	61
F.	SIRA CETVELİNİN ŞEKLİ	62
G.	SIRA CETVELİNİN DÜZENLENME SÜRESİ	63
H.	SIRA CETVELİNİN TEBLİĞİ	63
İ.	SIRA CETVELİ KARARI, KESİNLEŞMESİ VE SONUÇLARI	64

İKİNCİ BÖLÜM

SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET YOLU

§3. GENEL OLARAK ŞİKAYET	66
I. ŞİKAYETİN TANIMI	67
II. ŞİKAYETİN AMACI	69
III. ŞİKAYETİN HUKUKİ NİTELİĞİ	71
A. GENEL OLARAK	71

B.	ŞİKAYETİN KANUN YOLU OLMASI	72
C.	ŞİKAYETİN İDARİ BİR YOL OLMASI	74
D.	ŞİKAYETİN KENDİNE ÖZGÜ BİR YOL OLMASI	75
E.	ŞİKAYETİN HUKUKİ BİR ÇARE OLUŞU	76
IV.	ŞİKAYETİN KONUSU	79
§4. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETİN KONUSU		81
I.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET SEBEPLERİ	83
A.	GENEL OLARAK	83
B.	KANUNA AYKIRILIK	83
C.	SIRAYA İTİRAZ	85
D.	SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMEMESİ	88
E.	SIRA CETVELİNİN EKSİK VEYA BELİRSİZ OLMASI	88
F.	İCRA MEMURUNUN TAKDİRİNİN HATALI OLMASI	89
§5. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET USULÜ		89
I.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETE BAŞVURU SÜRESİ	89
II.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETİN TARAFLARI	92
A.	GENEL OLARAK	92
B.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE TARAF EHLİYETİ	93
C.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET EHLİYETİ	95
D.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE SIFAT	98
III.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE HUKUKİ YARAR	100
IV.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE GÖREV VE YETKİ	103
A.	GÖREV	103
B.	YETKİ	105
C.	GÖREVSİZLİK VE YETKİSİZLİK KARARI	107
V.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET DİLEKÇESİ VE İNCELENMESİ	108
A.	ŞİKAYET DİLEKÇESİNİN VERİLMESİ USULÜ	108
B.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETİN İNCELENMESİ USULÜ	109
§6. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET SONUCUNDA VERİLECEK KARAR VE KANUN YOLLARI		112
I.	GENEL OLARAK	112

II.	TALEBİN KABULÜ	113
A.	SIRA CETVELİNİN İPTAL EDİLMESİ	113
B.	SIRA CETVELİNİN DÜZELTİLMESİ	114
C.	SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİNİN EMREDİLMESİ	115
III.	TALEBİN REDDİ	116
A.	USULDEN RET	116
B.	ESASTAN RET	117
IV.	SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET SONUCU VERİLEN KARARA KARŞI GİDİLEBİLECEK KANUN YOLLARI	118
A.	GENEL OLARAK	118
B.	İSTİNAF	118
C.	TEMYİZ	119
D.	YARGILAMANIN YENİLENMESİ	119
§7. KAMU ALACAKLARINA KARŞI ŞİKAYET		119

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI

§8. GENEL OLARAK SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI		121
I.	SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ KAPSAMI	122
II.	SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ TANIMI	124
III.	SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ AMACI	126
IV.	SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ	127
A.	GENEL OLARAK	127
B.	DAVA TÜRÜ OLARAK NİTELİĞİ	128
1.	Dava Konusu	128
2.	Talep Sonucu	130
C.	BENZER KURUMLARDAN FARKLARI	132
1.	İstihkak Davasından Farkı	132
2.	Sıra Cetveline Karşı Şikâyetten Farkı	133
3.	İtirazın İptali Davasından Farkı	136
§9. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI USULÜ		136

I.	SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ TARAFLARI	137
A.	GENEL OLARAK	137
B.	DAVACI	137
C.	DAVALI	140
D.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA TARAF EHLİYETİ	141
E.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA DAVA EHLİYETİ	142
F.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA SIFAT	143
II.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA GÖREV VE YETKİ	145
A.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA GÖREV	145
B.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA YETKİ	148
III.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA YARGILAMA USULÜ	149
IV.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ AÇILMA SÜRESİ	150
V.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ AÇILMA SEBEPLERİ	152
A.	GENEL OLARAK	152
B.	DAVALININ ALACAĞININ MİKTARINA YÖNELİK İTİRAZ	153
C.	DAVALININ ALACAĞININ VARLIĞINA YÖNELİK İTİRAZ	155
D.	DAVACI ALACAKLININ SIRASINA İTİRAZ	157
E.	BORÇLU VE DAVACI ALACAKLININ İÇİNDE BULUNABİLECEĞİ OLASI DURUMLAR	159
VI.	İSPAT YÜKÜ VE DELİLLER	162
VII.	DAVA KONUSUNUN DEĞERİNİN TESPİTİ	166
VIII.	YARGILAMA HARÇ VE GİDERLERİ	168
IX.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ GÖRÜLMESİNİ ENGELLEYEN HUSUSLAR	169
A.	GENEL OLARAK	169
B.	TAKİPSİZ İŞTİRAK TALEBİ	169
C.	MÜKELLEFİYET LİSTESİ İLE İLGİLİ DURUM	171
D.	İSTİHKAK DAVASI	172
§10.	SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI SONUCUNDA VERİLECEK KARAR VE KANUN YOLLARI	172
I.	DAVA SONUCUNDA VERİLECEK HÜKÜM	172
A.	DAVANIN KABULÜ	172
B.	DAVANIN REDDİ	177

C.	DAVANIN KONUSUZ KALMASI	177
II.	KARARA KARŞI GİDİLEBİLECEK KANUN YOLLARI	178
A.	KANUN YOLLARINA BAŞVURU, PAYLAŞMAYA ENGEL MİDİR?	178
B.	İSTİNAF	179
C.	TEMYİZ	180
D.	YARGILAMANIN YENİLENMESİ	180
§11. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA ORTAYA ÇIKABİLECEK SORUNLAR		181
I.	KESİN HÜKÜM SORUNU	181
II.	ŞİKAYET YOLUNA BAŞVURULMUŞ OLMASININ SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ GÖRÜLMESİNİ ENGELLEYİP ENGELLEMEMEYECEĞİ SORUNU	182
§12. KAMU ALACAKLARINA İTİRAZ DAVASI		184
SONUÇ		188
KAYNAKÇA		194

KISALTMALAR CETVELİ

AHBVÜHFD : Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

Aşa. : Aşağı

ATM : Asliye Ticaret Mahkemesi

AYMK : Anayasa Mahkemesi Kararı

BAM : Bölge Adliye Mahkemesi

BGE : İsviçre Federal Mahkemesi

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

DEÜHFD : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

dn. : Dipnot

E. : Esas

ERÜHFD : Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GSÜHFD : Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

HD. : Hukuk Dairesi

HGK : Hukuk Genel Kurulu

HMK : Hukuk Muhakemeleri Kanunu

HUMK : Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

İİD : İcra ve İflas Dairesi

İİK : İcra ve İflas Kanunu

İNÜHFD : İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

İÜHF	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
Kanun:	İcra ve İflas Kanunu
m.	: Madde
MÜHFD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
MÜHFAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Dergisi
RG.	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SHD	: Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SÜHFD	: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Dergisi
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TK	: Tebligat Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Yarg.	: Yargıtay
YBHD	: Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi
YİBGK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu
Yuk.	: Yukarı
YÜHFD	: Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

ZPO : Alman Usul Kanunu

GİRİŞ

Alacaklı ve borçlu ilişkisi olgusu, tarih boyunca şekil değiştirerek var olmuştur. Günümüzde, değiş-tokuşun yanı sıra paranın da oluşturduğu edimler arasında mübadele ilişkisi devam etmektedir. Bu mübadele ilişkisinde bir borçlu ve bir alacaklı bulunur. Borçlu, kesin ve belirli yükümlülüğü olan kişi olarak tanımlanmaktadır¹. Alacaklı ise, borç ilişkisinde, borçludan sözleşme konusu edimi talep etme hakkı bulunan taraftır. Borçlu tarafından borç ödenmediğinde uyuşmazlık çıkar. Bu uyuşmazlığın, tarafların birbirlerine cebir uygulayarak çözmesi düşünülemez çünkü hukukumuzda *ihkakı hak* (kendiliğinden hak alma) yasağı bulunur². Bu sebepten ötürü alacaklının hakları, sadece *hukuki cebir* (hukuki zorlama) uygulanarak korunabilmektedir³. Aksi takdirde, kişilerin haklarını almak için birbirlerine bizzat güç uygulamaları sonucunda orantılı olmayan hareketlerde bulunurlar ve toplumsal huzura zarar verme ihtimalleri doğar⁴.

Dolayısıyla, alacaklı ve borçlu arasındaki borç ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, özel hukuk uyuşmazlığı olarak nitelendirilir ve mahkemeler eliyle çözülür. Mahkemeler, uyuşmazlığı çözüme kavuştururlar ve uyuşmazlık hakkında hüküm (*ilam*) verirler. Fakat hükme bağlanmayan borçların da varlığı söz konusudur ve *ahde vefa ilkesi* gereğince tarafların, herhangi bir zorlama olmaksızın borçlarını ödemeleri beklenir⁵.

Sözleşmeye ve kanuna saygı, şüphesiz ki her gelişmiş toplumda, toplumun

¹ Postacıoğlu, İ.: İcra Hukuku Esasları, 5. Baskı, İstanbul 1982, s. 3.

² Arslan, R./Yılmaz, E./Taşpınar Ayvaz, S./Hanağası, E.: İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, Ankara 2022, s. 39.

³ Gaul, H.F./ Deren Yıldırım, N.: İcra Hukuku Analizleri, 6. Baskı, İstanbul 2021, s. 25.

⁴ Postacıoğlu (İcra), s. 4.

⁵ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 39.

fertlerinden beklenen davranış şeklidir. Fakat kişiler borçlarına uymadıklarında, *ihkakı hak* yasağının bir gereği olarak ve istisnaen cebri yollara başvurulması gerekir⁶. İcra ve iflas hukukunun, başka bir adıyla cebri icra hukukunun varlık sebebi de bu toplumsal gerekliliktir. Çünkü alacaklının hakları da en az borçlunun hakları kadar korunmaya değer bulunmaktadır. İcra ve iflas hukuku, menfaatleri çatışan borçlu ve alacaklının hakları arasındaki dengeyi en adil biçimde sağlamayı amaç edinmiştir⁷. Bu sebeple, kanun koyucu tarafından çeşitli mekanizmalar öngörülmüştür.

Her ne kadar akla ilk olarak tek borçlunun ve tek alacaklının bulunduğu durum gelse de, borçlunun birden fazla alacaklısının bulunması mümkündür. Bu alacaklıların, haczedilen malın yahut hakkın satışından elde edecekleri tutarı nasıl paylaşacakları sorunu, bu noktada gündeme gelir. Tutar, tüm alacakları karşılamaya yettiğinde sorun çıkmaz. Fakat, günümüzün ekonomik koşulları da düşünüldüğünde, çoğu zaman satıştan elde edilen tutar, tüm alacakları karşılamaya yetmemekte ve alacaklılar arasında paylaşım sorunu ortaya çıkmaktadır. Kanun koyucu, bu sorunu alacaklıların niteliklerine göre sıralama yaparak çözmeyi tercih etmiştir. Bu bağlamda alacaklılar, İİK m. 206'ya göre sıralamaya tabi tutuldukları, icra dairesi tarafından hazırlanan bir listede yer almaktadırlar ve bu listenin adı "sıra cetveli"dir. Şüphesiz ki, sıra cetveli hazırlanırken icra dairesi tarafından yapılan hatalar veya alacağın maddi hukuktaki varlık durumunun sıra cetvelinde gösterilenden farklı olması durumları yaşanabilmektedir. Bu durumlarda; alacaklıya, borçluya ve gerektiğinde menfaati olan üçüncü kişilere bir savunma mekanizması tanınması gerekir. İİK m. 142 de, bu amaçla kanun koyucu tarafından getirilmiş bir maddedir.

⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 39.

⁷ Berkin, N.: İcra Hukuku Dersleri, 2. Baskı, İstanbul 1969, s. 15.

İflas hukuku kapsamında da sıra cetveli düzenlenir fakat, iflas hukukundaki sıra cetveli ve buna karşı başvurulabilecek yollar, çalışmamızın kapsamı dışındadır. Çalışmamızın kapsamını; genel hatlarıyla birden çok alacaklının bulunduğu durumlar ve hacizde sıra cetveli, asıl olarak ise hacizde sıra cetveline karşı başvurulabilecek yollar oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

HACİZDE SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ

§1. BİRDEN ÇOK ALACAKLININ BULUNDUĞU DURUMLAR

I. GENEL OLARAK

Sıra cetveli; hacze iştirak ve bakiye haczinden kaynaklı birden ziyade alacaklının bulunduğu durumlarda, bu alacaklıların (rehinli veya hacizli alacaklar olabilir) satıştan elde edilen hasılatı ne şekilde paylaşacaklarını gösterir⁸. Birden çok alacaklının bulunduğu durumlardan biri olan hacze iştirak ilk olarak akla gelir. Fakat, başka bir alacaklının koydurduğu hacizden veya rehinden arta kalan bakiye kısım için de rehin veya haciz oluşturulması da mümkündür⁹.

Bunlardan ilki olan hacze iştirak kurumu, İİK 100-101. maddelerde ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanununun 21. maddesinde düzenlenmektedir¹⁰. Alacağının tahsili için takip başlatmış olan alacaklı, ödeme emrinin kesinleşmesi üzerine icra dairesinden borçlunun malları üzerine haciz konulmasını talep eder. Bunun üzerine icra dairesi, borçlunun İİK m. 82-83 sınırları içinde kalmak üzere, haczi caiz mal, alacak ve haklarını tespit eder¹¹. Bu bağlamda, borçlunun haczedilebilir malvarlığına, icra dairesi tarafından borcun tahsili amacıyla el konulabilir¹². Fakat, ilk haczi koyduran alacaklının haczine, borçlunun başka alacaklıları olduğu takdirde, onlar da katılabilir. Bu durum, çalışmamızın konusunu

⁸ Karakaş, C.F.: *Haciz Sıra Cetvelinin Şekli*, Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan 2009, s. 295-296.

⁹ Karakaş (Haciz), s. 295-296.

¹⁰ Karakaş (Haciz), s. 295.

¹¹ Akil, C.: *Yargıtay Kararları Işığında Haline Münasip Evin Haczedilmezliği (Meskeniyet) İddiası (İİK m. 82/12)*, AÜHFD 2011, C. 60 S.4, s. 775.

¹² Akil, s. 776.

oluşturan “sıra cetveli” ile doğrudan ilgilidir. Çünkü, sıra cetveli oluşturulabilmesinin şartları; birden fazla alacaklının bulunması, bu alacaklıların söz konusu mal, hak ve alacağa haciz koydurması ve bu alacaklılar arasında paylaşım yapılması gerekliliğidir¹³.

Hacze iştirak kurumu, Kanunda ikiye ayrılarak düzenlenmiştir¹⁴. İİK m. 100’de, hacze takip yaparak, yani adi şekilde katılma düzenlenmektedir. Bu iştirak türünde, haciz yoluyla takip yapan başka alacaklı veya alacaklılar, haczi ilk koyduran alacaklının haczine katılmayı talep ederler¹⁵. İİK m. 101’de ise, borçluya karşı takip yapmayan fakat elinde, ilk alacaklının koydurduğu hacze katılmasını sağlayacak belgeler bulunan, kanunen imtiyazlı durumda bulunan alacaklıların durumu düzenlenmektedir¹⁶.

Hacze iştirak bağlamında, çeşitli hukuk düzenlerinde çeşitli görüşler benimsenmiştir. Başka bir deyişle, ilk haciz koyduran alacaklının durumuyla hacze katılmayı talep eden diğer alacaklıların durumu, çeşitli hukuk düzenlerinde farklı şekilde ele alınmıştır. Alman ve Avusturya hukukunda, ilk haciz koyduran alacaklı, ZPO §. 804 ve Alman İflas Kanunu §. 49 uyarınca, rehin hakkına benzer şekilde, alacağının tatmininde “öncelikli” alacaklı konumundadır¹⁷. Fransız sisteminde ise, satıştan elde edilen gelir paylaşılana kadar hacze iştirak mümkündür, borçlunun hacedilen malları üzerinde tüm alacaklılar ortaktır ve alacaklarının muaccel olması şartıyla paylaşımdan eşit olarak yararlanabilirler¹⁸. Alacaklılar arasında yapılan paylaşım; eğer satıştan elde edilen hasılat tüm alacakları karşılamaya yetmezse, alacaklıların

¹³ Üstündağ, S.: İcra Hukukunun Esasları, 8. Baskı, İstanbul 2004, s. 296.

¹⁴ Yılmaz, M.A.E.: *Hacze Takipli Katılma (Hacze Adi İştirak)*, AÜHFD 1973, C.30 S.1-4, s. 272.

¹⁵ Yılmaz (Takipli), s. 272.

¹⁶ Yılmaz (Takipli), s. 362.

¹⁷ Yılmaz (Takipli), s. 273; Uyar, T.: *Hacze Adi (Takipli) Katılma*, TBB Dergisi 2006, S. 66, s. 352-353.

¹⁸ Uyar (Takipli), s. 353.

alacakları oranında, yani iflastaki gibi garameten paylaşım şeklindedir¹⁹. İsviçre sisteminde ise, kademeli bir usul öngörülmüştür; bu bağlamda iştirak süreci 30 günlük periyotlara ayrılmıştır. İlk haciz koyduran alacaklının haczinin ardından ilk 30 gün içinde hacze katılan alacaklılar ilk grubu oluştururken, sonraki 30 günlük dönemlerde katılan alacaklılar ise daha alt kademeleri oluştururlar²⁰. Ayrıca, hacze iştirak etmek isteyen alacaklılardan, alacaklarını ispatlamaları amacıyla belge sunmaları beklenmez²¹.

Tüm bu düzenlemeler birbirinden tamamen farklı özellikler teşkil etmekle birlikte, Türk sistemi bunların sakıncalarını gidermek üzere bir mekanizma öngörmüştür²². Hacze iştirakin kapsamı İsviçre hukukuna göre daha dar tutulmakla birlikte, eğer borçlunun haczedilen malının veya hakkının satışından elde edilen tutar, tüm alacaklıların alacağını karşılıyorsa, paylaşırma buna göre yapılır ve herhangi bir sorun ortaya çıkmaz. Buna karşılık, satıştan elde edilen tutar eğer tüm alacaklıların alacağını karşılamaya yetmiyorsa, bu durumda sıra cetveli yapılması ihtiyaç haline gelir.

II. HACZE TAKİPLİ (ADİ) İŞTİRAK

Hacze adi iştirak kurumu, İİK m. 100'de düzenlenmiştir. İİK m. 100'e göre, bir alacaklının başka bir alacaklının koydurduğu hacze katılabilmesi için takip yapmış olması, haciz talep etme yetkisinin doğmuş bulunması ve bu iştirak talebinin, satıştan elde edilen tutar icra dairesinin vizesine girene kadar yapılması gerekir. Bu şartları

¹⁹ Yılmaz (Takipli), s. 274.

²⁰ Yılmaz (Takipli), s. 276.; Uyar (Takipli), s. 353.

²¹ Yılmaz (Takipli), s. 276.

²² Yılmaz (Takipli), s. 277-278.

gerçekleştiren her alacaklı, hacze katılabilir²³. Hacedilip paraya çevrilen şey; mal, hak veya alacak niteliğine sahip olabilir²⁴.

Hacze katılan alacaklılar, İsviçre hukukundaki gibi 30 günlük süre şartıyla olmasa da, İİK m. 206 uyarınca derecelendirilir ve her bir derece içindeki alacaklılara garameten paylaşım yapılır²⁵. İlk dereceye paraların ödenmesinden sonra, kalan miktar alt derecelere sırasıyla ödenir. Hacze takipli iştirakin, çeşitli şartları bulunmaktadır ve bu şartların hepsinin aynı anda sağlanması gerekir.

İlk şart, bir alacaklı tarafından konan hacze iştirak edildiği takdirde, hangi alacaklının haczinin “ilk haciz” olarak belirleneceğine yöneliktir. İlk haczin hangi haciz olduğu hususunda iki olasılık ortaya çıkar. Bunlar, icra dairesinin hacze karar verdiği tarihin mi yoksa haczi icra ettiği tarihin mi belirleyici olduğudur. Bu hususta Yargıtay, iki farklı doğrultuda kararlar vermiştir; bunlar, hacze karar verilen tarihin ilk haczi belirlediğini ifade eden görüş²⁶ ve haczin uygulandığı tarihin ilk haczi belirlediğini ifade eden görüş²⁷. Doktrinde hâkim görüş ve Yargıtay’ın uygulamasına göre, ilk haczin uygulandığı tarih, ilk haczin belirlenmesinde baz alınmalıdır²⁸. Aynı gün içinde uygulanan hacizler bakımından öncelik sıralaması yapılırken, haczin yapıldığı saat ve dakika dikkate alınır²⁹. Ayrıca haciz, Kanunda belirlenen süre içinde talep edilmiş ve yapılmış olmalıdır.

²³ Uyar (Takipli), s. 353.

²⁴ Yılmaz (Takipli), s. 278.

²⁵ Yılmaz (Takipli), s. 278.

²⁶ Yarg. İİD., T. 15.05.1957, E. 3031, K. 3212, (Akyazan, İhtiyati, s. 314).

²⁷ Yarg. İDD., T. 16.02.1965, E.1713, K. 1856, (Deynekli/Kısa, s. 11).

²⁸ Kuru, B.: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 533; Yılmaz (Takipli), s. 281; Akyazan (İhtiyati), s. 64.

²⁹ “...Derece kararının düzenlenmesinde ilk haczin fiilen uygulandığı dosyanın öne alınması esastır. Diğer hacizler aynı gün icra edilmiş ise, o günün saatleri itibarıyla hangisinin öncelik taşıdığı tespit edilmelidir.”, Yarg. 12. HD, T. 05.05.1987, E. 1986/8969 K. 1987/6054, (Legalbank, Erişim Tarihi 03.12.2022).

Meriç, N.: Türk-İsviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları, Ankara 2015, s. 135.

Kanunda, ilk haczin niteliğiyle ilgili düzenleme yapılmamıştır³⁰. İİK m. 100’de buna yönelik düzenlenen husus, “yapılan ilk haciz üzerine satılan malın tutarının vezneye girinceye kadar...” şeklindedir. Yargıtay, ilk haczin kesin haciz olması gerektiği görüşündedir, zaten kararlarında bu görüşünü “ilk kesin haciz” olarak ifade etmektedir³¹. İhtiyati haczin ise, kesin hacze dönüşmediği sürece ilk haciz olamayacağı kabul edilmelidir. İhtiyati haciz, para veya parayla ölçülebilen bir alacak hakkında yürütülen icra takibinin başarısız olmasının engellenmesi amacıyla, mahkeme kararıyla, borçlunun borcunun ödenmesine yetecek ölçüde malına “geçici” olarak el konulmasını ifade eder³². Hacze iştirakin amacı, ilk konulan haciz neticesinde yapılacak satışın bedelinden, borçlunun diğer alacaklılarının da yararlanmasını sağlamaktır³³. İhtiyati haciz ise, bir koruma tedbiridir ve ancak borçlu, borcunu ödemediği zaman, icra dairesi tarafından el konulan mal, alacak ve hakları satışa konu olur³⁴. İİK m. 100/1’den de anlaşılacağı üzere, sadece ilk haczin ilamsız yahut ilamlı takip üzerine yapılacağı düzenlenmiştir³⁵. Bunun aksi bir yorum, borçlunun menfaatlerini koruduğu için aynı zamanda kamu hukukuna da tabi sayılan icra ve iflas hukukunun amacına da ters düşer. Aynı zamanda, temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğini öngören Anayasanın 13. maddesini

³⁰ Yılmaz (Takipli), s. 280.

³¹ Örn, “...Mahkemece iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre; İslahiye İcra Müdürlüğü’nün 2012/210 Esas sayılı dosyasındaki ihtiyati haczin ilk kesin hacizden önce konulan ihtiyati haczin İİK’nın 100. maddesinde ki koşulları taşıyamaması ve ilk kesin hacizden sonra kesinleştiği gerekçesiyle, şikayetin reddine...”, Yarg. 23. HD., T. 22.6.2015, E. 2014/9906, K. 2015/4802, (Lexpera, Erişim Tarihi 16.06.2023). Aynı ifadenin geçtiği başka bir karar, bkz. Yarg. 23. HD., T. 15.02.2012, E. 2011/5022, K. 2012/1032, (Lexpera, Erişim Tarihi 16.06.2023). Ayrıca, ihtiyati haciz kesin hacze dönüştüğü takdirde, tarihte öncelik şartını da sağlıyorsa ilk kesin haciz olma niteliğine sahip olabilir. Bkz., “...Davacının ihtiyati haczi daha önce kesin hacze dönüşerek ilk haciz niteliğini kazanmıştır. Kesin hacizden önce ihtiyati haciz uygulayan alacaklının ... tarihinde kesin hacze dönüşmüştür.”, Yarg. 19. HD., T. 28.09.2006, E. 2006/5999, K. 2006/8954, (Lexpera, Erişim Tarihi 16.06.2023)

³² Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 447.; Pekcanıtez, H./ Atalay, O./Sungurtekin Özkan, M./Özekes, M.: İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2022, s. 346.

³³ Akcan, R.: Hacze İştirak, 1. Baskı, Ankara 2005, s. 15.

³⁴ Postacıoğlu (İcra), s. 708.

³⁵ Akyazan, S.: İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Dereceleri, 1958, s. 60.

yok sayan bir yorum yapılmış olacaktır. Benzer bir durum, geçici (*muvaqqat*) haciz bakımından da söz konusu olur. Geçici haciz kurumu, İİK m. 69'da düzenlenmektedir. Maddenin lafzından da anlaşılabilceği üzere, geçici hacze istinaden alacaklı satış talep edemez. Dolayısıyla ihtiyati haciz ve geçici haciz, hacze iştirak kapsamında "ilk haciz" kapsamında değerlendirilemez. Doktrinde de ilk haczin kesin haciz olması gerektiği konusunda görüş birliği bulunmaktadır³⁶. Borçlunun haczedilen mal ve hakları üzerinde ihtiyati haciz varsa ve bu haciz henüz kesin hacze dönüşmemişse ve fakat başka alacaklılar bu mal veya hakkı haczederse, İİK m. 268'de de düzenlendiği üzere, ihtiyati haciz sahibi alacaklı resen bu hacze kendiliğinden ve geçici olarak iştirak eder.

İlk haczin hangi haciz olduğunun belirlenmesinin ardından, hacze takipli iştirakin diğer koşulları incelenmelidir. Bunlardan ilki, hacze iştirak etmek isteyen alacaklının da borçluya karşı takip yapması gerektiğine yöneliktir³⁷. İİK m. 100'de, hacze iştirak etmeyi talep eden alacaklının, borçluyu "ilamsız veya ilamlı takip yoluyla takip etmesi" koşulu getirilmiştir. Ayrıca alacaklının, yaptığı takibe dayanarak haciz talep etme yetkisinin zamanının gelmiş olması gerekir. Genel haciz yoluyla takiple ilgili durum, İİK m. 78'de düzenlenmiştir. Bu bağlamda, ya borçlu ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde ödeme emrine karşı itirazını sunmamışsa ya da itiraz ettiyse bile itiraz kaldırılmış veya iptal edilmişse, ödeme emri kesinleşir ve alacaklının haciz talep etme yetkisi doğar. Kambiyo senetlerine mahsus takip yolunda ise, borçluya verilen ödeme süresi on gündür ve genel haciz yoluyla takipten farklı olarak; İİK m. 170 uyarınca, borçlunun itirazı satıştan başka icra takip işlemini

³⁶Akyazan (İhtiyati), s.60; Yılmaz (Takipli), s. 281; Deynekli, A./Kısa,S.: Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli, 3. Baskı, Ankara 2005, s.10; Deren Yıldırım, N.: Türk, İsviçre ve Alman Hukukunda Hacze (Adi) İştirak, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1989, s. 14.

³⁷Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 358; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 192.

durdurmaz. Dolayısıyla, borçlu tarafından borca veya imzaya itiraz edilse dahi, alacaklının haciz isteme yetkisi doğmuştur³⁸. Fakat *Deynekli/Kısa*, takip henüz kesinleşmediği için hacze iştirakin geçici olarak kabul edilmesi gerektiğini, ifade etmektedir³⁹. Kanaatimizce, kambiyo senetlerine mahsus takibin amacı, alacaklının mümkün olduğunca hızlı şekilde alacağına kavuşması olduğu için, haciz kesinleşmese dahi hacze iştirak imkanının tanınması, yerinde olur.

İlamlı takiple ilgili durum ise İİK m. 37’de düzenlenmiştir. Burada, ilamsız takipte olduğu gibi borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi durumu söz konusu olmadığı için, icra emrinde yazılı yedi günlük ödeme süresi geçtiği halde borçlu borcunu ödemezse, alacaklının yine haciz talep etme yetkisi doğacaktır. Alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapıyorsa da, ilk hacze iştirak etmesi mümkündür. Alacaklının satış talebinden sonra hazırlanan ve kesinleşen kıymet takdiri raporuna göre, eğer satıştan elde edilen tutarın alacağı tamamen karşılamayacağı tahmin ediliyorsa, alacaklıya geçici rehin açığı belgesi verilmektedir⁴⁰. Bu belgeye dayanarak alacaklı, İİK m. 100 uyarınca hacze iştirak edebilmektedir. Kira alacağına dayalı haciz yoluyla takip yapılarak da hacze iştirak edilmesi mümkündür⁴¹. Bu alacaklılar, haciz talep etme yetkilerini yasal süresi içinde kullanmış olmalıdırlar. İİK m. 78 uyarınca, borçluya ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıl geçmekle birlikte alacaklının haciz isteme hakkı ortadan kalkmaktadır.

Hacze takipli iştirak bakımından aranan ikinci şart ise, öncelik (*tekaddüm*) şartıdır.

Hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacağı, ilk haczin sahibi olan alacaklıdan

³⁸ Deynekli/Kısa, s. 6. Bu hususta Yargıtay’ın görüşü; Yarg. 19 HD., T. 24.06.1999, 3794 E., 4391 K. (Deynekli/Kısa, s. 179.)

³⁹ Deynekli/Kısa, s. 6.

⁴⁰ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 543.

⁴¹ Deynekli/Kısa, s. 10.

evvel doğmuş olmalıdır⁴². İlamlı takiplerde, alacağa ilişkin ilamın konu olduğu davanın açılma tarihi, alacağın önceliğinde esas alınmaktadır. “İlam” ifadesinden, HMK m. 301’deki ilam, başka bir deyişle “bir mahkeme tarafından verilen karar” şeklinde anlaşılmalıdır⁴³. İlamsız takiplerde ise takip talebinde bulunulan tarih, alacağın önceliği bakımından önemlidir. Öncelik şartı, İİK m. 100’de sınırlı sayıda sayılan belgelerle sağlanabilmektedir. Bu bağlamda; borç ödemedен aciz belgesi, İİK m. 105/I’de düzenlenen kesin aciz belgesi, İİK m. 143’te düzenlenen kesin aciz belgesi, ilam, hakem kararı, düzenleme veya onaylama biçiminde noter senetleri, resmi daire ve yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne uygun şekilde verdikleri makbuz veya belgeler, öncelik şartını ispatlamaya yarayan belgelerdir⁴⁴. İİK m. 38’de sayılan ilam niteliğindeki tüm belgelerin hacze iştirak imkânı sağlamadığı kabul edilmelidir. Çünkü, ilam niteliğindeki belgeler, ilamlar gibi maddi anlamda kesin hüküm teşkil etme yetisine sahip değildir ve bu belgelere karşı HMK m. 209 uyarınca sahtelik davası açılması mümkündür.

Hacze takipli iştirak bakımından aranan üçüncü şart; iştirak zamanıyla ilgilidir⁴⁵. İİK m. 100 uyarınca, iştirak talebi, satışı yapılan malın tutarı icra dairesi veznesine girene kadar, yapılabilmektedir. 6183 sayılı Kanunda ise bundan farklı bir düzenleme yapılmıştır ve kamu alacaklarının hacze iştirak süresinin, haczedilen malın paraya çevrilmesine kadar olan sürede yapılması gerektiği belirtilmiştir⁴⁶. Doktrinde de, İİK düzenlemesinin 6183 sayılı Kanundaki şekilde anlaşılması gerektiğine yönelik

⁴² Postacıoğlu (İcra), s. 427.; Kuru (El Kitabı), s. 532-533; Kuru, B.: İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 1972-1973, s. 177.

⁴³ Atalı, M./Ermenek, İ./Erdoğan, E.: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2021, s. 501.

⁴⁴ Bkz. Deynekli/Kısa, s. 13-16.

⁴⁵ Kuru (El Kitabı), s. 535; Kuru (İcra), s. 178-179.

⁴⁶ Deynekli/ Kısa, s. 17.

“İcra ve İflâs Kanunu’nun 100, I hükmüne göre, ilk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar aynı derecede hacze iştirak edilebilir. Burada zaman ölçüsü olarak gün tayin edilmiş değildir.” Yarg. 19. HD., T. 04.04.2008, E. 2007/1075 K. 2008/3448 (Lexpera, Erişim Tarihi 03.12.2022).

görüşler de vardır⁴⁷. Bunun sebebi; İİK düzenlemesinin, hacze iştirak süresini, satış bedelini ödeyecek kişinin bedeli ödediği tarihe göre değişkenlik göstermesine müsaade etmesidir⁴⁸. Dolayısıyla, satılan malın bedelini ödeyen alacaklı erken davranırsa hacze iştirak süresi kısalacak; geç davranırsa hacze iştirak süresi uzayacaktır⁴⁹. *Pekcanitez* ise, hacze iştirak süresinin Kanunda yazıldığı şekilde anlaşılması gerektiği, hacze iştirakın para vezneye girene kadar mümkün olduğu görüşündedir⁵⁰. Kanaatimizce, somut olaya göre paranın vezneye girme süresi değişebileceğinden, İİK’de de 6183 sayılı Kanuna paralel bir düzenleme yapılmalı ve hem özel alacaklar bakımından, hem de kamu alacakları bakımından hacze iştirak kurumu yeknesak hale getirilmelidir.

Aynı şekilde, icra dairesi veznesinde bulunan paranın haczi bakımından iştirak süresinin hesaplanması da doktrinde tartışılmıştır⁵¹. Bu durum, özellikle İİK m. 89’da düzenlenen alacak haczi bakımından sorun oluşturur. Eğer haczedilecek alacak para ise, burada satış yani paraya çevirme aşaması söz konusu olmadığından haczedilen para direkt olarak vezneye girer. Dolayısıyla bu görüşe göre iştirak süresi, “para vezneye girene kadar” şeklinde ve İİK düzenlemesine paralel olarak anlaşılmalıdır⁵².

Hacze iştirakin zamanı bakımından sorun yaratan bir diğer husus ise, ihalenin feshidir. İhale alıcısı, ihale neticesinde ihale bedelini peşin ödemekte ve fakat sonrasında ihaleye fesat karıştırıldığı için ihale feshedilebilmektedir⁵³. Bu konudaki *Yılmaz*’a ait görüş, alıcının parayı vezneye ödediği anın baz alınması gerektiğine

⁴⁷ Kuru (İcra) s. 179; Üstündağ (İcra), s. 231-232; Postacıoğlu (İcra), s. 437.; Belgesay, M.R.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2. Baskı, İstanbul 1949, s. 121; Ansay, S.Ş.: Hukuk İcra ve İflas Usulleri, 5. Baskı, Ankara 1960, s.124, Deynekli/Kısa, s. 20, Deren Yıldırım, s. 30-31.

⁴⁸ Deren Yıldırım (İştirak), s. 30.

⁴⁹ Postacıoğlu (İcra), s. 438.; Belgesay, s. 121.

⁵⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 193.

⁵¹ Postacıoğlu (İcra), s. 438; Deren Yıldırım (İştirak), s. 30-31.

⁵² Yılmaz (Takipli), s. 288

⁵³ Deren Yıldırım (İştirak), s. 30.

yöneliktir⁵⁴. *Deren Yıldırım* ise bu görüşe katılmamaktadır, çünkü ihalenin feshi kararının inşai etkili olarak ihaleyi ortadan kaldırdığını ifade etmektedir. İhale feshedildiği takdirde, borcu ödenen alacaklıdan ihale bedelinin geri alınabildiği kabul edildiğinde, iştirak süresinin kısa tutulması amacıyla ilk ihale sonucu, paranın vezneye girmesi olarak belirlenmesi, yerinde bulunmamıştır⁵⁵.

Bu şartların hepsi aynı anda yerine getirildiği takdirde, alacaklı tarafından hacze iştirak mümkündür.

III. HACZE TAKİPSİZ (İMTİYAZLI) İŞTİRAK

Hacze takipli iştirakin yanı sıra, çeşitli şartları taşıyan bazı alacaklılar, takip yapmadan da ilk yapılan hacze katılabilmektedirler. Bu durum, İİK m. 101’de düzenlenmektedir. Takipsiz iştirakte bulunacak kişilere Kanun, imtiyaz tanımıştır⁵⁶. Bu imtiyazın tanınma sebebi, bu kişilerin borçluya karşı icra takibi başlatmasında çeşitli zorluklar bulunabilmesi ve bu zorluklar sebebiyle zarar görmelerinin önlenmesi düşüncesidir. Çünkü bu maddede düzenlenen alacaklıların alacakları aile hukuku, vesayet ve kayyımlik gibi ilişkilerden doğmakta olup; bu kişilerin birbirlerine karşı icra takibi başlatmalarında, hukuki, fiili ve tıpkı birbirlerine senet vermekte olduğu gibi manevi bir imkânsızlık bulunmaktadır⁵⁷.

İİK m. 101’de bahsedilen “imtiyazlı alacak” ile aşağıda da açıklanacak olan İİK m. 206’da yer alan sıra düzenindeki “imtiyazlı alacak” grubu farklıdır ve tamamen örtüşmemektedir, bu sebeple hacze “takipsiz” iştirak ifadesi, kavram karmaşası

⁵⁴ Yılmaz (Takipli), s. 290.

⁵⁵ Deren Yıldırım (İştirak), s. 31-32.

⁵⁶ Yılmaz, M.A.E.: *Hacze Takipsiz Katılma (Hacze İmtiyazlı İştirak)*, AÜHFD 1974, C. 31 S. 1, s. 362.

⁵⁷ Senetle ispat manevi imkânsızlık; hukuki imkansızlığa örnek olarak eşlerin birbirine karşı icra takibi başlatamaması, fiili imkansızlığa ise örnek olarak çocuğun malvarlığının anne-baba yönetiminde olması gösterilebilmektedir. Bkz. Yılmaz (Takipsiz), s. 364-366.

doğmaması açısından daha yerindedir⁵⁸.

İİK m. 101'deki alacaklılara tanınan ayrıcalığın niteliği ise, devredilemez şekilde kabul edilmektedir. Hacze iştirak talebinden sonra, talep eden alacaklının ölümü halinde mirasçıları takibe devam edebilirken; eğer alacaklı hacze iştiraki talep etmediyse ölümünden sonra mirasçıları talep edemezler⁵⁹.

Hacze takipsiz iştirak; tıpkı takipli iştirak gibi çeşitli şartlara bağlıdır; bu şartların hepsi aynı anda gerçekleşirse, borçlunun alacaklısı, yapılan ilk hacze iştirak etme olanağına sahip olur. Bu şartlardan ilki, ilk olarak yapılan bir haczin varlığıdır. İlk haciz, takipli iştirakte olduğu gibi kesin haciz olmalıdır ve bu bağlamda yapılan tespitler, takipsiz iştirak için de geçerlidir.

İkinci olarak, hacze iştirak eden alacaklıların çeşitli niteliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bu alacaklıların kim oldukları İİK'de düzenlendiği gibi, TBK'de de yer alan alacaklılar bulunmaktadır⁶⁰. Eşinin borçludan olan alacağı, çocuklarının borçludan olan ve velayet ilişkisinden kaynaklanan alacakları, borçlunun vasisi bulunduğu kişiler, borçlunun kayyımı olarak bulunduğu kişiler, borçlunun reşit çocuğunun elde ettiği geliri ailesine karşılık gözeterek vermesinden doğan borç, nafaka ilamı alacaklısı, ölünceye kadar bakma alacaklısı; hacze takipsiz katılabilecek kişilerdir. İİK m. 143 uyarınca aciz belgesi sahibi olan kişilerin hacze takipsiz iştirak edebileceği hususu tartışmalı olmakla birlikte, bu alacaklıların yukarıda hacze takipli iştirak edebileceğinden bahsedilmişti. *Arar*, aciz belgesine sahip olan alacaklının hacze takipsiz iştirak edebilecek imtiyazlı kişilerden olduğu görüşündedir⁶¹. *Yılmaz* ise bu görüşün aksine, elinde aciz belgesi olan alacaklının zaten önceden takip

⁵⁸ Yılmaz (Takipsiz), s. 362.

⁵⁹ Yılmaz (Takipsiz), s. 365.

⁶⁰ Yılmaz (Takipsiz), s. 366-367.

⁶¹ Arar, K.: İcra ve İflas Hükümleri C. I-II, 1. Baskı, Ankara 1944, s. 231.

yaptığı için takip yapmak konusunda imkansızlığı bulunmadığından bahisle, hacze takipli iştirak edebileceğini belirtmiştir⁶². İİK m. 268 için de aynı durum geçerlidir.

Üçüncü olarak, hacze iştirak etmenin süresi belirlenmelidir. Bu sürenin hesaplanmasında, ilk haczin uygulandığı zaman önem arz eder⁶³. Burada karşımıza iki türlü süre çıkmaktadır: iştirak edilecek haczin koyulduğu süre ve hacze iştirak etme süresidir.

İlk tür süre bakımından kural, İİK m. 101’de de belirtildiği üzere, haciz ancak evlilik, vesayet ve velayet ilişkisinin devamı veya bitimini takip eden bir yıl içinde hacze takipsiz olarak iştirak etmek mümkündür. Genel kural bu olmakla birlikte, kuralın istisnaları da mevcuttur⁶⁴. İlk istisna, ilama bağlı nafaka alacaklardır çünkü ilama bağlı nafaka alacakları, madde lafzından da anlaşılacağı üzere, satıştan elde edilen para vezneye girene kadar “her zaman” hacze iştirak edebilmektedirler⁶⁵. Bunu, “paylaştırmaya kadar her zaman” şeklinde yorumlayan görüş de mevcuttur⁶⁶. İkinci istisna ise, borçlunun reşit çocuklarının TMK m. 321’e dayanan alacaklarıdır.

İkinci tür süre ise, hacze takipsiz iştirak talep etme süresidir. İİK m. 101’de, hacze iştirak süresini, para vezneye girene kadar olduğu, hususu düzenlenmiştir. Yine aynı şekilde, 6183 sayılı Kanun doğrultusunda değişiklik yapılması gerektiği görüşü, doktrinde belirtilmiştir. Süreyle ilgili aynı tartışmalar, bu başlık için de geçerlidir⁶⁷.

Bu şartları taşıyan hacze takipsiz iştirak talebinin üzerine, ilk haczi yapan icra dairesi alacaklı ve borçluya bu iştirak talebini ihbar eder⁶⁸. Eğer bu duruma itirazları var ise, alacaklı veya borçlunun, talebin tebliğinden itibaren yedi gün içinde dava açmaları

⁶² Yılmaz (Takipsiz), s. 379.

⁶³ Deyekli/Kısa, s. 82.

⁶⁴ Deyekli/Kısa, s. 88, s. 94.

⁶⁵ Yılmaz (Takipsiz), s. 385.

⁶⁶ Azmi, S./İzzet, N.: Yeni İcra ve İflas Kanunu Esasları ve Şerhi, 2. Baskı, İstanbul 1933, s. 223.

⁶⁷ Yuk. §. 1, II.

⁶⁸ Yılmaz, Takipsiz, s. 385.

gerekir; itiraz durumu üzerine iştirak talebi geçici olarak kabul edilir. İtiraz edilmezse iştirak talebi kesinleşir, itiraz edilirse de iştirak davası görülmeye başlanır. Fakat, iştirake itiraz etmeyen alacaklılar bakımından iştirak kesinleřmiřtir⁶⁹. İştirak davası, nitelik bakımından, sıra cetveline itiraz davasının zamanı gelmeden açılabilen bir davadır ve bu davayı açma imkânı varken sıra cetveline itiraz davası aılamaz⁷⁰. Bu davanın maddi hukuka ilişkin bir dava olduğuna yönelik görüş bulunmakla birlikte, takip hukuku prosedürü içinde açıldığı için maddi hukuka yönelik olmadığına yönelik de görüş bildirilmiřtir⁷¹. Kanımızca, “sıra cetveline itiraz” başlığında da değinileceği üzere, iştirak davası da maddi hukuka ait karakter barındırmakla birlikte, bir takip hukuku davasıdır⁷². Basit yargılama usulüne göre görülen davada, iştirake itiraz eden taraf, iştirak sahibinin kötü niyetli olduğunu iddia eder⁷³. Eğer, davacı davayı kazanırsa geçici iştiraki kesin iştirake dönüşür, davayı kaybederse de artık hacze takipsiz şekilde iştirak edemez⁷⁴.

IV. KAMU ALACAKLARININ HACZE İşTİRAKI

Yukarıda anlatılanlar, özel alacakların hacze iştirakına yöneliktir. 6183 sayılı Kanunun bahsi geçmişken, kamu alacaklarının hacze iştirakından bahsetmek yararlı olacaktır. Kamu alacağı, Kanunun 1. ve 2. maddelerinde; kamuya ait, kamu hukukundan kaynaklanan alacak, olarak tanımlanmaktadır⁷⁵. Dolayısıyla kamu alacağı, Devlete ait alacaktır. Kamu borlusı ise; kamu alacağını ödemek zorunda

⁶⁹ Deynekli/Kısa, s. 95.

⁷⁰ Meriç, s. 193.

⁷¹ Yılmaz (Takipsiz), s. 390, Raggenbass, Jaeger ve Blumenstein’den naklen.

⁷² Aşa. ř. 8, II.

⁷³ Deynekli/Kısa, s. 97.

⁷⁴ Deynekli/Kısa, s. 95.

⁷⁵ Candan, T.: Açıklamalı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, 5. Baskı, Ankara 2023, s. 37.; Karakoç, Y.: Kamu İcra Hukuku, Ankara 2016, s. 81.

olan gerçek ve tüzel kişiler; bunların külli halefleri, yasal temsilcileri, vergi mükellefleri, vergi sorumluları ve kefilleridir.

6183 sayılı Kanunun 21. maddesine göre, kamu alacakları rüçhanlı, yani öncelikli konumdadırlar. Aşağıda da inceleneceği üzere, kamu alacaklarının İİK m. 206 uyarınca bulundukları sıra; çeşitli tarihlerde değişikliğe uğramıştır. Günümüzde kamu alacakları, 206. maddede öngörülen sıra düzeninde üçüncü imtiyazlı sıradadır.

Tıpkı özel alacaklar gibi, kamu alacakları da kesin olan ilk hacze iştirak edebilirler.

Burada önemli olan, ilk haczin kamu alacaklısı tarafından koydurulan haciz mi olduğu; yoksa özel alacaklı tarafından koydurulan haciz mi olduğudur. İİK kapsamına girebilecek bir hacze iştirakın şartları; kamu alacağı için haciz talep edilmesi ve bu talebin kabul edilmesi, iştirak edilmek istenen ilk haczin kesin haciz olması ve hacze iştirak talebinin paraya vezneye girmeden önce yapılmış olmasıdır⁷⁶.

Özel kişiler, ilk uygulanan kesin haciz kamu alacağına ait olduğu takdirde; bu hacze iştirak edemezler. Fakat, 69. maddedeki şartları sağlamak koşuluyla (ilk haczin uygulanma tarihinden önce tahakkuk etmiş olması); bir kamu alacağı, başka bir kamu alacağının haczine iştirak edebilir. Bir kamu alacağı, diğer kamu alacağının haczine iştirak ettiğinde; ilk haczi uygulayan kamu idaresi, alacağını öncelikle alır⁷⁷.

Diğer kamu alacaklıları ise, hacze iştirak ettikleri tarihe göre sıralanarak alacaklarını alırlar. Bir özel alacağa iştirak eden kamu alacağı ise; İİK m. 206 uyarınca, rehinli olmayan alacak türleri arasında üçüncü imtiyazlı sıradan, alacağını tahsil eder. Rehinli alacaklara nazaran, kamu alacaklarının önceliği yoktur.

⁷⁶ Balcı, M.: Kamu İcra Hukuku ve 6183 Sayılı Kanun Uygulaması, 1. Baskı, İstanbul 2021, s. 579.

⁷⁷ Balcı, s. 965.

V. HACZE İŞTİRAKİN SONUÇLARI

Hacze iştirak, takip hukuku bakımından çeşitli sonuçlar doğurur. Özellikle takipsiz iştirak bakımından özellik arz eden durumlar söz konusudur. Eğer hacze takipsiz iştirak eden kişinin talebi kabul edilirse, alacaklılar arasında topluluk, yani derece oluşur. Takipli iştirakte ise derece gibi bir durum söz konusu değildir. Fakat bu topluluk, tüzel kişiliğe sahip olmamakla birlikte adi ortaklık gibi bir durum da teşkil etmez, çünkü topluluktaki kişilerin, topluluğu ortaya getirmekte iradesi yoktur. İİK m. 107'deki her alacaklının ait olduğu derece adına satış talep edebileceği hususu düzenlenmiş olsa da, bu durum ortak bir iradeyi göstermez⁷⁸.

Hacze iştirakin genel sonuçları ise, iki ihtimale göre şekil alır. Bunlardan ilki, satıştan elde edilen tutarın tüm alacaklıların alacağının karşılanmasına yettiği durumdur. Tüm alacaklardan kasıt ise, alacağın aslı, faizi ve takip giderleridir⁷⁹. Eğer satıştan elde edilen tutar, tüm alacakları karşılamaya yetiyorsa herhangi bir sorun çıkmaz ve paylaşırma aşaması, icra dairesi tarafından re'sen yerine getirilir. İstisnaen, paylaştırmayı engelleyen borçlunun açtığı menfi tespit davası sebebiyle verilen ihtiyati tedbir kararı gibi durumlar söz konusu olabilir⁸⁰. Paylaşırma aşamasına, kural olarak haczedilen malların tümü satıldıktan sonra geçilmekle birlikte, bir kısım malın satıldığı ve alacak tutarının tümünü karşıladığı durumda İİK m. 109 uyarınca satış tatil edilerek paylaşırma aşamasına geçilir⁸¹. İcra dairesi yapması gereken bu işlemleri yerine getirmediği yahut hatalı olarak yerine getirdiği

⁷⁸ Deynekli/Kısa, s. 105.

⁷⁹ Takip giderlerinin, tüm alacak kalemlerinden önce ödenmesi gerekir. Haciz, paraya çevirme, paylaşırma masrafları bunun içine girmektedir. Hatta, hacizli malın muhafazası, idare edilmesi ve işletilmesi gerekiyorsa bu masrafların da tüm alacaklıları ilgilendirdiği kabul edilmelidir. Akyazan (İhtiyati), s. 103.

⁸⁰ Üstündağ (İcra), s. 134.; Özekes, M.: İcra İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, Ankara 1999, s. 130.

⁸¹ Deynekli/Kısa, s. 109.

takdirde, şikâyeteye konu olabilir⁸².

Fakat, her durumda paylaşım bu kadar kolay gerçekleşmez. Gerçek hayatta daha sık meydana gelen ikinci durum; çalışmamızın konusunu oluşturan “sıra cetveli”nin ortaya çıkış sebebidir. Bu durumda, satış tutarı bütün alacakları karşılamaya yetmez ve icra dairesi tarafından, İİK m. 139 uyarınca tamamlama haczi yapılır⁸³. Tamamlama haczi, icra müdürü tarafından, önceden haczedilen mallarının bedelinin takdirinde yanılması yahut malların ederinden daha düşük bedelle satılması üzerine, icra dairesi tarafından kendiliğinden yapılan ek hacizleri ifade eder. Dolayısıyla, İİK m. 100/II’de düzenlenen ilave hacizden farklı olarak tamamlama haczi, önceki yapılan hacizlerden tamamen farklı ve ayrı nitelikte bir icra takip işlemidir⁸⁴. Kendiliğinden haczedilen bu malların satışı için alacaklının talebi gerekmez ve bu mallar, paylaşım aşamasının bir an önce tamamlanması adına, mümkün olduğunca çabuk satışa çıkarılır. Tamamlama haczinin ardından elde edilen satış bedeliyle birlikte, alacaklar tamamen karşılanabiliyorsa yine sorun çıkmaz ve icra dairesi tarafından sıra cetveli düzenlenmesi gerekliliği doğmaz.

Fakat, borçlunun tamamlama haczi yapılmasına olanak sağlayacak mal, alacak veya hakkının bulunmaması yahut bulunduğu halde tüm satış tutarının alacakları karşılamaya yine yetmemesi halinde, icra dairesinin bir şekilde paylaşımı yaparak alacakları ödemesi gerekir⁸⁵. Bu halde, icra dairesi tarafından satış tutarının, hacze katılan alacaklılar arasında İİK m. 140-142 uyarınca sıra cetveli düzenlenerek paylaştırılması gerekir.

İİK m. 140’ta, sıra cetvelinin nasıl düzenleneceği hususunda İİK m. 206’ya atıf

⁸² Üstündağ (İcra), s. 352.

⁸³ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 297.

⁸⁴ Ansay, s. 169.

⁸⁵ Karakaş (Hacizde), s. 295-296.

yapılmaktadır. İİK m. 206, iflasta sıra cetvelindeki dereceleri düzenleyen maddedir ve hacizde sıra cetveli de aynı şekilde düzenlenecektir. Bu, aynı zamanda “derece kararı” olarak da adlandırılır. İcra dairesi, sıra cetveline göre paylaşımı yapmaktadır. Birinci dereceye paralarının tümü ödendikten sonra ikinci dereceye ödeme yapılır bir derecedeki paraların tümü ödenmedikçe, bir alt dereceye geçilmez. Satış tutarının, ilk derecedeki alacakların tümünü ödemeye yetmediği durum da söz konusu olabilir ve bu durumda ilk derecedeki alacaklılar arasında paranın paylaşımı için ayrı bir sıra cetveli yapılır⁸⁶. Herhangi bir dereceye gelindiğinde, tutarın tüm alacakları karşılamaya yetmediği anlaşıldığında sıra cetveli yapılmakta, alacağı karşılanmayan alacaklılara İİK m. 143 uyarınca borç ödemedi aciz belgesi düzenlenir.

Ek olarak, her alacaklı İİK m. 100-101’de belirtilen her şartı aynı anda taşımayabilir. Bu durumda, hacze iştirak şartlarını sağlamayan alacaklı; hacze iştirak eden alacaklılar arasında yapılan paylaşımdan yahut ilk haciz sahibine yapılan ödemeden sonra, eğer kalan kısım olursa bunun üstüne rehin veya haciz koydurma imkanına, İİK m. 100 uyarınca sahiptir⁸⁷.

§2. HACİZDE SIRA CETVELİ

I. SIRA CETVELİNİN TANIMI

İcra takibi; alacaklının takip talebiyle başlamakta ve icra müdürlüğü tarafından ödeme emrinin gönderilmesi, haciz, satış (paraya çevirme) ve paraların ödenmesi (paraların paylaşılması) şeklinde beş aşamadan oluşur.⁸⁸ Takip boyunca icra

⁸⁶ Yılmaz (Takipsiz), s. 392; Yılmaz (Takipli), s. 310.

⁸⁷ Üstündağ (İcra), s. 233.

⁸⁸ Borçlu tarafından itirazda bulunulmadığı takdirde, alacaklının talebi üzerine direkt olarak haciz aşamasına geçilebilmektedir. Borçlunun kendine gönderilen ödeme emrine itiraz ettiği durumda, alacaklı eğer bu itirazın hükümden düşürülmesi için süresi içinde itirazın iptali davası açar ve

işlemleri, takibin tarafları ve icra organları tarafından yapılmakta ve yürütülmektedir. Bu bağlamda, paraların ödenmesi (birden fazla alacaklının bulunduğu durumlarda paraların paylaştırılması) aşaması da, icra organları tarafından kendiliğinden yerine getirilen bir icra işlemidir ve icra takibinin en son aşamasıdır. Tek bir alacaklı olduğu takdirde satıştan elde edilen bedel söz konusu tek alacaklıya ödenirken; hacze iştirak etmiş birden fazla alacaklının bulunduğu durumlarda, satış bedeli alacaklılar arasında, hacze iştirak etme derecelerine göre paylaştırılır.

Sıra cetveli, birden fazla alacaklının bulunduğu durumlarda söz konusu olur⁸⁹. Birden fazla alacaklının bulunması ise iki şekilde mümkün olabilir; ilk olasılıkta, İİK m. 100'deki hacze iştirak şartlarının tümünü karşılamayan alacaklı, konulan ilk hacizden arta kalan kısım olursa, haciz veya rehin koydurabilir⁹⁰. İkinci olasılık ise, kolektif bir tasfiye biçimi olan külli icrayı andırır ve ilk alacaklının koydurduğu hacze, başka alacaklılar da iştirak etme şartlarını taşıdıkları takdirde iştirak edebilirler⁹¹. Şartları olduğu takdirde, icra dairesi tarafından sıra cetveli yapılır⁹². Dolayısıyla, sıra cetveli yapılabilmesinin ilk şartı, birden fazla alacaklının bulunmasıdır fakat bu şart, sıra cetveli yapılabilmesi için yeterli değildir. Birden fazla alacaklının bulunduğu durumlarda, iflasa benzer bir durum olduğu için, birden fazla alacaklının bulunduğu durumları düzenleyen hükümlerde boşluk varsa, iflas hükümlerine başvurmak mümkün olur⁹³.

kazanırsa yahut İİK m. 68'deki şartları sağlandığı takdirde itirazın kaldırılması yoluna başvurur ve itirazın kaldırılmasını sağlarsa, alacaklının talebi üzerine haciz aşamasına geçilebilmektedir.

⁸⁹ "...yönelik itirazlarda aynı borçlunun birden çok alacaklısının tatmini söz konusu olduğundan, bunlar arasındaki adalet dengesinin korunması ve hepsi için objektif kıstasların kabulü gerekir." Yarg. 23. HD., T. 04.07.2013, E. 2013/3496, K. 2013/4658 (Lexpera, Erişim Tarihi 03.12.2022).

⁹⁰ Karakaş (Hacizde), s. 295-296.

⁹¹ Üstündağ (İcra), s. 297.

⁹² Sıra cetvelinin hangi icra dairesi tarafından yapılması gerektiği hususunda tartışmalar bulunmakla birlikte, Yargıtay çoğu kararında ilk haczi yapan icra dairesi tarafından cetvelin yapılması gerektiğine karar vermiştir.

⁹³ Üstündağ (İcra), s. 297.

Sıra cetvelinin, İİK m. 140'ta düzenlendiği üzere; hacze iştirak eden birden fazla alacaklının olduğu ve satıştan elde edilen hasılatın, eşit derecede hacze iştirak etmiş tüm alacaklıların toplam alacak tutarını karşılamadığı durumlarda yapıldığı görülmektedir.

Satıştan elde edilen tutar, alacaklılar arasında hacze iştirak etme derecelerine göre, tıpkı iflas yoluyla takipte olduğu gibi *garameten*⁹⁴ paylaştırılmaktadır. Ayrıca, yukarıda da bahsi geçen külli icra yani iflas yoluyla takipte, her durumda sıra cetvelinin yapılması gerekir⁹⁵.

Sıra cetveli, haczedilen ve satışı gerçekleştirilen mal veya malların bedelinden pay alması gereken alacaklıların hacze iştirak dereceleri ve sıralarının belirlenmesi, olarak tanımlanmaktadır.⁹⁶ Sıra cetveli, birden çok alacaklının bulunduğu durumlarda, birden çok rehin ve haczin ne şekilde ve nasıl sıralanacağını gösterir⁹⁷. Ayrıca *Yılmaz* tarafından sıra cetveli, borçluya yöneltilen alacak yahut istihkak iddialarından meydana gelen cetvel olarak, tanımlanmıştır⁹⁸. *Arar* ise sıra cetvelinin, borçludan alacaklı olan birden ziyade alacaklının paylaşımından edineceği payı gösteren bir liste olduğunu, ifade etmiştir⁹⁹. Cetvelde, İİK m. 100 uyarınca aynı derecede bulunan ve hacze iştirak eden alacaklılar, alacaklarının tutarıyla yer almaktadırlar¹⁰⁰. Dolayısıyla alacaklılar, hacze iştirak dereceleri ve imtiyazlarına

⁹⁴ Yılmaz, E.: Hukuk Sözlüğü, 10. Baskı, Ankara 2011, s. 451.; “garame”, oransal veya nispet olarak yerine getirmeyi ifade eder.

⁹⁵ Karakaş (Hacizde), s. 295.

⁹⁶ Postacioğlu (İcra), s. 534.

⁹⁷ Karakaş (Hacizde), s. 296.

⁹⁸ Yılmaz, E.: İflas İdaresi, 1. Baskı, Ankara 1972, s. 148.

⁹⁹ Arar, s.313.

¹⁰⁰ Kuru (İcra), s. 218.; Kuru, B.: İcra ve İflas Hukuku, C.2, İstanbul 1990, s.1526.; Yarg. HGK., T. 16.5.2018, E. 2017/706, K. 2018/1103 (Lexpera, Erişim Tarihi 05.12.2022); “Öncelikle sıra cetveli kavramı üzerinde durulmalıdır. Bir icra takibinin kesinleşmesi üzerine icra dairesi, alacaklının talebi üzerine borçlunun para, mal ve diğer hakları üzerine haciz koyar ve bunları yine talep üzerine paraya çevirerek bedelini alacaklıya öder. Eğer aynı borçludan alacaklı olan birden çok kimse varsa paraların ne şekilde paylaştırılacağına ilişkin özel düzenlemeler İcra ve İflas Kanunu'nun 138 ve

göre sıra cetvelinde listelenmektedirler¹⁰¹.

Sıra cetveli uyarınca icra dairesi tarafından yapılan paylaşırma, *garameten* paylaşırma ve bu paylaşırma neticesinde her alacaklının alacağının tümü ödenemeyebilir; borcun miktarına göre değişkenlik göstermekle birlikte, imtiyazlı alacaklılar alacaklarının tamamını alma imkanına sahipken imtiyazsız alacaklılar alacaklarını kısmen alabilmektedirler¹⁰². Nitekim, İİK m. 100’de “aynı derecede” hacze iştirakten bahsedilir ve icra dairesi tarafında yapılacak sıra cetvelinde aynı derece içinde bulunan alacakları birinci sıradan başlayarak sıralandırılır ve bir sıradaki alacak ödenmeden diğer alt sıraya geçilmez¹⁰³. Bu sıralamalar neticesinde yapılan ödemeler sonucu alacağını kısmen veya tamamen alamayan alacaklılara, icra dairesi tarafından “borç ödemededen aciz belgesi” verilmektedir¹⁰⁴.

II. SIRA CETVELİYLE İLGİLİ HÜKÜMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sıra cetvelini tam olarak kavrayabilmek için, İcra ve İflas Kanunu’nun ve 206. maddenin tarih içinde geçirdiği aşamaların da irdelenmesi gerekmektedir. Bu, aynı zamanda sıra cetveline ilişkin maddelerin aşağıda incelenecek amacını belirlemekte de aydınlatıcı olacaktır.

Türk maddi hukukunun temellerini oluşturan Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu, İsviçre’den iktibas edilmiştir. Maddi hukuktan kaynaklanan hakların temeli, esas olarak bu kanunlarda düzenlenmektedir. Fakat, özel hukuktan kaynaklanan bu

devamı maddelerinde yer almaktadır. Satış bedelinin bütün alacaklıların alacağını karşılamaya yetmemesi hâlinde icra müdürü, bir sıra cetveli düzenleyerek bu tutarı alacaklılar arasında paylaşır (İİK m.140/I). Sıra cetvelinde aynı derecede hacze iştirak etmiş olan (m.100, 101) bütün alacaklılar alacak miktarı ile gösterilir...”

¹⁰¹ Arar, s.313-314.

¹⁰² Arslan/ Yılmaz/ Taşpınar Ayvaz/ Hanağası (İcra), s. 435.

¹⁰³ Bilgen, M.: İcra ve İflas Hukukunda Sıra Cetveli, 1. Baskı, Ankara 2011, s. 214.

¹⁰⁴ Bu belgenin düzenlenmesi için sıra cetvelinin kesinleşmesi gerekmektedir. Kesinleşme ise İİK m. 142’nin 1. fıkrasında belirtilen yedi günlük hak düşürücü sürenin dolmasıyla yahut 142. maddede belirtilen yollara başvurunun neticelenmesiyle mümkün olmaktadır.

hakların ne şekilde ve hangi mahkemelerin önünde talep edileceği sorunu, şekli (usul) hukukunu ilgilendirir¹⁰⁵. Bu ihtiyaçlara ise, medeni usul hukuku ve icra iflas hukuku yanıt verir. Konumuzun bağlantılı olduğu icra ve iflas hukukunun amacı, ahde vefa ilkesi gereğince borcunu yerine getirmeyen borçlunun borcunun, devlet organları vasıtasıyla cebren yerine getirilmesinin sağlanmasıdır¹⁰⁶. Bu bağlamda, özel hukuk ilişkilerinden kaynaklı olarak menfaati zedelenen tarafın, hakkını mahkemeler önünde araması imkanının yanı sıra, para alacaklarının tahsili için öngörülmüş ilamsız icra yoluna başvurma hakkı bulunur. İlamlı icra yolu ise, para alacakları ve para alacakları dışında yapılması, yapılmaması yahut verilmesi gereken şeyleri temin etmektedir. İlamsız icra yolunda, hukuken korunan hakkı zedelenen taraf (yani alacaklı), mahkeme yoluna başvurmadan da hakkına kavuşma imkanına sahiptir. İşte, İcra ve İflas Kanunu da bu amaca hizmet etmektedir.

Özel hukuktan kaynaklanan uyuşmazlıkların devlet eliyle cebren yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, 1929 yılında, Cumhuriyetin ilk İcra ve İflas Kanunu olan 1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu kabul edilmiştir¹⁰⁷. Bu Kanun da, tıpkı Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu gibi İsviçre’den (İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu-*SchKG*) iktibas edilmiştir¹⁰⁸. Dolayısıyla, icra ve iflas hukuku mekanizmalarımız, İsviçre hukukundaki düzenlemelerle paraleldir. Örneğin, yukarıda bahsi geçen hacze iştirak sistemimiz, İsviçre sistemine paralel olarak, hacze katılmada kademeli bir düzeni öngörmüştür.

İflasta alacakların sırasını öngören madde, yine iflas hukuku hükümleri içinde, “adi ve rehinli alacakların sırası” başlıklı, 201. madde olarak düzenlenmiştir. Bu

¹⁰⁵ Yılmaz, E.: *Dünden Bugüne İcra ve İflas Kanunumuz*, SÜHFD 2003, C. 11 S. 3-4, s. 9.

¹⁰⁶ Berkin, N.: *İcra Hukuku Dersleri*, 2. Baskı, İstanbul 1969, s. 15.

¹⁰⁷ 1424 sayılı, 18.04.1929 tarihli İcra ve İflas Kanunu, 1183 sayılı RG, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1183.pdf>, (E.T. 21.05.2023)

¹⁰⁸ Yılmaz (Dünden Bugüne), s. 10.

bağlamda, ilk fıkrada rüçhanlı alacakların gümrük ve akar vergisi, belirli eşya ve akardan alınması gereken vergi veya eşya bedelinden düşüldükten sonra geleceği düzenlenmiştir.

Bu belirlemeden sonra, adi ve rehinli alacaklar sıralanmıştır. Birinci sırada, iflasın açılmasından önceki sene için hizmetçilik ücretleri; iflasın açılmasından altı ay önce için yazıhane, kâtip ve müstahdem aylıkları; iflasın açılmasından önceki üç ay için gündelik veya parça başı iş esaslarına göre çalışan işçilerin ücretleri ve günlük veya haftalıkla çalışan fabrika işçileri ve başka türlü işçilerin ücretleri; cenaze masrafları ve eş, çocuk nafakaları; beş sıra olmak üzere hüküm altına alınmıştır.

İkinci sırada ise, vesayet ve velayetten kaynaklı olarak borçlunun idaresine bırakılan kişilerin alacakları ve patronların işçi sandıklarına borçları; iki sıra olmak üzere hüküm altına alınmıştır.

Üçüncü sırada ise, iflasın açılmasından önceki yılda diplomalı doktor, eczacı ve ebelerin alacakları ve borçluyla ailesinin tedavi ve bakım masrafları; iki sıra olmak üzere düzenlenmiştir.

Dördüncü sırada ise, iflas eden kişinin karısının evlilik içindeki mal birliği veya mal ortaklığında bulunmayan kişisel mallarından dolayı doğan alacağı yer almaktadır.

Beşinci sırada ise, Devlet hazinesinden doğrudan veya dolaylı olarak alınan vergi ve resimler yer almaktadır. Altıncı sıra ise son sıradır ve dördüncü sırada söz edilen iflas eden kişinin karısının kişisel olmayan mallarından kaynaklanan alacak ve diğer tüm alacaklar, bu sıraya dahildir. 202. maddede ise, her bir sıradaki alacaklıların kendi aralarında eşit hakka sahip oldukları, hususu düzenlenmiştir. Günümüzdeki paylaşım esasına da paralel olarak, bir sıradaki alacaklar alacaklarını almadan, bir alt sıraya geçilemeyeceği, hususu düzenlenmiştir.

1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun, zaman ve mekândan oluşan toplumsal kültürle ve sosyal gerçeklikle uyuşmadığının görülmesi üzerine, yeni bir İcra ve İflas Kanunu tasarısı üzerinde çalışılmaya başlanmıştır. Bu uyuşmazlığın sebebi ise, Türkiye ve İsviçre'nin farklı toplumsal ihtiyaçlara sahip olmasıdır. 1424 sayılı Kanun, *Umar*'ın da belirttiği üzere borçlunun borcunu ödemekten kaçınmasını engelleyici mekanizmaları yeteri kadar içermemekteydi ve borçlunun hacizden önce mal kaçırmasına ön ayak olacak “hacizden önce borçluya bildirim” esasını benimsemekteydi¹⁰⁹. Dolayısıyla, yapılacak yeni İcra ve İflas Kanunu, borçlunun kötü niyetli tasarruflarına engel olarak, alacaklının alacağına mümkün olduğunca çabuk şekilde kavuşmasını sağlamalı, ayrıca bu sırada borcun ödenmesinde menfaati bulunan üçüncü kişilerin menfaatlerini de temin etmeliydi¹¹⁰. Bu amaçla, 09.06.1932 tarihinde Meclis'te kabul edilerek 04.09.1932 tarihinde yürürlüğe giren 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu yapılmıştır¹¹¹.

Günümüzde, 2004 sayılı Kanun halen yürürlükte fakat yürürlüğe girişinin üzerinden geçen 80 yılda, yani 2012 yılına kadar 22 önemli değişikliğe uğramıştır¹¹². Bu konuyla ilgili olarak, 2021 yılında 7343 sayılı Kanun ile değişiklikler yapılmış ve teminat karşılığı ödemeyi düzenleyen 142/a maddesi, bu bağlamda değişikliğe uğramıştır¹¹³. Bu bağlamda, 7343 sayılı Kanunun 29. maddesinde; “2004 sayılı

¹⁰⁹ Umar, B.: İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1963, s.136-137; Yılmaz (Dünden Bugüne), s. 10.

¹¹⁰ 538 s. Kanun Gerekçesi, Adalet Komisyonu Raporu; <https://app.e-uyar.com/gerekce/index/>. (E.T.: 05.04.2023)

¹¹¹ 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, K.T: 09.06.1932, 19.06.1932 tarihli, 2128 sayılı RG; <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.2004.pdf>; Uzar, G.N.: İcra ve İflas Kanunu'nun Tarihsel Gelişimi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2001, s. 47.

¹¹² Pekcanitez, H./Erişir, E.: 6352 Sayılı Kanunla İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişikliklerin Zaman İtibariyle Uygulanması; <http://yasaizleme.org.tr/6352-sayili-kanunla-icra-ve-iflas-kanununda-yapilan-degisikliklerin-zaman-itibariyle-uygulanmasi/> (Erişim Tarihi 05.04.2023).

¹¹³ Pekcanitez, H./Akkan, M.: 7343 Sayılı Kanunla İcra Ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Zaman Bakımından Uygulanması, TBB Dergisi 2022, S. 66, s. 260.

Kanunun 142/a maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Sıra cetveline karşı 142 nci madde uyarınca şikâyet veya itiraz yapılmışsa,” ibaresi “Sıra cetvelinin düzenlenmesi üzerine” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra “bankanın kesin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve süresiz” ibaresi eklenmiştir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Bu değişiklikten çıkarılabilecek sonuç, sıra cetveline karşı başvurulabilecek yolları işletmek bakımından ön şartın “düzenlenmiş bir sıra cetveli bulunması”dır.

1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda 201. maddede yer alan sıra düzeni, 2004 sayılı Kanunun ilk halinde de korunmuştur. 1940 tarihli 3890 sayılı Kanunla 2004 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerde ise ilk göze çarpan, ilk fıkrada yapılan değişikliktir¹¹⁴. Bu bağlamda, rüçhanlı alacakların gümrük vergisi ve eşyadan alınan vergi ve resimlerden sonra ödeneceği hususu kaldırılmış; aksine bunların rehinli alacaklardan sonra ödeneceği hususu hükme bağlanmıştır. Birinci ve ikinci sıra alacakları korunmakla birlikte, 4949 sayılı Kanunla, “Bir ve ikinci sıradaki müddetlerin hesaplanmasında aşağıdaki süreler hesaba katılmaz:

1. İflâsın açılmasından önce mühlet de dahil olmak üzere geçirilen konkordato süresi.
2. İflâsın ertelenmesi süresi.
3. Alacak hakkında açılmış olan davanın devam ettiği süre.
4. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, ölüm tarihinden tasfiye kararı verilmesine kadar geçen süre.” şeklinde ek bir hüküm getirilmiştir.

Ayrıca, İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3911) ve Adalet Komisyonu Raporu, <https://komisyon.tbmm.gov.tr/raporlar.php?pKomKod=7> (Erişim Tarihi 16.06.2023).

¹¹⁴ “2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 3890 sayılı Kanunla Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/29)” https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM_d01/c004/mm_01004073ss0055.pdf (Erişim Tarihi 16.06.2023).

Üçüncü sırada ise, özel kanunlarda imtiyazlı olduğu belirtilen alacaklara ayrılmış olup, 1424 sayılı Kanundan ve 4949 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler öncesindeki dönemden, bu anlamda farklılık arz etmektedir¹¹⁵. Üçüncü sırada yer alacak alacakların niteliği, hükümetin sunduğu Yasa Tasarısı'nda "imtiyazlı olmayan diğer tüm alacaklar" şeklinde belirlenmiştir¹¹⁶. Başka bir deyişle, iki imtiyazlı bir imtiyazsız sıra olmak üzere toplam üç sıra öngörülmüştür. Fakat, başka kanunlarda yer alan imtiyazlı alacakların da durumunun netleşmesi için, üçüncü fıkraya "özel kanunlarda imtiyazlı olduğu belirtilen alacaklar" ibaresi eklenerek, imtiyazsız alacaklar dördüncü sıraya kaydırılmıştır.

Ayrıca, 6103 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerde, gemilerin paraya çevrilmesi üzerine yapılacak takipteki sıra cetvelinin, TTK hükümleri uyarınca yapılacağına yönelik ek fıkra getirilmiştir.

Dördüncü sıra ise, 1424 sayılı Kanunun altıncı sırasıyla paralel bir düzenlemedir. Görüldüğü üzere, 1424 sayılı Kanun dönemi ve 2004 sayılı Kanunda 4949 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerden önce, altı sıra mevcutken; bu değişikliklerden sonra sıra sayısı dörde indirilmiştir¹¹⁷. Bu bağlamda, 4949 sayılı Kanun, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 206. maddesinde önemli ölçüde değişiklikleri beraberinde getirmiştir¹¹⁸. Maddenin ilk halinde ilk beşi imtiyazlı, sonuncusu imtiyazsız (adi) olmak üzere altı sıra mevcutken, uygulama alanı olmayan imtiyazlı alacaklar

¹¹⁵ "İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/718)" <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c041/tbmm22041052ss0372.p df> (Erişim Tarihi 16.06.2023).

¹¹⁶ Bilgin, H.: Hacizde ve İflasta Alacakların Sırası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011, s. 24.

¹¹⁷ Tercan, E.: 4949 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Sonra, İcra ve İflâs Kanunu m.206'ya Göre İmtiyazlı Alacaklar (Sıra Cetveli), BATİDER 2003, C. 12 S. 2, s. 23.

¹¹⁸ Erdönmez, G.: İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Amme Alacaklarının Tahsiline Etkileri, TBB Dergisi 2005, S. 57, s. 152.

kaldırılmıştır¹¹⁹. Vergi alacaklarına tanınan öncelik ise, diğer alacakların tahsilini önemli ölçüde zorlaştırdığı için, bu alacaklar rehinli alacaklardan önce ödenmekteyken, artık bu şekilde bir öncelikleri yoktur. Dolayısıyla, 2004 sayılı Kanunun son halinde üç imtiyazlı, bir imtiyazsız olmak üzere toplam dört sıra bulunmaktadır¹²⁰. 4949 sayılı Kanun değişikliği öncesi durumla kıyaslandığında, artık Devlet alacaklarının, diğer alacaklara nazaran öncelik durumu azalmıştır.

Bu değişiklikler, İsviçre hukukuna paralel olarak getirilmiştir. Nitekim İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu'nda da fazlasıyla genişleyen imtiyazlı alacak grubu, 1994 yılında yapılan değişikliklerle daraltılmıştır¹²¹. Bu değişikliklerden önce, İsviçre'de imtiyazlı alacak grubunda 25 tür alacak ve 7 sıra bulunmaktaydı¹²². Bu durumda alacaklıların alacaklarını tahsil etmelerinde önemli zorluklar mevcuttu¹²³. Dolayısıyla, 1994 yılında yapılan değişikliklerle birlikte, önceden 7 olan sıra sayısı 3'e indirilmiş ve 25 olan imtiyazlı alacak sayısı da 7 olarak belirlenmiştir.

Alman hukukunda ise, 1999 yılında yürürlüğe giren Aciz Kanununda, tüm iflas alacaklılarının eşit bir muamele görmediği gerekçesiyle imtiyazlı olarak tek bir grup belirlenmiştir ve eski iflas kanunlarında yer alan rüçhan hakları kaldırılmıştır¹²⁴.

İİK m. 206'nın 4. fıkrasında ve çeşitli özel kanunlarda söz konusu öncelikli alacaklar düzenlenmiştir¹²⁵. Özel kanunlarda düzenlenen imtiyazlı alacakların sayısının sınırlandırılması gerektiği, çünkü öncelikli alacakların sayısının bu kadar artmasının

¹¹⁹ Uyar, T.: *4949 Sayılı ve 17.07.2003 Tarihli İcra ve İflâs Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Getirdiği Yenilikler*, TBB Dergisi 2003, S. 49, s. 193.

¹²⁰ Yılmaz (Dünden Bugüne), s. 28, Tercan (Sıra Cetveli), s. 21.

¹²¹ Taşpınar, S.: *İsviçre Federal İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış, 75.Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı*, Ankara 2004, s.640.

¹²² Taşpınar (İsviçre), s. 640; Üstündağ (İflas), s. 123.

¹²³ Bilgin, 23-24.

¹²⁴ Bilgin, s. 23 (naklen Stallman, s. 425). <https://www.gesetze-im-internet.de/inso/> (Erişim Tarihi 16.06.2023).

¹²⁵ Bilgin, s.24.

gerekli olmadığına yönelik eleştiriler mevcuttur¹²⁶. *Tercan* da bu görüşe katılmakta olup, sadece 206. maddede birinci sırada belirtilen iş hukukundan doğan ücret alacaklarının ve aile hukukundan kaynaklanan nafaka alacaklarının imtiyazlı sayılması gerektiğini belirtmektedir¹²⁷. Kanımızca da, İsviçre hukukunda alacakların sırası, imtiyazı ve sayısı bakımından gidilen daraltmaya, Türk hukuku bakımından da gidilmesi yerinde olmuştur. *Tercan*'ın görüşü de yerinde olmakla birlikte, işçi ve işveren arasındaki güç dengesizliği göz önüne alınarak işçi alacaklarının imtiyazlı niteliklerini sürdürmeleri, yerinde olacaktır.

III. SIRA CETVELİNİN AMACI

Haczedilen malın satışı sonucu elde edilen tutarın paylaşımında izlenecek sıra, hacizde sıra cetvelini düzenleyen İİK m. 140'ın, iflasta sıra düzenini belirleyen İİK m. 206'da sıra düzeni konusunda yaptığı atıfta görülmektedir. Kanun koyucu, belirli türdeki alacaklara daha fazla önem atfetmekte ve öncelikle ödenmelerini sosyal ve ekonomik sebeplerden ötürü daha mühim görmektedir. Ayrıca günümüz ekonomisinde, enflasyon sebebiyle borçlunun sahip olduğu malların değeri hızla azalmakta ve sıra cetveli kavramı, satıştan elde edilen tutarın umulandan daha az olmasıyla birlikte gitgide daha önemli bir hale gelmektedir.¹²⁸ Bu da, tüm alacaklıların alacağının tamamıyla tatmin edilmesi olasılığını önemli ölçüde düşürür. Yukarıda belirtildiği üzere sıra cetveli, satıştan ve tamamlama haczi sonucunda yapılan satıştan elde edilen tutarın, tüm alacakların karşılanmasına yetmediği durumlarda yapılır ve alacakları sıra, miktar ve imtiyazına göre sıralayarak, paraların

¹²⁶ Berkin (İflas), s. 297.

¹²⁷ Tercan (Sıra Cetveli), s. 23-24.

¹²⁸ Deynekli, A.: *Sıra Cetveli ile İlgili Sorunlar*, Bankacılar Dergisi 2008, S. 67, s. 28.

ödenmesini amaçlar¹²⁹. Amaç, genel çerçevesiyle belirlendikten sonra, alacakların sıralanması sorunu gündeme gelmektedir ve bunların sıralanması şekli, kanun koyucunun ideal hukuka mümkün olduğunca yakın şekilde gerçekleştirmesi gereken bir görevdir¹³⁰.

İflas yoluyla takipteki sıra düzeni, haciz yoluyla takipte de aynen benimsendiğinden, kanun koyucu tüm alacaklıların tamamen eşit olmasından ziyade hakkaniyet gereği bazı alacakların öncelikli olması gerektiğine yönelik düzenlemeler yapmıştır¹³¹. Dolayısıyla, iflas yoluyla takipte sıra cetveli için yapılacak tespitler, haciz yoluyla takipteki sıra cetveli için de geçerlidir. Hacizde sıra cetveli ise, hacze takipli yahut takipsiz iştirak etmiş alacaklıların, İİK m. 206 gözetilerek sıralanmasını amaç edinir¹³². Yapılacak paylaştırmada hangi alacaklının alacağının kısmen yahut tamamen karşılanamayacağının önceden belli değildir; bu durum ancak sıra cetveli düzenlendikten sonra anlaşılacak bir durumdur¹³³. Dolayısıyla, bu husus da sıra cetvelinin varlık sebeplerinden biridir. Alacağı tamamen veya kısmen karşılanamayan alacaklılara ise, İİK m. 143 uyarınca borç ödemedi aciz belgesi, ancak sıra cetveli yapıldıktan ve karşılanamayan tutar kesin olarak görüldüğünde verilir.

Görülmektedir ki, hem hacizde hem de iflasta sıra cetvelinde alacaklılar, kanun koyucunun belirlediği ekonomik ve sosyal sebeplerle bağlı kalınarak öncelediği yahut sonraladığı şekilde sıralanır; bu bağlamda her iki yol arasında bir farklılık

¹²⁹ Uyar, T.: *Sıra Cetvelinin Düzenlenerek Paraların Paylaştırılması*, İBD 2001, C: 75, S: 7-8-9, s.707.

¹³⁰ Üstündağ, S.: *İflas Hukuku*, 8. Baskı, İstanbul 2009, s. 123.

¹³¹ Tercan (Sıra Cetveli), s. 18.

¹³² Karakaş (Tez), s. 156.

¹³³ Öztekin, S.: *İflâsta Sıra Cetveli Prosedürü ve Sıra Cetveline Karşı Müracaat Yolları*, Yayımlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul 1988, s. 57.; Karakaş, C.F.: *İcra ve İflas Hukukunda Sıra Cetveli*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1996, s. 156.

bulunmaz¹³⁴.

IV. SIRA CETVELİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

A. GENEL OLARAK

Sıra cetveli, aynı hacze katılan birden fazla alacaklının bulunması durumunda paylaşımın sorunsuz şekilde yapılabilmesi için alacakların imtiyaz durumunu, miktarını ve sırasını gösteren ve icra dairesi tarafından düzenlenen bir belgedir¹³⁵. Fakat, özel hukuk alanında alacakları sıralayan ve sıra cetveline benzetmekle birlikte, sıra cetvelinden farkları bulunan belgeler de mevcuttur. Bu belgelerin, sıra cetveliyle olan benzerlikleri ve farklarını incelemek, sıra cetvelinin hukuki niteliğini ortaya koymak bakımından yararlı olacaktır. Nitekim, sıra cetvelinin takip hukuku bakımından arz ettiği nitelik, doktrinde tartışma konusu yapılmamıştır. Sıra cetvelinin, bir icra işlemi olması tespitiyle birlikte, sıra cetveline karşı şikâyetle olduğu gibi hukuki niteliği hakkında ayrık görüşler bulunmamaktadır. Bu bağlamda, sıra cetveli, borçlunun yanı sıra alacaklıları da etkileyen hem haciz hem iflas yoluyla takipte alacakların miktarını, niteliğini ve sırasını gösteren nitelikte, takip hukukuna özgü bir mekanizmadır¹³⁶. Fakat, sıra cetvelinin düzenlenmesi, paraların paylaşılması safhasında yer alan bir işlem olduğu için icra takip işlemlerinin borçluya karşı icrai şekilde ilerlemesi, özelliğini karşılamamaktadır. Dolayısıyla sıra cetvelinin düzenlenmesi, bir icra takip işlemi değildir fakat icra dairesi tarafından yerine re'sen getirilen bir işlemdir. Sıra cetveli düzenlenmesinin icra takip işlemi olmamasının sonuçlarından biri ise, İİK m. 51 vd.'de düzenlenen icra takibinin tatil

¹³⁴ Deynekli (Sorunlar), s. 28.

¹³⁵ Karaahmetoğlu, A.: *Cebri İcrada Sıra Cetveli*, Banka ve Finans Hukuku Dergisi 2020, S.36, s. 1233.

¹³⁶ Bilgin, s. 27.

ve taliki hallerinden etkilenmemesidir¹³⁷.

B. PAY CETVELİYLE İLİŞKİSİ

Pay cetvelinin, sıra cetveliyle doğrudan ilişkisi bulunur. Bu bağlamda icra dairesi tarafından sıra cetvelinin düzenlenmesi, satıştan elde edilen tutarın paylaşılması bakımından bir anlam ifade etmektedir, başka bir deyişle paylaşırma sebep, sıra cetveli düzenlenmesi ise bir sonuçtur¹³⁸.

İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu’da pay cetveli, hem haciz yoluyla takip hem de iflas yoluyla takip bakımından ayrı ayrı düzenlenmiştir¹³⁹. Türk hukukunda ise iflas hukukunda pay cetveli, İİK m. 247 ve 249’da düzenlenmiştir fakat haciz yoluyla takipte pay cetveline ilişkin ayrı bir düzenleme yoktur¹⁴⁰. İsviçre hukukunda sıra cetvelinden ayrı şekilde düzenlenen pay cetveli, Türk hukukunda ise sıra cetveli içinde düzenlenir. Dolayısıyla, pay cetveliyle sıra cetvelinin ilişkisi, pay cetvelinin sıra cetvelinin içeriğini oluşturmasıdır. Satış tutarından hacze iştirak eden alacaklılara ayrılan miktar, aslında pay cetvelidir ve sıra cetvelinin matematiksel hesaplamalar yapılan kısmını oluşturur¹⁴¹. Paya; takip için yapılan masraflar, alacağın kendisi ve talep edildiği takdirde alacağa işlemiş bulunan faiz dahildir.

Pay tahsisini icra dairesi yerine getirmektedir ve sıra cetvelinde yer alan bir alacaklı, kendisine tahsis edilen payın hatalı olduğu kanısında ise bu durum, takip hukukuna ilişkin olduğu için şikâyet sebebi olabilir. Dolayısıyla sıra cetveline karşı yöneltilebilecek şikâyet sebepleri, pay cetveline karşı da yöneltilebilir ve bunlar aynı

¹³⁷ Meriç, s. 113.

¹³⁸ Meriç, s. 23.

¹³⁹ Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs (SchKG) https://fedlex.data.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/11/529_488_529/20230101/de/pdf-a/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-11-529_488_529-20230101-de-pdf-a-5.pdf (Erişim Tarihi 16.06.2023).

¹⁴⁰ Meriç, s. 162.

¹⁴¹ Meriç, s. 162.

zamanda sıra cetveline karşı şikâyet yolu içinde mütalaa edilebilir. Şikâyet yoluna başvuru, genel hükümler çerçevesinde (İİK m. 16) gerçekleştirilecektir ve İsviçre hukukunda da pay cetveline karşı şikâyet için özel hükümler öngörülmemiştir.

Pay cetvelinin hukuki niteliğine yönelik yapılan tespitlere gelinecek olursa, sıra cetvelinin hukuki niteliğinde olduğu gibi, pay cetveli de icra dairesinin gerçekleştirdiği bir işlemdir. Takip hukukuna yönelik nitelik saptaması, sıra cetvelinde olduğu gibi pay cetveli için de yapılmamıştır. Dolayısıyla, sıra cetveli gibi pay cetveli de bir takip hukuku işlemidir. Alacaklılara tahsis edilen paylar da alacakların maddi hukukta vücut bulup bulmamasına göre değil; takip hukukundaki varlıklarına göre yapılır. Netice itibariyle, Türk hukukunda pay cetveli, sıra cetvelinin bir bölümüdür ve her ikisi de icra işlemi olup, takip hukuku kurallarına göre oluşturulur¹⁴².

C. MÜKELLEFİYETLER LİSTESİYLE İLİŞKİSİ

Mükellefiyet (yükümlülükler) listesi, taşınmaz satışlarına özgüdür ve İİK m. 128’de düzenlenmektedir. Bu bağlamda mükellefiyetler listesi, taşınmazın yüklü bulunduğu sınırlı ayni hakları ve şerhle güçlendirilmiş şahsi hakları gösteren bir listedir¹⁴³. Sıra cetveli, birden fazla alacaklının bulunduğu ve satış tutarının tüm alacakları karşılamaya yetmediği durumlarda icra dairesi tarafından düzenlenmesi zorunlu bir belgeyken, eğer taşınmaz sınırlı ayni haklar veya şerhli şahsi haklarla yüklü değilse mükellefiyet listesi düzenlenmek zorunda değildir¹⁴⁴. Taşınmaz üzerine koyulmuş

¹⁴² Meriç, s. 162-163.

¹⁴³ Arslan/ Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 416.

¹⁴⁴ Dönmez, M.R.: *Mükellefiyetler Listesi (İİK Madde 128/1)*, TBB Dergisi 2006, S. 64, s. 368. Mükellefiyet listesi düzenlenmesinin zorunlu olmadığını vurgulayan Yargıtay kararı için, “...Taşınmazın değerini etkileyen mükellefiyetler listesi yok ise haciz sırasında yapılan kıymet takdiri

birden fazla haciz ise mükellefiyet listesinde gösterilmez, çünkü bunlar nitelik itibariyle aynı hak değildir¹⁴⁵. Mükellefiyetler, esasen tapu senedine veya resmî belgelere dayalı olarak belirlenir¹⁴⁶. Taşınmaz üzerindeki ipoteğin mükellefiyet sayılıp sayılmayacağına yönelik Yargıtay'ın farklı yönde görüşleri bulunmakla birlikte, mükellefiyet listesinin konusu zaten taşınmaz üzerindeki aynı hakların gösterilmesi olduğu için, kanımızca ipotek zaten mükellefiyetler listesinin ana ögesi konumundadır¹⁴⁷.

Genel olarak kabul gören görüşe göre, mükellefiyetler listesi, tapu sicili hükmündedir¹⁴⁸. Fakat, mükellefiyetler listesine alınmayan sınırlı aynı hakların bulunması da mümkündür, bu aynı haklar maddi hukuk bakımında var olsa dahi mükellefiyetler listesine alınmadıkları için, bu aynı hakkın sahibi satış üzerinde herhangi bir hak iddia edemez¹⁴⁹.

Kanundaki açık hükme rağmen, taşınmaz üzerindeki tapu siciline kayıtlı sınırlı aynı hakların herhangi bir sebeple mükellefiyetler listesine alınmadığı durumda, ihaleden taşınmazı satın alacak kişinin, taşınmazı bu yüklerden ari mi yoksa yüklü mü alacağı, doktrinde tartışılmıştır¹⁵⁰. *Postacıoğlu*'na göre, bu listede yer almayan mükellefiyetler alıcı tarafından bilinmiyorsa, alıcının taşınmazı bu yüklerden ari

de geçerlidir..." Yarg. HGK., T. 19.10.2021, E. 2017/353, K. 2021/1254 (Lexpera, Erişim Tarihi 04.12.2022);

¹⁴⁵ Dönmez, s. 368.

¹⁴⁶ Dönmez, s. 370.

¹⁴⁷ İpoteğin mükellefiyet teşkil etmediği; "*Haciz ve ipotek mükellefiyet olmayıp, ilana dercedilmemesi fesih sebebi olmayacağı gibi..*" ; Yarg. 12. HD, T. 23.04.1981, E. 2271, K. 4083 (Legalbank, Erişim Tarihi 03.12.2022).

İpoteğin mükellefiyet teşkil ettiği; "*Açık arttırma ve şartname tutanağında gayrimenkul üzerinde mükellefiyetlerin bulunmadığı yazılmıştır. Ancak tapu kayıtlarında ve banka yazılarında satışa konu hisse üzerinde ipotek bulunduğu görülmektedir.*" "Yarg. 12. HD, T. 31.05.2011, E. 2010/29600, K. 2011/11129, (Legalbank, Erişim Tarihi 03.12.2022).

¹⁴⁸ Postacıoğlu (İcra), s. 498; Kuru (El Kitabı), s. 656

¹⁴⁹ Berkin, N.: *Tapuda Kayıtlı Olduğu Halde Mükellefiyet Listesine Geçirilmeyen Haklardan Alıcının Mesuliyeti*, İÜHFM 1968, C. 34 S. 1-4, s. 286.

¹⁵⁰ Berkin (Mükellefiyet), s. 286.

olarak iktisap edecektir¹⁵¹. Bu durumda, mükellefiyetler listesine, tapu sicili karşısında üstünlük tanınmaktadır. Mükellefiyetler listesi, alacaklı ve borçlu da dahil olmak üzere, hacze iştirak eden alacaklıları da ilgilendirir; bu bağlamda üçüncü kişilere de etki etme fonksiyonu bulunur. Bu sebepten ötürü, bunu icra dairesinin sıradan bir işlemi olarak görmek yerinde değildir. *Sungurbey* ise, bu hakların taşınmazı ihale yoluyla kazanan kişiye karşı da ileri sürülebileceğini, bu anlamda tapu siciline üstünlük tanımak gerektiğini, belirtmiştir¹⁵².

Anılan görüşlere burada yer verilmesinin sebebi, mükellefiyetler listesinin hukuki niteliğinin belirlenmesi amacıyla. Mükellefiyetler listesinin tapu sicili hükmünde olduğunun kabulü halinde, içerdiği haklar maddi hukuk içerikli kabul edilir. Nitekim, İİK m. 128'e göre, mükellefiyetler listesi, icra dairesi tarafından düzenlenip borçlulara, sınırlı ayni hak ve ipotek sahiplerine ve hacze iştirak eden alacaklılara tebliğ eder. Mükellefiyetler listesinin hazırlanması, her ne kadar icra dairesinin yerine getirdiği bir işlem olsa da, maddi hukuka ilişkin hak sahipliğini de ilgilendiren yönü bulunur. Listeye itirazı bulunan ilgililerin, listenin tebliğini izleyen üç gün içinde listeye karşı koyma hakları bulunur¹⁵³. İtiraz durumunda ise, kanun koyucu İİK m.96-97'de düzenlenen istihkak davasına atıf yapmıştır. İstihkak davasında verilecek karar, icra mahkemesinin verebileceği istisnai nitelikte bulunan maddi anlamda kesin hükümler arasındadır. Dolayısıyla, mükellefiyetler listesine itirazla birlikte, maddi hukuktaki hak sahipliği irdelenir ve nitelik itibarıyla maddi hukuku ilgilendiren yönleri bulunan bir takip işlemi, olarak nitelendirilebilir. Sıra cetveli de, yine bir icra işlemidir ve İİK m. 142 uyarınca şikayet yoluna başvurulması durumunda takip hukukuna aykırılıklar, sıra cetveline itiraz davası açılması

¹⁵¹ Postacıoğlu (İcra), s. 298.

¹⁵² Sungurbey, İ.: Kişisel Hakların Tapu Kütüğüne Şerhi, İstanbul 1963, s. 126.

¹⁵³ Berkin (Mükellefiyet), s. 285.

durumunda ise maddi hukuka yönelik hak sahipliği araştırılır.

V. SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ

A. GENEL OLARAK

Sıra cetveli, İİK m. 140 uyarınca, tüm alacaklıların alacak tutarı, İİK m. 139'da hükme bağlanan tamamlama haczine rağmen tamamen karşılanmadığı durumlarda düzenlenmekte, sıraları ise 206. maddede iflas için öngörülen sıraya atıfla belirlenmektedir¹⁵⁴. Sıra cetveli hazırlamakla yetkili icra dairesi, öncelikle İİK m. 100'e yarar bilgileri, yani hacze iştirak eden alacaklıların bilgilerini edinmek üzere, hacze iştirak eden alacaklıların bilgilerini edinmek üzere, takiplerinin yürütüldüğü icra dairelerine müzekkere yazacaktır ve gelen bilgilere göre sıra cetvelini oluşturacaktır¹⁵⁵. Bu şekilde, yetkili icra dairesi, takip hukuku kurallarına göre sıra cetvelini hazırlamakta ve ilgililerine (borçlu, alacaklılar, mükellefiyet sahibi kişiler vs.) tebliğ etmektedir¹⁵⁶. Bu bağlamda, özellikle dikkat edilmesi ve varlığı zorunlu hususların incelenmesi gerekmektedir.

B. SIRA CETVELİ DÜZENLENMESİ GEREKEN HALLERİN TESPİTİ

Sıra cetvelinin düzenlenmesi gereken haller, aynı zamanda sıra cetvelinin düzenlenme şartlarıdır. Bu bağlamda, sıra cetvelinin düzenlenmesinin mecburi olduğu şartlar bulunmaktadır.

¹⁵⁴ Üstündağ (İcra), s. 296.

¹⁵⁵ Coşkun, M.: Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli, 2. Baskı, İstanbul 2023, s. 377.

¹⁵⁶ Üstündağ (İcra), s. 298. Sıra cetveli düzenleme yetkisine sahip olan icra dairesini hangi icra dairesi olduğu için, aşağıda. Başlık D'yi inceleyiniz.

1. Birden Fazla Alacaklının Bulunması

Bu durumlardan ilki, birden fazla alacaklının bulunması zorunluluğudur. Dolayısıyla, koyulan ilk hacze aynı derecede iştirak edecek alacaklı veya alacaklılar bulunmalıdır. Tek bir alacaklının bulunduğu halde, sıra cetveli düzenlenmesi söz konusu değildir. Eğer, birden çok alacaklı var ve fakat bu alacaklılar aynı derecede hacze iştirak etmemişlerse, koyulan ilk haciz sahibinin alacağı öncelikle, İİK m. 138 uyarınca ödenir¹⁵⁷. Satış tutarı, ilk haciz koyduran alacaklının alacağını karşılamaya yetmekle birlikte, diğer alacaklıların alacağını tamamen veya kısmen karşılamaya yetmiyorsa; bu alacaklılara İİK m. 143 uyarınca borç ödemeden aciz belgesi verilir. Eğer satış tutarı, ilk alacaklının da alacağını karşılamaya yetmiyorsa, bu alacaklıya da borç ödemeden aciz belgesi verilir¹⁵⁸. Nitekim, külli bir tasfiye biçimi olan iflastan farklı olarak hacizde, her durumda sıra cetveli düzenlenmez¹⁵⁹.

2. Paraya Çevirme Aşamasının Sonlanmış Olması

Bu durumlardan ikincisi, paraya çevirme yani satış aşamasının sonlanmış olmasıdır¹⁶⁰. Aksi halde, zaten satıştan elde edilen tutar kesin olarak bilinemeyeceği için, alacaklıların alacağının karşılanıp karşılanamayacağı da belli olmazdı. Satıştan elde edilen tutarın içine; alacağa işlemiş faizler ve takip masrafları da dahildir¹⁶¹. Bu, zaten paylaşıma esas tutarı belirleyecek bir husustur.

¹⁵⁷ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 253.

¹⁵⁸ Karakaş (Tez), s. 155.

¹⁵⁹ Karakaş (Tez), s. 154; Bilgin (Tez), s. 7.

¹⁶⁰ Meriç, s. 107.

¹⁶¹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 433.

3. Satıştan Elde Edilen Tutarın Alacakları Karşılamaya Yetmemesi

Üçüncü ve en önemli durum ise; satıştan elde edilen tutarın, tüm alacakları karşılamaya yetmemesidir. Eğer satıştan elde edilen tutar, tüm alacakları karşılarsa, sıra cetveli düzenlenmesine gerek yoktur. Bu durumda icra dairesi, sadece alacaklılara satış tutarından düşecek payı belirlemek üzere, pay cetveli hazırlar¹⁶². Çünkü, alacakların sıraya konulmasına, bu durumda lüzum bulunmamakta; gariyeten paylaşım yapılmamaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere, alacağı karşılanamayan her bir alacaklıya, İİK m. 143 uyarınca borç ödemedен aciz belgesi düzenlenerek verilir.

C. PAYLAŞIMA ESAS TUTARIN BELİRLENMESİ

Kural olarak, satıştan elde edilen tutarın, tüm alacakları, takip için yapılan masraflarla birlikte karşılaması beklenir. Zaten karşılamadığı durumlarda, paylaşımın yapılması amacıyla sıra cetveli hazırlanır.

Alacaklılara paylaşımın yapılabilmesi için, İİK m. 138/2 uyarınca, satıştan elde edilen tutarın net olarak belirlenmesi gerekmektedir¹⁶³. Bu tutar, takip için yapılan çeşitli masrafların, satış tutarından düşülmesiyle hesaplanır. Takibin yürütülmesi amacıyla alacaklı, peşinen, çeşitli masraflar yapmaktadır. Bu masraflar takibin yürütülmesi amacıyla yapıldığı için, hacze iştirak zamanları fark etmeksizin, tüm alacaklıları etkilemektedir.

Tutarın belirlenmesi, mahcuz malın satış bedeliyle birlikte, Kanunun belirlediği başka tutarların da eklenmesiyle birlikte (örneğin, kira bedelleri ve ürün getiren bir malsa bundan elde edilen semere) hesaplanır. Taşınmaz gibi, semere sağlayan

¹⁶² Meriç, s. 162.

¹⁶³ Meriç, s. 35.

mahcuz malların satış bedeline; kira bedeli gibi, taşınmazdan elde edilen bedeller de satış tutarına eklenir. Bu bedeller eklenerek ve alacaklıların takip için yaptığı masraflar düşölerek, satışa esas net tutar belirlenmekte ve bu tutar üzerinden paylaşım yapılmaktadır. İhalenin feshi durumunda icra dairesi veznesinde tutulmakta olan ihale bedeline işleyen faiz, bankadaki paraya, İİK m. 89 uyarınca koyulan haciz sonucu el koyulan paraya işleyen faiz de semere olarak düşünöllebilir. Aynı şekilde, ihtiyati haciz koyulmuş paraya işleyen faiz veya ihtiyati tedbir kararı alınmış taşınmazın elde ettiğı kira bedeli de, bu bağlamda semere olarak kabul edilebilir¹⁶⁴. Ayrıca, İİK m. 118 ve 133'te düzenlenen durumda, bedeli ödenmeyen ihale ile ikinci ihale arasındaki fark ve bu farka işleyen faiz de, bedeli ödemeyen alacaklıdan tahsil edilir. Bu bağlamda, bu tutar da satışa esas net tutara eklenir.

Tutarın belirlenmesinde sorun çıkması, icra dairesinin hesaplama işleminde yaptığı hata yaptığını gösterir ve İİK m. 16 uyarınca genel şikâyet sebeplerine tabidir¹⁶⁵.

Yukarıda da belirtildiğı üzere, İİK m. 138/2'de, haciz, paraya çevirme ve satış masraflarının satışa esas net tutarın hesaplanmasında göz önünde bulundurulacağı düzenlendiğinden, mahcuz malın idaresinden ve işletmeden- her ne kadar İİK'de açıkça düzenlenmese de- doğan masrafların da satışa esas net tutara dahil olduğı kabul edilmelidir.

İİK m. 92, icra dairesi tarafından haczedilen taşınmazın idaresi ve işletilmesi masraflarının dahil edilmesi bağlamında bir örnektir. Ayrıca, taşınmazın eklentilerinin korunması da, bu masrafa dahildir. Taşınmazın varlığını muhafaza etmesine veya korunmasına katkıda bulunmayan ve zorunlu olarak

¹⁶⁴ Meriç, s. 35.

¹⁶⁵ Uyar, T.: *Takip Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK m. 143)*, TBB Dergisi 2007, S. 70, s. 346-347.

nitelendirilemeyecek bir masraf, satışa esas net tutarın belirlenmesinde göz önünde bulundurulmaz. Haczedilen taşınır veya taşınmazın, aynı zamanda rehinli olması durumunda, işletme ve idare masrafları; İİK m. 151'in, İİK m. 138'e yaptığı atıf sonucu, rehinli alacağın ödenmesinden önce ödeneceği, hüküm altına alınmıştır.

Haczedilen malın muhafazası da, İİK m. 138 kapsamında değerlendirilebilecek, tüm alacaklıları ilgilendiren bir masraftır¹⁶⁶. Bu bağlamda, yedieminde bulunan araçların muhafazası için yapılması gereken masraflar da muhafaza masrafıdır¹⁶⁷. Muhafaza masraflarının, rehinli malın aynı zamanda hacizli olması durumunda, ortak masraf olarak sayılıp sayılmayacağı tartışmalıdır ve idare-işletme masrafları gibi rehinli alacaklardan önce ödenip ödenmeyeceği hususu belirli değildir. Kanımızca, muhafaza masrafları da idare ve işletme masraflarıyla aynı niteliktedir ve muhafaza masraflarını peşinen ödeyen alacaklı, rehinli alacaklı karşısında korunmalıdır.

İİK m. 59 uyarınca satış masrafları, peşin olarak alacaklılar tarafından yapılır. Paraya çevirme, yani satış masrafları ise alacaklılar tarafından takibin yürütmesi amacıyla yapılır ve İİK m. 138/2'de bu masrafların da öncelikli olarak ödenmesi gerektiği hususuna yer verilmiştir¹⁶⁸. Hakkaniyetin de gereği olarak, satış tutarından düşülerek, masrafı yapan alacaklıya verilmelidirler. Satış ilanı masrafı (İİK m. 126/1), muhammen bedelin belirlenmesine ilişkin olarak keşif ve bilirkişi masrafları, satışın

¹⁶⁶ “İcra İflas Kanununun 95. maddesi hükmüne göre alacaklı, haczedilen malların muhafaza ve idare masraflarını peşin ödemek zorundadır. Davalı peşin ödemek durumunda bulunduğu muhafaza masraflarının daha sonra tahakkuk eden gerçek miktarından da sorumlu tutulmasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.” Yarg. 3. HD., T. 20.03.1989, E. 1988/8133, K. 1989/2876, (Lexpera, Erişim Tarihi 04.12.2022).

¹⁶⁷ “Alacaklı, haczedilen malların koruma ve idare giderlerini peşin ödemek zorundadır. Kendi koydurduğu haczin kaldırıldığı güne kadar koruma bedelinden sorumludur.” Yarg. 3. HD, T. 20.03.1989, E. 1988/8133, K. 1989/2876, (Legalbank, Erişim Tarihi 04.12.2022).

¹⁶⁸ “İİK'nın 129. maddesi uyarınca, hacizli malın satış bedelinden, satış masrafları ve imtiyazlı alacak miktarları düşüldükten sonra para kalması halinde bu paranın sıra cetveli yapılmak üzere ilk haczi uygulayan icra müdürlüğüne gönderilmesi gerektiğini, Kayseri 1. İcra Müdürlüğü'nce de aynı şekilde, ihale bedelinden satış masrafları yanında, müvekkilinin ipotek alacağının ve ihale tarihine kadar işleyen faizi hesaplanarak bu miktarın düşülmesi ve kalan paranın gönderilmesi gerektiğini...” Yarg. 23. HD., T. 06.06.2016, E. 2015/6238, K. 2016/3435, (Lexpera, Erişim Tarihi 04.12.2022).

yerine getirilmesi masrafları (İİK m. 115); bu tür paraya çevirme masraflarıdır¹⁶⁹. İhale masraflarından sayılmakta olan harçlar ve vergiler ise, arttırma şartnamesinde gösterildiyse satış tutarından düşülecek olmakla birlikte, gösterilmediyse ne olacağı hususunda *Kuru*, bunlara alıcının katlanmak zorunda olmadığı görüşündedir¹⁷⁰. Sıra cetvelinin hazırlanması, tebliğ edilmesi, İİK m. 143 uyarınca aciz belgesi verilmesi masrafları da paranın paylaşılması masraflarına girmekte ve satış tutarından düşülür¹⁷¹. Ayrıca, haczedilen maldan borçlunun gelir elde etmesi halinde (örneğin, borçlunun meyve bahçesi haczedilmiştir ve borçlu bu bahçeden gelir sağlamaktadır), bu kısım borçlu için ayrılacak ve tespiti için de yapılacak masraflar, satış tutarından düşülür¹⁷².

D. SIRA CETVELİNİ DÜZENLEMeye YETKİLİ İCRA DAİRESİNİN TESPİTİ

Sıra cetveli düzenlenmesi hususunda öncelikle önem arz eden husus, ilk haczi koyduran alacaklının belirlenmesidir¹⁷³. Çünkü, hacze iştirak kurumu da buna göre işletilir, sıra cetvelini hazırlayacak yetkili icra dairesinin tespiti de buna göre yapılır. İsviçre hukukunda tamamlama haczini yapma, pay cetveli ve sıra cetvelini düzenleme yetkisi, takibin yürütüldüğü icra dairesindedir¹⁷⁴. Türk hukukunda ise sıra cetvelini düzenleme hususunda yetkili icra dairesinin hangisi olduğu düzenlenmemiştir¹⁷⁵. İsviçre hukukundaki düzenlemeye paralel olarak, Türk

¹⁶⁹ Meriç, s. 44-45.

¹⁷⁰ *Kuru* (El Kitabı), s. 655-656.

¹⁷¹ Uyar, T.: *Takip Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK m. 143)*, TBB Dergisi 2007, S. 70, s. 346.

¹⁷² *Kuru* (El Kitabı), s. 121.

¹⁷³ Ruhi, C./ Ruhi, A.C.: *Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli*, 1. Baskı, Ankara 2018, s. 17.

¹⁷⁴ Meriç, s. 109.

¹⁷⁵ *Karşlı* (İcra), s. 347

hukukunda da, takibi yürüten icra dairesinin sıra cetvelini düzenlemekte yetkili olduğu akla gelebilse de, burada birden fazla alacaklı bulunur ve hacze takipli iştirak durumunda hangi icra dairesinin yetkili olacağı sorunu ortaya çıkar; bu sorunun çözümünün ise satış işlemlerini gerçekleştiren icra dairesinin sıra cetvelini hazırlaması olduğu, şeklinde görüş bulunmaktadır¹⁷⁶. Yargıtay’ın benimsediği görüş ise, ilk haczi koyan icra dairesinin sıra cetvelini düzenlemesi gerektiğine yöneliktir¹⁷⁷. Satışı istenen taşınmaz söz konusu olduğunda, icra dairesi kendi yetki alanının dışında işlem yapamaz ve başka bir icra dairesini istinabe eder. İstinabe durumunda da hangi icra dairesinin sıra cetvelini düzenleyeceği sorunu yine gündeme gelir¹⁷⁸. Bu durumda, satışı yapan icra dairesi, dosyayı tekrar ilk haczi yapan icra dairesine gönderir¹⁷⁹. İlk haczi yapan icra dairesi, satış sürecini takip eden icra dairesi konumunda olmadığı için, Yargıtay görüşünün benimsendiği durumda, takip süreci akamete uğrar. Yargıtay, ilk haczi yapan icra dairesinin sıra cetvelini düzenlememesini, sıra cetvelinin şikâyet yoluyla iptali sebebi olarak saymaktadır¹⁸⁰. Nitekim, bu şekilde kuralının İİK’de düzenlenmediği ve kesin yetki kuralları emredici konumda oldukları için, kesin yetki kuralı olarak görülemeyeceğine yönelik görüş de vardır¹⁸¹.

Kanımızca, İsviçre hukukunda benimsenen “takibin yürütüldüğü icra dairesi” ifadesi de muğlak olup, hangi icra takip işlemini yürüten icra dairesinin yetkili olduğu

¹⁷⁶ Meriç, s. 109.

¹⁷⁷ “...alacağının yer almadığını, sıra cetvelinin ilk haczin uygulandığı icra dosyasından düzenlenmesi gerekirken...” Yarg. 23. HD., T. 13.1.2020, E. 2016/5164 K. 2020/27, (Lexpera, Erişim Tarihi 05.12.2022).

¹⁷⁸ Karlı (İcra), s. 347.

¹⁷⁹ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 374.

¹⁸⁰ “...bu nedenle sıra cetvelini hazırlamakla yetkili İcra Müdürlüğü’nün Aksaray İcra Müdürlüğü olduğu, şikâyetin yerinde olduğu gerekçesiyle şikâyetin kabulü ile, Gaziantep İcra Müdürlüğü’nün 2019/14692 esas sayılı dosyasında düzenlenen sıra cetvelinin iptaline karar verilmiştir.” Yarg. 6. HD., T. 25.1.2023, E. 2022/388, K. 2023/248, (Lexpera, Erişim Tarihi 06.04.2023).

¹⁸¹ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 375.

husussu da açıklığa kavuşturulmalıdır. “İlk haciz” konusunun doktrinde ve uygulamada halen muğlak olduğu düşünüldüğünde, satış işlemlerini yapan icra dairesinin, aynı zamanda sürece daha hâkim olduğu da hesaba katılırsa; satış işlemlerini yürüten icra dairesinin sıra cetvelini düzenlemesi isabetli olur.

E. DERECE VE SIRALARIN TESPİTİ

1. Genel Olarak

Satıştan elde edilen tutarın tüm alacakları karşılamaya yetmemesinden doğan paylaşım sorunu, alacaklılar arasında sıra ve dereceler oluşturularak giderilir; alacaklılar önceliklerine göre sıralanırlar¹⁸². Bunun adı ise “sıra düzeni”dir ve iflasta yapılacak paylaşımı belirleyen İİK m. 206’ya göre yapılır. Sıra cetvelinde tüm alacaklılar; dereceleri, sıraları ve paylarıyla yer alırlar.

İİK m. 206 uyarınca yapılacak sıra cetveli, iflas hukukuna özgü nitelikler taşır, fakat hacizde sıra cetveliyle iflasta sıra cetveli arasında önemli farklılıklar bulunur. Öncelikle, iflas masasına yazdırılmamış olan alacaklar dahi masaya girerken, hacizde sıra cetveline sadece hacze iştirak etmeyi talep eden alacaklılar katılabilirler¹⁸³. Bu noktada iki takip yolu arasındaki benzerlik ise, alacakların çeşitli şartlara göre sıra cetveline alınması; bu bağlamda cetvele kabullerinin veya retleri hususunda karar verilmesidir¹⁸⁴. İflasta sıra cetveli düzenlenmesi için hacizdeki gibi alacakların karşılanmaması şartı bulunmaz; bu yüzden her halde sıra cetveli düzenlenir¹⁸⁵. İflasta sıra cetveline tüm alacaklılar dahildir, çünkü iflas hukukunda her alacaklı eşittir; fakat haciz yoluyla takipte takibe iştirak etmeyen yahut imtiyazlı olarak iştirak

¹⁸² Coşkun (Sıra Cetveli), s. 376.

¹⁸³ Öztekin, s. 67; Taş Korkmaz, H.: İflas Masası, 1. Baskı, Ankara 2010, s. 27.

¹⁸⁴ Öztekin, s. 67.

¹⁸⁵ Deynekli (Sorunlar), s. 28.

etmeyi talep etmeyen alacaklılar sıra cetveline alınmazlar¹⁸⁶.

Hacizde sıra cetveli düzenlenmesinin kilit noktası, haciz yoluyla takip kuralları uyarınca derecelerin ve sıraların tespittir. Bunun nasıl yapılacağı ise, aşağıda incelenecektir.

2. İlk Haczin Tespiti

İlk haczin tespiti, esasen ilk olarak haciz koymuş alacaklının tespittir. Diğer alacaklılar, İİK m. 100 ve İİK m. 101'deki şartları sağladıkları takdirde, bu ilk hacze takip yaparak yahut imtiyazlı alacaklara sahip olduklarını ispatlayarak katılabilirler. Bu bağlamda, sıra cetveli düzenlenmesi için öncelikli olarak yapılan ilk haczin tespit edilmesi gerekir. İlk haczin tespiti hususuna yukarıda değinilmişti, bu sebepten ötürü yukarıdaki açıklamalarımıza atıf yapıyoruz¹⁸⁷.

3. İştirak Eden Hacizlerin Belirlenmesi

İlk haciz olma şartlarını sağlayan hacze katılan hacizlerin ne şekilde belirleneceği hususunun, yine sıra cetvelinin düzenlenmesi aşamasında gözetilmesi gerekir. İştirak eden hacizler doğru şekilde tespit edildiği takdirde, sıra cetveli de sağlıklı biçimde hazırlanabilecektir. İİK m. 206'da da düzenlendiği üzere, Türk hukukunda hacze iştirak bağlamında "derece sistemi" benimsenmiştir¹⁸⁸. Hacze takipli (adi) iştirak, İİK m. 100 bağlamında mümkün olmaktadır ve şartları yukarıda incelenmiştir¹⁸⁹. Öncelik, Kanunun aradığı belgelerle önceliğin ispatlanması ve satış bedelinin icra vizesine girene kadar hacze iştirak talebinin yapılmış olması, şartlarını sağlayan

¹⁸⁶ Berkin, N.: İflas Hukuku Dersleri, İstanbul 1960, s. 272.

¹⁸⁷ Yuk. §.1, II.

¹⁸⁸ Meriç, s. 135.

¹⁸⁹ Yuk. §.1, II.

alacaklılar, derece sistemi uyarınca aynı dereceden hacze iştirak etme hakkını kazanırlar¹⁹⁰.

İİK m. 101’de düzenlenen hacze takipsiz (imtiyazlı) iştirak kurumunda ise, İİK m. 206’dan da anlaşılacağı üzere, kanunen tanınan imtiyazı bulunan alacaklar söz konusudur ve bunlar takip konusu yapılan alacaklarla zaten aynı sırada yer almadıkları için, aynı dereceden hacze iştirak edemezler.

4. Sıra Düzeni

a. Genel Olarak

Aynı dereceden hacze iştirak edenler, İİK m. 140’ın İİK m. 206’ya yaptığı atfa göre belirlenir¹⁹¹. Bu bağlamda, yukarıda da belirtildiği üzere, İİK’de 3 adet imtiyazlı, 1 adet imtiyazsız sıra bulunur. Aynı sırada birden çok alacaklı bulunabilir ve bunlar, kendi sıraları içinde kendi tutarlarına göre garameten paylaşım görür¹⁹². Bir üst sıranın alacağı tamamen ödenmeden alt sıralara geçilmez¹⁹³. İcra dairesi, derece ve sıraları belirlemekle görevlidir. Bunu yaparken icra dairesi, iflasta sıra cetveli durumunun aksine, alacakların maddi hukuka göre varlık durumu hakkında tespit yapmaz; zaten sıra cetveline itiraz davasında da sıra cetveline kabul eden alacağın maddi hukuktaki gerçek durumu araştırılır¹⁹⁴.

Bu bağlamda, öngörülen sıra düzeni içinde alacaklar; rehinli alacaklar, adi

¹⁹⁰ Meriç, s. 135.

¹⁹¹ Meriç, s. 145.

¹⁹² Örneğin, İİK m. 206 uyarınca nafaka alacakları ve işçi alacakları aynı sıradadır. Rehinli alacaklar ve rehinli alacaklardan önce ödenmesi gereken tutarın ödenmesinden sonra, sıra adi alacakların ödenmesine gelir. Buradan arta kalan kısmın 100.000 TL olduğunu, birinci imtiyazlı sırada 100.000 TL nafaka alacağı ve 100.000 TL işçilik ücreti alacağının bulunduğunu düşünelim. Netice itibariyle, 200.000 TL tutarında alacak ve fakat 100.000 TL bakiye vardır. Bu durumda, 50.000 TL işçilik ücreti alacağına, 50.000 TL ise nafaka alacağının ödenmesine ayrılır. Paylaşım alacakları oranında (garameten) yapılmış olur.

¹⁹³ Yılmaz (Takipsiz), s. 392-393.

¹⁹⁴ Yıldırım, K./Deren Yıldırım, N.: İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2016, s. 268.

alacaklardan önce ödenmesi gereken alacaklar ve adi alacaklar olmak üzere üç ana gruba ayrılır. Bu sıra düzeni, bazı alacakların sosyal ve ekonomik öncelikleri gözetilerek oluşturulmuştur¹⁹⁵. Bu noktada, adi alacak ve rehinli alacak ayrımının yapılması gerekir. Adi alacak, İİK m. 206’da öngörülen sıra düzeni bağlamında, rehinli olmayan alacağı ve bunların maddede öngörülen şekilde sıralanmasını ifade eder¹⁹⁶. Rehlinli alacak ise, borçlunun maliki olduğu malın, alacaklının alacağının ödenmesi için temin edilmesi anlamına gelir¹⁹⁷. İİK m. 206 anlamında rehinli alacak, İİK m. 23/3 hükmüyle birlikte ele alındığında hem menkul hem gayrimenkul rehnini kapsam altına alır; rehnin sözleşmeyle veya kanunla kurulması arasında fark bulunmaz¹⁹⁸. Bu durumların detayları, aşağıda açıklanacaktır.

b. Rehlinli Alacakların Önceliği

Satıştan elde edilen tutarın paylaştırılmasından önce, satışa esas net tutarın da belirlenmesi açısından, ödenmesi gereken belli başlı alacak ve masraf kalemleri bulunur. Bu alacaklar, rehinli ve adi alacaklardan da öncelikle ödendikleri için, “rüçhanlı” olarak nitelendirilir. Rüçhan, öncelik anlamına gelmektedir ve icra iflas hukuku bakımından “öncelikle ödenme” halini ifade etmektedir¹⁹⁹. Rehlinli alacakların da, adi alacaklara nazaran rüçhanlı olduğundan bahsedilebilmektedir. İİK m. 206 hükmüne göre, gümrük vergisi ve akar vergisi gibi devletin alması gereken resim ve vergiler, rehinli alacaklardan sonra alınırlar. Bu gibi rehinli alacaklara nazaran rüçhanlı alacaklar, İİK m. 206’dan da açıkça anlaşılacağı üzere, doğdukları

¹⁹⁵ Deynekli (Sorunlar), s. 28; Deynekli/Kısa, s. 558.

¹⁹⁶ Deynekli/Kısa, s. 559.

¹⁹⁷ Kuru, B.: İcra ve İflas Hukuku, C. 3, Ankara 1988, s. 3003.

¹⁹⁸ Ansay, s. 257.; Deynekli/Kısa, s. 651-652

¹⁹⁹ Yılmaz (Hukuk Sözlüğü), s. 1174.; “rüçhan”, öncelik, üstünlük ve imtiyaz durumunu ifade etmektedir.

tarihe bakılmaksızın rehinli alacaklardan sonra ödenirler²⁰⁰.

Fakat, Devletin alacaklısı konumunda bulunduğu çeşitli kalemler vardır ve bunlar rehinli alacaklardan önce ödenirler. 7101 sayılı Kanunla İİK m. 138’de yapılan değişiklik uyarınca, satışa konu olan maldan gümrük vergisi, emlak vergisi, veraset ve intikal vergisi ve harçların, satış bedelinden öncelikle ayrılarak ödenmesi gerekir. Bu masraflar, haczedilerek satılan taşınmazın muhafaza ve satış masrafları kalemini oluştururlar²⁰¹. İcra takibi boyunca yapılan masraflar değil, yalnızca taşınmaz malın haczi ve satışı masrafları, tüm alacaklıları ilgilendiren masraflar, bu madde altında mütalaa edilebilir²⁰². Ortak masraflara örnek olarak; mahcuz malın muhafazası, mahcuz malın idare ve işletilmesi, mahcuz malın haczi, satışı ve paylaşımı masrafları, satış ile paraya çevirme süreçleri arasında yedimeinlikten doğan masraf, satış ilanı masrafı, kıymet takdiri masrafı, sıra cetvelinin tebliği masrafı, tellaliye harcı²⁰³ verilebilir. Tekrara düşmemek bağlamında, yukarıdaki açıklamalarımıza atıfla yetiniyoruz. Vekalet ücreti, bu açıklananlar bağlamında bir alacak kalemi değildir ve fakat öncelikli bir alaktır²⁰⁴.

Tapuya bildirilen su, kanalizasyon ve su tesisi katılım bedelleri de, tapuya kaydedilen fakat arttırma şartnamesinde bu alacaklar gösterilmediği için ihaleyi kazanan kişiye mülkiyeti geçmediyse, belediyenin alacaklısı olduğu bu kalemler, rehinli alacaklardan önce ödenir²⁰⁵.

²⁰⁰ Bilgin, s. 31.

²⁰¹ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 422.

²⁰² Yuk. §.2, V, C.

²⁰³ Daha ayrıntılı bilgi için, bkz. Coşkun (Sıra Cetveli), s. 422-434.

²⁰⁴ “...şikayetçinin iş sahibi adına ücret konusu işten dolayı ilk yapılan resmi başvuru tarihi, davalının haczinden önce olduğundan davalı alacaklıya 1. sırada yer verilmesi doğru değildir. Avukatlık Kanunun 164/2. maddesi kapsamındaki sınırlar kapsamında kalmak kaydıyla, şikayetçinin alacağının rüçhanlı olduğu gözetilerek, sıra cetvelinin düzenlenmesi gerekirken, yanılığılı gerekçe ile yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 23. HD., T. 11.7.2013, E. 2013/3893, K. 2013/4893, (Lexpera, Erişim Tarihi 07.12.2022).

²⁰⁵ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 441.

c. Rehinli Alacaklar

Yukarıda da belirtildiği üzere, rehinli alacaklar, borçlu tarafından borcun ödenmesinin temin edilmesi amacıyla alacaklı lehine tanınmış hakları ihtiva ederler²⁰⁶. Rehinli alacaklar, diğer alacaklara (adi) nazaran rüçhanlı konumdadırlar²⁰⁷. Rehinli alacaklara tanınmış bulunan rüçhan hakkı, asıl olarak adi alacaklarla birlikte yer aldığı ve satıştan elde edilen tutar, tüm alacakları karşılamaya yetmediğinde kendini gösterir²⁰⁸. Başka bir deyişle, 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik uyarınca; satış bedelinden öncelikli alacaklar ödendikten sonra, bakiye kısımdan rehinli alacaklar ödenir, bunlar ödendikten sonra artan kısım olursa, imtiyaz sıralarına göre adi alacakların ödenmesine ayrılır²⁰⁹. Rehinli alacaklara tanınan rüçhan hakkı, İİK m. 206'nın yanı sıra, İİK m. 185'te de, "rehin sahibi alacaklının rüçhan hakkı saklı kalmak suretiyle..." denilerek de ifade edilmiştir. Alacağı temin etme durumu, taşınmaz rehni yahut taşınır rehni şeklinde ortaya çıkabilir.

aa. Taşınır Rehni

Taşınır rehni, TMK m. 939 vd.'de ve özel kanunlarda düzenlenmekte olup, mülkiyeti borçluya ait taşınır mal üzerinde, alacağının temin edilmesi amacıyla alacaklı lehine kurulan sınırlı ayni hakkı ifade eder²¹⁰. Taşınır rehni, rehnedilen malın kendisinin yanı sıra maldan elde edilen semereyi de kapsar²¹¹. Rehnedilen taşınır, satılacak olursa TMK m. 946 uyarınca takip giderleri, akdi faiz ve temerrüt faizi de ödenecek

²⁰⁶ Serozan, R.: *Taşınmaz Rehni*, İÜHFM 2006, C. 64 S. 2, s. 301.

²⁰⁷ Bilgin, s. 31.

²⁰⁸ Gürdoğan, B.: *İpoteğin Paraya Çevrilmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar*, Ankara 1979, s. 7.

²⁰⁹ Bilgin, s. 458.

²¹⁰ Akipek Öcal, Ş.: *Taşınır Rehni Sözleşmeleri ve Sözleşmelerde Şekil*, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5 S. 1, s. 85.

²¹¹ Mete, C.: *Taşınır Rehni*, DEÜHFD 2017, C. 19, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan Özel Sayısı, s. 1449.

kalemler arasındadır²¹². Taşınır üzerinde birden ziyade rehin kurulduğu takdirde, satış sonucunda elde edilecek tutar, bunların kurulma tarihine göre paylaştırılır²¹³. Ayrıca, borç ödenmediği takdirde taşınırın mülkiyetinin alacaklıya intikal edeceğine yönelik yapılan anlaşmalar hükümsüzdür²¹⁴.

TMK'ye göre taşınır rehni; teslim koşullu, hapis hakkı, hayvanın rehnedilmesi, sicile tescil edilmesi gereken taşınır mal, rehin karşılığı ödünç işiyle uğraşanların rehin hakkı, alacak ve haklar üzerinde rehin, şeklinde kurulabilir. Bunun dışında, özel kanunlarda düzenlenen hallerde de taşınır rehni kurulması mümkündür.

6750 sayılı Kanun ile, ticari işletmelerde taşınır rehni kurulabilmesi imkânı tanınmıştır²¹⁵. Bu hak, rehnin ticaret siciline tesciliyle birlikte doğar²¹⁶. Bu bağlamda, ticari işletmenin mevcut bulunan ya da gelecekteki taşınırlarından elde edilen gelir üzerine kurulabilir. Taşınır rehninde kural, zilyetliğin rehin hakkı sahibine devridir fakat ticari işletmelerin taşınır rehninde, zilyetlik alacaklıya devredilmez²¹⁷.

3213 sayılı Kanunla ise, madenlerden elde edilen cevherlerin ve bunlardan elde edilecek yan ürünlerin taşınır rehnine konu olabilmesi mümkün kılınmıştır²¹⁸. Fakat, madenlerde kullanılan araç-gereçler, binalar ve madenin çıkarılmasına yarayacak her türlü vasıta, tekil olarak ticari işletme rehninden farklı olarak taşınır rehnine konu olamazlar²¹⁹. Fakat, maden ocağı tesisinin tümünün rehne konu olması mümkündür.

²¹² Mete, s. 1449.

²¹³ Coşkun, s. 445.

²¹⁴ Yüce, H.A.: *Lex Commissoria Yasağı*, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2017, C. 5 S. 2, s. 192.

²¹⁵ 6750 s. Ticari İşletmelerde Taşınır Rehni Kanunu, 28.10.2016 tarihli, 29871 sayılı RG, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6750.pdf> (Erişim Tarihi 15.04.2023).

²¹⁶ Öcal Apaydın, B.: *6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Aynı Alacağa Teminat Teşkil Etmek Üzere Birden Çok Taşınırın Rehin Hakkına Konu Olması*, İNÜHFD 2020, C. 11 S.1, s. 272.

²¹⁷ Öcal Apaydın, s. 272.

²¹⁸ 3213 sayılı Maden Kanunu, 15.06.1985 tarihli

RG; <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3213.pdf> (Erişim Tarihi 17.06.2023).

²¹⁹ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 452.

Hayvan rehni, TMK m. 940'ta düzenlenmiştir. Bu bağlamda hayvanlar, teslim edilmeden, sicile işlenerek rehnedilebilirler. Hayvanın üzerine rehin koyduran alacaklının rehni dikkate alınmazsa sıra cetveline karşı şikâyet yahut söz konusu hayvan, rehnedilebilecek bir hayvan değilse bu durum, sıra cetveline itiraz davasıyla ileri sürülebilir.

Motorlu taşıtlar da, TMK m. 940 uyarınca rehnedilebilir. Şekle tabi olmamakla birlikte, ispat açısından yazılı yapılmaları önem arz etmektedir²²⁰. Söz konusu rehin hakkı, TMK m. 939 uyarınca alacaklıya teslimi gerektirmektedir. Fakat m. 940, sicile tescil suretiyle de motorlu araç rehninin mümkün olduğunu düzenlemiştir.

2920 sayılı Kanun, hava araçlarının üretimi ve onarımından doğan masraflar için bizzat hava aracının kendisinin rehnedilebileceğini hüküm altına almıştır²²¹. Bu rehin, kanuni bir rehindir.

1581 sayılı Kanunda, Tarım Kredi Kooperatifleri ortaklarının, aldıkları krediler için ürünlerini ve üretim araçlarını rehin olarak verebilecekleri düzenlenmiştir²²².

Bir diğer rehinli alacak türü ise, TMK uyarınca taşınmaz rehnine özgü olarak düzenlenmiştir. Bu bağlamda, rehinli taşınmazın maliki konumunda bulunan borçlu, taşınmaza zarar verici şekilde davranmama yükümlülüğü altındadır. TMK m. 865'te düzenlenen bu yükümlülüğe aykırı davrandığı takdirde, hâkim gerekli önlemlerin alınmasına karar verebildiği gibi, gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda, alacaklı da bu önlemleri alabilmekte ve bu bağlamda yaptığı masraflar da, rehinli alacaklar

²²⁰ Gürpınar, D.: *Ticari İşlemlerde Taşınır Rehninin Teslime Bağlı Taşınır Rehni Kurallarından Ayrılan Yönleri*, DEÜHFD 2017, C. 19 S. 1., s. 119.

²²¹ 2920 s. Sivil Havacılık Kanunu, 19.10.1983 tarihli, 18196 sayılı RG; <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2920.pdf>, (Erişim Tarihi 15.04.2023)

²²² 1581 s. Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu, 28.04.1972 tarihli, 2196 sayılı RG; <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1581&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi 15.04.2023)

içinde ödenmesi gerekir²²³. TMK m. 867’de ise, yine buna benzer olarak, alacaklı taşınmazın değerinin düşmesini önlemek amacıyla masraf yaptığı takdirde, bu masrafların ödenmesinin rehinli alacaklardan önce geleceği hususu, düzenlenmiştir²²⁴. Bu iki maddede düzenlenen haklar, diğer rehin haklarından önce gelen, Kanunen düzenlenmiş bir rehin hakkı oluşturur. Kamu eliyle iyileştirilen ve değeri artan taşınmaz üzerinde borçlu, bu iyileştirmeyi yapan kamu kuruluşu lehine bir rehin hakkı yine TMK m. 877 uyarınca kurabilmekte ve bu hak, diğer rehinli alacaklardan önce gelir²²⁵.

Bir diğer rüçhanlı alacak grubu ise TTK’de, gemi rehninde düzenlenmiştir²²⁶. TTK m. 1320’de ise, gemi malikine, yöneticisine, işletenine veya kiracısına karşı; alacaklı olan gruplar altı bent halinde sayılmış ve sonrasında istisnaları gösterilmiştir²²⁷. 1321. maddede ise, gemi rehninin, geminin kendisini ve eklentilerini kapsadığı hususu hükme bağlanmıştır. Burada, yine Kanunen tanınmış bir rehin hakkı doğmaktadır ve TTK m. 1380 uyarınca, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe konu

²²³ Yenice Ceylan, Ö.: *Türk Medeni Kanunu’na Göre Tescile Tâbi Olmayan Kanuni İpotekler*, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2018, C. 26, S. 3, s. 247.

²²⁴ Yenice Ceylan, s. 254.

²²⁵ Köroğlu, Ö.: *Türk Rehin Hukukunda Sabit Derece Sistemi ve İstisnaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 67.

²²⁶ Çağa, T./Kender, R.: *Deniz Ticareti Hukuku I*, 14. Baskı, İstanbul 2005, s. 108 vd.

²²⁷ “A) Gemi alacaklısı hakkı veren alacaklar” başlıklı, MADDE 1320- (1) Geminin malikine, kiracısına, yöneticisine veya işletenine karşı doğmuş olan aşağıdaki alacaklar sahiplerine “gemi alacaklısı hakkı” verir: a) Ülkelerine getirilme giderleri ve onlar adına ödenmesi gereken sosyal sigorta katılma payları da içinde olmak üzere, gemi adamlarına, gemide çalıştırılmakta olmaları dolayısıyla ödenecek ücretlere ve diğer tutarlara ilişkin istem hakları. b) Geminin işletilmesi ile doğrudan doğruya ilgili olarak karada veya suda meydana gelen can kaybı veya diğer bedensel zararlardan doğan alacaklar. 11261 c) Kurtarma ücreti. d) Liman, kanal, diğer su yolları, karantina ve kılavuzluk için ödenecek resimler. e) Gemide taşınan eşya, konteynerler ve yolcuların eşyalarına gelecek olan ziya veya hasar dışında, geminin işletilmesinin sebep olduğu maddi ziya veya hasardan doğan ve haksız fiile dayanan alacaklar. f) Müşterek avarya garame payı alacakları. (2) Birinci fıkranın (b) ve (e) bentlerinde yazılı alacaklar; a) Deniz yolu ile petrol veya diğer tehlikeli ya da zararlı maddelerin taşınması ile bağlantılı olarak ortaya çıkıp da milletlerarası sözleşmelere yahut millî mevzuata göre kusursuz sorumluluk ve zorunlu sigorta ile ya da diğer yollardan teminat altına alınması öngörülen zararların, b) Radyoaktif maddelerden veya radyoaktif maddelerin zehirli ya da patlayıcı maddeler veya nükleer yakıt yahut radyoaktif ürünler ya da atıklardan oluşan diğer tehlikeli maddeler ile bileşiminden kaynaklanan zararların, sonucunu oluşturdukları veya bu zararlardan doğdukları takdirde, sahiplerine gemi alacaklısı hakkı vermezler. (3) Türkiye’de yargı yoluyla ileri sürülen bir alacağın gemi alacaklısı hakkı verip vermediği, Türk hukuku uyarınca belirlenir.

edilebilir²²⁸.

Alacak rehni de, taşınır rehni kapsamında bulunur. Borçlunun başka birinde olan alacağı üzerinde rehin hakkı kurulabilmesinin anlamı, aynı zamanda bu alacağın temlik edilebilir olmasına bağlıdır²²⁹. Alacağın temliki anlaşmasının geçerliliği, yazılı olması şartına bağlıdır²³⁰.

Kıymetli evrak rehni, senedin niteliğine göre yapılır. Dolayısıyla kıymetli evrakın hamile, nama yahut emre yazılı olması durumlarında, rehnin nasıl kurulacağı değişir. Hamile yazılı senetler, zilyetliğin devriyle el değiştirdiği için, bunların rehin hakkı alacaklısına zilyetliğinin teslimi gerekir²³¹. Emre yazılı senetlerin ise zilyetliğin devrinin yanı sıra ciro edilmesi gerekir²³². Nama yazılı senetler ise, zilyetliğin devriyle birlikte, alacağın temlik edilmesiyle devredilir²³³. Bu şekilde kurulan rehin, İİK m. 206'ya göre geçerlidir ve sıra cetvelinde yer alabilir²³⁴. TTK m. 689'a göre ise, bir senedi rehin ciro suyla alan kişi bu senet üzerinde tekrar rehin ciro su değil, yalnızca tahsil ciro su yapabilir.

Taşınır rehni kapsamında bulunan bir başka husus ise, İİK m. 23 uyarınca alacaklının hapis hakkıdır. Hapis hakkı, TMK m. 950'de, borçlunun rehinli taşınır rızasıyla alacaklıya teslim etmesi ve borç ödenene kadar alacaklının o malı elinde tutmasını ifade eder. Bu hükme benzer bir hüküm, TBK m. 336'da, kiralayanın, kira bedellerini temin etmek üzere kiracının kiralananda bulunan taşınır mallarını hapsedme hakkına sahip olması, şeklinde yer alır. Bu bağlamda hapis hakkı,

²²⁸ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 437.

²²⁹ Sirmen, L.: Alacak Rehni, Ankara 1990, s. 12.; Coşkun (Sıra Cetveli), s. 458; Eren, F.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara 2013, s. 1234-1235.

²³⁰ Eren, s. 1233.

²³¹ Ülgen, H./Helvacı, M./Kaya, A./Nomer Ertan, N.F.: Kıymetli Evrak Hukuku, 14. Baskı, İstanbul 2021, s. 82.

²³² Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 70.

²³³ Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 63.

²³⁴ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 458.

kanundan doğan bir rehin hakkıdır²³⁵. Hapis hakkı uyarınca alacaklı, borçluya ait menkul malları yahut kıymetli evrakı vermekten kaçınabilecek ve borçlu borcunu ödemediği takdirde, bunları paraya çevirme hakkına sahip olur.

bb. Taşınmaz Rehni

TMK m. 850'ye göre taşınmaz rehni, alacaklının alacağını, borçlunun şahsi sorumluluğu hususunda bir değişiklik olmaksızın, taşınmazın değeriyle temin edilmesini sağlar²³⁶. Bu bağlamda alacaklı, borç ödenmediği takdirde, taşınmazın satışını sağlayarak alacağını diğer alacaklara nazaran rüçhanlı şekilde tahsil etme olanağına sahip olur²³⁷. Borçlunun taşınmazı üzerinde rehin kurulabileceği gibi, üçüncü kişinin taşınmazı üzerinde de rehin hakkı tesis edilebilir²³⁸. Taşınmaz rehni kurma hususu, taşınır rehni kurmak kadar irade serbestisine dayanmamakta olup, kanunda da sınırlı şekilde (*numerus clausus*) olarak sayılmıştır²³⁹. İpotek, ipotekli borç senedi, irat senedi bu üç türdür ve bunlar dışında taşınmaz rehni kurulamaz²⁴⁰.

İpotek, aynı zamanda bir mükellefiyettir ve mükellefiyetler listesinde de sınırlı bir ayni hak olarak yer almalıdır²⁴¹. Aksi kararlaştırılmadıkça ipotek, taşınmazın kendisini, doğal olarak bütünleyici parçalarını, kanunen belirlenmiş eklentilerini, kira gelirlerini, sigorta tazminatını ve kamulaştırma bedelini teminat altına alır²⁴². Bir borç için birden fazla taşınmaz ipotek edilmiş ve bunlardan birinin satışıyla birlikte

²³⁵ Bilgen, s. 472.

²³⁶ Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi C. 1-2-3, C. 3, 3. Baskı, Ankara 2014, s. 3803.

²³⁷ Meriç, N./İyilikli, A.C.: *Taşınmaz Teminatının Üçüncü Kişi Alacaklının Alacağını Perdeleyip Takibi Semeresiz Bırakması Üzerine Bir İnceleme*, TAAD 2018, S. 33, s. 39.

²³⁸ Kaşak, F.E./Güvenç, İ.: *Taşınmazların Birlikte Rehni (TMK m. 855)*, AHBVÜD 2019, C. 23 S. 1, s. 69.

²³⁹ Sirmen, L.: *Eşya Hukuku*, 7. Baskı, Ankara 2019, s. 590.

²⁴⁰ Deynekli/Kısa, s. 673.

²⁴¹ Kuru (El Kitabı), s. 657; Kuru (İcra), s. 210.

²⁴² Sirmen (Eşya), s. 629-633.

borç tamamen tahsil edilmişse, diğer taşınmazlar üzerindeki ipotek sona erer²⁴³. Taşınmaz rehni olan ipotek, kendi içinde alt gruplar barındırır. Bunlardan ilki, anapara (karz) ipotegidir. Bu türde alacaklı, miktarı belli alacağını teminat altına almak ister ve TMK m. 875 uyarınca anapara ipotegi; anaparayı, takip giderlerini ve faizi kapsar²⁴⁴. Anapara ipotegi, İİK m. 38 uyarınca ilam niteliğinde belge olarak sayılır ve İİK m. 149 uyarınca rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip yapma olanağını alacaklıya verir²⁴⁵. Bir diğer ipotek türü ise üst sınır (maksimal) ipotegidir. Rehin kurulurken eğer alacağın miktarı belli değilse, alacaklının taleplerini karşılayacak şekilde üst sınır ipotegi kurulur²⁴⁶. Üst sınır ipotegi, anapara ipoteginin aksine ilam niteliğinde belge değildir ve İİK m. 149/b'ye göre, alacaklıya ancak ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takip yapma olanağını tanır.

Borçlunun, taşınmaz rehniyle temin edilmiş borcunu ödediği durumda rehin ortadan kalkar. Yahut, ipotek taşınmazdan terkin edilirse de rehin hakkı ortadan kalkar. Bu durumda, boş kalan dereceye bir alt sıradaki taşınmaz rehninin yürüyüp yürümeyeceği tartışma konusu olmuştur. Roma hukuku ve *common law* sistemlerinde benimsenen ilerleme sisteminde, boşalan dereceye bir alt sıradaki rehin hakkı gelmekte ve rehin hakları, kuruluş sıralarına göre sıralanmaktadır²⁴⁷. Türk hukuku ve Alman hukukunda kabul edilen sabit dereceler sistemine göre ise, aksi kararlaştırılmadığı sürece terkin edilen ipotegin yerine bir alttaki ipotek yürümeyecektir²⁴⁸. Sabit dereceler sisteminin sıra cetveli bakımından önemi ise,

²⁴³ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 486.

²⁴⁴ Sirmen, L.: *İpotekli Alacağın Devredilmesiyle İlgili Bazı Sorunlar*, XXII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 2006, s. 217.

²⁴⁵ Üstündağ (İcra), s. 357.

²⁴⁶ Sirmen (İpotekli), s. 215-216. Ayrıca alacağın miktarı belli olsa dahi üst sınır ipotegi kurulabilmektedir. (Bkz. Kuntalp, E.: Anapara ve Üst Sınır İpotegi Ayrımı, Ankara 1989, s. 22.)

²⁴⁷ Kuntalp, E.: *İpotek Dereceleri (Boş Dereceden İstifade ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar)*, 1. Baskı, Ankara 1979, s. 7.

²⁴⁸ Kuntalp (Boş Derece), s. 9.

rehinli alacakların sıralanması bakımındandır. İlerleme sistemi kabul edildiğinde farklı bir sıra düzeni, sabit dereceler sistemi kabul edildiğinde ise farklı bir sıra düzeni ortaya çıkar.

Bir diğer önemi ise, taşınmaz üzerinde birden çok rehin hakkı bulunduğu takdirde bunların nasıl sıralanacağı ve satış sonucunda hangi rehinli alacaklının bundan öncelikle yararlanacağının belirlenmesidir. Kanundan doğan rehin haklarının sıralanmasında, hangi ipotek hakkının öncelikli olduğu konusunda ayrım söz konusudur. Tescili gerekmeyen TMK m. 865 ve 876'daki rehin haklarının kendiliğinden en öne geçmesi söz konusuysa, tescili gereken rehin hakları (örneğin, ipotek) bakımından öncelikli kuruluş tarihi belirleyicidir; daha eski tarihte tescil edilmiş rehin hakları, diğer rehin haklarının önüne geçemez²⁴⁹. Sözleşmeden doğan rehin hakkında ise, rehin haklarının sırası tamamen rehin hakkını tesis eden kişilere aittir²⁵⁰.

c. Adi (Rehinli Olmayan) Alacaklar

Rehinli alacaklardan önce gelen alacakların ve rehinli alacakların ödenmesinden sonra sıra, adi alacakların ödenmesine gelir. Adi alacaklar, kendi içlerinde imtiyazlı ve imtiyazsız olarak ikiye ayrılmaktadırlar. İİK m. 206'da, üç imtiyazlı ve bir imtiyazsız sıra öngörülmüştür. Rehlinli alacaklardan arta kalan miktar, adi alacaklara ödenmektedir. Adi alacaklardan önce ödenmesi gereken, normalde iflas hukukunda bulunan masa alacakları vardır; fakat bu alacak kalemi, icra hukukunda mevcut

²⁴⁹ Deynekli/Kısa, s. 688.

²⁵⁰ Deynekli/Kısa, s. 688-689.

değildir²⁵¹.

İmtiyazlar, İİK m. 140'tan da anlaşılacağı üzere, haciz talep edilen tarihten geriye dönük olarak hesaplanmaktadır. Bu noktada ortaya çıkabilecek problem ise, imtiyazlı alacakların, sıra cetveline kabul için açtıkları davanın süreleri uzatıp uzatmayacağına yöneliktir²⁵². 2003 yılında yapılan 4949 sayılı Kanun değişikliği²⁵³ ile bu karmaşaya son verilerek, kanunun tanıdığı menfaatlerden ötürü imtiyaz tanınan alacaklıların durumunun dezavantajlı hale getirilmesi engellenmiştir²⁵⁴.

Adi alacaklar kısmında, bir üst sıradaki alacaklıların alacakları tamamen ödenmeden, alt sıralara geçilemez.

aa. Birinci Sıra

İlk imtiyazlı sıra, nafaka taleplerinden ve iş hukukundan doğan alacaklara ayrılmıştır. İlk öncelikle, “işçilik alacakları” ibaresinin açılması gerekir. İİK m. 206/5-A’da sözü edilen işçilik alacaklarının içine, iş ilişkisinden kaynaklanan alacaklar; kıdem, ihbar tazminatları; işverenin işçiler için yardım sandıkları veya yardım teşkilatı kurulması, bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış tesislere veya derneklere olan borçları, girer²⁵⁵. İş kazası ve meslek hastalığından doğan tazminat taleplerinin durumuna ise, doktrinde özel olarak değinilmemekle birlikte, m. 206’da da “ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacaklar” ibaresi kullanılmıştır, kanımızca bu tazminat alacakları bu ibare içine dahil edilemez çünkü çoğu işçilik alacağı maddede açıkça sayılmışken, bunlardan söz edilmemiştir. Olması gereken

²⁵¹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 428.; Muşul, T.: İcra ve İflas Hukuku, C.2, 7. Baskı, İstanbul 2014, s. 1663.

²⁵² Meriç, s. 151.

²⁵³ 4949 sayılı Kanunun 52. maddesi için, bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/07/20030730.htm#1> (Erişim Tarihi 17.06.2023).

²⁵⁴ Uyar, T: 4949 Sayılı ve 17.07.2003 Tarihli “İcra ve İflas Kanunu’nda Değişiklik yapılmasına Dair Kanun”un Getirdiği Yenilikler, TBB Dergisi 2033, S. 49, s. 193.

²⁵⁵ Meriç, s. 153.

hukuk bakımından, iş kazası ve meslek hastalığından doğan alacakların durumunun, bu madde içinde açıkça düzenlenmesi gerekir.

A ve B bentlerinde sayılan işçi alacaklarının, imtiyazlı olarak sayılabilmeleri için, alacaklının haciz talep ettiği tarihten geriye dönük olarak bir yıl içinde tahakkuk etmeleri gerekir²⁵⁶. Kıdem tazminatı, işverenin işyerinde (yahut işyerlerinde) toplam bir yıldan fazla çalışmış işçinin yeni iş bulma güçlükleri, işyerine sağladığı katkı gibi hususların göz önüne alınarak işçiye hizmetleri karşılığında topluca ödenen parayı, ifade eder²⁵⁷. İhbar tazminatı ise, 6 aydan fazla süredir işyerinde belirsiz süreyle çalışan işçinin iş akdine ihbar sürelerine uymadan son verilmesi yahut işçinin bu ihbar sürelerine uymadan işten ayrıldığı zaman ödenir²⁵⁸. İş Kanunu'nda aranan şartları taşıyan işçilik alacakları, süre şartını da sağladıkları takdirde imtiyazlı olabilirler. Süre şartından kasıt, 206. maddede belirtilen bir yıllık süredir; iş akdinin sonlandığı tarih, bu bağlamda belirleyici bir unsur değildir²⁵⁹. İhbar ve kıdem tazminatı haricinde kalan işçilik alacakları ise yine İş Kanunu'nda yer alan ücret, yıllık izin, fazla çalışma gibi kalemlerdir ve bunlar da imtiyazlıdır. B bendinde yer alan işverenin işçi yardım sandığı kurulması sebebiyle tüzel kişiliği olan tesislere veya derneklere olan borçlarının ise, yine alacaklının haciz talebinden geriye dönük olarak 1 yıl içinde tahakkuk etmiş olması gerekir. B bendinde sayılan türe, uygulamada fazla rastlanmamaktadır.

İİK m. 206/5-C'de yer verilen bir başka imtiyazlı grup ise aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacaklarıdır. Bu bağlamda, nafaka alacakları birinci sırada yer alır.

²⁵⁶Sungurtekin Özkan, M.: İşverenin İflas Etmesi Halinde İşçilik Hak ve Alacaklarının Karşılanması Konusunda Sistemler, 1. Baskı, Ankara 2008, s. 102.

²⁵⁷İşçilik alacaklarının hangi çeşitlerden ibaret olduğu için, bkz. ücret borcu, Çelik, N./Caniklioğlu, N./Canbolat, T./Özkaraca, E.: İş Hukuku Dersleri, 34. Baskı, İstanbul 2021, s. 348; tazminat alacağı s. 708-709., tatil ücreti s.834, fazla çalışma ücreti s. 800, yıllık ücretli izin s. 844.

²⁵⁸Çelik/Caniklioğlu/Canbolat/Özkaraca, s. 723.

²⁵⁹Meriç, s. 154.

TMK’de dört tür nafaka alacağı düzenlenmiştir; tedbir nafakası (m. 169), yoksulluk nafakası (m.175), iştirak nafakası (m. 330) ve yardım nafakası (m. 364). İşçi alacaklarında olduğu gibi, nafaka alacakları da haciz talebinden önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş olmalıdır. Hangi nafaka türlerinin bu kapsamda sayılacağı ise, 4949 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerde, “aile hukukundan doğan tüm nafaka alacakları” olarak belirlenmiştir ve günümüzdeki durum da budur²⁶⁰. Nafaka alacakları, takibe konu edildikleri takdirde İİK m.100 uyarınca hacze takipli iştirakte bulunabilecekleri gibi; İİK m. 101 bakımından aynı zamanda hacze imtiyazlı iştirak edebilen gruptadırlar. İmtiyazlı iştirak talebine karşı konulduğunda ise, hacze iştirak davası açılır ve nafaka alacağı ilama bağlanır, burada ilamın haciz talebinden geriye yönelik olarak son bir yıl içinde verilmiş olması şartı aranır. Fakat nafaka alacağı, her ay ödendiği için bu bağlamda bir yıllık sürenin hesaplanması sorunu doğar; bu sorun son bir yıl içinde tahakkuk etmiş nafaka alacakları olarak yorumlanmalıdır²⁶¹.

bb. İkinci Sıra

İİK m. 206’da yer alan ikinci sırada ise, TMK’de düzenlenen velayet ve vesayet alacakları yer alır. Velayet ve vesayet altında olan, mallarının yönetimi ve idaresi borçluda (burada borçlu, veli veya vasi olmaktadır) olan kişilerin, bu ilişkiden doğan alacakları bulunur. Bu kişiler de, tıpkı birinci sıradaki alacaklılar gibi, İİK m. 140 uyarınca, alacaklarının haciz talebi tarihinden geriye dönük olarak bir yıl içinde tahakkuk etmiş olması gerekir.

cc. Üçüncü Sıra

Üçüncü sıra ise, İİK’de düzenlenmeyen ve fakat başka özel kanunlarda düzenlenen imtiyazlı alacaklara ayrılmıştır. İkinci sıradan farklı olarak, bu özel kanunlarda

²⁶⁰ Meriç, s. 155.

²⁶¹ Meriç, s. 156.

düzenlenmediği takdirde, bu alacakların İİK m. 101 uyarınca hacze imtiyazlı iştirak etmeleri mümkün değildir²⁶². Ayrıca, birinci sıra ve ikinci sıradan farklı olarak, bu tür alacaklar için, haciz talebi tarihinden geriye dönük olarak bir yıl içinde tahakkuk etmiş olma, şartı aranmamaktadır ve bu durum da 206. maddenin 5. fıkrasında belirtilmiştir.

2003 tarihli 4949 sayılı Kanun değişikliğinden önceki dönemde ve 5479 sayılı Kanun değişikliğinden sonraki dönemde, Devlet alacakları üçüncü sırada imtiyazlı sayılmıştır²⁶³. 7101 sayılı Kanun değişikliğiyle, İİK m. 206/1’de de belirtildiği üzere, eşya ve gayrimenkulün aynından doğan vergiler, rehinli alacaklardan önce ödenirler. Dolayısıyla 5. fıkranın dışında kalırlar ve bu başlık içinde değerlendirilmezler.

6183 sayılı Kanunun 21/3 maddesinde, kamu alacaklarının sıra cetvelinde üçüncü imtiyazlı sıraya sahip olacağı, açıkça hükme bağlanmıştır. Bu kamu alacakları, özel kanunlarda düzenlenirler.

dd. Dördüncü Sıra

İlk üç gruba girmeyen ve rehinle temin edilmemiş bulunan her türlü alacak, bu gruba girmektedir. Bu bağlamda, borçlunun alacaklıyla yapmış olduğu satım sözleşmesi sonucunda imzaladığı adi senedin takibe konulması, herhangi bir özel durum teşkil etmez ve paylaşımda en son sırada yer alır.

Burada özellikle belirtilmesi gereken husus, Devlet alacaklarının 2003 ve 2006 yılları arasında bu sırada bulunduğu²⁶⁴. 2003 yılında yapılan 4949 sayılı Kanun değişikliklerinden önce, kamu alacakları imtiyazlı sayılmaktaydı. 4949 sayılı Kanunla birlikte, kamu alacaklarının imtiyazı tamamen kaldırılmıştır. 2006 tarihli

²⁶² Meriç, s. 158.

²⁶³ Üstün, S.Ü.: *Kamu Alacaklarına İflasta Öncelik Tanınması*, SÜHFD 2015, C. 23 S.2, s. 12-14, s. 16-17.

²⁶⁴ Üstün, s. 14-16.

5479 sayılı Kanun değişikliğiyle birlikte, kamu alacakları artık üçüncü sırada imtiyazlı sayılmaktadır.

5. Sıralar Arasındaki İlişki

İİK m. 140'ta, sıraların arasında ne şekilde bir ilişki olduğu hususu düzenlenmemiştir. İİK m. 207'de ise, iflas hukukunda sıra cetveli bağlamında her alacaklının eşit olduğu ve aynı sıradaki alacaklıların alacakları oranında paylaşımdan yararlanacağı, hükme bağlanmıştır²⁶⁵. İcra hukuku açısından ise böyle olamayacağı açıktır, çünkü iflas hukukunda olduğu gibi borçlunun her yerde bulunan malları kendiliğinden bir masa teşkil etmez; yapılan ilk hacze iştirak etmeyi talep eden alacaklılar bulunur²⁶⁶. Bu hükmün, icra hukukuna uygulanabilir kısmı ise, “...*Bir sıra evvelki alacaklılar; alacaklarını tamamen almadıkça, sonraki sıradakiler bir şey alamaz.*” hükmüdür. Dolayısıyla, icra dairesi, rehinli ve adi alacaklar arasında bir sıralama yapacak; bir üst sıranın alacağı tamamen ödenmeden alt sıraya geçilmez.

Hacizde sıra cetveli bağlamında sıralar arasındaki ilişkinin belirlenmemiş olması, icra dairesinin paylaşım yaparken keyfi davranabileceği anlamına gelmez. Bir sıradaki alacaklar; faizler ve takip masraflarıyla bütün olarak değerlendirilmeli ve paylaşım bu şekilde yapılmalıdır²⁶⁷. Bunun aksine bir görüşü ise *Deynekli/Kısa*, faizler konusunda açık bir düzenleme olmadığı için anapara ve takip masrafları ödendikten sonra kalan kısımdan, faiz ödemesinin garameten yapılacağı, şeklinde öne sürmüştür²⁶⁸. Kanımızca, bu görüşe katılmak mümkün değildir çünkü takip

²⁶⁵ Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C., (C. 3), s. 3810.

²⁶⁶ Meriç, s. 159.

²⁶⁷ Meriç, s. 159.

²⁶⁸ Deynekli/Kısa, s. 703; Deynekli, A.: 4949 Sayılı Kanunla Değişik İcra Ve İflas Kanununa Göre Adi ve Rehinli Alacakların Sırası, AÜHFD 2005, C. 54 S. 1, s. 204.; Deynekli, A.: İcra ve İflas

konusu alacak, ferileriyle ve takip masraflarıyla birlikte paylaşım esas net tutarın belirlenmesinde göz önünde bulundurulur.

F. SIRA CETVELİNİN ŞEKLİ

Sıralar ve dereceler, İİK m. 140'ın, m. 206'ya yaptığı atfa göre oluşturulur. Sıra cetveli, hak sahipliklerini ve hacze iştirak edenlerin sıralarının belirlenmesi açısından düzenlenir. İİK m. 206'da, İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliğinin 55. maddesinde ve Yönetmelik ekinde 36 numaralı tutanakta, sıra cetvelinin şekli gösterilmiştir. Dolayısıyla bu kişilerin bilgileri, düzgün bir şekilde cetvelde yer almalıdır. Borçlu ve alacaklıların adları, soyadları, eğer şirket ise unvanı, adresleri, alacaklarının derecesi ve sırası, alacaklarının miktarı, hacze takipli iştirak eden alacaklılar bakımından bu alacaklıların takip dosyası numaraları, takip için yapılan masraflar, alacaklara işleyen faizler, tutardan öncelikle ödenmesi gereken alacaklar; sıra cetvelinde açıkça gösterilir²⁶⁹. Ayrıca, alacaklılar tarafından talep edilen miktarlar ve icra dairesi tarafından reddedilen miktarlar da açıkça sıra cetvelinde yer almalıdır. Cetveli düzenleyen icra dairesinin bulunduğu il, ilçe ve icra dairesinin numarası da, düzenlenecek sıra cetveline eklenmelidir²⁷⁰.

Fakat, 206. madde ve Yönetmelik uygulamasının iflas hukukuna yönelik olmasından ötürü, haciz yoluyla takipte hazırlanacak sıra cetveline özgü birtakım araçları içermediği bakımından eleştirilmektedir²⁷¹. İcra dosyası numaraları, bu dosyalardaki bakiye alacaklar, derecelendirmeler, hacze iştirakler; bu örnek sıra cetvelinde

Kanununda 4949 Sayılı Kanunla Yapılan Sıra Cetveline İlişkin Değişiklikler, YÜHFD 2005, C. 1 S. 2, s. 518.

²⁶⁹ Meriç, s. 112.

²⁷⁰ Karakaş (Tez), s. 161.

²⁷¹ Meriç, s. 112-113; Karakaş (Tez), s. 160-161.

uygulamada yer almamaktadır²⁷². Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan örnek, bu sebeplerden ötürü kullanılamamakta ve hacizde sıra cetveli, kendine has özellikleri barındıracak şekilde, icra daireleri tarafından hazırlanmaktadır²⁷³.

G. SIRA CETVELİNİN DÜZENLENME SÜRESİ

Hacizde sıra cetvelinin düzenlenme süresi, Kanunda düzenlenmemiştir. Bu bağlamda, sıra cetvelinin düzenlenme süresinin neye göre belirlendiğinin tayin edilmesi gerekir. İİK m. 232'ye göre, alacakların iflas masasına bildirilmesi için belirlenen sürenin geçmesi ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren üç ay içinde, sıra cetveli hazırlanması gerekir²⁷⁴. Hacizde masa oluşturulması ve iflas idaresinin seçimi gibi süreçler olmadığı için ve tamamlama haczinin “hemen” yapılması gerekliliği açıkça Kanunda düzenlenmişken, hacizde sıra cetvelinin, paraya çevirme aşaması tamamlandıktan hemen sonra yapılması gerektiği sonucuna varılabilir²⁷⁵. Çünkü, icra ve iflas hukuku, aynı zamanda alacaklının alacağına bir an önce kavuşmasını amaçlar²⁷⁶. İcra dairesi, resen yerine getirmekle yükümlü olduğu sıra cetveli düzenleme görevini yerine getirmediği takdirde, bir işlemin sürüncemede bırakması sebebiyle İİK m. 16 uyarınca süresiz şikâyet edilebilir.

H. SIRA CETVELİNİN TEBLİĞİ

İİK m. 140-142 uyarınca hazırlanan sıra cetveli, borçluya, hacze iştirak eden alacaklılara ve hak sahibi üçüncü kişilere tebliğ edilir. Bu kişilerin elektronik tebligat

²⁷² Meriç, s. 112.

²⁷³ Karakaş (Tez), s. 161.

²⁷⁴ Deynekli/Kısa, s. 646

²⁷⁵ Meriç, s. 111.

²⁷⁶ Korkmaz, R.: *İcra ve İflas Kanunu m. 362/a Hükmü ve Süreli Haczedilmezlik*, TBB Dergisi 2020, S. 151, s. 176.

adresleri bulunması halinde TK m. 7/a'ya göre tebligat yapılacak, vekilleri bulunması halinde ise tebligat, TK m. 11'e göre yapılır. Bu esaslara göre tebligat yapılmaması veya ilgililerine tebligat yapılmaması durumunda ise, İİK m. 16 uyarınca kanuna aykırılık sebebiyle şikâyetle bulunulabilir. Sıra cetvelinin hazırlanması ve tebliğ edilmesi arasında bulunan süre hakkında Kanunda bir düzenleme bulunmamakla birlikte, İİK m. 62 uyarınca, icra dairesi takip talebini almasından itibaren üç gün içinde bir ödeme emrini borçluya düzenleyerek tebliğ etmek durumundadır. Aynı durum, sıra cetvelinin tebliğine uyarlandığında ise, icra dairesinin sıra cetvelini düzenleyerek -üç gün gibi kesin bir süre olmasa da- en kısa süre içinde ilgililerine tebliğ etmesi gerekir.

İ. SIRA CETVELİ KARARI, KESİNLEŞMESİ VE SONUÇLARI

Sıra cetveli, icra dairesi tarafından hazırlanarak, İİK m. 142 uyarınca ilgililerine tebliğ edilmektedir. Sıra cetvelinin hazırlanması aşamasında takip hukukuna yahut sıraya ilişkin aykırılık bulunursa şikâyet yoluna başvurulur²⁷⁷; maddi hukukla ilgili problem bulunduğunda sıra cetveline itiraz davası açılır²⁷⁸. İlgililere tebliğden itibaren yedi gün içinde bu yollara başvurulmazsa, sıra cetveli bu şekilde kesinleşir. Ayrıca, sıra cetveline itiraz davası açıldığında, bu dava cetvelde yer alan bir alacaklı ve diğer alacaklı arasında cereyan ettiği için sadece bu taraflar arasında kesin hüküm teşkil edecek; itiraz etmeyen diğer alacaklılar bakımından sıra cetveli kesinleşir. Sıra cetvelinin, hem takip hukukuna uygun hazırlanması hem de maddi hukuk bakımından gerçeği yansıtması için, İİK m. 142'de düzenlenen yollara başvurulması

²⁷⁷ Aşa. §. 4, I.

²⁷⁸ Aşa. §. 8, I.

gerekir²⁷⁹. Sıra cetveline başvuru yolları ve sonrasında eğer mümkünse kanun yollarından geçerek sıra cetveli kesinleşmişse, bu yollara başvurmayan ilgili tarafından daha sonrasında sebepsiz zenginleşme davası dahi açılmaz²⁸⁰.

Kesinleşen sıra cetveli uyarınca, rehinli alacaklardan önce gelen alacaklar ödenecek ve sonrasında rehinli alacaklar karşılanır; artan kısım ise İİK m. 206'da öngörülen sıra düzenine göre paylaştırılır. Bir sıradaki tüm alacaklar karşılanmadıkça, bir alt sıranın alacağına karşılanmasına geçilmez²⁸¹. İcra dairesi tarafından, bu şekilde bir paylaşım hatası yapıldığı takdirde, bu durum İİK m. 16 uyarınca kanuna aykırılık sebebiyle şikâyet yoluna gidilmesini gerektirir²⁸². Eğer bir sıradaki alacaklar tamamen karşılanamıyorsa, bu sıra bakımından garameten paylaşım yapılması gerekir²⁸³. İİK m. 144 uyarınca, eğer bir alacak tamamen karşılandıysa, alacaklıya bunu gösteren bir senet düzenlenerek verilir. Tamamen veya kısmen karşılanamayan her bir alacak için ise, İİK m. 143 uyarınca borç ödemedi aciz vesikası düzenlenerek, alacağı karşılanmayan alacaklıya verilir²⁸⁴.

²⁷⁹ Karakaş (Tez), s. 164.

²⁸⁰ Berkin (İcra), s. 147.

²⁸¹ Yılmaz (Takipli), s. 310.

²⁸² "...diğer alacaklı T.. K.. 'ın da aynı taleple 19/12/2012 tarihinde icra müdürlüğüne müracaat ettiği, icra müdürlüğünce yapılan hesapta bu kez şikayetçiye fazla para ödendiğinin tespit edildiği, alacaklı T.. K.. 'ın, D.. Ö.. 'e yapılan ödemenin fazla olduğunu, yanlış hesaplama yapıldığını ve hesaplamanın protokollere aykırı olduğunu belirterek yapılan fazla ödemenin tespiti ile teminat mektubunun paraya çevrilerek fazla ödenen miktarın iadesi ile kendisine ödenmesi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu..." Yarg. 12. HD, T. 04.03.2014, E. 2014/3203, K. 2014/6004 (Lexpera, Erişim Tarihi 05.12.2022).

²⁸³ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 357

²⁸⁴ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 258.

İKİNCİ BÖLÜM

SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET YOLU

§3. GENEL OLARAK ŞİKAYET

Sıra cetveline karşı şikâyet, İİK'nin 142. maddesinde “sıra cetvelindeki sıraya ilişkin şikâyet” adı altında düzenlenmiştir. Bu bağlamda, cetvelde sırasının doğru belirlendiğini düşünmeyen alacaklının, cetveldeki sırasını şikâyet konusu yapması mümkündür²⁸⁵. Buna verilebilecek bir örnek, aleyhinde şikâyet yoluna başvurulacak tarafın alacağının rehinli veya imtiyazlı olmadığına, dolayısıyla cetvelde sırasının yanlış belirlendiğine yöneliktir²⁸⁶. Her ne kadar madde, sıra cetveline karşı şikâyetin yalnızca sıraya yönelik öne sürülebileceği izlenimi verse de; İİK 16. maddeden kaynaklanan şikâyet hakkı saklıdır²⁸⁷.

İcra dairesinin işlemlerine karşı şikâyet yoluna başvurulabilme imkânı, İİK'nin 16. maddesinde düzenlenmiştir. 16. madde uyarınca, icra dairesince yapılan işlemler takip hukuku kurallarına aykırı veya yapılan işlem somut olayın gereklerine aykırı ise, bu durumda sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvurulur. Dolayısıyla, takip hukukundan kaynaklanan ve icra dairesinin yerine getirmekle yükümlü olduğu işlemlerden kaynaklanan sebeplerden ötürü şikâyet yoluna başvurulabilir²⁸⁸. Örneğin, ihtiyati tedbir kararının icrası esnasında meydana gelen yanlışlıklara karşı şikâyet yoluna başvurulamaz; çünkü bu bir takip işlemi değildir²⁸⁹. Fakat, satış esnasında icra dairesinin hatasından kaynaklanan hususlara karşı (örneğin, kesinleşmemiş

²⁸⁵ Aşa. §. 4, I.

²⁸⁶ Bilgen, s. 267.

²⁸⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 357; Karslı, A.: İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2014, s. 350.

²⁸⁸ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 357.

²⁸⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 62.

ihaleye göre sıra cetvelinin düzenlenmesi)²⁹⁰ şikâyet yoluna başvurulabilir, çünkü bu bir takip işlemidir²⁹¹.

I. ŞİKÂYETİN TANIMI

Şikâyet kavramı, birçok hukuk alanında farklı anlamlarda kullanılan ortak bir terimdir²⁹². İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda da icra ve iflas dairelerinin takip süresince yaptıkları işlemlere karşı şikâyet yoluna başvurulabileceği yönünde düzenleme bulunmaktadır ve Türk hukukundaki karşılığını da buradan almaktadır²⁹³. Şikâyetin tanımı ancak, hukuki niteliği tespit edilerek yapılabilir. Şikâyetin hukuki niteliği hakkında doktrinde görüş birliği bulunmamakla birlikte, aşağıda hukuki niteliği incelenecektir²⁹⁴. Bu bölümde, çeşitli yazarların yaptıkları tanımlara yer verilecektir.

Postacioğlu tarafından şikâyet, icra memurlarının uymakla zorunlu olduğu kanuni şartlara aykırı veya işin gereğine ters düşen davranışlarının düzeltilmesini yahut iptal edilmesini sağlamak üzere, bu davranıştan ötürü zarar gören kişinin, icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine kanunda gösterilen süre içinde yaptığı başvuru, olarak tanımlanmıştır²⁹⁵.

Atalı/Ermenek'e göre şikâyet, icra ve iflas daireleri tarafından hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilen işlemlerin, tarafların veya işlemin ilgilendirdiği kişilerin talebi üzerine icra mahkemesinde işlemin iptalini veya düzenlenmesini sağlayan hukuki bir

²⁹⁰ Karslı (İcra), s. 349.

²⁹¹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 62.

²⁹² Örn. ceza hukuku anlamında şikâyet, mağdurun veya suçtan zarar gören kişinin yetkili mercie başvurarak soruşturma ve kovuşturma açılması yönündeki irade beyanı, anlamına gelmektedir, bkz. Özgenç, İ.: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2014, s. 562.

²⁹³ Arslan, A.S.: İcra Takip İşlemleri, 1. Baskı, Ankara 2018, s. 56.

²⁹⁴ Aşa. Başlık III.

²⁹⁵ Postacioğlu (İcra), s. 57.

çaredir; şikâyet başvurusu üzerine yapılan inceleme bir yargılama faaliyetidir fakat dava olarak nitelendirilmemektedir²⁹⁶.

Kuru ve Kuru/Arslan/Yılmaz ise şikâyeti, icra ve iflas dairelerinin hukuka aykırı işlemlerinin iptali yahut düzeltilmesini sağlayan kendine özgü bir kanun yolu, olarak tanımlamıştır²⁹⁷.

Üstündağ, şikâyeti takip hukukuna özgü bir kanun yolu olarak görmüştür²⁹⁸.

Uyar, şikâyetin şeklen davaya benzediğini belirtmekle beraber, icra memurlarının işlemlerinin idari nitelikte olduğunu belirtmiş ve bunun kendine özgü bir “yasa yolu” teşkil ettiğini ifade etmiştir²⁹⁹.

Karlı, şikâyeti medeni usul hukuku anlamında kanun yolundan ayırarak *Kuru*’ya paralel bir görüş beyan etmiştir ve şikâyeti “nev-i şahsına münhasır bir kanun yolu” olarak betimlemiştir³⁰⁰.

Pekcanitez ise şikâyeti tüm bunlardan farklı olarak, icra dairesinin işlemlerine karşı başvurulabilecek bir hukuki çare olarak nitelendirmiştir.³⁰¹ *Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası* da yine şikâyetin hukuki niteliğinin hukuki çare olduğunu ifade etmiştir³⁰².

Yapılan tanımlar birbiriyle büyük oranda örtüşmekle birlikte, şikâyetin hukuki çare mi yoksa kendine özgü bir kanun yolu mu olduğu hususu; başka bir deyişle şikâyetin hukuki niteliği açıklığa kavuşturulmalıdır³⁰³. Kanun yolu, bir dava sonucunda verilen kararın yanlış olduğu düşüncesiyle düzeltilmesi, bozulması yahut yerine yeni bir

²⁹⁶ Atalı, M./Ermenek, İ.: İcra ve İflas Hukuku (Takip Hukuku I-Takip Hukuku II) 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 44.

²⁹⁷ Kuru (İcra), s. 28.; Kuru (El Kitabı), s. 103; Kuru, B./Arslan, R./Yılmaz, E.: İcra ve İflas Hukuku, 25. Baskı, Ankara 2011, s. 66.

²⁹⁸ Üstündağ (İcra), s. 44-45

²⁹⁹ Uyar, T.: İcra Hukukunda Şikâyet, 2. Baskı, Ankara 1991, s. 2.

³⁰⁰ Karlı (İcra), s. 77.

³⁰¹ Pekcanitez, H./ Simil, C.: İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, 2. Baskı, İstanbul 2017, s. 48.

³⁰² Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/ Hanağası (İcra), s. 88.

³⁰³ Şikâyetin idari bir yol olduğuna yönelik görüş, Türk hukukunda ilgi görmemiştir.

karar verilerek değiştirilmesi anlamına gelir³⁰⁴. Bu tanım ışığında, kanun yoluna ancak bir dava sonucunda verilen hükme karşı başvurulabileceği sonucuna varılabilir. Hukuki çare ise, kanun yolunu da kapsayacak şekilde; davaya taraf olan kişilerin, davada verilen kararın yanlış olduğunu öne sürmesi neticesinde yapılan hukuki incelemeyi ifade eder³⁰⁵. Bu anlamda çıkabilecek olası bir karışıklığı Kuru, *“Bu kanun yolu, medeni usul hukukundaki kanun yollarına (temyiz; karar tashihi) benzemez. Şikâyet, icra-iflas hukukuna ait nev’i şahsına münhasır (kendine özgü) bir kanun yoludur. Şikâyet bir dava değildir.”* diyerek açıklığa kavuşturmuştur³⁰⁶.

Bu tanımlar ışığında, kanaatimizce şikâyet; icra ve iflas dairelerinin hukuka aykırı işlemleri ve eylemlerinin iptal edilmesi veya düzeltilmesi amacıyla, bu işleminden/eylemden zarar gören taraf veya ilgililerin, dairenin bağlı bulunduğu icra mahkemesine yaptığı başvuru, şeklinde tanımlanabilir. Şikâyet bir dava değildir ve medeni usul hukuku anlamında bir kanun yolu olarak nitelendirilemez; icra ve iflas hukukuna özgü bir hukuki çaredir³⁰⁷.

II. ŞİKAYETİN AMACI

Şikâyetle başvurunun amacı, hatalı olan veya hatalı olduğu kanısında olunan icra işlemlerinin iptal edilmesi, düzeltilmesi; yapılması ihmal edilen yahut geciktirilen

³⁰⁴ Kunter, N./ Yenisey, F./Nuhoğlu, A.: Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 18. Baskı, İstanbul 2010, s. 1640.

³⁰⁵ Ersoy, U.: *Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi*, *Ceza Hukuku Dergisi* 2018, C.10, S. 29, s.68; Özdemir, E./ Sarsıkoğlu, Ş.: *Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Kanun Yolu Kavramı ve Türleri*, *Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Kanun Yolları Sempozyumu* 2018, s. 8.

³⁰⁶ Kuru (İcra), s.28; Kuru (El Kitabı), s. 103.

³⁰⁷ Pekcanitez/Simil, s. 48.

işlemlerin yerine getirilmesini sağlamaktır³⁰⁸.

Şikâyetin amacı, esasen icra ve iflas hukukunun uygulanmasındaki yanlışlığı ortadan kaldırmak ve uygulamadaki birliği sağlamaktır, *Karslı*'ya göre kanun yollarının ikincil amacı budur³⁰⁹. İcra dairesinin yaptığı işlemde menfaat sahibi olan kişiler, bu hususu icra mahkemesine şikâyet ettiği takdirde burada işlemin hukuka ve amaca uygunluğu incelenir³¹⁰. Uyuşmazlıkta haklı tarafı tespit etmek yahut maddi anlamda kesin hüküm vermek, şikâyetin hizmet ettiği amaçlar değildir³¹¹. Çünkü şikâyet, medeni usul hukuku anlamında dava değildir.

Şikayetteki maksat, hatalı işlemi yapan yahut işlemin geciktirilmesine sebep olan memuru cezalandırmak ya da tazminat ödemeye mahkûm etmek değildir; zaten şikâyet incelemesi sırasında işlemi yapan icra memuru kusurla bulunsa dahi tazminat ödemeye mahkûm edilemez³¹².

Şikâyet, icra memurlarının işlemi yerine getirirken ihmali veya hatasının bulunduğu tespit için kullanılan bir yol da değildir. Sonrasında eda davası açmak için icra memurunun hatasının veya ihmalinin bulunup bulunmadığını tespit amacıyla şikâyet yoluna başvurulamaz, zira bu yolun varlık sebebinin icra memurunu tazminata mahkûm etmek olmadığından yukarıda da bahsedilmiştir³¹³.

³⁰⁸ Muşul (Şikâyet), s. 51.; Yıldırım/ Deren Yıldırım (İcra), s. 31. Ayrıca Yarg. HGK, T. 24.02.1988, E. 1988/12-39, K. 1988/114, (Legalbank, Erişim Tarihi 27.05.2023); “*Şikâyetin amacı sıra cetvelinde yer alan alacağın cetveldən çıkarılmasına, Yasal deyimi ile terkinine yöneliktir. Bu amacı sağlayacak hak arama yolu İİK.nun 235. maddesiyle düzenlenmiştir.*”

³⁰⁹ Karslı (İcra), s. 77.

³¹⁰ Pekcanitez/Simil, s. 8. Ayrıca, Yarg. HGK, K. 16.01.2013, E. 2012/716, K. 2012/68, (Pekcanitez/Simil, s. 8)

Yarg. HGK., T. 19.09.2012, E. 2012/269, K. 2012/583, (Lexpera, Erişim Tarihi 05.12.2022) “*...Görüldüğü gibi şikâyetteki amaç, hatalı olan icra işlemlerinin düzeltilmesi olduğundan burada bilinen anlamda bir dava bulunmamaktadır. Şikâyet; icra ve iflas hukukuna özgü bir yasa yoludur. Dolayısıyla şikâyet davalı ve davacı değil şikâyet eden ve şikâyet olunan bulunur...*”

³¹¹ Pekcanitez/Simil, s. 8.

³¹² Pekcanitez/Simil, s.8-9.

³¹³ Belgesay, s. 22; Pekcanitez/ Simil, s. 10; Yıldırım/ Deren Yıldırım (İcra), s. 31.

Sonuç olarak; şikâyetin amacı, hadiseye uygun düşmeyen yahut kanuna aykırı bulunan işlemin geriye dönük olarak kaldırılması, yerine getirilmesi ihmal edilen işlemin yapılması ya da işlemin ileriye yönelik olarak düzeltilmesidir. Ayrıca şikâyetin, takip süresince hata yapılmasını önlemek gibi bir fonksiyonu bulunmaz³¹⁴.

III. ŞİKÂyetİN HUKUKİ NİTELİĞİ

A. GENEL OLARAK

Yukarıda şikâyet kavramının çeşitli yazarlar tarafından yapılan tanımlarına yer verilmiştir. Bu tanımlara bakıldığında, tanımlar arasındaki farklılığın şikâyetin hukuki niteliğiyle ilgili noktada toplandığı görülmektedir. İsviçre hukukunda şikâyetin hukuki niteliğiyle ilgili görüş birliği bulunmamaktadır³¹⁵. Dolayısıyla şikâyetin hukuki niteliğiyle ilgili Türk hukukunda da doktrinde görüş birliği yoktur; zaten İİK’de de şikâyetin hukuki niteliğinin ne olduğuna yönelik bir belirleme yapılmamıştır³¹⁶.

Şikâyetin hukuki niteliğiyle ilgili doktrindeki görüşler genel olarak dört ana başlıkta tasnif edilebilmektedir. Bunlar, şikâyetin kanun yolu olduğu görüşü; şikâyetin idari bir yol olduğu görüşü, şikâyetin kendine has özellikler taşıyan özgü bir yol olduğu ve şikâyetin bir hukuki çare olduğuna yönelik görüşlerdir³¹⁷. Bu görüşler aşağıda başlıklandırılacaktır.

³¹⁴ Pekcanitez/ Simil, s. 10.

³¹⁵ Uyar (Şikâyet), s. 2.

³¹⁶ Boztosun, E.H.: İcra Hukukunda Süresiz Şikâyet Sebepleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2020, s. 5.

³¹⁷ Bkz. Pekcanitez/ Simil, s. 12-48.

B. ŞİKAYETİN KANUN YOLU OLMASI

Bu görüşü açıklamadan önce, kanun yolu kavramının tanımına yer vermek yararlı olacaktır. Kanun yolu, yukarıda da belirttiğimiz üzere, bir dava sonucunda verilen kararın yanlış olduğu düşüncesiyle düzeltilmesi, bozulması yahut yerine yeni bir karar verilerek değiştirilmesi anlamına gelir³¹⁸.

Devletin erki, üç kola ayrılmıştır. Bunlar yasama, yürütme ve yargıdır. Anayasada tanımı yapılmamış olsa da yargı erkinin görev alanı, yasama ve yürütmenin işlemlerinin hukuka uygunluğunu denetlemektir³¹⁹. Şikâyetin kanun yolu olduğuna dayanan görüşte, icra memurlarının görevinin yargısal olduğu, çünkü genel ve soyut hukuk kurallarını somut ve özel bir olaya uygularlar³²⁰. Yargıtay'ın ise, icra memurlarının faaliyetlerinin adli nitelikte olduğuna, dolayısıyla şikâyetin kanun yolu olduğuna yönelik kararları mevcuttur³²¹.

Kuru ve Kuru/Arslan/Yılmaz'a göre, yukarıda da belirtildiği üzere şikâyet, medeni usul hukuku anlamında bir kanun yolu değildir yani istinaf ve temyiz gibi bir kanun yolu olduğundan bahsedilemez; icra ve iflas hukukuna özgü bir kanun yolu teşkil eder³²². Yargıtay'ın da, şikayetin bir kanun yolu olduğuna yönelik kararları

³¹⁸ Yuk. I.

³¹⁹ Dinçkol, H.A.: *İdari Yargı'da Hâkimin Takdir Yetkisinin Denetlenmesi*, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan 2013, İstanbul, s. 1568.

³²⁰ Pekcanter/Simil, s. 12-14 (Reichel, Brüstlein, Von Salis, Gamser'den naklen).

³²¹ "...icra müdürlükleri birer adli memur olup, yaptıkları işlemler de "adli işlem"dir ve icra müdürlüklerince tutulan tutanaklar alenilik özelliği taşıdığı ... yerine getirilmesini sağlamak için kabul edilmiş bir kanun yoludur." Yarg. HGK., T. 11.04.2007, E. 2007/166, K. 2007/197 (Lexpera Erişim Tarih 17.06.2023). Yargıtay'ın, bu görüşün aksi olarak icra müdürüne takdir hakkı tanınmadığına yönelik kararları da mevcuttur, örn. "Tüm yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, 3213 sayılı Maden Kanunu 40. maddesi uyarınca haciz konulması, bağlanan emekli maaşlarının haczi mümkün değil ise de, bu husus haciz işleminden sonra, süresiz ve geriye etkili olarak, borçlu tarafından şikayet konusu yapılabileceğinden ve haczedilmezlik iddiası ancak borçluya tanınan bir hak olduğundan; icra memurunun bu hükmü değerlendirerek, emekli maaşının haczinin mümkün bulunup bulunmadığı konusunda şikayet tarihi itibarıyla bir takdir yetkisi bulunmamaktadır." Yarg. HGK, T. 13.03.2013, E. 2012/1071, K. 2013/351 (Lexpera, Erişim Tarihi 05.12.2022).

³²² Kuru (İcra), s. 28.; Kuru (El Kitabı), s. 103; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 66.; Yılmaz, E: *İcra ve İflas Kanunu Şerhi*, Ankara 2016, s. 92.

bulunmaktadır³²³.

Muşul ve *Karslı* ise yine bu görüşe paralel olmak üzere, şikâyetin icra ve iflas hukukuna özgü bir kanun yolu olduğu şeklinde görüş beyan etmiştir³²⁴.

Bu görüşe getirilen eleştirilerde, ilk olarak icra memurların görevlerinin yargısal nitelikte olmadığı ifade edilmiştir³²⁵. Yargısal faaliyetin gerçekleşmesi için iki tarafın subjektif haklarının birbiriyle çatışması gerekmektedir³²⁶. Ayrıca, icra memurları yerine getirdikleri icrai işlemleri hem alacaklıyı hem borçluyu dinleyerek değil, kendileri bizzat bu kararı vererek yerine getirirler. Aradaki farkı görmek için, mahkemelerin faaliyetleriyle icra dairelerinin faaliyetlerini karşılaştırmak gerekir. İcra örgütlenmesinin en önemli organı olan icra daireleri, icrayla ilgili işlerin yapılmasında birincil olarak görevlidir ve icra işlemlerini yerine getirerek takip sürecinin ilerlemesini sağlarlar³²⁷. Bu bağlamda, ilamların icrasını sağlamaktan alacağın tahsil edilmesine kadar birçok görevleri bulunur. Ödeme emrinin borçluya gönderilmesi, satışın yapılması gibi faaliyetler takibin yürütmesini sağlar ve bu süreç ilerlerken icra müdürü de takibin yürütmesi adına birçok karar verir³²⁸. Mahkemeler ise her ne kadar idari işleri (örneğin, kalem işleri) bulunsa da asıl olarak yargılama faaliyetini yerine getirmekle mükelleftirler. Bunu da, tarafların çatışan menfaatlerini bu hususta bir karar vererek yaparlar. Örneğin, arazinin satışından elde edilen

³²³ “Şikâyet kanun yoluna başvuru nedeniyle yapılan yargılama sonunda; Ankara 3.İcra Hukuk Mahkemesi’nce şikâyetin reddine dair verilen 14.10.2010 gün ve E:380, K:1209 sayılı kararın incelenmesi...” Yarg. HGK, T.10.04.2013, E. 2012/1072, K. 2013/496, (Lexpera, Erişim Tarihi 05.12.2022).

Ayrıca, bkz. Yarg. 12. HD, T. 29.05.2008, E. 8424, K. 10874, (<https://app.e-uyar.com/>, Erişim Tarihi 10.12.2022)

Ayrıca, bkz. Yarg. HGK, T. 08.04.2015, E. 2013/12-2013, K. 2015/1182, (Legalbank, Erişim Tarihi 10.12.2022)

³²⁴ *Muşul* (Şikâyet), s. 51; *Karslı* (İcra), s. 77.

³²⁵ Pekcanitez/Simil, s. 17.

³²⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 49.

³²⁷ Pekcanitez/Simil, s. 14.

³²⁸ Çelikoğlu, C.T.: İcra Dairesi Kararı, Bursa 2017, s. 208.

paranın ödenmesi için düzenlenen bono bedelinin ödenmemesi sonucu, borcu ödemeyen ve borcun ödenmesi isteyen iki taraf bulunur. Bu tarafların menfaatlerinin çatıştığı kuşkusuzdur ve mahkeme, bu uyuşmazlık hakkında bir hüküm verir. İcra müdürüne ve memurlarına tanınan takdir yetkisi, her ne kadar hakimlere tanınan takdir yetkisini çağrışırsa da, bu durum kanun yolu kavramının da tanımı göz önüne alındığında, şikâyetin yargısal bir faaliyet olduğunu göstermez³²⁹.

C. ŞİKÂYETİN İDARİ BİR YOL OLMASI

Şikâyetin idari bir yol olduğu görüşü, ağırlıklı olarak İsviçre hukukunda yer almaktadır. Yukarıdaki görüşün aksine, şikâyetin idari bir yol olduğu görüşünde olan yazarlar, icra memurlarının görevlerinin yargısal olduğunu değil; idari olduğunu ifade etmektedirler³³⁰. Bu durumda icra memurlarının görevi, yürütme organı içinde teşkilatlanmıştır. Yürütme organının görevi, yasama organın koyduğu hukuk kurallarını icra etmektir³³¹. İcra memurlarının görevi de, hukuk kurallarını uygulayarak takip sürecinin yürümesini sağlamaktır ve idari bir işlem yerine getirirler. Bu sonuca varmak için, öncelikle idari işlemin tanımına ve unsurlarına yakından bakmak gerekir.

İdari işlem, bir bütün olarak Anayasayla kurulan organların, Anayasada kendilerine verilen görevleri yerine getirmeleri anlamına gelmektedir³³². İdari işlemler; yetki, şekil, sebep, konu ve amaç öğelerinden oluşurlar, bu unsurları taşımayan idari işlemler iptal davasına konu olabilirler³³³. Yetki, işlemi yapacak kamu görevlisine bu

³²⁹ Pekcanitez/Simil, s. 17.

³³⁰ Pekcanitez/Simil, s. 18-19. (Sorg ve Nötzli'den naklen).

³³¹ İba, Ş.: Türk Anayasa Hukuku, Ankara 2018, s. 231.

³³² Tan, T.: İdare Hukuku, 8. Baskı, Ankara 2019, s. 222.

³³³ Ulu, G.: *İdari İşlemin Unsurlarının İşlevi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2019, C. 19, S. 38, s. 74.

yetkinin kanunen tanınmasını ifade eder. Şekil ise, kamu görevlisinin yapacağı işlemi ne şekilde yapıp tamamlayacağını gösterir. Sebep, kamu görevlisinin yaptığı işlemin haklı bir sebebe dayanması gerektiğini ifade eden bir kavramdır. Konu, idari işlemin türünü ifade etmekteyken, amaç ise bu işlemle sağlanmak istenen yarardır³³⁴. Bu unsurlar, icra dairesinin yaptığı işlemlere uygulandığında icra memurlarının kanunen icra işlemlerini yapmaya yetkili olduğu görülmekte ve bu işlemler, kanunun gösterdiği şekilde yapılırlar. İcra memurlarının gerektiğinde zor kullanmak gibi istisnai yetkilerinin bulunması, idari işlemin varlığını gösteren en önemli örnektir³³⁵. Konu ve amaç bakımından ise, icra memurlarının işlemleri takip sürecinin ilerlemesini sağlamakta ve toplumsal bir fayda olan ahde vefa ilkesinin korunmasına hizmet eder³³⁶. Bu açıdan incelendiğinde, şikâyet idari bir işlem olma şartlarını sağlar. Fakat Türk hukukunda kabul görmeyen bu görüşe yöneltilecek eleştirilerin ilkinde icra memurlarının karma nitelikte işlemler yaptıklarını ve bu sebeple şikâyetin kendine özgü bir yol olduğu ifade edilmiştir³³⁷. Ayrıca, İsviçre hukukundaki yapılanmanın aksine, Türk hukukunda icra daireleri, icra mahkemelerine bağlı olmayıp bağımsız nitelikte kuruluşlardır³³⁸. Dolayısıyla aralarında idari ve hiyerarşik bir yapılanma bulunmaz, bu da şikâyetin idari bir yol olmadığını gösterir³³⁹.

D. ŞİKAYETİN KENDİNE ÖZGÜ BİR YOL OLMASI

Yukarıda açıklanan iki görüşün aksine, bu görüşünde olan yazarlar şikâyetin ne bir

³³⁴ Tan, s. 232.

³³⁵ Pekcanitez/Simil, s. 18.

³³⁶ Boztosun, s. 9.

³³⁷ Pekcanitez/Simil, s. 19.

³³⁸ Uyar (Şikâyet), s. 2.

³³⁹ Pekcanitez/Simil, s. 20.

kanun yolu olduğunu ne de idari bir yol olduğunu ifade etmektedirler³⁴⁰. Şikâyet, icra ve iflas hukuku içinde türetilmiş, kendine has özellikleri olan (*sui generis*) bir yoldur³⁴¹. Bu görüşte olanlara göre, icra memurları karma nitelikli işlemler yaparlar; başka bir deyişle hem idari nitelikte hem de yargısal nitelikte işlemleri bulunur. İdari işlemin unsurları açısından incelendiğinde, şikâyetin idari işlemin beş zorunlu unsurunu sağladığından yukarıda bahsedilmişti³⁴². Şikâyeti inceleyen icra mahkemesi, şikâyete konu olan işlemin hukuka, kanuna, amaca ve somut olaya uygunluğunu denetler.

Bu görüşe göre şikâyet, herhangi bir kalıba sokulmaya çalışılmamalıdır. Çünkü medeni usul hukuku anlamında bir kanun yolu, yahut İİK’de düzenlenmeyen hallerde başvurulacak bir yol olarak tek şekilde nitelendirilmesi, doğasına aykırıdır³⁴³. Bu görüşe getirilen eleştirilerde, icra memurlarının görevlerinin idari nitelikte olduğu için niteliğinin kendine özgü olmadığından bahsedilmiştir. Ayrıca, şikâyetin hangi açılardan yargısal bir yola yakınsadığı hususu, bu görüşte olan yazarlarca yeterince aydınlığa kavuşturulamamıştır³⁴⁴.

E. ŞİKAYETİN HUKUKİ BİR ÇARE OLUŞU

Alman hukukunda şikâyet, hukuki çare (*Rechtsbehelf*) olarak nitelendirilmektedir ve şikâyetin hukuki bir çare olduğunu öne süren görüş, Türk hukukunda *Pekcanitez*’e aittir³⁴⁵. *Pekcanitez*, şikâyetin hukuki niteliğini belirlerken itiraz ve dava kavramlarıyla karşılaştırmış; icra memurları tarafından yapılan işlemlerin hukuki

³⁴⁰ Yarg. HGK, T. 13.04.2011, 12-677/133. (Pekcanitez/Simil, s. 16.)

³⁴¹ Pekcanitez/Simil, s. 20.

³⁴² Yuk. Başlık C.

³⁴³ Pekcanitez/Simil, s. 19.

³⁴⁴ Pekcanitez/Simil, s. 22.

³⁴⁵ Pekcanitez/Atalay/ Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra) s. 62; Pekcanitez/Simil, s. 22-49; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 88.

mahiyetinin idari olduğunu belirlemiştir. Yargıtay'ın da bu yönde kararları vardır³⁴⁶.

Öncelikle, icra memurlarının yerine getirdikleri işlemlerin hukuki niteliğini belirlemeye çalışmıştır. İcra memurlarının işlemleri yargısal nitelikte değildir çünkü kanunlarda kendilerine bu tür bir yetki verilmemiştir ve yapacakları işlemlere çelişme ilkesini uygulayarak karar vermezler. Mahkeme sıfatını taşımayan mercilerin işlemleri de bu sebepten dolayı yargısal olamaz³⁴⁷. İkinci olarak, yargılama sonucunda verilen kararlar değiştirilemez niteliktedir; halbuki icra memurlarının işlemleri böyle değildir ve maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler³⁴⁸.

Bu sebeplerden hareket ederek, yine de şikâyetin hukuki niteliğinin idari olduğundan söz edilemez. Çünkü şikâyetin konusu, aşağıda da açıklanacağı üzere kişiler arasındaki menfaat çatışmalarından kaynaklanan özel hukuk uyuşmazlıkları değil; icra memurlarının idari işlemleridir³⁴⁹. Bu idari işlemlerin konusu da, takip sürecinin yürümesi ve alacaklının alacağına kavuşmasını sağlayan icra işlemlerini yerine getirmekten ibarettir³⁵⁰. Şikâyetin icra mahkemesinde görülmesi, bunun bir dava olduğunu göstermez ve zaten icra mahkemesinin şikâyet hakkında vereceği karar, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Çünkü menfaati çelişen davacı ve davalı yoktur; şikâyet edilecek işlemin iptali hem alacaklının hem borçlunun, hem de

³⁴⁶ “13. Şikâyet, icra ve iflas hukukunda düzenlenmiş, kendisine özgü hukukî bir çaredir. Şikâyet kendisine özgü bir yol olup bir dava ve gerçek anlamda bir kanun yolu değildir. Şikâyet, icra takibinin taraflarına veya hukukî yararı bulunan diğer kişilere tanınmış ve bu yolla icra ve iflas dairelerinin (veya diğer icra organlarının) kanuna veya olaya uygun olmayan işlemlerinin iptalini veya düzeltilmesini ya da yapmadıkları veya geciktirdikleri işlemlerin yapılmasını sağlayan hukukî bir çaredir (Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özkan, Meral Sungurtekin/ Özekes Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, Ankara, 2013, s. 125 vd.).” Yarg. HGK, T. 21.12.2021, E. 2017/711, K. 2021/1721 (Lexpera, Erişim Tarihi 05.12.2022).

Ayrıca, bkz “...borçlunun icra mahkemesine başvurusu şikâyet olup, şikâyet bir dava değildir. Bu nedenle şikâyet dilekçesinin kanunda yazılı şartları taşıması zorunlu değildir.” . Yarg. 12. HD, T. 06.06.2017, E. 2016/16845, K. 2017/8872 (Legalbank, Erişim Tarihi 05.12.2022).

³⁴⁷ Berkin, N.: Tatbikatçılara İcra ve İflas Hukuku Rehberi, İstanbul 1980, s. 36.

³⁴⁸ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 727.

³⁴⁹ Pekcanitez/Simil, s. 57.

³⁵⁰ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 89.

üçüncü kişilerin yararına olabilir³⁵¹. Sayılan sebeplerden ötürü, şikâyetin dava olmadığı hususu doktrinde tartışmalı bir husus olarak görülmemektedir.

Pekcanitez, ayrıca şikâyetin itirazdan farklı bir kavram olduğunu bu iki kavramın birbirlerinden farklarını sayarak ortaya koymuştur. İlk fark, şikâyetin icra dairesinin gerçekleştirdiği bir eylem veya gerçekleştirmeyi ihmal ettiği bir eylemken, itiraz takip konusu alacağın kendisine yöneliktir. İkinci fark ise itirazın maddi hukuk kurallarına dayalı yapılabilmesiyle, şikâyetin icra müdürünün takip hukukuna ilişkin hükümleri uygulamaması yahut uygulamasının hatalı olmasıdır. Üçüncü fark ise, icra müdürünün resen gözetmesi gereken hususlar şikâyet konusu yapılabilirken, itiraz sebepleri icra müdürünün resen gözetmesi gereken hususlardan değildir. Şikâyet icra mahkemesine yapılırken itiraz icra dairesine yapılır. İtiraz süresi ödeme emrinin tebliğiyle başlarken, şikâyet süresi icra müdürünün takip hukukuna aykırı işleminin öğrenilmesiyle başlar. İtiraz hakkı yalnızca borçluya aitken şikâyetle bulunma hakkı borçlu, alacaklı ve üçüncü kişilere aittir³⁵². İtirazın süresinde yapılmaması üzerine gecikmiş itiraz adlı bir kurum bulunurken, gecikmiş şikâyet adlı bir kurum bulunmamaktadır; şikâyetin kimi türleri yedi günlük hak düşürücü süreye tabidir.

Tüm bunları toplamak gerekirse, şikâyet, icra memurları tarafından bir hak yerine getirilmediği takdirde başvuru, icra ve iflas hukukuna özgülenmiş bir hukuki çare, olarak tanımlanmıştır³⁵³. Çünkü, icra memurlarının yaptığı işlem yargısal değildir ve icra mahkemesi, bir yargı merci tarafından verilen hatalı kararı düzeltmez. İcra memuru, İİK’de kendisine verilen yetkiyle, idari bir işlemi yerine getirir. Bu işlemin yerine getirilmemesi veya yerine getirilirken hata yapılması durumunda, icra ve iflas

³⁵¹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 91.

³⁵² Bkz. Başlık VIII

³⁵³ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 62; Pekcanitez/Simil, s. 48.

hukukuna özgü bir çareye ihtiyaç vardır. İşte bu da, şikâyetin hukuki bir çare olduğunu gösterir.

IV. ŞİKÂYETİN KONUSU

Şikâyetin konusunu, icra dairesinin yaptığı işlemler, verdikleri kararlar ve yapmadıkları işlemler oluşturur³⁵⁴. Tarafların irade açıklamaları ve icra dairesinin beyanları ya da açıklamaları, bu bağlamda şikâyetin konusu değildir; ayrıca şikâyet konusu yapılabilecek icra dairesi işlemleri, sıra cetveli neticesinde yapılacak paylaşırma için de geçerlidir³⁵⁵.

İİK'nin 16. maddesinde, şikâyetin konusunun icra ve iflas dairelerinin yaptığı işlemler olduğu, düzenlenmiş ve çeşitli özel şikâyete başvurulabilecek durumlar, Kanunda düzenlenmiştir³⁵⁶.

Şikâyet konusu yapılabilecek işlemlerden ilki, icra işlemleridir. Akla ilk olarak şikâyetin konusunu sadece icra takip işlemlerinin oluşturduğu gelse de, icra işlemleri de şikâyetin konusunu oluşturur. İcra işlemleri, icra dairesi tarafından yapılan ve kural olarak kendilerine karşı şikâyet yoluna başvurulma imkânı bulunan işlemlerdir³⁵⁷. Her ne kadar icra ve iflas dairelerinin işlemleri dense de, her işleme karşı da şikâyete gidilememektedir. İcra memurlarının kendi aralarında geçerli olan, dış dünyaya etkisi bulunmayan görev paylaşımı veya fikir beyanı, aleyhinde şikâyete başvurulabilecek hususlardan sayılmamaktadır çünkü bağlayıcı değildir³⁵⁸. İİK m.

³⁵⁴ Kuru, B.: İcra ve İflas Hukuku, C. 1, 1988, s. 89.

³⁵⁵ Meriç, s. 243.

³⁵⁶ Pekcanitez/Simil, s. 57.; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 88.

³⁵⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 112.; Muşul (Şikâyet), s. 57.

³⁵⁸ Pekcanitez/Simil, s. 59.; Ayrıca, bkz. Yarg. HGK, T. 16.1.2013, E. 2012/716, K. 2013/68, (Lexpera, Erişim Tarihi 06.12.2022) “...şikâyetteki amaç, hatalı olan icra işlemlerinin düzeltilmesi olduğundan burada bilinen anlamda bir dava bulunmamaktadır.”

16'da da belirtildiği üzere, kural olarak sadece icra ve iflas dairelerinin işlemlerine karşı şikâyeteye başvurulabilmektedir. Bunun istisnaları, Kanunda açıkça gösterilmiştir.

Şikâyet konusu yapılabilecek işlemlerden ikincisi, icra takip işlemleridir. İcra takip işlemleri, icra işlemlerinin alt bir grubudur. Kural olarak icra ve iflas dairelerinin, borçluya karşı yürüttüğü, cebri icra prosedürünün ilerlemesine yarayan işlemlerdir³⁵⁹. Tarafların yaptıkları ve takibi yönlendiren işlemler ise taraf takip işlemleridir ve şikâyeteye konu olamazlar³⁶⁰. Borçluya değil de, alacaklı yahut üçüncü kişiye yönelik yapılan işlemler de icra takip işlemi değildir³⁶¹. Örneğin alacaklının takip talebinde bulunması, alacaklının mahcuz malın satışını talep etmesi taraf takip işlemidir ve şikâyetin konusunu oluşturmazlar.

Muhatabının icra organları olmadığı işlemler, takibin ilerlemesine fayda sağlasalar dahi şikâyetin konusu olamamaktadırlar; tarafların kendi aralarında irade serbestisi uyarınca yaptıkları anlaşmalar (örneğin, borcun haricen tahsil edilmesi) buna örnektir³⁶².

İcra organının yerine getirdiği yahut getirmeyi ihmal ettiği işlemlere karşı şikâyet yoluna başvurulabilmektedir ve şikâyetin konusunu da bu işlemler oluşturur. İcra memurlarının, İİK'de belirlenen görevlerine karşı şikâyeteye başvurulabilmektedir³⁶³. Başka bir sıfatla yaptıkları görevlerde bulunurken yaptıkları işlemlere karşı şikâyeteye başvuramaz³⁶⁴.

Tüm bu bilgiler ışığında, şikâyetin konusunun, icra ve iflas memurlarının İİK

³⁵⁹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 132-133.; Pekcanitez/Atalay/Sungertekin Özkan/Özekes (İcra) s. 62.

³⁶⁰ Pekcanitez/Simil, s. 58.

³⁶¹ Muşul (Şikâyet), s. 62.

³⁶² Pekcanitez/Simil, s. 59.

³⁶³ Belgesay, s. 62; Pekcanitez/Simil, s. 62.

³⁶⁴ Belgesay, s. 62.

uyarınca tek taraflı olarak yaptıkları ve dış dünyaya etkisi bulunan, bağlayıcı işlemler olduğundan bahsedilebilir³⁶⁵.

§4. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETİN KONUSU

Birden fazla alacaklının bulunduğu ve mahcuz malın satışından elde edilen hasılatın tüm alacaklıların alacağını karşılamaya yetmediği durumlarda, icra dairesi tarafından sıra cetveli hazırlanır³⁶⁶. Sıra cetvelinin hazırlanması da hem bir icra işlemi hem de bir icra takip işlemidir; çünkü icra dairesi tarafından yapılır ve takibin ilerlemesini sağlar. Bu işlemin yapılması görevi, İİK m. 140 uyarınca icra dairesine aittir, yani bu yetkiyi Kanun, icra dairesine tanımıştır. İİK m. 142'ye göre de, itirazı yalnızca sıra cetvelinde bulunduğu sıraya olan alacaklılar şikayet yoluna başvurabilir. Sıraya itiraz, alacaklının kendi bulunduğu sıraya itiraz etmesi şeklinde olabileceği gibi, bir alacaklının diğer alacaklının icra dairesi tarafından belirlenen sırasına itirazı şeklinde de gerçekleşebilir³⁶⁷. Bu iki şekilde öne sürülmesi mümkün olan itirazlar, sıra cetveline şikâyetin konusunu oluşturur³⁶⁸.

Şikayetle düzeltilmesi, iptal edilmesi yahut yapılması istenen istenen sıra cetveli

³⁶⁵ Pekcanitez/Atalay/Sungertekin Özkan/Özekes (İcra) s. 62.

³⁶⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra) s. 435.

³⁶⁷ Belgesay, s. 153.

³⁶⁸ Yargıtay'ın, sıraya yönelik itirazlar bakımından verdiği birçok karar vardır. Örn, Yarg. 23. HD., T. 27.12.2011, E. 2011/4374 K. 2011/2875 (Lexpera, Erişim Tarihi 10.12.2022); Yarg. 20. HD., T. 13.10.2016, E. 2016/4595 K. 2016/8852 (Lexpera, Erişim Tarihi 10.12.2022); Yarg. 20. HD., T. 4.11.2015, E. 2015/5955 K. 2015/10448 ((Lexpera, Erişim Tarihi 10.12.2022); Yarg. 20. HD., T. 4.4.2016, E. 2016/1290 K. 2016/3889 ((Lexpera, Erişim Tarihi 10.12.2022).

“...müvekkili kurum tarafından 6183 sayılı Yasa çerçevesinde takip yapılarak borçlu adına kayıtlı taşınmaz üzerine haciz konulduğunu, hacizli taşınmazın satışından elde edilen bedelin tüm alacaklıların alacaklarını karşılamaması nedeniyle düzenlenen sıra cetvelinde ipotek alacaklısının alacağı ödendikten sonra bakiye miktar için paylaşım yapıldığını, müvekkili kurumun cetvelde 5 ve 6. sıralarda yer aldığını, kurum alacağının imtiyazlı olması sebebiyle sıra cetvelinde 1. sırada yer alan şikayet olunan alacağı ile garameten paylaşım yapılmasının hatalı olduğunu, müvekkiline ait imtiyazlı alacağın 1. sırada yer alması ve 100. madde bilgileri dikkate alınarak satış bedelinden pay verilmesi gerektiğini ileri sürerek, 19.02.2014 tarihli sıra cetvelinin iptalini talep ve şikayet etmiştir.” Yarg. 23. HD., 15.03.2017, E. 2016/6902, K. 2017/833 (Lexpera, Erişim Tarihi 10.12.2022).

belirli olmalıdır; var olmayan bir sıra cetveli söz konusuysa yahut aleyhine şikâyet gidilen sıra cetveli belirsizse, şikâyet konusu olamaz³⁶⁹.

Aşağıda da açıklanacağı üzere; alacaklı, borçlu ve üçüncü kişiler şikâyet yoluna başvurma hakkına sahiptir. İcra dairesinin yaptığı işleme karşı şikâyet yoluna başvurmak isteyen ve hukuki menfaati³⁷⁰ bulunan kişiler için İİK m.16 ve İİK m. 142’de şikâyet yolu öngörülmüştür fakat icra dairesinin şikâyeti gerektiren kendi işlemi için nasıl bir yol izlenmesi gerektiği Kanunda düzenlenmemiştir³⁷¹. İcra dairesi tarafından düzenlenmesi ihmal edilen sıra cetvelinin veya somut olayın gereklerine uygun düşmeyen sıra cetveli düzenleme işlemini, daire kendiliğinden yahut sıra cetvelinin ilgililerinin talebi üzerine düzeltme imkanına sahip değildir³⁷². Bu durum, ilgilileri tarafından şikâyet yoluyla öne sürülmelidir, zaten bu hak da İİK m. 16 ve İİK m. 142’de bu kişilere tanınmış durumdadır. Ayrıca, dairenin hatalı karar yerine yeni bir karar vermesi de mümkün olmasa da, Yargıtay’ın bunun mümkün olduğuna dair kararı vardır³⁷³.

Sıra cetveliyle ilgili yapılan elektronik işlemlere karşı da (örneğin, İİK m. 142 uyarınca ilgililere tebliğ edilmesi gereken sıra cetvelinin elektronik yolla tebliğ edilmesi) şikâyet yoluna gidilebilmesi mümkündür. Elektronik işlemde maksat, UYAP’tır (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemleri)³⁷⁴. Günümüzde ne taraflar ne de icra dairesi işlemlerini fiziksel olarak kâğıda dökmeyi tercih ederler. Dolayısıyla,

³⁶⁹ Pekcanıtez/Simil, s. 70.

³⁷⁰ Bkz. Hanağası, E.: Davada Menfaat, 1. Baskı, Ankara 2009.

³⁷¹ Muşul (Şikâyet), s. 63.

³⁷² Muşul (Şikâyet), s. 63.

³⁷³ “...14.07.2020 tarihinde takibin durdurulmasına ilişkin verilen karardan dönülerek yine aynı takibin devamına ilişkin karar verilmiş olup, icra müdürlüğünün verdiği karardan dönmesi her ne kadar mümkün değil ise de müdürlüğün hatalı karar verdiğinin farkına varması halinde hukuka aykırı işlem tesisine meydan verilmemesi açısından usul ekonomisi ilkeleri takip hukukunda da uygulanacağından verdiği hatalı kararı düzeltmesi mümkündür.” Yarg. 12. HD, T. 07.02.2023, 2022/7886 E., 2023/650 K. (Lexpera Erişim Tarihi 17.06.2023).

³⁷⁴ Bkz. Karakimseli, A.: İcra Takiplerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) Kullanımı, ERÜHFD 2018, C. 13, S. 1.

yukarıda zikredilen icra işlemleri ve icra takip işlemlerinin önemli bir kısmı, artık UYAP üzerinden gerçekleştirilir.

I. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET SEBEPLERİ

A. GENEL OLARAK

Şikâyet konusu yapılabilen işlemlerin, maddi hukuka ilişkin olmayıp sadece takip hukukuna ilişkin olduğuna, yukarıda da değinilmişti. Maddi hukuka ilişkin sorunlar, şikâyet başvurusunun incelenmesi sırasında, ancak ön sorun veya bekletici sorun olabilirler³⁷⁵. Genel olarak, sıra cetvelinin hazırlanma usullerine icra dairesi tarafından uyulmaması veya hata yapılması, şikâyet sebebidir³⁷⁶.

İİK’de şikâyet sebeplerine, iki ayrı maddede değinilmiştir. İİK m. 16’da, icra dairesi tarafından yapılan işlemlerin şikayete konu olabileceğinden bahsedilerek bu işlemlere karşı dört farklı şikayet sebebine dayanılarak icra mahkemesinin önüne götürülebileceği, düzenlenmiştir. Bu çalışmanın kapsamında, İİK m. 16 anlamında şikâyet sebeplerine değil; sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvuru sebepleri incelenecektir.

B. KANUNA AYKIRILIK

Kanuna aykırılık genel bir şikâyet sebebidir ve İİK m. 16’da gösterilen diğer şikâyet sebepleri işlemin hadiseye uygun olmaması, hakkın yerine getirilmemesi, hakkın

³⁷⁵ “Bekletici sorun” kavramının tanımı için bkz.; Pekcanitez, H.: *Bekletici Sorun (Meselei Müstehire)*, s. 252.

HMK m. 164’e göre ise ön sorun, mahkemenin davanın çözümü için bizzat gerekli ön meseleyi çözebilmesi, anlamına gelmektedir.

³⁷⁶ Meriç, s. 253.

sebepsiz yere sürüncemede bırakılmasını da kapsar³⁷⁷.

İİK'nin 16. maddesinde, şikâyetle konu edilecek işlemin “kanuna” aykırı olması gerektiği düzenlenmiş olsa da bu sözcüğün kapsamının geniş belirlenmesi gerekir; İsviçre hukukunda da bu görüş benimsenmiştir³⁷⁸. Aksi takdirde, “kanun” ifadesinden yalnızca İcra ve İflas Kanunu hükümleri anlaşılacak; diğer kanunlarda düzenlenen, icra ve iflas hukukunu ilgilendiren hükümler dışlanacaktır. Bu durumda, sıra cetvelinin hazırlanması genel itibariyle hem icra hukuku hem de diğer özel kanunlara aykırı bir durum teşkil edecektir, halbuki bu kanunlarda bulunan hükümleri uygulamak icra organlarının görevidir³⁷⁹. Tebligat Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu gibi kanunlarda bulunan ve takip hukukunu ilgilendiren hükümlere aykırılıktan ötürü, şikâyet yoluna gidilebilmektedir³⁸⁰. Örneğin, hacze iştirak eden alacaklarının alacaklarının hesaplanması amacıyla dosya hesabı yapılırken, işletilecek yasal faiz oranı Türk Borçlar Kanunu'nun emredici hükümlerine göre belirlenmektedir³⁸¹. Hatta, icra ve iflas hukukuna dair teamüli kurallar ve uluslararası anlaşmalar da takip hukukuna yönelik kurallardan sayılabilir³⁸². Bu durum, alacaklı ve borçlunun kendi aralarında yaptıkları anlaşmaları (örneğin, hacze iştirak eden ve sıra cetveline alınan alacaklıyla borçlunun kendi aralarında anlaşarak borcun haricen tahsilini sağlamaları) kapsamaz³⁸³.

Kanuna aykırılık durumu, sıra cetveline yönelik olarak; sıra cetvelini hazırlayan icra

³⁷⁷ Pekcanitez/Simil, s.82.

³⁷⁸ Pekcanitez/Simil, s. 82.; Postacıoğlu (İcra), s. 59; Muşul (Şikâyet), s. 233; Üstündağ (İcra), s. 47.

³⁷⁹ Meriç, s. 244.

³⁸⁰ Örn, sıra cetvelinin veya sıra cetveline karşı şikâyetin taraflara usulsüz tebliğ edilmesi, TK'ye aykırıdır. Bkz. “sıra cetvelinde birinci sırada ve ikinci sırada yer alan şikâyet olunanın takip dosyalarında yapılan tebligatın isimli kişiye yapılması nedeniyle usulsüz olduğunu, usulsüz tebligatlara göre oluşturulan kesinleşme tarihleri baz alınmak sureti ile sıra cetvelinin oluşturulduğunu, usulüne uygun tebligatın bulunmadığı...” Yarg. 23. HD., T. 4.5.2017, E. 2016/4423 K. 2017/1345 (Lexpera, Erişim Tarihi 15.12.2022).

³⁸¹ Meriç, s. 244.

³⁸² Pekcanitez/Simil, s. 86.

³⁸³ Pekcanitez/Simil, s. 90.

daresinin ilk haczi uygulayan icra dairesi olmaması³⁸⁴, ihale kesinleşmeden sıra cetvelinin yapılması³⁸⁵, alacağın önceliğinin yanlış belirlenmesi³⁸⁶, rehin kapsamının yanlış belirlenmesi³⁸⁷, hacze iştirakın koşullarını sağlamayan alacaklının sıra cetvelinde yer alması³⁸⁸, ihtiyati hacizli alacağın kesin hacizli gibi işlem görerek sıra cetvelinde yer alması³⁸⁹, rehinli olmayan alacağın rehinliymiş gibi sıra cetveline alınması³⁹⁰, sıra cetveli düzenlenirken ispatla ilgili temel kurallara uyulmaması, sıra cetvelinin tebliğ edilmemesi³⁹¹, geçerli bir haczin bulunmaması³⁹² gibi hususlar, kanuna aykırılık sebebiyle sıra cetveline karşı şikayete başvuru sebepleri arasındadır³⁹³.

C. SIRAYA İTİRAZ

İİK m. 142’de, sıra cetvelinde alacaklının sıraya karşı itirazda bulunabileceği, düzenlenmiştir. Sıranın icra dairesi tarafından yanlış tespit edilmesi de aslında genel olarak kanuna aykırılık hallerinden sayılabilse de, sıra cetveline karşı şikayetin daha özel bir halini teşkil eder. 142. maddedeki “sıra” ifadesinin daha geniş kapsamda anlaşılması gerektiği, *Öztek* tarafından ifade edilmiştir³⁹⁴. Bu bağlamda, aslında rehinli olan bir alacağa sıra cetvelinde adi alacak olarak yer verilmesi, icra dairesinin hatalı bir karardır ve bu karara karşı itiraz davası yoluna değil, şikâyet yoluna

³⁸⁴ Yarg. 19. HD, T. 10.02.2005, E. 2004/4739, K. 2005/988, (Dülger, E./Süphandağ, Y.: Sıra Cetveli (Hacizde ve İflasta), 5. Baskı, Ankara 2023., s. 312).

³⁸⁵ Yarg. 19. HD, T. 21.12.1993, E. 8785, K. 8806, (Deynekli/Kısa, s. 516).

³⁸⁶ Yarg. 19. HD, T. 19.02.2005, E. 2004/3876, K. 2005/1049, (Dülger/Süphandağ, s. 312.)

³⁸⁷ Yarg. 19. HD, T. 26.02.2009, E. 417, K. 1524, (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 633).

³⁸⁸ Yarg. 23. HD, T. 07.03.2019, 2016/375;913, (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 635).

³⁸⁹ Yarg. 19. HD, T.17.12.1998, E. 1998/6838, K. 1998/7717, (Meriç, s. 245).

³⁹⁰ Yarg. 19. HD, T. 17.05.1994, 3486/5110, (Deynekli, Sorunlar, s. 37).

³⁹¹ Yarg. 19. HD, T. 25.02.1999, E. 6538, K. 1116, (Deynekli/Kısa, s. 439-440.)

³⁹² Yarg. 23. HD, T. 01.12.2014, E. 2014/3588, K. 2014/7735, (Dülger/Süphandağ, s. 315)

³⁹³ Meriç, s. 245; Kuru (El Kitabı), s. 104; Üstündağ (İcra), s. 298.

³⁹⁴ Öztek, s. 96.

başvurulmalıdır³⁹⁵. Bu görüşe göre, Kanundaki düzenlemenin zaten sıraya ilişkin itirazları kapsayacak şekilde şikâyet kavramını ele aldığı, ifade edilmektedir. Yargıtay kararları incelendiğinde, sıraya ilişkin itirazların şikâyet kapsamına girdiği görülmektedir³⁹⁶. Çünkü, 142. maddenin lafzından, sıraya yönelik itirazların şikâyetin konusu olduğunun anlaşıldığı -itiraz edilen sıranın kime ait olduğu konusunda bir ayırım yapılmaksızın- şeklinde ifadeler, Yargıtay kararlarında görülmektedir. Bu bağlamda; alacaklının kendi sırasının ya da başka alacaklının sırasının şikâyet konusu olması mümkündür³⁹⁷.

Aksi görüşte ise, başka alacaklının sırasına itiraz için de, sıra cetveline karşı itiraz davası açılması gerektiği ifade edilmiştir³⁹⁸. Bu durumda, alacaklı kendi sırasını şikâyet konusu yapabilir; başkasının sırasını itiraz konusu yaptığı takdirde sıra cetveline karşı itiraz davası açabilir. İsviçre hukukunda da başka alacaklının sırasına itiraz için, sıra cetveline karşı itiraz davası açılması gerektiği görüşü benimsenmekte; gerekçe olarak İsviçre Borçlar Kanunu (BGE) düzenlemesi gösterilmektedir³⁹⁹. İsviçre hukukunda başka alacaklının sırasına itiraz etmek, maddi hukuka dair bir itiraz sebebi olarak görülmekteyken; bir alacaklının kendi sırasına itiraz etmesi şikâyet sebebi olarak belirlenmiştir. Bunun nedenleri ise, icra memurlarının alacağa ilişkin bilgileri ve özellikleri yanlış değerlendirerek hatalı şekilde sıra cetveli hazırlamaları yahut alacaklının alacağının maddi hukuk bakımından ne ifade ettiğini

³⁹⁵ Çatalkaya, C./Bandakçioğlu, İ: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ankara 1967, s. 117 ; Öztekin, s. 96.

³⁹⁶ “.. 10. Asliye Hukuk Mahkemesi ise ... 2. İcra Hukuk Mahkemesinin 2014/474 Esas sırasına kayıtlı olup 2014/549 Esas sayılı dosya ile birleştirilmesine karar verilen dava dosyasının tefrikine karar verildikten sonra davanın sıra cetvelindeki sıraya itiraza yönelik olup icra hukuk mahkemesinde görülmesi gereken davalardan olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir. Sıra cetveline yönelik itirazlar kural olarak genel mahkemelerde görülür (İİK.m.142); itiraz sadece sıraya yönelikse inceleme görevi icra mahkemesinindir (m.142/son).” Yarg. 20. HD, T. 13.10.2016, E. 2016/4595, K. 2016/8852 (Lexpera Erişim Tarihi 18.06.2023).

³⁹⁷ Meriç, s. 247.

³⁹⁸ Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 346.; Yıldırım/Deren Yıldırım (İcra), s. 268-269.; aksi görüş için bkz. Ansay, S.Ş.: Hukuk İcra ve İflas Usulleri, 5. Baskı, Ankara 1960, s. 171.

³⁹⁹ Meriç, s. 247.

saklaması, olabilir. İkinci ihtimal daha yakından incelenecek olursa, şikâyet başvurusunu icra mahkemeleri inceler ve karara bağlarlar. İcra mahkemelerinin, istisnaları saklı olmakla birlikte maddi anlamda kesin hüküm verme gibi bir yetkileri bulunmamakla birlikte; şikâyetin bir dava olmadığına yukarıda değinilmişti⁴⁰⁰. Dolayısıyla, icra mahkemesinin genel mahkemeler gibi inceleme yapması mümkün değildir, yalnızca dosya kapsamındaki belgeleri inceleyerek karar verir⁴⁰¹. Muvazaa gibi bir iddianın bulunduğu durumda, genel mahkemelerin yapması gereken incelemeyi icra mahkemesi yapamaz ve ilgilinin hukuken korunması gereken haklarına hâlel gelir⁴⁰².

Dolayısıyla, başka alacaklının sırasına karşı itirazın, özellikle maddi hukuktaki hak sahipliğindeki durum da göz önüne alındığında, eğer takip hukukuna ilişkin bir hata yapılmamışsa, sıra cetveline karşı itiraz davası yoluyla öne sürülmesi gerektiği görüşüne katılmaktayız. Çünkü, esaslı incelenmesi gereken bir alacağın bulunduğu durumda karşı tarafı belki de hiç var olmayan bir borçla karşı karşıya bırakmak, hukuk devleti ve silahların eşitliği ilkelerine aykırıdır⁴⁰³. Aslında var olmayan bir alacak, sıra cetvelinde sıra işgal ettiği gibi; paylaşımına esas net tutardan edinmemesi gerekirken pay edinecektir. Bu durumda, diğer alacaklıların alacaklarına eksiksiz bir biçimde kavuşma ihtimalleri azalır. Netice itibariyle, takip hukuku bakımından sakatlık içeren bu durum, aynı zamanda maddi hukuk bakımından hak sahipliğini de etkilediği için sıra cetveline itiraz davasına konu olmalıdır.

⁴⁰⁰ Yuk. §. 3, III.

⁴⁰¹ Görgün, Ş./Börü, L./Kodakoğlu, M.: İcra ve İflas Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2022, s. 20.

⁴⁰² Meriç, s. 248.

⁴⁰³ Bkz. Çiftçi, P.: İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, 1. Baskı, Ankara 2010.

D. SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMEMESİ

Sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvurulabilmesinin ilk şartı, icra organı tarafından düzenlenmiş bir sıra cetvelinin mevcudiyetidir⁴⁰⁴. Yargıtay da bu yönde karar vermiştir⁴⁰⁵. Bir sıra cetveli mevcut değilse, sıra cetvelinin gerektiği gibi hazırlanmamasından doğan hukuki menfaati zedelenen bir ilgili de bulunmaz⁴⁰⁶. İcra dairesi eğer sıra cetvelini hazırlamayı ihmal ediyorsa veya hazırlamaması için haklı bir sebebi bulunmuyorsa, bu durum şikâyet başvuru sebebidir⁴⁰⁷. Sıra cetveli, kural olarak icra dairesi tarafından kendiliğinden hazırlanmakla birlikte, alacaklının bunu talep etmesinde de pratikte bir sakınca bulunmaz⁴⁰⁸. Eğer haklı bir sebep bulunmadığı halde sıra cetveli talebi reddediliyorsa, bu durumda hakkın yerine getirilmemesi sebebiyle şikâyet yoluna başvurulabilir⁴⁰⁹.

E. SIRA CETVELİNİN EKSİK VEYA BELİRSİZ OLMASI

Sıra cetvelinin, kimi durumlarda paylaştırmaya engel olacak şekilde payları içermemesi ve cetveldeki sıraların, derecelerin belirsiz olması; alacaklıların sıra cetvelinde yer alması gereken bilgilerinin⁴¹⁰ yer almaması sebebiyle sıra cetvelinin düzeltilmesi yahut iptali talep edilebilir⁴¹¹. İcra mahkemesi, bu durumda bu belirsizliklerin veya eksikliklerin düzeltilmesine hükmeder⁴¹².

⁴⁰⁴ Karakaş (Tez), s. 187; Deynekli/Kısa, s. 101.

⁴⁰⁵ Yarg. 12. HD, T. 08.06.1990, 627/7110. (Deynekli/Kısa, s. 216).

⁴⁰⁶ Karakaş (Tez), s. 187.

⁴⁰⁷ Meriç, s. 249.

⁴⁰⁸ Karalı (İcra), s. 347.

⁴⁰⁹ Meriç, s. 249.

⁴¹⁰ Yuk. §. 3, III, B.

⁴¹¹ Meriç, s. 249.

⁴¹² Yarg. 23. HD., T. 2.11.2015, E. 2014/10797, K. 2015/6985, (Lexpera, Erişim Tarihi 15.12.2022).; Yarg. 23. HD., T. 15.6.2015, E. 2014/8879 K. 2015/4594, (Lexpera, Erişim Tarihi 15.12.2022).

F. İCRA MEMURUNUN TAKDİRİNİN HATALI OLMASI

İİK’de, icra memurlarına, takibin yürütülmesi amacıyla takdir yetkisi tanımıştır; bu durum icra memurlarının hâkime tanınan şekilde takdir yetkisine sahip olduğunu göstermez⁴¹³. Sıra cetvelinin düzenlenmesi, birden çok alacaklının bulunduğu durumda, satıştan elde edilen tutar tüm alacakları karşılamaya yetmediğinde icra memurları sıra cetvelini düzenleme hususunda bir takdir yetkisine sahip değildir, kanunen sıra cetveli hazırlamakla yükümlüdürler⁴¹⁴. Bu şikâyet sebebine örnek olarak, haciz sırasında haczedilemez malları haczedilebilir olarak takdir etmesi, gösterilebilir⁴¹⁵. İcra dairesi tarafından zaten yerine getirilmesi gereken işlemler yerine getirilmediğinde, İİK m.16 uyarınca bir hakkın yerine getirilmemesi sebebiyle şikâyet yoluna başvurulması gerekir⁴¹⁶.

§5. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET USULÜ

I. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETE BAŞVURU SÜRESİ

İİK m. 16’da düzenlenen şikâyet süreleri, yedi gün ve süresiz olmak üzere ikiye ayrılır. Kanuna aykırılıktan ve takdir hakkının hatalı kullanılmasından ötürü şikâyetin süresi yedi gün iken; kamu düzenine aykırılık, bir hakkın yerine getirilmemesi veya sürüncemede bırakılmasından ötürü şikâyet sebeplerinde süresizdir.

Takibin kesinleşmesinden sonraki süreçlerden olan paylaşırma aşamasına ve dolayısıyla sıra cetveline karşı şikâyetin süresi de yedi gündür. Nitekim, İİK m.

⁴¹³ Pekcanitez/Simil, s. 18.

⁴¹⁴ Karslı (İcra), s. 347.

⁴¹⁵ “...haczedilemeyeceği hususu haciz işleminden sonra ancak borçlunun şikâyeti halinde göz önünde bulundurulacağından bunların haczedilemeyeceğine ilişkin icra müdürünün takdir hakkı yoktur.” Yarg. 12. HD., T. 1.4.2010, E. 2009/25799, K. 2010/7812, (Lexpera, Erişim Tarihi 15.12.2022).

⁴¹⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 90.

142'ye bakıldığında ise, sıra cetvelinin alacaklılara tebliğinden itibaren şikâyet süresinin yedi gün olduğu belirtilmiştir. Takip sürecinin sekteye uğramaması ve alacaklıların bir an önce alacaklarına kavuşması bakımından, kamu düzeninden görülmeyen sebepler için şikâyet süresi sınırlı tutulmuştur⁴¹⁷.

Sıra cetvelinde, kamu düzenine aykırılığa dahil edilebilecek durumlar da oluşabilir. Örneğin, sıra cetveline alınması reddedilen bir alacağın ret nedeninin cetvele kaydedilmemesi yahut tapu sicilinde kayıtlı alacakların sıra cetveline alınmaması açıkça kamu düzenini ilgilendirecek düzeyde hatalı işlemlerdir ve süresiz şikâyet tabi olmaları gerekir⁴¹⁸. Çünkü kanunlarda düzenlenen emredici hükümlere açıkça aykırılık bulunur. TMK m. 1020'de tapu sicilinin ilgilisi ilgisini ispatlandığı takdirde aleniliği düzenlenir, dolayısıyla tapu sicilinde yer alan alacağa sıra cetvelinde yer verilmemesi bu sebepten ötürü kamu düzenini ihlal eder⁴¹⁹.

Yedi günlük şikâyet süresinin, hak düşürücü süre niteliği taşıdığı konusunda doktrinde görüş birliği bulunmaktadır⁴²⁰. Çünkü bu süre dolduktan sonra tekrar şikâyetle bulunma hakkı yoktur, hak düşürücü süreler hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınmakta; sürenin geçirildiği tespit edildiğinde ise şikâyet başvurusu reddedilir⁴²¹. Şikâyetin süresi içinde yapıp yapılmadığını tespit, sürelerin başlangıcını ve bitişini düzenleyen İİK m. 19 baz alınır⁴²².

İİK m. 16'da düzenlenen genel şikâyet sebeplerine binaen, şikâyet süresi ilgilinin

⁴¹⁷ Pekcanıtez/Simil, s. 110.

⁴¹⁸ Öztekin, s. 98.

⁴¹⁹ Sirmen (Eşya), s. 120.

⁴²⁰ Kuru (İcra), s. 50.; Muşul (İcra, C. I), s. 145; Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 67.

⁴²¹ Muşul (Şikâyet), s. 227-228.

⁴²² "Henüz sıra cetveli yapılmadan ve taşınmaz üzerinde haciz ve ipotekleri bulunan üçüncü kişilerin alacaklarının miktarlarının ne olduğu dahi belirlenmeden, alacaklıdan ihale bedelini yatırmamasının istenmesi ve yatırılmaması nedeni ile ihalenin kaldırılmasına karar verilmesi bir hakkın yerine getirilmemesi ile ilgili olup yedi günlük şikâyet süresi söz konusu değildir." Yarg 12. HD., T. 23.2.2022, E. 2021/12911, K. 2022/2216 (Lexpera, Erişim Tarihi 03.01.2023).

öğrendiği andan itibaren başlar. Şikâyetin daha özel bir halini düzenleyen İİK m. 142’de ise, şikâyet süresinin açıkça sıra cetvelinin tebliğinden itibaren başlayacağı belirtilmiş olsa da, şikâyet etmek isteyen ilgililerin şikâyet sebeplerini tebliğden önce öğrenebilmeleri mümkündür; dolayısıyla, bu şikâyet sebeplerini öne sürmek için sıra cetveli suretinin tebliğini beklemelerine gerek bulunmaz⁴²³. Usulsüz tebligat durumu yahut ipotekli alacaklılar gibi ilgililere tebligat yapılmaması durumlarında ise eğer bu kişiler durumdan haberdar olmuşlarsa öğrendiklerini beyan ettikleri tarihler, sürenin başlamasında esas alınır⁴²⁴. Sıra cetvelinin henüz düzenlenmemiş olması durumu, bu durumdan tamamen ayıktır çünkü sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvurunun ön şartı sıra cetvelinin “varlığıdır”⁴²⁵. Sıra cetveli yoksa, şikâyet yoluna başvuruda hukuki yarar da yok demektir; bu durumda icra mahkemesi genel dava şartı yokluğundan şikâyet başvurusunu usulden reddeder⁴²⁶.

Şikâyet süresi, Kanunun şikâyet için yedi günlük hak düşürücü süre belirlediği durumlarda, bu sürenin dolmasıyla biter. Yedi günlük süre, hak düşürücü nitelikte olduğundan, artık ilgilinin şikâyet başvuru hakkı ortadan kalkar ve sıra cetveli, başka şikâyetlerde bulunan yahut itiraz davası açan ilgili olmadığı sürece kesinleşir. Dolayısıyla, bu süreden sonra yapılacak şikâyetler, icra mahkemesince reddedilmelidir, aksi durum hukuki güvenlik ilkesine hâlel gelir. Sıra cetvelinin hatalı olduğu, kesinleşmesinden sonra fark edilse bile; kamu düzenine aykırılıkla ilgili bir durum olmadığı sürece icra mahkemesi tarafından sıra cetveli iptal edilemez ve yeni bir sıra cetveli düzenlenemez⁴²⁷.

⁴²³ Meriç, s. 257.

⁴²⁴ Meriç, s. 259.

⁴²⁵ Karakaş (Tez), s. 187.

⁴²⁶ Meriç, s. 249-253.

⁴²⁷ Pekcanıtez/Simil, s. 144.

II. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETİN TARAFLARI

A. GENEL OLARAK

Yukarıda vurgulandığı üzere, şikâyetin hukuki niteliğinin dava olmadığı hususu, doktrinde de Yargıtay kararlarında açıkça belirlenmiştir⁴²⁸. Dolayısıyla icra dairesinin işlemine karşı şikâyet yoluna başvuran ilgili davacı olmadığı gibi; icra dairesi de davalı değildir.

İİK’de, şikâyet yoluna başvurabilecek kişilerin kim olduğu hususuna yer verilmemiştir; yalnızca İİK m. 252’de alacaklılar toplanması kararlarına karşı her bir alacaklının şikâyet yoluna başvurabileceği hususu düzenlenmiştir⁴²⁹. *Kuru/Arslan/Yılmaz*, şikâyet yoluna borçlunun da başvurabileceği görüşünderken, Yargıtay’ın buna karşıt görüşleri mevcuttur⁴³⁰. *Deynekli/Kısa* ise, sıra cetvelindeki hatanın düzeltilmesinden yahut sıra cetvelinin iptal edilmesinden menfaat sağlayabilecek her bir alacaklının şikâyet hakkının bulunduğunu; İİK m. 142’ye göre “her alacaklı” deyimiyle Kanunun açıkça şikâyet hakkının sadece alacaklılara tanıdığını, belirtmiştir⁴³¹.

Hem Türk hukukunda hem de İsviçre hukukunda, işlemlerine karşı şikâyete başvurulacak tarafın kim olduğu konusunda görüş birliği bulunmamaktadır⁴³². Bu husustaki üç görüş; işlemi gerçekleştiren icra dairesinin şikâyet edilmesi gerektiği, işlemde fayda sağlayan alacaklarının şikâyet edilmesi gerektiği ve bir karşı taraf gösterilmesine gerek olmadığına yöneliktir⁴³³. Şikâyet başvurusunda bulunabilecek

⁴²⁸ Yuk. §. 3, III, B.

⁴²⁹ Pekcanitez/Simil, s. 223, dn. 688.

⁴³⁰ Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 382; Yarg. 19 HD, T. 28.11.2002, 4285 E./7533 K., (Bilgen, s. 286.)

⁴³¹ Deynekli/Kısa, s. 115. Yarg. 19. HD, T. 18.10.1993, 6337 E., 6686 K., (Deynekli/Kısa, s. 517), Yarg. 19. HD, T. 26.03.1992, 1913 E., 923 K., (Deynekli/Kısa, s. 529).

⁴³² Pekcanitez/Simil, s. 257.

⁴³³ Arar, s. 32; Postacıoğlu (İcra), s. 61-64.

tarafların belirlenmesi için öncelikle şikâyetle taraf ehliyeti konusunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir; ayrıca şikâyetle bulunacak ilgilinin bu hususta hukuki yararının da bulunması gerekmektedir⁴³⁴.

B. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE TARAF EHLİYETİ

Taraf ehliyeti, medeni hukuktaki hak ehliyetinin medeni usul hukukundaki yansımasıdır⁴³⁵. İcra ve iflas hukukundaki taraf ehliyeti de, medeni usul hukukundaki taraf ehliyetiyle örtüşmektedir. TMK m. 8 ve HMK m. 50 uyarınca hak ehliyetine, dolayısıyla taraf ehliyetine gerçek ve tüzel kişiler sahiptir; yani bir takipte borçlu ve alacaklı olabilirler⁴³⁶. Tüzel kişiliği haiz bulunmayan toplulukların ise takipte taraf ehliyeti bulunmamaktadır; TBK m. 620’de düzenlenen adi şirket ve TMK m. 640’da düzenlenen miras ortaklığı bunun örnekleridir, dolayısıyla takipte şikâyet hakları da bulunmaz⁴³⁷.

TMK m. 29’a göre gerçek kişilerde hak ehliyeti, kişinin tam ve sağ doğmasıyla başlayarak ölümüne kadar devam eder. Dolayısıyla tam ve sağ olma şartlarını birlikte sağlamayan ve ayrıca ölmüş birine dava açılmayacağı gibi icra takibi de başlatılamaz çünkü taraf ehliyeti bulunmamaktadır. Kişinin takibin açılmasından sonra ölmüş olması durumu ayırık olmakla birlikte, ölmüş kişinin mirasçılara da ölmüş kişinin borçlarından ötürü takip yöneltmesi mümkün olmaz⁴³⁸. Takipte taraf ehliyetinin yokluğu durumunda, süresiz şikâyet yoluyla takibin iptali istenebilir; miras bırakan kişi öldüğünde mirasçılar mirası açıkça yahut zımnen reddediyorlarsa

⁴³⁴ Bkz., Hanağası, E.: Davada Menfaat, Ankara 2009.

⁴³⁵ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 256.; Öztan, B.: Medeni Hukuk’un Temel Kavramları, 42. Baskı, Ankara 2017, s. 235.; Tanrıver (Usul), s. 535.

⁴³⁶ Muşul (Şikâyet), s. 77.

⁴³⁷ Pekcanitez/ Simil, s. 224.

⁴³⁸ Muşul (Şikâyet), s. 78.

da takibin iptali, mirasçılar tarafından istenebilir⁴³⁹. Yargıtay tarafından da taraf ehliyetinin varlığı, kamu düzeninden görülmektedir⁴⁴⁰. Dolayısıyla, takip açılmadan önce ölen veya sağ ve tam doğmayan taraf bulunduğu takdirde şikayette taraf ehliyetinin bulunmayacağı kuşkusuzdur. Peki ya devam eden takip esnasında ölen alacaklı veya borçlu olursa ne olacaktır, bu durumu ikiye ayırarak incelemek gerekir. Takip devam ederken alacaklı öldüğü takdirde alacak hakkı, alacaklının mirasçılara geçer ve mirasçılar bu hak üzerinde elbirliğiyle malik olmaktadır⁴⁴¹. Elbirliğiyle mülkiyet durumunda ise, zorunlu takip arkadaşlığı söz konusu olur⁴⁴². Bu durumda, taraf ehliyeti, mirası açıkça veya zımnen reddetmedikleri sürece mirasçılara ait olur. Takip devam ederken borçlu öldüğünde ise, alacaklı İİK m. 53 düzenlemesine göre icra takibini terekeye karşı yürütebilmesi yahut TMK m. 606 uyarınca borçlunun mirası açıkça veya zımnen reddetmeyen mirasçılara yöneltmesi söz konusu olur⁴⁴³. TMK m. 47'ye göre ise, kendi malvarlığı bulunan ve bunun için oluşturulan kişi toplulukları ve belli amaca hizmet eden bağımsız mal topluluklarının tüzel kişiliği olduğu; amacı hukuka yahut ahlaka aykırı toplulukların tüzel kişilik teşkil edemeyeceği düzenlenmiştir. TTK m. 124'te ticaret şirketi olarak sayılan kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketler de tüzel kişiliği haizdir. Dolayısıyla, bunların da taraf ehliyeti bulunduğundan, icra işlemlerine karşı şikâyet hakları bulunmaktadır. Sıra cetveli de bir icra işlemidir. Dolayısıyla, taraf ehliyeti

⁴³⁹ Muşul (Şikâyet), s. 95.

⁴⁴⁰ “Borçlular, alacaklının takip ehliyeti bulunmadığı gerekçesi ile haklarında yapılan takibin iptalini icra mahkemesinden isteyebilirler. Borçluların bu başvurusu, İİK'nun 16. maddesi kapsamında şikâyet olarak kabul edilmeli ve icra mahkemesince çözümlenmelidir. Bu konudaki şikâyet taraf ehliyetine ilişkin olup kamu düzeni ile ilgili olduğundan, İİK. nun 16/2.maddesi uyarınca süreye de tabi değildir.” Yarg. 12. HD, T. 26.9.2013, E. 2013/20865, K. 2013/30073 (Lexpera Erişim Tarihi 15.04.2023).

⁴⁴¹ Muşul (Şikâyet), s. 97; Dural, M./Öz, T.: Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2015, s. 14.

⁴⁴² Postacıoğlu, İ.: Medeni Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1968, s. 255; Ulukapı, Ö.: İcra ve İflas Hukuku, Konya 2010, s. 38

⁴⁴³ Muşul (Şikâyet), s. 98.

bulunmaya kimse sıra cetveline karşı şikâyet yoluna gidemez. Gitmesi halinde, İİK m.16 uyarınca şikâyet neticesinde takibin iptali söz konusu olur.

C. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKÂyet EHLİYETİ

Şikâyetle bulunmak isteyen tarafın, medeni hukuktaki fiil ehliyetinin yansıması olan şikâyet ehliyetine sahip olması gerekir. Fiil ehliyetinin ve dolayısıyla şikâyet ehliyetinin medeni usul hukukundaki yansıması ise dava ehliyetidir⁴⁴⁴. Şikâyet ehliyeti bulunan kişi, icra mahkemesine şikâyetle bulunabilme ve şikâyet sürecini takip etme yetkisine sahiptir⁴⁴⁵. Yukarıda, taraf ehliyetine sahip kişilerin gerçek ve tüzel kişiler olduğu açıklanmıştı. TMK m. 8'e göre, hak ehliyetine sahip olan her kişi, aynı zamanda fiil ehliyetine sahiptir. Dolayısıyla, taraf ehliyetine sahip olan her kişi, aynı zamanda şikâyet ehliyetine de sahiptir⁴⁴⁶. Gerçek ve tüzel kişiler, taraf ehliyetinde olduğu gibi şikâyet ehliyetine de sahiptir.

Gerçek kişilerin şikâyet ehliyeti, medeni hukuktaki fiil ehliyetine göre belirlenir. Bu bağlamda, tam ehliyetli kişiler, direkt olarak şikâyet yoluna başvurabilirken, tam ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetliler başvuruyu yasal temsilcileri aracılığıyla gerçekleştirebilirler⁴⁴⁷. Bu durumun istisnasını ise, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan kaynaklı şikâyet sebepleri oluşturabilir. Durum, sıra cetveline karşı şikâyet açısından incelenecek olursa, imtiyazlı alacaklardan olan ve aile hukukundan kaynaklanan nafakanın alacaklısı temyiz kudretine sahip küçük için şikâyet hakkı, kendisinin şahsına sıkı sıkıya bağlıdır.

⁴⁴⁴ Pekcanıtez/Simil, s. 225; Pekcanıtez, H./Atalay, O./Özekes, M., Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, İstanbul 2018, s. 145.

⁴⁴⁵ Pekcanıtez/Simil, s. 225.

⁴⁴⁶ Pekcanıtez/Simil, s. 226.

⁴⁴⁷ Pekcanıtez/Simil, s. 226.

Tüzel kişilerin şikâyet ehliyeti ise, yetkili organlar yahut kendilerini temsil etmeye yetkili kişilerce kullanılır. Temsile yetkili kişiler yahut organlar, tüzel kişinin ana sözleşmesinde (statüsünde) yahut tüzüğünde yer alır. Bu bağlamda; dernekler ve vakıflar için şikâyeti TMK m. 50; ticaret şirketleri için şikâyet ehliyeti ise TTK m. 126'ye göre belirlenir. Dolayısıyla tüzel kişiyi temsil etme yetkisine sahip olmayan kişilerin, şikâyet hakkı da bulunmaz.

Şikâyetin muhatabı, başka bir deyişle kimin şikâyet edileceği hususunun da hem Türk hukukunda hem de İsviçre hukukunda tartışmalı olduğuna yukarıda değinilmişti⁴⁴⁸.

Bir görüşe göre şikâyet esasen, icra ve iflas hukukuna özgü ve ona hasredilmiş bir yoldur ve icra organlarının kanuna aykırı şekilde yerine getirdiği yahut yerine getirmeyi ihmal ettiği işlemleri konu edinir⁴⁴⁹. Bu işlemler gerektiğinde düzeltilmesi veya kaldırılması İİK'de düzenlenmiştir. Dolayısıyla, şikâyetin amacı alacaklıyla borçlu arasındaki yahut bunların icra organıyla arasındaki menfaat çatışmasını gidermek değildir. Bu sebepten ötürü, işlemi yapan icra organı da davalı olarak nitelendirilememektedir. Yargıtay kararları da bu yöndedir⁴⁵⁰. Sırasına itiraz edilen alacaklı bulunuyorsa, İİK m. 142'nin de lafzına uygun yorum yapıldığında, bu alacaklı veya alacaklıların da şikâyete dahil edilmesi gerekir⁴⁵¹. Bu görüşe paralel olarak, şikâyetin konusunu icra organlarının işlemleri teşkil etmesine rağmen şikâyetin muhatabı icra memurları değildir, icra mahkemesi ancak yapacağı inceleme sırasında icra memurunun beyanına başvurabilir⁴⁵². İsviçre hukukunda da

⁴⁴⁸ Yuk. Başlık A.

⁴⁴⁹ Deynekli/Kısa, s. 116.

⁴⁵⁰ Yarg. 23. HD., T. 22.01.2016, E. 2015/7323, K. 2016/303, (Dülger, Süphandağ, s. 821); Yarg. 19. HD, T. 26.06.1992, 6017 E., 2970 K. (Deynekli/Kısa, s. 527)

⁴⁵¹ Postacıoğlu (İcra), s. 538; Uyar (Şerh, C.1), s.3455; Üstündağ (İcra), s. 300.

⁴⁵² Pekcanitez/Simil, s. 257.

benimsenen görüş bu şekildedir. Şikâyetin “davalısı” veya “tarafı” olarak icra organı görülmemekte fakat icra organının şikâyetle buna benzer bir konumu bulunmaktadır çünkü şikâyet incelemesi sürecine açıklamalarıyla ve görüşleriyle (*Vernehmlassung*) katkıda bulunmalıdır⁴⁵³. Buna göre, şikâyet dilekçesinin bir nüshası işlemi yapan icra memuruna tebliğ edilmekte ve kendisi buna karşı delillerini, ret talebini ve karşı iddialarını öne sürebildiği “cevap dilekçesi benzeri” bir cevap hazırlar⁴⁵⁴.

Bu görüşlerin karşısında ise, şikâyetin muhatabının icra organları olduğu görüşü yer almaktadır⁴⁵⁵. Çünkü, sıra cetveli düzenleme işleminin veya bu konuda hareketsizliğinin kanuna aykırı olduğu düşünülen, bu aykırılık sebebiyle şikâyet yoluna gidilen taraf, icra organlarıdır. Bu işlemi yapan konumunda olduğu için icra organına açıklama hakkı verilmeli; ayrıca icra organının işleminden yararlanan, alacağı yanlılıkla sıra cetvelinde daha üst bir sıraya kaydedilen alacaklı da şikâyetle karşı taraf olarak gösterilmelidir. Bu görüşü paylaşan yazarların bir kısmı, aynı zamanda sadece icra memurunun şikâyet konusu edilebilecek işlemleri olduğunu da ifade etmiştir⁴⁵⁶.

Bu görüşlerden farklı bir görüş ise, *Yılmaz* tarafından öne sürülmüş ve *Pekcanıtez/Simil* tarafından da benimsenmiştir⁴⁵⁷. Bu görüşe göre, şikâyet başvurusunda ne icra organını ne de kendi lehine hak elde eden alacaklıyı karşı taraf olarak göstermek gereklidir. Çünkü şikâyet edilen icra organı yahut alacaklı değildir, sadece şikâyet edilen sıra cetvelinin düzeltilmesi veya iptal edilmesi gerekir; dolayısıyla şikâyet başvurusunda bir karşı taraf gösterilmesi gerekliliği

⁴⁵³ Pekcanıtez/Simil, s. 259.

⁴⁵⁴ Pekcanıtez, Simil, s. 260.

⁴⁵⁵ Uyar/Uyar/Uyar (Şerh, C.1), s.285; Yılmaz/Arslan/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s.; Öztekin, s.96.

⁴⁵⁶ Kuru (El Kitabı), s. 107.

⁴⁵⁷ Yılmaz (İcra Şerh), s. 103; Pekcanıtez/Simil, s. 260, dn. 837’de yer verilen ihalelerin feshiyle ilgili şikâyet açısından görüş için, bkz., Arslan, R.: İcra İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 1. Baskı, Ankara 1984, s. 183.

bulunmamaktadır.

Bu bağlamda, üçüncü görüşe katılmaktayız çünkü aslolan, şikâyet konu sıra cetvelinin düzeltilmesi veya iptal edilmesidir. Fakat, İsviçre hukukundaki görüşle de uyumlu olarak, şikâyet konu işlemdeki sakatlığın ne şekilde meydana geldiğini en iyi bilebilecek kişi icra memurlarıdır; dolayısıyla bu kişilerin de beyanlarına şikâyet incelemesi esnasında başvurulması yerinde olur. İcra memurlarından beyanda bulunmalarının istenmesi, onların medeni usul hukuku anlamında davalı olduğunu göstermez.

D. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE SIFAT

Gerçek ve tüzel kişilerin taraf ehliyetine sahip oldukları, dolayısıyla şikâyet ehliyetine de sahip oldukları yukarıda açıklanmıştı⁴⁵⁸. Fakat hem taraf ehliyeti hem de şikâyet ehliyeti, şikâyetle bulunabilmek için yeterli değildir. Medeni usul hukukunda olduğu gibi, taraf ehliyeti ve dava ehliyetinin yanı sıra, sıfatın (husumet) varlığı gereklidir. İcra ve iflas hukukunda da taraf ehliyeti ve takip ehliyetinin yanı sıra sıfat bulunmalıdır.

Sıfat, bir davada taraf olarak gösterilen kişilerin maddi hukuk bakımından gerçekte bu hakka sahip olup olmadıklarını göstermektedir⁴⁵⁹. Dolayısıyla taraflarla dava konusu hak arasındaki ilişki, sıfat olarak nitelendirilir⁴⁶⁰. Şikâyet bakımından da, davada sıfat sahibi olmak hususu paraleldir. Medeni usul hukukunda davanın tarafları davacı ve davalıyken, takip hukukunda alacaklı ve borçlu takibin taraflarıdır. Dolayısıyla takibin taraflarının maddi hukuk bakımından gerçekten alacaklı ve

⁴⁵⁸ Yuk. Başlık B, C.

⁴⁵⁹ Tanrıver, S.: Medeni Usul Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2021, s. 512.

⁴⁶⁰ Tanrıver (Usul), s. 512.

borçlu olup olmadıkları, sıfatın konusudur. Takipte sıfat sahibi olan taraflar, şikâyet de sıfat sahibi olurlar. Aksi takdirde icra takibinin yürümesine imkân bulunmaz.

Şikâyetle bulunmak için sıfat sahibi olması gereken kişilerin bunun yanı sıra şikâyet ehliyetleri de bulunmalıdır⁴⁶¹. Yargıtay, sıfatı “husumet ehliyeti” olarak ifade eder⁴⁶². Sıfat sahibi olabilmek için, o hak veya mal üzerinde tasarruf yetkisine sahip olmak gerekir⁴⁶³. Tasarruf yetkisi, bir hak üzerinde doğrudan etkide bulunma hakkıdır ve bu bağlamda sahibi tarafından bu hak sınırlanabilmekte, değiştirilebilmekte ve sona erdirilebilmektedir⁴⁶⁴. Takip hukuku bakımından, takip konusu hak üzerinde kural olarak alacaklının tasarruf yetkisi mevcuttur⁴⁶⁵. Dolayısıyla, bu hak için takip talebinde bulunmak da kural olarak alacaklının tasarruf yetkisi dahilindedir⁴⁶⁶. Fakat alacaklının gerçekten takipte sıfat sahibi olup olmadığını araştırmak, icra müdürünün görevi değildir. İcra müdürü yalnızca alacaklı olduğunu iddia eden tarafın takip talebine binaen ödeme emri hazırlamak zorundadır, alacaklının takipte gerçekten sıfat sahibi olup olmadığını inceleme yetkisini haiz değildir. Zaten sıra cetveline karşı şikâyet ve sıra cetveline itiraz davası arasındaki farkı belirleyen de budur. İcra müdürü, sıra cetvelini hazırlarken takip hukuku kurallarına uymak zorundadır; sıra cetveline kabul edilen bir alacağın gerçekte var olup olmadığını inceleme yetkisine ise, tıpkı ödeme emrinin hazırlanması safhasında olduğu gibi, sahip değildir.

Dolayısıyla, sıfat hususunu incelemek icra müdürünün görevi ve yetkisi dahilinde olmadığı için, takipte sıfat yokluğu da şikâyet sebebi değil, ancak genel

⁴⁶¹ Arar, s. 29.

⁴⁶² Örn. Yarg. HGK, T. 27.11.2013, E. 2013/439, K. 2013/1595, (Lexpera, Erişim Tarihi 03.02.2022)

⁴⁶³ Muşul (Şikâyet), s. 105.

⁴⁶⁴ Vardar Hamamcıoğlu, G.: Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı, 1. Baskı, İstanbul 2014, s. 5.

⁴⁶⁵ Alacağın temlik, alacaklıya ait malların iflas masasına geçmesi gibi durumlar kuralın istisnasını teşkil eder.

⁴⁶⁶ Muşul (Şikâyet), s. 105.

mahkemelerde itiraz sebebi olarak öne sürülebilir⁴⁶⁷. Bu durum sıra cetveline uyarlandığında ise, sıfat yokluğu iddiasıyla sıra cetveline itirazın; genel mahkemelerde öne sürülmesi gerektiği sonucuna varılır. *Arar* ise sıfatı belirlemenin icra dairesinin kendiliğinden yerine getirmesi gereken bir işlem olduğunu belirtmiştir⁴⁶⁸.

III. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE HUKUKİ YARAR

Şikâyetle bulunabilmek için ilgilinin ehliyetinin yanı sıra, hukuki yararının da bulunması da gerekir. Hukuki yarar, Mehaz İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu ve İİK m. 142 düzenlemesi uyarınca, şikâyet eden kişinin hukuken korunan bir yararının olduğu durumda şikâyet hakkı gündeme gelir⁴⁶⁹. Yine de hukuki yararın bulunması gerekliliği, Kanunda açıkça düzenlenmemiştir⁴⁷⁰. Bu yarar, sıra cetvelini yapan icra dairesi tarafından ihlal edilmiş olmalıdır. Hukuki yarar, yukarıda sayılan şikâyet sebeplerinden kaynaklı olarak zedelenebilir ve bu durumda ilgilinin şikâyet hakkı doğar. Bu hukuki yarar, şüphesiz ki güncel durumda bulunmalı ve şikâyetle bulunan ilgilinin hukuki yararı olmalıdır.

İcra dairesinin sıra cetveline yönelik işlemleri, doğrudan şikâyet yoluna başvuracak münferit ilgilinin hakkını ihlal etmelidir. Bu duruma örnek olarak, sıra cetvelinin ilgilisine tebliğ edilmemesi ve ödeme sebebiyle haczi kaldırılan alacaklının cetvele alınması gösterilebilir. İstisnai olarak kamu yararının bulunduğu durumlar söz konusu olabilir; örneğin icra dairesinin sıra cetvelini düzenlememesi durumu münferit bir tarafın hakkının ihlalden ziyade genel bir menfaat ihlalidir ve bir

⁴⁶⁷ Muşul (Şikâyet), s. 105.

⁴⁶⁸ Arar, s. 28.

⁴⁶⁹ Pekcanitez/Simil, s. 231; Muşul (Şikâyet), s. 177; Meriç, s. 249.

⁴⁷⁰ Meriç, s. 249-250.

hakkın yerine getirilmemesi sebebiyle şikâyetle konu olabilir⁴⁷¹. Alacaklıların ve borçluların şikâyetle bulunmakta hukuki yararının bulunduğu kabul edilmekteyse de, sıra cetveline karşı şikâyet yoluna üçüncü kişiler de başvurabilir. Bu kişiler de hukuki yararlarının bulunduğunu, alacaklı ve borçludan farklı olarak, ispat etmelidirler⁴⁷². Bu ilgililerin yanı sıra, şikâyet konusu işlemin, yanı sıra cetvelinin iptal edilmesi veya yeniden düzenlenmesi hususunda hukuki yararı bulunan kişinin külli ve cüzi halefleri de şikâyetle bulunabilirler. Külli halefe örnek olarak mirasçılar verilebilmekteyken, cüzi halefe ise satış bedelinin paylaştırılmasında sıra cetveline konu olan mahcuz mal gösterilebilir. Hukuki yarar hususunu icra mahkemesi, kendiliğinden gözetir⁴⁷³.

Hukuki yarar sahibi olması gereken ilgililerden ilki alacaklıdır. Alacaklı, icra dairesinin sıra cetveliyle ilgili işlemleri yapmadığını ya da hatalı şekilde yerine getirdiğini öne sürmek hususunda hukuki yarar sahibidir. Derecelerine veya sıralarına bakılmaksızın, tüm alacaklıların eşit derecede şikâyetle bulunma hakkı olduğu kabul edilir⁴⁷⁴. Çünkü önemli olan, icra dairesinin işleminin alacaklının menfaatini ne şekilde etkilediği hususudur. Alacaklı, imtiyazsız olarak en son sırada olsa dahi; belki de sıra cetvelindeki sırasına karşı şikâyetle bulunduğu takdirde cetvelin tekrar düzenlenmesini sağlayacak ve tüm alacaklıların durumunu etkileyecektir. Bir alacaklı, bu hususta şikâyet yoluna başvurabileceği gibi birden fazla alacaklı da başvurabilir; bu durumda bu alacaklılar arasında şikâyet arkadaşlığı oluşur. Alacaklıların hukuki menfaati olduğu kabul edilmekle birlikte, o işlemin iptalini isteyebilmesi için Kanunun koruduğu yararının bulunması gerekir; örneğin

⁴⁷¹ Meriç, s. 250; Pekcanitez/Simil, s. 233.

⁴⁷² Postacıoğlu (İcra), s. 61.

⁴⁷³ Pekcanitez/Simil, s. 234.

⁴⁷⁴ Meriç, s. 251-253.

sıra cetveli neticesinde yapılan paylaştırmada alması gereken alacağı alan alacaklının bu sebeple şikâyet yoluna başvurmakta hukuki yararı bulunmaz⁴⁷⁵.

Hukuki yarar sahibi olduğu kabul edilen bir diğer ilgili ise borçludur. Üstündağ ise, borçlunun şikâyet hakkı bulunmadığı; İİK m. 72’de düzenlenen menfi tespit davasını açmakta hukuki yararı bulunduğunu, belirtmektedir⁴⁷⁶. İcra işlemlerinden en çok etkilenen ilgili, şüphesiz ki borçludur. Dolayısıyla, icra dairesinin işlemlerindeki sakatlıklardan en çok etkilenen borçlu olup şikâyetle bulunmada hukuki yararı en çok bulunan taraf konumundadır⁴⁷⁷. Çünkü alacaklılara alacağın uygun şekilde paylaştırılması hususu, borçlunun da yararınadır çünkü borçlunun amacı, borçtan kurtulmaktır ve bu yarar, hukuken korunmaya mazhar ve güncel durumda bulunmalıdır⁴⁷⁸. Sıra cetvelinin hazırlanması işlemindeki hata, borçlunun zararına yol açmamışsa, borçlunun şikâyetle bulunmakta hukuki yararı da bulunmaz⁴⁷⁹.

Bunun aksi olarak Yargıtay, borçlunun şikâyetle bulunmakta hukuki yararı olmadığına yönelik kararlar da vermiştir⁴⁸⁰. Sıra cetveline ilişkin kuralların ihlali durumunda borçlunun doğrudan korunan hukuki yararı olduğu için her durumda şikâyet hakkının doğduğuna yönelik görüş olduğu gibi; borçlunun hukuken korunan yararı yoksa her durumda şikâyet hakkının olmayacağı görüşü de mevcuttur⁴⁸¹.

Alacaklı ve borçlunun yanı sıra, sıra cetvelindeki yolsuzluklara karşı üçüncü kişilerin de menfaatinin ihlal edilmesi mümkündür. Yukarıda da belirtildiği üzere, bu kişiler

⁴⁷⁵ Pekcanitez/Simil, s. 239.

⁴⁷⁶ Üstündağ (İcra), s. 300.

⁴⁷⁷ Pekcanitez/Simil, s. 235.

⁴⁷⁸ Meriç, s. 236.

⁴⁷⁹ Kuru (El Kitabı), s. 106-107.

⁴⁸⁰ “Alacaklının kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapması halinde borçlunun şikâyet ve itirazı kural olarak takibi durdurmadığı ... tespitinde hukuki yararının bulunması şarttır. Buna rağmen, borçlunun, alacaklının harekete geçmesini beklemeden borçlu olmadığına tespitinde korunmaya değer hukuki yararı yoktur ...” Yarg. HGK, T. 18.1.2012, E. 2011/622, K. 2012/9 (Lexpera, Erişim Tarihi 03.02.2023).

⁴⁸¹ Pekcanitez/Simil, s. 236; Meriç, s. 252

alacaklı ve borçludan farklı olarak, sıra cetveline karşı şikâyetle bulunabilmek için hukuki yararlarının varlığını ispat etmek durumundadırlar; bu hukuki yararı ispat eden her üçüncü kişi sıra cetveline karşı şikâyet yoluna başvurabilir⁴⁸². Örneğin, sıra cetvelinde yer alan bir alacaklı; alacağını üçüncü bir kişiye temlik ederse, artık bu kişi de -alacağı temlik aldığını ispat etme şartıyla- sıra cetveline karşı şikâyetle başvurmakta hukuki yarar sahibi olur. İcra memurlarının da bu hususta üçüncü kişi sıfatıyla şikâyet hakkına sahip olabileceği düşünülse de, ancak yolsuz işlemi düzeltebilir yahut iptal edebilirler⁴⁸³.

IV. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETTE GÖREV VE YETKİ

A. GÖREV

İİK m.16'da, icra dairesinin gözetlemek ve denetlemekle yükümlü olan icra mahkemesinin, şikayeti inceleyeceği ve kendisine kanunla verilen görevleri yerine getireceği, hususu düzenlenmiştir. Ayrıca İİK m. 142'de, yalnızca sıraya dair olan itirazın icra mahkemesinde görüleceği hususu düzenlenmiştir. İcra mahkemesinin görevleri, ayrıca İİK m. 4'te düzenlenmiştir. Sıra cetvelinin düzenlenmesi, icra takibinin son aşaması olan paylaşırma aşamasında yer almaktadır ve paylaşırma aşamasına yönelik ayrıca bir görev kuralı, Kanunda düzenlenmemiştir⁴⁸⁴. Görev, dava şartlarındandır; dolayısıyla şikâyetin başka bir yargı merciine yapılması sonucunda; görevsizlik kararı verilir.

Fakat, şikâyetle bulunan ilgili sıra cetvelindeki sırasının yanı sıra İİK m. 142'de de

⁴⁸² Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 91.

⁴⁸³ Pekcanitez/Simil, s. 254.

⁴⁸⁴ İİK m. 174'te, şikâyetin icra mahkemesince inceleneceği kuralına istisna getirilmiştir. Bu bağlamda, kambyo senetlerine özgü iflasla takip yolunda şikâyet incelemesini asliye ticaret mahkemesi yapar. (Üstündağ (İflas), s. 127.)

düzenlendiği üzere cetvelin kapsamına karşı da itirazda bulunabilir ve bu itirazlar, sıra cetveline karşı itiraz davasının konusunu oluştururlar. Bu konuda icra mahkemesinin ne yapması gerektiğine yönelik iki görüş vardır. İlk görüşe göre; bu şekilde bir şikâyet icra mahkemesinin önüne gelirse icra mahkemesi, itiraz davasının konusunu oluşturan hususları ayırır ve bu hususlar hakkında görevsizlik kararı verir; şikâyetin konusunu oluşturan hususlar hakkında ise inceleme yapar⁴⁸⁵. Aynı şekilde, şikâyetin konusunu oluşturan hususlar da itiraz davasını inceleyecek mahkemede öne sürülürse bu mahkeme görevsizlik kararı vermeli ve başka mahkemenin görev alanına giren hususları incelememelidir çünkü mahkemeler arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmaz; zaten görev hususu Anayasa m. 142 uyarınca kanunlarla belirlenir⁴⁸⁶.

İkinci olarak, sıra cetveline itiraz davasını gören mahkemenin, şikâyet sebeplerini de inceleyebileceğine yönelik görüş de mevcuttur⁴⁸⁷. Her ne kadar Kanunda bununla ilgili açık bir düzenleme olmasa da; aynı anda hem sırayı hem de alacağın maddi hukuktaki varlığını veya miktarını hedef alan itiraz sebepleri olabilir⁴⁸⁸. Bu durumda mahkeme, şikâyet konusunu ön sorun olarak ele alır. Kanımızca da, sıra cetveline itiraz davasında sıraya ait şikâyet sebeplerinin de incelenebilmesi gerekir, çünkü hem genel mahkemeler hem de icra mahkemeleri, hukuk mahkemesi olma niteliğine

⁴⁸⁵ Meriç, s. 256.

⁴⁸⁶ Pekcanitez/Simil, s. 292.

⁴⁸⁷ Yılmaz (Şerh), s. 760; burada Yılmaz, eğer hem sıraya itiraz hem de maddi hukuka ilişkin itiraz var ise, görevli mahkemenin genel mahkemeler olacağı görüşündedir. Ayrıca, bkz. Yarg. 23. HD, T. 05.06.2013, E. 2013/245, K. 2013/3796 (Dülger/Süphandağ, s. 324); Yarg. 23. HD, T. 01.11.2013, E. 2013/5229, K. 2013/6700, (Dülger/Süphandağ, s. 324).

⁴⁸⁸ “*Borçluya ait mahcuz satış bedelinin bütün alacaklıların alacağını karşılamaması durumunda, itiraz sadece alacağın esasına yönelikse dava yoluyla genel mahkemede, itirazın sıraya yönelik olması halinde şikâyet yoluyla icra mahkemesinde ileri sürülmelidir. Sıraya ve alacağın esas ve miktarına yönelik itirazlar birlikte ileri sürüldüğünde, mahkemece kural olarak, önce sıraya ilişkin uyumsuzluğun çözülmesi, bu itirazın yerinde olmadığına anlaşılmaması halinde davalı alacağının varlığına ve miktarına yönelik itirazın incelenmesi gerekir.*” Yarg. 23. HD, T. 18.11.2013, E. 2013/5469, K. 2013/7172 (Lexpera Erişim Tarihi 18.06.2023).

sahiptirler. İlk görüş kabul edildiğinde; şikâyetin icra mahkemesinde incelenip sonuca bağlanmasının genel mahkemede bekletici sorun yapılması, usul ekonomisine aykırı sonuçlar doğurur. Her iki mahkemenin niteliği düşünüldüğünde, genel mahkemenin, sıra cetveline itiraz davasında, şikâyet sebebini ön sorun olarak ele alıp çözebilmesi gerekir.

B. YETKİ

Sıra cetveline karşı şikâyetle icra mahkemesinin -kural olarak- görevli olduğunun tespitinin ardından, hangi icra mahkemesinin şikâyeti incelemekte yetkili olduğunun tespiti gerekir.

İİK m. 1 uyarınca şikâyet, söz konusu işlemi yapmış ya da yapmayı ihmal etmiş olan icra dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesine yapılmaktadır ve bu bir genel yetki kuralıdır. Genel yetki denince akla ilk gelen ve HMK m.6'da düzenlenen, genel yetkili mahkemenin davalının dava tarihindeki yerleşim yeri mahkemesi olduğu hususuyla, İİK m. 1'de düzenlenen genel yetki hususu farklıdır. HMK m. 6'da düzenlenen yetki, kesin yetki kuralı değilken İİK m. 1'de düzenlenen yetki kuralı kesindir. Dolayısıyla taraflar tacir veya kamu tüzel kişisi olsa dahi yetki sözleşmesi yapmaları mümkün değildir⁴⁸⁹.

Yine de, bu kesin yetki kuralının istisnası mevcuttur. İcra dairesinin yetki alanı dışındaki bir yerde işlem yapması için, o yerdeki icra dairesini istinabe yoluyla görevlendirmesi gerekir. Bu durumda, icra takibinin başlatıldığı yerdeki icra dairesiyle istinabe edilen icra dairesi olmak üzere iki tane icra dairesi vardır ve

⁴⁸⁹ Kuru (El Kitabı), s. 111; Tanrıver, S.: *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Bağlamında Akdedilen Yetki Sözleşmeleri Üzerine Bazı Düşünceler*, DEÜHFD 2015, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, C. 16, 2014 Özel Sayısı, s. 459.

hangisinin işlemlerinin, hangi icra mahkemesine şikâyet edileceği hususu ortaya çıkar. Bu durumda, sıra cetvelini yapan icra dairesinin hangi icra dairesi olduğu hususu açıklığa kavuşturulmalıdır. İsviçre hukukunda sıra cetvelini yapma yetkisi, icra takibini yapan icra dairesine aittir; fakat Türk hukukunda bu yetkinin hangi icra dairesine ait olduğu düzenlenmemiştir⁴⁹⁰.

Bu hususta akla ilk olarak, icra takibinin yürütüldüğü icra dairesi gelecektir. Çünkü, hacze iştirak eden alacaklılar, ilk koyulan hacze iştirak etmişlerdir ve icra işlemlerini bu daire gerçekleştirmekte ve tamamlama haczi de bu ilk icra dairesi tarafından yapılır⁴⁹¹. Yargıtay da buna paralel olarak, ilk haczi koyan icra dairesinin sıra cetvelini yapma yetkisine sahip olduğu yönünde kararlar vermiştir⁴⁹². Fakat, yukarıda da şikâyet başvurusunu inceleyen icra mahkemesinin kesin yetkisinin istisnası olarak istinabe gösterilmişti. Örneğin, icra takibinin başlatıldığı icra dairesinin satışını yapması gereken taşınmazın, icra dairesinin yetki alanı dışında olduğu takdirde, taşınmazın bulunduğu yerdeki icra dairesini istinabe etmesi gerekecektir. *Pekcanitez/Simil* ise, istinabe edilen icra dairesinin işlemlerine karşı şikâyetin, o icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine yapılması gerektiğini ifade etmiştir⁴⁹³. Bu durumda *Meriç* de, sıra cetvelini istinabe edilen icra dairesi yerine ilk haczi koyan icra dairesinin yapmasını, usul ekonomisine aykırı bulmuştur⁴⁹⁴.

⁴⁹⁰ Meriç, s. 109.

⁴⁹¹ Meriç, s. 109.

⁴⁹² “Sıra cetvelini düzenleme yetkisi ilk haczi koyan icra dairesine aittir. İİK'nun 17. maddesine göre “Şikâyet icra ... ilk haczi koyan icra dairesine gönderilmesi gerekirken, bu hususun gözardı edilerek paranın doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumuna iadesi doğru değildir.” Yarg. 12. HD, T. 28.1.2014, E. 2013/36007, K. 2014/2230 (Lexpera, Erişim Tarihi 03.02.2022); Yarg. 12. HD., T. 22.4.2013, E. 2013/5319 K. 2013/15270 ((Lexpera, Erişim Tarihi 03.02.2022); Yarg. 12. HD., T. 30.11.2015, E. 2015/18683, K. 2015/29819 (Lexpera, Erişim Tarihi 03.02.2022).

⁴⁹³ Pekcanitez/Simil, s. 283, s. 288.

⁴⁹⁴ Meriç, s.110.

C. GÖREVSİZLİK VE YETKİSİZLİK KARARI

Şikâyet, ancak görevli ve yetkili mercie yapılırsa süresinde öne sürülmüş sayılmaktadır⁴⁹⁵. İcra mahkemesi yerine icra dairesine yapılan şikâyetlerin süresinde yapılmış sayılıp sayılmayacağıyla ilgili Yargıtay'ın farklı iki görüşü bulunmaktadır.

İlk görüşte, icra dairesinin şikâyet dilekçesini resen icra mahkemesine gönderilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁴⁹⁶. İkinci görüşte ise, icra dairesinin şikâyet dilekçesini kendiliğinden icra mahkemesine gönderemeyeceği görüşü benimsenmiştir⁴⁹⁷. İcra dairesinin icra mahkemesine şikâyet başvurusunu göndermesi gerektiği görüşü benimsendiğinde, icra dairelerinin zaten fazla olan iş yükü daha da arttırılır.

Önemli olan, icra mahkemesi yerine genel görevli mahkemelere yapılan şikâyetin akıbetidir⁴⁹⁸. Buradaki durumda ise, icra mahkemesiyle genel görevli mahkeme arasındaki ilişkinin görev ilişkisi olduğu gözetilir ve genel görevli mahkeme tarafından görevsizlik kararı verilir⁴⁹⁹. Dolayısıyla, burada görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemleri düzenleyen HMK m. 20 uygulama alanı bulacaktır. Bu bağlamda, taraflardan birinin, bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden, süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın

⁴⁹⁵ Pekcanitez/Simil, s. 283.

⁴⁹⁶ İİD, T. 14.04.1944, 214/1294, (Pekcanitez/Simil, s. 289; Nedimoğlu/Arvas: İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu, 1954, s. 14'ten, naklen.)

⁴⁹⁷ Yarg. HGK, T. 04.12.1968, 1968/İc-İf-259/802, (Pekcanitez/Simil, s.289, dn. 913.)

⁴⁹⁸ Pekcanitez/Simil, s. 292.

⁴⁹⁹ Çünkü AYM'nin de icra mahkemesinin alelade bir tetkik mercii değil, mahkeme olduğuna yönelik kararı mevcuttur. AYMK, T. 26.10.1965, R.G. 08.12.1965, S. 25/57, "İcra tetkik mercii görevini yapanlar hâkim sıfatını taşımaktadırlar. Bu nitelikleri İcra ve İflâs Kanununun çeşitli maddelerinde ve özellikle 4 üncü maddesinde açıklanmıştır. Bu maddede «icra ve iflâs dairelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların tetkik mercii bulunan yerlerde müstakil icra hâkimleri ile muavinleridir.» denilmektedir. İcra hâkimleri kendilerine sunulan şikâyet ve itirazları, belli usule uyarak yargılamakta ve objektif hukuk kurallarını bu şikâyet ve itirazlara uygulamak suretiyle bunları kesin hükme bağlamaktadırlar. Bu fonksiyonu gören icra tetkik merciiilerinin mahkeme olarak kabul edilmeleri gerekir. Sözü geçen 6183 sayılı kanunun, 251 sayılı kanunla değişik 60ncı maddesi uyarınca icra tetkik mercilerine sevk edilen işler de, şikâyet ve itirazlar gibi, yargı yolu ile çözümlenmekte olduklarından, bakılmakta olan birer dâvadır, Bu nedenlerle olaydaki itirazın, Anayasa'nın 151 ve 44 sayılı kanunun 27nci maddelerine uygun olarak yapıldığına oy çokluğu ile karar verildikten sonra işin esasının incelenmesine geçildi..." Kuru, B.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. 6, 6. Baskı, İstanbul 2001, s. 6305.

kesinleştigi tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir.

Madde, ayrıca yetkisizlik durumunu da düzenlediğinden, yetkili icra mahkemesine şikâyetle bulunulmadığında, yapılması gereken işlemler, görevsizlik kararına karşı yapılması gereken işlemlerle aynıdır. Dolayısıyla ilgilisi, yetkisizlik kararı veren mahkemeden, yetkili icra mahkemesine şikâyet başvurusunun gönderilmesini talep etmelidir.

V. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET DİLEKÇESİ VE İNCELENMESİ

A. ŞİKAYET DİLEKÇESİNİN VERİLMESİ USULÜ

Şikâyet, icra mahkemesine yapılmaktadır; bu bağlamda icra mahkemesi görevlidir ve kural olarak şikâyet incelemesini yapmakta, icra dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesi kesin yetkilidir. Sıra cetveline karşı şikâyetle ise Yargıtay, ilk haciz koyan icra dairesinin, dolayısıyla da bu icra dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesinin yetkili olduğu görüşündedir⁵⁰⁰.

İcra mahkemesine yapılacak olan şikâyet, İİK m. 18/2'ye göre yazılı yapılabileceği gibi sözlü de yapılabilir, nitekim Kanunda da şikâyetin şekline yönelik bir belirleme yapılmamıştır. İsviçre hukukunda ise şikâyetin yazılı şekilde yapılması gerektiği kabul edilmektedir⁵⁰¹. Mahkemeye verilecek dilekçe, ilgilinin kendisi veya varsa vekili tarafından imzalanmalıdır⁵⁰². Şayet şikâyet talebi icra mahkemesine sözlü olarak iletiliyorsa, mahkeme kalemi tarafından talep tutanak altına alınır ve ilgilisi

⁵⁰⁰ Yuk. Başlık IV, B.

⁵⁰¹ Meriç, s. 259.

⁵⁰² Karakaş (Tez), s. 190.

veya vekili tarafından imzalanır.

Sıra cetveli şikâyet edildiğinde ilgili, başvuru, ilam ve karar harçlarını yatırmalıdır⁵⁰³.

Bu harçların yatırılması tarihinde şikâyet başvurusunda bulunulmuş sayılacaktır⁵⁰⁴.

Harçtan muafiyet durumlarında ise, dilekçenin gönderildiği tarihte şikâyet yapılmış olur⁵⁰⁵.

Şikâyet dilekçesi veya tutanağında şikâyet gerekçeleri açık ve net olarak gösterilmelidir. Sıra cetveline karşı şikâyetinde bulunan ilgili, şikâyet edilen işlem yani sıra cetveli ve sıra cetvelini şikâyet sebeplerini talebinde açıklığa kavuşturmalı; belirsizlik yaratan ifadeler şikâyetinde bulunmamalıdır. Talep sonucunda ise, işlemin kaldırılması yahut düzeltilmesi gerekliliğini belirtmelidir. Şikâyet konusu işlem yerine getirilmediyse, yerine getirilmemesinin haklı bir sebebi bulunmadığı, başvuruda ifade edilmelidir. Şikâyetinde, tüm gerekçeler açıklandıktan sonra bu gerekçeler somut verilerle delillerle desteklenmelidir. Dolayısıyla şikâyetinde; hangi sıra cetveline karşı şikâyet yoluna gidildiği, bu sıra cetvelinin düzenlenme tarihi, hangi icra dairesinin işleminin şikâyet edildiği, sıra cetveli suretinin tebliğ tarihi yahut şikâyete konu işlemin öğrenildiği tarih gibi bilgiler yer almalıdır⁵⁰⁶. Ayrıca, sıra cetveline şikâyet başvurusunun yapılması, sıra cetvelinin kesinleşmesini engeller, bu sebepten ötürü paylaşım yapılamaz⁵⁰⁷.

B. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYETİN İNCELENMESİ USULÜ

İcra mahkemesinin şikâyet incelemesi, basit yargılama usulüne tabidir. Şikâyet

⁵⁰³492 Sayılı Harçlar Kanunu, 17.07.1964 tarihli RG; <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.492.pdf> (Erişim Tarihi 18.06.2023).

⁵⁰⁴ Meriç, s. 259.

⁵⁰⁵ YİBBGKK, T. 19.02.1983-06.02.1984, 1983-7/1984-3, (Önen, E.: *Hukuk Davasının Hangi Tarihte Açılmış Sayılacağını Belirleyen Bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı Üzerine*, s. 269.)

⁵⁰⁶ Pekcanitez/Simil, s. 304 vd.

⁵⁰⁷ Meriç, s. 260-261.

dilekçesi veya tutanağının mahkemeye verilmesinden sonra, mahkeme şikâyet incelemesine başlar. İcra mahkemesi ilk olarak, usule ilişkin hususlardan olan görev, yetki, şikâyet ehliyeti, yedi günlük hak düşürücüye tabi şikâyet sebepleri mevcutsa şikâyet süresinin geçip geçmediğini ve hukuki yararın varlığını arar⁵⁰⁸. Bu hususlardan biri ya da birkaçı eksikse, şikâyet başvurusunun esasını incelenmeye geçilmeden usulden ret kararı verilir. Usule ilişkin inceleme, tıpkı dava şartlarına yönelik inceleme gibidir ve icra mahkemesi bunu resen yerine getirmektedir.

Kural olarak şikâyet, takip süresince yapılan icra işlemlerini durdurmamaktadır, durdurması da Kanuna aykırıdır⁵⁰⁹. Nitekim, paraların paylaşılma aşaması borçlunun zararına ilerleyen bir süreç olmadığından, icra işlemlerinin durması için İİK m. 22 uyarınca ilgililer tarafından ayrıca geçici durdurma talep edilmelidir. Yine de şikâyet, sıra cetvelinin kesinleşmesini engellediği için ve icra mahkemesi şikâyet neticesinde sıra cetvelinin yeniden düzenlenmesi kararı verebileceği için, icra mahkemesinin takibin geçici olarak durdurulması kararı vermesi yerinde olur. İcra mahkemesi, geçici durdurma kararı neticesinde icra dairesini bilgilendirir⁵¹⁰.

İcra mahkemesi, sıra cetveline karşı şikâyet söz konusu olduğunda, incelemenin kapsamını bu şikâyet sebepleri üzerinden belirlemektedir. Kural olarak, belirtilen vakıanın, sebeplerin, talebin dışına çıkarak bir inceleme yapamamaktadır çünkü medeni yargı alanında hâkim, tarafların talepleriyle bağlıdır; ondan fazlasına veya talep edilenden farklı bir şeye karar veremeyecektir⁵¹¹. HMK m. 33 gereğince ise, hâkim uygulanacak hukuku bilmektedir, dolayısıyla tarafların hukuki nitelendirmeleriyle bağlı değildir. Örneğin; ilgilinin şikâyet sebebini hadiseye uygun

⁵⁰⁸ Pekcanitez/Simil, s. 331.

⁵⁰⁹ Arar, s. 56.

⁵¹⁰ Pekcanitez/Simil, s. 331.

⁵¹¹ Üstündağ (Usul), s. 197.

düşmeme olarak belirlemesi, hâkimin de hukuki nitelendirmeyi bu şekilde yapmasını gerektirmez, şikâyet sebebini ilgiliden farklı tespit etmesi, taleple bağıllık ilkesini ihlal etmez.

Fakat, sıra cetveline karşı şikâyet, istisnaen de olsa kamu düzenini ilgilendirebilir; bu duruma yukarıda değinilmişti⁵¹². Sıra cetvelindeki hatanın kamu düzenini ilgilendirdiği durumlarda, şikâyet dilekçesinde belirtilmemiş olsa dahi hâkim, bu sebepleri kendiliğinden inceleyebilir⁵¹³. Kamu düzeninin kapsamına salt İİK hükümleri değil, diğer mevzuat hükümleri de dahildir.

Bu hususları da nazara alarak icra mahkemesi, İİK m. 18 uyarınca, basit yargılama usulünün uygulandığı bir mahkeme olduğu için incelemesini kural olarak dosya üzerinden ve duruşmasız yaparak karara bağlar. Yine de Kanun, duruşma yapılıp yapılmayacağı hususundaki takdir yetkisini, mahkemeye bırakmıştır; bu takdir yetkisinin ise sınırsız olmadığı unutulmamalıdır⁵¹⁴. Takdir yetkisinin sınırlarını adil yargılanma hakkı ve hukuki dinlenilme hakkı belirler. Duruşma yapılacağına karar verilirse, icra mahkemesi bu kişilere gün, saat ve katılım ihtarını içeren duruşma davetiyesi göndererek duruşmaya çağırır. Bu durumda icra mahkemesi, taraflar olmadan şikâyet hakkında karar veremez.

⁵¹² Yuk. §. 5, I.

⁵¹³ Pekcanıtez/Simil, s. 333.; “...ihale sonrası 150 ada 100 parsel sayılı taşınmaz için düzenlenen sıra cetvelinin kamu düzenine ve kanuna uygun olmayan bir sıra cetveli olduğunu, satışı yapılan gayrimenkul üzerinde alacaklı müvekkiller lehine konulmuş bulunan tüm ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve kesin haczin...” Yarg. 23. HD, T. 6.11.2018, E. 2016/2607, K. 2018/5147 (Lexpera, Erişim Tarihi 07.02.2023).

⁵¹⁴ Pekcanıtez/Simil, s. 342.

§6. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET SONUCUNDA VERİLECEK KARAR VE KANUN YOLLARI

I. GENEL OLARAK

İcra mahkemesi yapacağı inceleme sonucunda şikâyet hakkında bir karar verir. Yapılan inceleme, iki hususu kapsar. Bu iki husus; icra memurunun, sıra cetvelinin düzenlenmesiyle ilgili kuralları doğru şekilde uygulayıp uygulamadığı ve Kanunun icra memurlarına takdir yetkisi verdiği durumlarda takdir yetkisinin yerinde kullanılıp kullanılmadığı, şeklindedir⁵¹⁵. İcra mahkemesi, süresi içinde verilen şikâyet dilekçesini incelemekte ve başvuruyu nihayete erdirmektedir. Mahkemenin vereceği kararda, HMK m. 297’de belirtilen hususların hepsi, mutlaka yer almalıdır⁵¹⁶. Usule ilişkin olarak; görev, yetki, harçların mahkeme tarafından verilen süre içinde yatırılmaması gibi hususlar eksiklik veya hata varsa, başvuru usulden reddedilir ve esastan incelemeye geçilmez. Mahkeme şikâyet şartlarını inceler ve şartların var olduğuna karar verirse, başvuruyu esastan incelemeye geçer. Usulüne uygun yapılmış başvuruyu inceleyen icra mahkemesinin verebileceği iki karar bulunur. Mahkeme ya başvurunun kabulüne ya da reddine karar verir.

Şikâyet kabul edildiğinde, sıra cetvelinin hatalı düzenlendiği tasdik edilmiş olur. Bu

⁵¹⁵ Pekcanitez/Simil, s. 383.

⁵¹⁶ “Hükmün Kapsamı” başlıklı HMK m. 297: “(1) Hüküm “Türk Milleti Adına” verilir ve bu ibareden sonra aşağıdaki hususları kapsar: a) Hükmü veren mahkeme ile hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin ad ve soyadları ile sicil numaraları, mahkeme çeşitli sıfatlarla görev yapıyorsa hükmün hangi sıfatla verildiğini. b) Tarafların ve davaya katılanların kimlikleri ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile adreslerini. c) Tarafların iddia ve savunmalarının özetini, anlaşıkları ve anlaşılmadıkları hususları, çekişmeli vakıalar hakkında toplanan delilleri, delillerin tartışılması ve değerlendirilmesini, sabit görülen vakıalarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebepleri. ç) Hüküm sonucu, yargılama giderleri ile taraflardan alınan avansın harcanmayan kısmının iadesi, varsa kanun yolları ve süresini. d) Hükmün verildiği tarih ve hâkim veya hâkimlerin ve zabıt kâtibinin imzalarını. e) Gerekçeli kararın yazıldığı tarihi. (2) Hükmün sonuç kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, taleplerden her biri hakkında verilen hükümle, taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir.”

bağlamda sıra cetveli iptal edilebilir, düzeltilebilir yahut yenisinin yapılması emredilebilir. İcra mahkemesi, başvuruyu kabul edebileceği gibi, şikâyetin şartlarının oluşmadığı kanısına vardığı takdirde başvuruyu esastan reddedebilir. Verilen karar, icra organına tavsiye niteliğinde değildir ve bağlayıcıdır⁵¹⁷. İcra mahkemesinin verebileceği karar türleri, bu başlık altında incelenecektir.

II. TALEBİN KABULÜ

A. SIRA CETVELİNİN İPTAL EDİLMESİ

Eğer sıra cetveli Kanuna aykırı şekilde düzenlenmişse ve bu sıra cetvelinde yolsuzluk, eksiklik meydana gelmişse, icra mahkemesi bu işlemin kaldırılmasına karar verir⁵¹⁸. Örneğin, rehinli alacağın önceliğinin gözetilmeden sıra cetvelinin düzenlenmesi, bir iptal sebebidir. Karar, geriye dönük (*ex tunc*) etki yaratır ve sıra cetveli hiç var olmamış sayılır ve bu etki, inşai bir etkidir⁵¹⁹. Bu yüzden de sıra cetvelinin geçersizliğini tespit etmek ve sıra cetvelinin iptal edilmesine yönelik karar vermek farklı anlamlar ifade eder; hükümsüz işlemin geçersizliğini tespit etmek, inşai bir etkiyi barındırmaz⁵²⁰. Verilen karar alacaklı, borçlu ve üçüncü kişiler olmak üzere sıra cetvelinin ilgilendirdiği herkesin durumuna etki eder⁵²¹.

Sıra cetveli hiç yapılmadıysa yahut sıra cetvelinde yolsuzluk mevcutsa, sıra cetveli iptal edilir ve somut olayın gereklerine göre yeni bir sıra cetvelinin düzenlenmesine

⁵¹⁷ Olgaç, S.: İcra-İflas, C. I, Ankara 1978, 1. Baskı, s. 96.

⁵¹⁸ Pekcanitez/Simil, s. 392.

⁵¹⁹ İnşai hüküm için bkz. Önen, E.: İnşai Dava, 1. Baskı, Ankara 1981.

⁵²⁰ Pekcanitez/Simil, s.398-399.; Akkurt, S.S.: *Hukuki İşlemlerde Geçersizlik Olgusuna Genel Bir Bakış*, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2014, C. 4, S. 1, s. 99-100.; Baş, S.: *Bir Hukuki İşlemin Birden Çok Geçersizlik Nedeninin Bulunması ve Sonuçları*, SHD 2022, C. 10, S. 2, s. 586.

⁵²¹ Meriç, s. 268; Üstündağ (İcra), s. 54.

icra mahkemesince karar verilir⁵²². İİK m. 21 uyarınca da, yerine getirilmeyen veya sürüncemede bırakılan işlemlerin yapılmasını, icra mahkemesi emreder. Fakat sıra cetvelinde yolsuzluk tespit edildiği halde yeni bir sıra cetveli yapılması talep edilmediyse, yalnızca sıra cetvelinin iptal edilmesi talep edildiyse; taleple bağılılık ilkesi gereğince sadece sıra cetveli iptal edilir ve yeni bir sıra cetvelinin yapılması emredilemez⁵²³. İcra mahkemesi yalnızca yeni bir sıra cetvelinin yapılmasını emredebilir; icra dairesi yerine sıra cetveli yapamaz⁵²⁴. Sıra cetvelinin iptal edilmesi demek, tüm icra takibinin iptali anlamına gelmez; ikisi tamamen farklı anlamlar ifade eder ve farklı hukuki rejimlere tabi olurlar⁵²⁵.

B. SIRA CETVELİNİN DÜZELTİLMESİ

İcra mahkemesi, şikâyetle konu işlemde yolsuzluklar olduğunu fakat var olan yolsuzlukların işlemin iptaline yol açmadan da düzeltilebileceği kanıdaysa bu işlemi düzeltecek şekilde bir karar verir. Örneğin, icra mahkemesi, sıra cetvelinin Kanuna uygun düzenlendiğini tespit etmekle birlikte, bir alacaklının sıra cetvelinde yer alan alacağının tutarında bir sıfırın eksik olduğunu da görmesi halinde; sıra cetvelini iptal etmeden bu maddi hatayı düzeltebilir. *Kuru*, icra mahkemesinin şikâyet üzerine verebildiği bu karar türünü, istinafta verilen karar türlerinden biri olan “ilk derece mahkemesinin kararının düzeltilmesine” benzetmiştir⁵²⁶. Sıra

⁵²² Bu, bir eda hükmü değildir. Çünkü, icra mahkemesi bir mahkûmiyet hükmü vermez; yalnızca sıra cetvelini geçmişe etkili olarak ortadan kaldırır.

“*Şikâyet, sıra cetvelinin iptali istemine ilişkindir. Sıra cetveline yönelik şikâyetlerde İcra Mahkemesi, sıra cetvelinde hukuka uygun olmayan kısımları göstererek sıra cetvelinin iptaline karar vermekle yetinmelidir. Somut olayda, mahkemece bu ilke gözetilmeyerek eda hükmünü ihtiva edecek şekilde, tespit edilen miktarların taraflara ödenmesinin hüküm altına alınması doğru olmamıştır.*” Yarg. 23. HD., T. 11.07.2012, E. 2012/2961, K. 2012/4836 (Lexpera Erişim Tarihi 18.06.2023).

⁵²³ Meriç, s. 268; Pekcanitez/Simil, s. 392.

⁵²⁴ Yarg. 23. HD, T. 12.07.2012, 2720/4904 (Pekcanitez/Simil, s. 393)

⁵²⁵ Pekcanitez/Simil, s. 396.

⁵²⁶ *Kuru* (İcra), s. 35., dn. 9. Örneğin orijinali temyizde düzelterek onamadır.

cetvelinin iptalindeki durumun aksine, sıra cetvelinin düzeltilmesi kararı, karar verildiği andan itibaren, ileriye dönük (*ex nunc*) etki yaratır⁵²⁷.

Fakat icra mahkemesinin işlemi düzeltilmesi, icra dairesinin yeni bir işlem yapmasını gerektirmediği takdirde mümkündür; aksi halde işlemin düzeltilmesi talebini inceleyen icra mahkemesi bu kararı veremez. Nitekim, sıra cetvelinin düzenlenmesi de icra dairesinin tekrar işlem yapmasını gerektiren bir husus olduğu için, icra mahkemesi sıra cetvelinin hazırlanmasında şikâyetle konu hususun iptaline karar vermekle yetinir. Fakat bu bir yolsuzluğu tespit hükmü olmayıp, icra dairesinin söz konusu işlemi düzeltilmesine yönelik verilmiş bir karardır⁵²⁸. Dolayısıyla, icra mahkemesi hüküm kısmında, hatalı işlemin iptalini gerekçeleriyle açıklayıp ortaya koyar; kendisi ayrıca bir işlemin yapılmasını emretmeyecek veya işlemi bizzat kendisi yerine getirmez. Bu sebeplerden ötürü, sıra cetvelinin düzeltilmesi kararı, aslında işlemin iptali kararı gibidir ve *Kuru*'nun "ilk derece mahkemesinin kararını düzeltme" şeklindeki benzetmesinin dışına çıkmakta; bir anlamda istinafta verilen karar türlerinden biri olan "esastan ret" kararına benzer⁵²⁹.

C. SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİNİN EMREDİLMESİ

İcra memuru, bir hakkı yerine getirmeyerek veya hakkın yerine getirilmesini sürüncemede bırakarak, ilgilinin şikâyet yoluna başvurmasına sebep olduysa ve icra mahkemesi ilgilinin şikâyet talebini haklı bulursa; icra mahkemesi söz konusu işlemin gereğinin yerine getirilmesi yönünde karar verebilmektedir. Fakat, icra

⁵²⁷ Kuru (El Kitabı), s. 115; Pekcanıtez/Simil, s. 400.

⁵²⁸ Örn. Yarg. 23. HD., T. 7.2.2017, E. 2016/5402, K. 2017/279, (Lexpera, Erişim Tarihi 10.02.2023); "Taraflar arasındaki sıra cetveline şikâyetin yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı şikâyetin ... Esas sayılı dosyasında sıra cetveli düzenlendiğini, tebliğ olunan sıra cetvelinin hatalı olduğunu ileri sürerek, sıra cetvelinin düzeltilmesini talep etmiştir."

⁵²⁹ Kuru (İcra), s. 35., dn. 9.

mahkemesi kendisi bizzat bu işlemi yapamaz; başka bir deyişle mahkûmiyet hükmü veremez. İcra mahkemesi yeni sıra cetveli düzenlenmesi emrettikten sonra icra dairesi tarafından yeni bir sıra cetveli hazırlanır ve yeni sıra cetveli de şikâyeteye tabi olabilir⁵³⁰. Fakat yeni sıra cetvelinde şikâyet konusu edilecek hususlar, sadece yeni cetvelde yer alan, önceki cetvelde yer almayan hususlara yönelik olabilir. Örneğin; yeni cetvelde şikâyeteye konu edilmeyen bir alacağın sırası değiştiyse veya bu alacak cetveldən çıkarıldıysa, bu durumlar önceki sıra cetvelinde yer almaz ve şikâyeteye konu olabilir⁵³¹. Hatta İsviçre Federal Mahkemesi, 81 III 22 numaralı kararında ve İİK m. 142’de de belirtildiği üzere, şikâyet eden ilgiliden başka alacaklıların sırasının da değişmesi söz konusu olduğu için bu durum, sıra cetveline itiraz davasına da konu olabilir⁵³².

III. TALEBİN REDDİ

A. USULDEN RET

İcra mahkemesi, şikâyeteye aranan koşulların bulunmadığını tespit ederse, esastan incelemeye geçmeden başvurunun usulden reddine karar vermektedir. Şikâyetin süresi içinde yapılmaması, şikâyet ehliyetinin bulunmaması, görevsizlik ve yetkisizlik gibi sebepler, usulden ret sebepleridir. İİK m. 18’de, icra mahkemesinin şikâyet incelemesi dosya üzerinde yapıyorsa 10 gün içinde karar bağlaması gerektiği hususu düzenlenmiştir. Bu esnada, inceleme için öngörülen sürenin kısalığı da göz önüne alınarak, şikâyet için öngörülen süre dolmadıysa ilgili, usulle ilgili eksiklikleri

⁵³⁰ Meriç, s. 270.

⁵³¹ Meriç, s.270.

⁵³² BGE, 81, III, 22; Meriç, s. 270’ten, naklen.

tamamlayarak tekrar şikâyetle bulunabilir⁵³³.

Şikâyetin geri alınması sebebiyle şikâyetin konusuz kalması da usule yönelik verilen bir karardır⁵³⁴. Sıra cetvelinin düzenlenmemesi yahut hakkın sebepsiz sürüncemede bırakılması gibi şikâyet sebepleri varken, icra dairesi bu işlemi yerine getirecek olursa da şikâyet konusuz kalır çünkü icra mahkemesi, bu durumda esastan incelemeye geçemez⁵³⁵.

B. ESASTAN RET

Şikâyet yapılması için gereken usuli koşulların varlığı halinde, icra mahkemesi esastan incelemeye geçer. İlgili tarafından iddia edilen şikâyet sebeplerinin yokluğunu tespit halinde mahkeme, başvurunun esastan reddine karar verir. İcra mahkemesi şikâyeti incelerken, taraflarca getirilme ilkesi gereğince sadece ilgilinin öne sürdüğü iddia ve delilleri inceler. Kamu düzenini ilgilendiren durumlarda ise kendiliğinden araştırma ilkesi hakimdir. Fakat, icra mahkemesi kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez⁵³⁶. Dolayısıyla, başka bir ilgili aynı sebepten ötürü şikâyetten bulunursa kesin hüküm, usulden ret sebebi değildir, zaten taraflar farklı olduğu için de HMK m.114'te sayılan derdestlik durumu olmaz. Aynı konuda mahkemelere yapılan şikâyet başvurusunun ise, görevsizlikten reddedilmesi gerekir. Verilen ret kararı neticesinde, takibin geçici durdurulması kararı verilmişse

⁵³³ Bu durum, usulden ret sebebinin şikâyet süresinin geçirilmesi olmadığında geçerlidir.

⁵³⁴ Pekcantez/Simil, s. 386.

"...Her dava ve şikâyet, davanın açıldığı andaki şartlara göre değerlendirilir (Hukuk Genel Kurulu'nun 11.05.2011 tarih ve 2011/12-177 E., 2011/300 K. sayılı kararı). İtiraz ve şikâyet tarihinden sonra borcun ödenmiş olması ... konusuz kalması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği görülmektedir." Yarg. 12. HD., T. 8.10.2018, E. 2018/4181 K. 2018/9409 (Lexpera, Erişim Tarihi 10.02.2023).

⁵³⁵ Pekcantez/Simil, s. 386.

⁵³⁶ Maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden icra mahkemesi kararları, İİK m. 96 vd.de düzenlenen istihkak davası ve İİK m. 134'te düzenlenen ihalenin feshi istemidir.

bu karar kalkar⁵³⁷.

IV. SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET SONUCU VERİLEN KARARA KARŞI GİDİLEBİLECEK KANUN YOLLARI

A. GENEL OLARAK

İİK m. 363'te, istinaf edilebilecek icra mahkemesi kararları; İİK m. 364'te ise temyiz edilebilen icra mahkemesi kararlarının neler olduğu düzenlenmiştir. Kural olarak kanun yoluna, taraflar başvurabilmekteyken, sıra cetveline şikâyetle karşı kanun yolunda sıra cetvelinden etkilenen üçüncü kişiler de kanun yollarına başvurabilir. Bunun için şart ise doğrudan ve güncel bir hukuki bir yararın bulunması gerekliliğidir⁵³⁸.

İstinaf ve temyiz kanun yollarına başvuru, aşağıda açıklandığı şekildedir, önemli olan husus ise Kanunda belirlenen parasal sınırlar bakımındandır. Çünkü sıra cetveline karşı verilen kimi kararlar nisbi bir nitelik taşımaz.

B. İSTİNAF

İİK Geçici 7. Maddeye göre, 20.07.2016'dan önce verilen kararlar kesinleşinceye kadar, İİK'nin 5311 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltmeye dair hükümleri uygulanmaya devam eder. Dolayısıyla, eski sistemle yeni istinaf sistemi, günümüzde birlikte uygulanmaktadır. 20.07.2016'dan sonra verilen, icra mahkemesinin sıra cetveline karşı şikâyet için verdiği kararlar, alacak, hak veya malın değer veya miktarının 2023 yılı itibarıyla 41.710 Türk lirasını geçmesi şartıyla

⁵³⁷ Pekcanitez/Simil, s. 391.

⁵³⁸ Meriç, s. 271.

istinaf yoluna tabi olunabilir.

C. TEMYİZ

İİK m. 364'e göre, 2023 yılı itibariyle miktar veya değeri 238.730 Türk lirasını geçen kesin kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Dolayısıyla, alacaklılar arasında paylaştırılması istenen alacak, bu tutarı geçtiği takdirde temyiz yoluna tabidir. Fakat, 364. maddede sayılanlar dışında kalan icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz yolu kapalıdır ve verildikleri anda şekli anlamda kesinlik teşkil ederler⁵³⁹.

D. YARGILAMANIN YENİLENMESİ

Yargılamanın yenilenmesi sebepleri, HMK m. 375'te düzenlenmektedir. Bu yola başvurabilmek için, hükmün maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmesi gerekir fakat icra mahkemesi kararları, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler. Dolayısıyla, aynı konuda genel mahkemelerin vereceği hüküm sebebiyle, hüküm uyumsuzluğu çıkma olasılığı bulunmaz⁵⁴⁰. Yine de, icra mahkemesinin kesin hüküm teşkil eden, istisnai nitelikte kararlar bulunur.

İcra mahkemesi kararları, alacaklılar ve borçlular arasındaki ilişkiyi kesin hükümle belirlemedikleri gibi; kendi aralarında da kesin hüküm teşkil etmezler⁵⁴¹.

§7. KAMU ALACAKLARINA KARŞI ŞİKAYET

Sıra cetveline karşı şikâyet yoluna, icra dairesi tarafından takip hukuku kurallarına

⁵³⁹ Karslı (İcra), s. 80.

⁵⁴⁰ Yine de, Yargıtay, icra mahkemesi kararlarının kendi içlerinde maddi anlamda kesin hüküm teşkil ettikleri görüşündedir.

⁵⁴¹ Karakaş (Tez), s. 201.

uyulmadığında, kurallar eksik uygulandığında yahut hiç uygulanmadığında (sıra cetveli hazırlanması gerektiği halde hazırlanmadığında) başvurulur⁵⁴². Özel alacaklar bakımından sıra cetveline şikâyet söz konusu olabildiği gibi, kamu alacakları bakımından da sıra cetveline şikâyet söz konusu olabilir. Kamu alacaklarının hacze iştirak durumu ile ilgili, yukarıda açıklama yapılmıştır⁵⁴³.

Kamu alacakları bakımından sıra cetveline şikâyetin söz konusu olduğu durumlar; 6183 sayılı Kanun uyarınca haciz varakası olmadan haciz işleminin uygulanması⁵⁴⁴, ödeme emrinin iptal edildiği veya borçlu tarafından ödeme yapılan durumlarda bu alacağa sıra cetvelinde yer verilmiş olması, kamu borçlusunun öldüğü durumda bu alacak için takip yapılması ve sıra cetvelinde yer verilmesi⁵⁴⁵, alacağa işleyen faizin icra dairesi tarafından yanlış hesaplanması, süresi içinde hacze iştirak etmeyen kamu alacağının sıra cetveline alınması⁵⁴⁶, gibi durumlarda kamu alacakları bakımından şikâyet söz konusu olur⁵⁴⁷.

⁵⁴² Deynekli/Kısa, s. 113; Uyar/Uyar/Uyar, C.2, s. 2560-2561.

⁵⁴³ Yuk. §. 1, III.

⁵⁴⁴ “...haciz işlemi uygulanabilmesi için kamu alacağının borçlusundan haciz yoluyla tahsili için, öncelikle, 55'inci madde uyarınca ödeme emri tanzim ve tebliği; sonra da 64'üncü madde uyarınca haciz varakası düzenlenmesi gerekmektedir. Dosyada bulunan bilgi ve ... kesinleşen kamu alacağının tahsilini durdurması olanaklı bulunmadığından, mahkeme kararının aksi yöndeki gerekçesine katılma olanağı da yoktur.” Danıştay 7. D, T. 11.6.2002, E. 2000/1797 K. 2002/2329 (Lexpera Erişim Tarihi 18.06.2023).

⁵⁴⁵ “6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 7'nci maddesine göre, kamu alacağının, borçlunun ölümünden sonra, ödeme emri düzenlenerek mirasçılardan takibi gerektiğinden; her ne kadar, ölen borçlu adına düzenlenen dava konusu ödeme emri bu yönüyle hukuka aykırı ise de...” Danıştay 7. D., T. 3.12.1997, E. 1996/3260, K. 1997/4471 (Lexpera Erişim Tarihi 18.06.2023).

⁵⁴⁶ “Davalı vekili, müvekkili bankada tevdi mahalli değil Maliye Bakanlığı adına hesap açıldığını ve anılan hesaptan ödeme yapıldığını, kamu alacağının hacze iştirakini düzenleyen hükümler karşısında davacının talebinin haksız olduğunu savunarak, davanın reddini istemiştir. Mahkemece, ödeme yapılan vergi dairesinin hacze iştirak şartlarının gerçekleşmediği ve davalı bankanın tevdi mahalli olarak tayin edildiği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş, Dairemiz’ce karar onanmıştır.” Yarg. 11. HD., T. 18.05.2004, E. 2004/4922, K. 2004/5579 (Lexpera Erişim Tarihi 18.06.2023).

⁵⁴⁷ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 839.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI

§8. GENEL OLARAK SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI

Sıra cetveline itiraz davası, tıpkı sıra cetveline karşı şikâyet yolu gibi, İİK m. 142’de, sıra cetveline karşı başvuru yollarından biri olarak düzenlenmiştir. Bu yolda davacı, sıra cetvelinde yer alan başka bir alacaklının, alacağının esasına veya miktarına karşı itirazını öne sürerek cetvelin iptalini yahut değiştirilmesini talep eder⁵⁴⁸. Sıra cetveline itiraz davasının sıra cetveline karşı şikâyetten de temel farkı budur, 142. maddenin lafzına göre sıra cetveline karşı şikâyet yoluna sadece sıraya karşı itiraz varsa başvurmak mümkündür.

Alacağın esasının varlığı veya miktarının incelenmesi, ancak mahkemelerde çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkesi ışığında sürdürülecek tahkikat yoluyla olmalıdır⁵⁴⁹. Çünkü ne icra dairesi ne de icra mahkemesi, alacağın esasına yönelik araştırma yapabilir. Zaten icra dairesinin yetkileri arasında da takip talebinde bulunulan alacağa yönelik araştırma yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu bağlamda, aslında sıra cetveline var olmayan bir alacağın kaydedilmiş olması ve bu aşamaya gelinene kadar borçlunun bu alacağın varlığına karşı itirazlarını öne sürmemiş olması

⁵⁴⁸ Muşul (İcra C. I), s. 924.

⁵⁴⁹ Bkz. Hanağası, E.: Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği, Ankara 2016.

Ayrıca; Asker, S.: “Silahların Eşitliği Ve Çelişmeli Yargılama İlkeleri Bağlamında İdari Yargılama Usulünde Sebep İkamesi”, YBHD, Armağan, s. 249-287. “*Silahların eşitliği ilkesi, yargılamanın tarafları arasında adil dengenin kurulmasını ve bir taraf lehine diğer taraf aleyhine olacak uygulamalardan kaçınılmasını amaç edinirken, çelişmeli yargılama ilkesi ise dava dosyasına dâhil olan her türlü delil, görüş ve açıklamalardan tarafların bilgi sahibi olması ve bunlar hakkında görüş sunabilmesi imkânını sağlamayı amaçlar.*”

mümkündür⁵⁵⁰. Bu durumda, bu sakatlığın, maddi anlamda kesin hüküm verme yetkisi bulunmayan icra mahkemesinde şikâyet olarak öne sürülmesi mümkün değildir. Aslında var olmayan bir alacağın sıra cetveline girmesi, diğer alacaklıların sırasını ve paylaştırmadan edinecekleri payı etkiler; dolayısıyla bu sorunun çözümü için kanun koyucu, diğer alacaklılara bu duruma itiraz için dava açma hakkı tanımıştır⁵⁵¹.

Sıra cetveline karşı itiraz davasında takip hukuku kurallarına aykırılık değil, sıra cetvelinde yer alan alacağın esasına yahut miktarına karşı itirazlar öne sürülür⁵⁵². Rehinli alacakların ise, sıra cetveline itiraz davasına konu edilemeyeceği kabul edilir. Sıra cetveline itiraz davasında, alacak ya hiç var olmamıştır, ya miktarı doğru hesaplanmamıştır ya da sırası yanlış tespit edilmiştir. Örnekleri, aşağıda detaylı şekilde incelenecektir.

I. SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ KAPSAMI

İsviçre İcra ve İflas Kanununda ise sıra cetveline itiraz davası, “bir takip alacaklısının diğer bir alacaklının alacağı ve sırasıyla çekişmesi” olarak tanımlanmıştır⁵⁵³. Bu durumda, iflasta sıra cetveline karşı itiraz davasıyla (kayıt kabul, terkin davası) hacizde sıra cetveline karşı itiraz davası arasındaki farkı ortaya koymak, itirazın doğasını anlamak bakımından yararlı olacaktır. İflasta sıra cetvelini düzenleyen organ, yani iflas idaresi; iflas masasına alacağını yazdıran her bir alacaklının alacağının esas ve miktarı inceler; başka bir deyişle maddi hukuk yönünden de değerlendirmeye tabi tutulur. Bu sebepten ötürü, sıra cetveline alınması kabul

⁵⁵⁰ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 717.

⁵⁵¹ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 717.

⁵⁵² Kuru (İcra), s. 218, dn. 3.

⁵⁵³ Meriç, s. 173, İsviçre Federal İcra ve İflas Kanunu, naklen.

edilmeyen alacaklılar, cetvele kabul edilmek için sıra cetveline itiraz davasını, yani kayıt kabul davasını açarlar⁵⁵⁴. Ayrıca bir alacaklı, diğer alacaklılara da dava açma imkanına sahiptir. Hacizde sıra cetvelinde ise, sıra cetvelini düzenleyen organ konumunda bulunan icra dairesinin alacağı maddi hukuk yönünden inceleme yetkisine sahip değildir. İcra dairesi bakımından önemli olan, sıra cetveline kabul edilen alacaklının, takip hukukuna yönelik şartları taşımasıdır. Dolayısıyla, bir alacaklının sıra cetveline alınmaması onun maddi hukuk anlamında hak sahibi olmadığını göstermez çünkü hacizde sıra cetvelinde hak sahipliği, sadece takip hukuku kuralları çerçevesinde tespit edilir⁵⁵⁵. Bu durumda, sıra cetveline karşı itiraz davası açmak da mümkün olmaz. Fakat, başka bir alacaklının alacağının esasına ya da miktarına itiraz edilmesi, maddi hukuka ilişkin bir sorundur ve sıra cetveline karşı itiraz davası açma olanağı sağlar⁵⁵⁶.

Burada problem, sıra cetveline karşı şikâyet ve sıra cetveline itiraz davasının kapsamlarının belirlenmesinde çıkar⁵⁵⁷. Çünkü İİK m. 142’de, şikâyet yolu ve sıra cetveline itiraz davasının sınırları kesin olarak çizilmiş değildir. Halbuki, bu sınır İsviçre hukukunda açıkça çizilmiştir; Federal Kanunda davanın açıkça bir alacaklının başka bir alacaklının sırasına yahut esasına itirazla açılacağı, hükme bağlanmıştır⁵⁵⁸. İİK m. 142’de ise, şikâyetin sıraya ilişkin yapılacağı hususu düzenlenmiştir. Bu hususta iki ayrı görüş bulunmaktadır.

İlk görüşte, alacaklının başka alacaklının sırasına, alacağının varlığına ve miktarına yönelik sunacağı itirazlar için sıra cetveline itiraz davasını açması gerektiği

⁵⁵⁴ Eroğlu, O.: *İflasta Sıra Cetveline İtiraz Davası*, TBB Dergisi 2019, S. 44, s. 185.

⁵⁵⁵ Meriç, s. 175.

⁵⁵⁶ Muşul (İcra C. I), s. 924.

⁵⁵⁷ Meriç, s. 175.

⁵⁵⁸ Taşpınar (İsviçre), s. 627.

belirtilmiştir⁵⁵⁹. Burada, sıraya itiraz ve alacağın esasına itiraz bakımından bir ayrım yapılmaz.

İkinci görüşte, alacaklı yalnız sıraya yönelik itiraz sunacaksa şikâyet yoluna gitmeli; başka alacaklının sırasına, alacağının esasına veya miktarına yönelik itiraz sunacaksa sıra cetveline karşı itiraz davası açmalıdır⁵⁶⁰. Çünkü alacaklının kendi sırasına yönelik itirazı takip hukukuna yönelik görülürken, başka alacaklının alacağına itirazı maddi hukuka yönelik görülür.

Kanımızca, karışıklığa da yol açmaması bakımından; tüm sıraya itiraz sebeplerinin şikâyet yoluna tabi olması yahut sıra cetveline itiraz davasına konu olması bakımından kanun koyucunun açık bir düzenleme yapması gerekir⁵⁶¹. Çünkü, alacaklının alacağının sıraya alınmaması yahut yanlış sıraya alınması açıkça takip hukukuna aykırılık teşkil ederken; başka alacaklının sırasının yanlış olması maddi hukuka ait bir sorundur⁵⁶².

II. SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ TANIMI

Sıra cetveline itiraz davası, doktrinde bir alacaklının kendi alacağının varlığını tespitle sıra cetveline kaydını talep etmesi halinde “kayıt kabul davası”; başka

⁵⁵⁹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 437; Yıldırım/ Deren Yıldırım (İcra), s. 268.

⁵⁶⁰ Belgesay, s. 153.; Postacıoğlu (İcra), s. 538; Üstündağ (İcra), s.; Deynekli/Kısa, s. 123;; Muşul (İcra C.I), s. 924.

“...Alacaklının iflasta kendi sırasına itiraz etmesi halinde İcra Mahkemesi görevli iken (İİK.m.235/son) bir başka alacaklının sırasına itiraz etmesi halinde genel mahkemeler görevlidir. (İİK.m.235/II).” Yarg. 19. HD., 8322 T. 14.09.2006, E. 2006/6350, K. 2006/8322 (Lexpera Erişim Tarihi 10.04.2023).

⁵⁶¹ “Borçluya ait mahcuz satış bedelinin bütün alacaklıların alacağını karşılamaması halinde düzenlenecek sıra cetveline itiraz, alacağın esas ve miktarına ya da bununla birlikte sıraya yönelikse dava yoluyla genel mahkemede (İİK’nın madde 42/1), itiraz sadece sıraya yönelikse şikâyet yoluyla icra mahkemesinde (İİK’nın madde 142/son) ileri sürülmelidir. İİK’nın 142/son fıkrasına göre itiraz alacağı esas ve miktarına yönelikse genel mahkemede, kendisinin ve başka alacaklının sırasına yönelikse icra mahkemesinde sonuçlandırılır.” Konya BAM, 7. HD., T. 13.10.2020, E. 2020/1001 K. 2020/1084 (Lexpera, Erişim Tarihi 10.04.2023).

⁵⁶² Meriç, s. 175.

alacaklının alacağının cetvelde yer almaması gerektiğine yönelik bir iddia içeriyorsa “kayıt silme davası” olarak da adlandırılır⁵⁶³. Sıra cetveline itiraz davasının konusu, davalı olarak gösterilen alacaklının sırasına ya da alacağının esasına veya miktarına itirazdır⁵⁶⁴.

Sıra cetveline karşı itiraz davasının tanımı, doktrinde ağırlıklı olarak iflas hukukundaki kayıt kabul davası üzerine yapılmıştır, fakat bu tanımlara yer verilmesi kavramın sınırlarının çizilmesi bakımından yararlı olacaktır.

Bir görüşe göre sıra cetveline itiraz davası, icra ve iflas hukukuna özgüdür ve takip hukukuna değil, maddi hukuka yöneliktir⁵⁶⁵.

Bu görüşün yanı, sıra cetveline karşı itiraz davasının, maddi hukuka yönelik sonuçları olan fakat takip hukukuna özgü bir dava olduğunu, dolayısıyla karma bir nitelik taşıdığını ifade eden görüş yer almaktadır⁵⁶⁶.

Bu iki görüş de haklı gerekçelere sahip olmakla birlikte, kanımızca sıra cetveline itiraz davasının tanımı hem maddi hukuka hem de takip hukukuna yönelik özellikler içeren karakteri üzerinden yapılmalıdır. Çünkü başka alacaklının alacağının esasına yahut miktarına itiraz edilmesi, o alacağın esasının araştırılmasını gerektirir. Halbuki icra mahkemesinin yürüteceği incelemenin kapsamı dardır ve bu inceleme, kural olarak dosya üzerinden yapılır. Dolayısıyla duruşmalarda tanık dinlenemez ve yemin edilemez⁵⁶⁷. Bu sebeplerden ötürü icra mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler. Sıra cetveline itiraz davasının icra mahkemesinde görüldüğünün kabulü halinde, icra mahkemesi alacağın esası veya miktarı hakkında

⁵⁶³ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra) s. 437, dn. 12.

⁵⁶⁴ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra, s. 256.

⁵⁶⁵ Gürdoğan, B.: İflas Hukuku Dersleri-İflas/Konkordato/İptal Davaları, Ankara 1966, s. 138; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra, s. 256; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 437.

⁵⁶⁶ Berkin (İflas), s. 275; Özbek, s. 99; Üstündağ (İflas), s. 141

⁵⁶⁷ Görgün/Börü/Kodakoğlu, s. 20.

karar verebilecek; fakat bu kararlar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediği için aynı zamanda genel mahkemelerde dava edilebilecektir. Bu durumda, hüküm uyuşmazlığı her ne kadar maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden her iki karar arasında çıkarılabilse de, hukuk düzeni açısından sakıncalı sonuçların doğması mümkündür⁵⁶⁸. Maddi hukuk karakterinin yanı sıra, itiraz sonucu değişen sıra cetveli, takip hukuku bakımından da sonuçlar doğurmaktadır çünkü dava sonucunda icra dairesi tarafından yeni bir sıra cetveli hazırlanarak bu çerçevede bir paylaşım yapılır.

Tüm bu veriler ışığında, hacizde sıra cetveline itiraz davası, sıra cetvelinde bulunan bir alacaklının alacağının sırasının, alacağının esasının veya miktarının itiraz konusu edildiği ve bu sebepten ötürü alacağın varlığının ve miktarının araştırıldığı, maddi hukuka özgü bir dava türü, olarak nitelendirilebilir.

III. SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ AMACI

Haciz talep eden tek bir alacaklı olduğunda, sıra cetveli yapılamaz, çünkü sıra cetveli düzenlenmesinin ilk şartı, hacze iştirak eden birden fazla alacaklının bulunmasıdır. Sıra cetveline karşı itiraz davası açılabilme olanağının tanınması, esasen hacze iştirak eden birden ziyade alacaklının sıra cetveline kabul edildikten sonra, cetvelde yer alan ve payı bulunan diğer alacaklara karşı itiraz sunma imkanlarının bulunmadığı

⁵⁶⁸ Her ne kadar hüküm uyuşmazlığı maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden en az iki hüküm arasında çıksa da, kurumun işlevselliği açısından şekli anlamda kesin hükümlerin de hüküm uyuşmazlığına konu edilebilmesi, hukukun amacının adaleti tesis etmek olduğunu belirten Yılmaz'a göre mümkün olmalıdır. Daha fazla bilgi için, bkz. Yılmaz, E.: *Farklı Yargı Kolları Arasında Hüküm Uyuşmazlığı*, Ulusal Uyuşmazlık Yargısı Sempozyumu, Ankara 2016, s.

“...İcra mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmezler ise de, kesinleşmesi koşulu ile birbirlerine karşı kesin hükmün sonuçlarını doğururlar.” Yarg. 12. HD., T. 1.10.2013, E. 2013/23633, K. 2013/30856, (Lexpera, Erişim Tarihi 12.04.2023).

durumlar açısından önem kazanır⁵⁶⁹. Böyle bir imkân bulunmadığı takdirde, bir alacağı bulunmayan bir kişi yahut alacağının miktarı esasında daha az olan kişi, haksız yere cetvele alınmış olacak; bu durumda diğer alacaklılar bulunmaları gerekenden daha aşağı bir sırada bulunacaklar veya alacaktan daha az bir pay elde edeceklerdir.

İcra ve iflas hukukunun amacı, alacaklı ve borçlunun menfaatlerini mümkün olduğunca koruyarak ve bağdaştırarak alacaklının alacağına kavuşmasını sağlamaktır⁵⁷⁰. Fakat doğru şekilde sıra cetveline dahil edilmeyen veya var olmadığı için dahil edilmemesi gereken bir alacağın sıra cetveline dahil edilmesi, alacaklı başta olmak üzere borçlunun da hukuken korunan menfaatlerini zedeler⁵⁷¹. Dolayısıyla, İİK m. 142/1’de alacaklıya, sıra cetveline alınan ve haksız şekilde sıra ve pay elde eden alacaklıya karşı koyma imkânı tanınmıştır.

Üstündağ ise sıra cetvelinin amacını, sıra cetvelinde öngörülen paylaşım şeklinin tamamen yahut kısmen iptal edilmesi, olarak tespit etmiştir⁵⁷².

Dolayısıyla sıra cetveline itiraz davasının amacı, daha önceden sıraya ve paya itiraz etme olanağı verilmeyen alacaklıya, sıra cetvelinin hem maddi hukuk kuralları hem de takip hukuku kurallarına uygun düzenlenmesi için hukuk düzenince sağlanmış bir dava açma hakkı tanımadır⁵⁷³.

IV. SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ

A. GENEL OLARAK

⁵⁶⁹ Meriç, s. 173.

⁵⁷⁰ Berkin (İcra), s. 15.

⁵⁷¹ Hanağası (Menfaat), s. 140.

⁵⁷² Üstündağ (İcra), s. 298.

⁵⁷³ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 717.

Sıra cetveline karşı itiraz davasının hukuki niteliğini belirlemek için, öncelikle benzer diğer kavramlardan ayrıştırılması gerekir. Bu bağlamda, hem dava türü olarak niteliğinin tespiti hem de benzer hukuki kurumlardan ayrılan yanlarının ortaya konulması gerekir.

B. DAVA TÜRÜ OLARAK NİTELİĞİ

1. Dava Konusu

Dava konusu, dava edilen şeye dayanarak mahkemeye yöneltilen talep; başka bir deyişle dava dilekçesinde davacının istemidir ve talep sonucuna denk düşer⁵⁷⁴. Dolayısıyla, sıra cetveline itiraz davasının maddi vakıasını, cetvelde yer alan başka bir alacaklının alacağının varlığı yahut miktarı hususu oluşturur. Dava konusunun belirlenmesi için, davanın açılmasıyla hangi sonuçların doğacağına tespiti gerekir. Sıra cetveline itiraz davasını tanımlarken, yukarıda takip hukukuna mı ait yoksa maddi hukuka mı ait bir dava türü olduğuna değinilmişti⁵⁷⁵.

Bir görüşe göre sıra cetveline itiraz davası, alacakların varlığını, miktarını veya sırasını tespit eder; dolayısıyla maddi hukuka yönelik sonuçlar doğurur⁵⁷⁶. Yargılama neticesinde verilecek hüküm de, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmektedir ve maddi hukuk anlamında sonuçlar doğurur⁵⁷⁷. Bu bağlamda konuyu, icra dairesinin sıra cetveli düzenlerken cetvele kabul ettiği veya cetvele alınmasını reddettiği alacaklar değil; bizzat alacağın kendisi veya miktarı oluşturur.

⁵⁷⁴ İyilikli, A.C.: *Hukuk Yargılamasında Dava Sebebi Üzerine Bir İnceleme*, TBB Dergisi, Ankara 2013, S. 106, s. 145; Taşpınar, S.: *Medeni Yargılama Hukukunda İspat Sözleşmeleri*, Ankara 2001, s. 94; Yıldırım, K.: “Medeni Usul Hukukunda Dava Konusu Teorileri”, MÜHF Araştırma Dergisi, İstanbul 1991, C. 6, S. 1-3, s. 28.

⁵⁷⁵ Yuk. II.

⁵⁷⁶ Arslan/ Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 437; Yıldırım/Deren Yıldırım (İcra), s. 268-269.

⁵⁷⁷ Arslan/ Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 437

Bir diğerk görüşe göre ise, sıra cetveline itiraz davası yalnızca takip hukuku bakımından kesin hüküm teşkil eder ve alacağın varlığını maddi anlamda kesin hükümle sabitlemez. Dolayısıyla *Öztek*'e göre, sıra cetveline itiraz davasının amacı ne doktrinde ne de uygulamada net bir biçimde ortaya koyulmuştur ve bu bağlamda, dava konusu edilen alacağın paylaşımında yer alıp almayacağı yahut alacak var ise miktarının paylaşımına olan etkisinin ne derece olacağıdır⁵⁷⁸. Maddi hukuk anlamındaki etkinin kapsamı ve sınırları, henüz tahayyül edilebilmiş değildir, çünkü bu davaya borçluya karşı öne sürülemez niteliktedir. Sıra cetveline itiraz davası, taraflar arasında çekişmeli hale gelen alacak konusunu hedef almamaktadır. *Öztek*'in bu yorumu, sıra cetveline itiraz davasının sadece takip hukuku karakterli olduğu şeklinde ve maddi hukuku hiç ilgilendirmedığı şeklinde anlaşılmamalıdır, nitekim kendisi de bu davayı “derdest takip hukuku bakımından etkileri olan bir maddi hukuk davası”⁵⁷⁹ şeklinde nitelendirmiştir. Bu tanımlamanın yanı sıra, bu görüşte olan yazarlar, sıra cetveline itiraz davasını “maddi hukuk arka planlı takip hukuku uyuşmazlığı”⁵⁸⁰, “maddi hukuka etkili takip hukuku uyuşmazlığı”⁵⁸¹, “maddi hukuk etkili olan takip hukuku niteliğine sahip bir dava”⁵⁸² şeklinde nitelendirmişlerdir. Bu bağlamda, sıra cetveline itiraz davasının konusu, paylaşımın ne şekilde yapılacağını göstermektedir ve bu konu, takip hukukunu ilgilendirir.

Yukarıdaki “Sıra Cetveline İtiraz Davasının Tanımı” başlığında da belirttiğimiz sebeplere dayanarak, kanımızca sıra cetveline itiraz davasının hukuki niteliğinin maddi hukuk karakterli olduğu yahut takip hukuku karakterli olduğu yönündeki görüşlerin her ikisi de oldukça haklı gerekçelere dayanmakta olduğunu

⁵⁷⁸ *Öztek*, s. 99.

⁵⁷⁹ *Öztek*, s. 99-101.

⁵⁸⁰ Meriç, s. 189, Fritzsche/Walder Bohner, Staehelin, Streitigkeiten, Festschrift'den, naklen.

⁵⁸¹ Meriç, s. 189, (Blumenstein, Vock/Müller, Brunner/Reutter'den, naklen).

⁵⁸² Yıldırım/Deren Yıldırım (İcra), s. 268.

düşünmekteyiz. Maddi hukuk ve takip hukuku karakterlerinin herhangi birinin daha baskın geldiğini düşünmemekle birlikte, bu davanın takip hukukundan kaynaklanan sorunlardan ötürü (tıpkı itirazın iptali, istirdat, menfi tespit, borçtan kurtulma davaları gibi) açıldığı da unutulmamalıdır⁵⁸³.

2. Talep Sonucu

Talep sonucu (netice-i talep), mahkemeden istenen hukuki korumayı ifade eder⁵⁸⁴. Burada alacaklı, sıra cetvelinde yer alan başka bir alacaklının alacağının varlığını yahut miktarının, cetvelde gösterildiği şekilde olmadığını iddia ederek ve paylaşırmanın ne şekilde yapılacağı hususunu irdeleyerek, mahkemeden buna yönelik hukuki himaye talep eder. Bu hukuki himayenin ne şekilde olacağı ise, dava çeşitleri bakımından yapılacak bir tasnifi gerektirir. Mahkemeden talep edilen hukuki himayenin türüne göre üç dava çeşidi bulunmaktadır; bunlar eda davası, tespit davası ve inşai davadır⁵⁸⁵.

Eda davası, davalının bir şeyi yapmaya, yapmamaya yahut vermeye mahkûm edildiği dava türüdür⁵⁸⁶. Tespit davası ise, olumlu tespit davası ve olumsuz tespit davası olarak ikiye ayrılır. Olumlu tespit davasında, bir hukuki ilişkinin varlığının tespit edilmesi mahkemeden talep edilirken; olumsuz tespit davasında bu hukuki ilişkinin var olmadığının tespiti hedeflenir⁵⁸⁷. İnşai davalar ise, yenilik doğuran hakların tek taraflı irade beyanıyla kullanılamadığı durumlarda gündeme gelir ve mahkemeden,

⁵⁸³ Meriç, s. 189-190.

⁵⁸⁴ İyilikli, s. 311.

⁵⁸⁵ Postacıoğlu, İ.: Medeni Usul Hukuku Dersleri, 5. Baskı, İstanbul 1970, s. 225-441; Üstündağ, S.: Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2000, s. 314-335; Alangoya, Y./ Yıldırım, K./ Deren Yıldırım, N.; Medeni Usul Hukuku Esasları, 7. Baskı, İstanbul 2004, s. 218-226; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası; Medeni Usul Hukuku, Ankara 2021, s. 292-306.

⁵⁸⁶ Postacıoğlu (Usul), s. 225.

⁵⁸⁷ Kuru, B./Budak, A.C.: Tespit Davaları, 2. Baskı, İstanbul 2010, s. 73-79.

yeni bir hukuki durum inşa etmesi talep edilir⁵⁸⁸.

Sıra cetveline itiraz davasının hukuki niteliğinin tespit davası olduğunu belirten görüş mevcuttur⁵⁸⁹. Bu görüşe göre, mahkeme sadece sıra cetvelinin alacak durumu hususunda gerçeği yansıtmadığını tespit etmekle yetinmelidir. Öztekin belirttiği üzere ve bizim de katıldığımız görüşe göre; sıra cetveline itiraz davası tespit davası niteliğine sahip değildir, çünkü bu davayı salt tespit davası olarak nitelendirmenin, somut gerçekliğe faydası dokunmaz ve usul ekonomisi ilkesine de aykırılık teşkil eder⁵⁹⁰.

Yargıtay, sıra cetveline itiraz davasının eda davası niteliğinde olduğunu görüşündedir⁵⁹¹. Bu bağlamda mahkeme, cetvelin gerçeği yansıtmadığını tespitle birlikte, dava edilen alacaklının fazla olduğu tespit edilen payının, payı gerçekten az tespit edilen alacaklıya ödenmesini hükmeden bir eda hükmü verir. Fakat dava neticesinde, davalı alacaklı, davacı alacaklıya fazla payı ödemek durumunda değildir; kendisine gerçekliğe aykırı şekilde ayrılan payın yeni durumda davacı alacaklıya ödenmesi hedeflenir⁵⁹². Bu bir mahkûmiyet hükmü olarak değil, yeni değişiklikler yapılması olarak görülmelidir çünkü burada bu değişiklik üzerinden ödeme yapması gereken davalı alacaklı değil; icra dairesidir. Dolayısıyla burada bir eda hükmü bulunmaz.

İsviçre hukukunda ise sıra cetveline itiraz davasının inşai nitelikte olduğu görüşü

⁵⁸⁸ Üstündağ (Usul), s. 335-336.

⁵⁸⁹ Meriç, s. 191, Ramer'den naklen.

⁵⁹⁰ Öztekin, s. 101.

⁵⁹¹ "Haciz yolu ile takiplerde kıyasen uygulanması gereken İİK'nın 235/3. maddesi uyarınca alacağın esas ve miktarına yönelik sıra cetveline itiraz davalarının kabulü halinde sıra cetvelinin iptaline ya da davanın taraflarının sırasının değiştirilmesine karar verilemeyeceğinden sıra cetvelinin iptaline değil, davalıya ayrılan payın yargılama giderleri ve vekalet ücreti de dahil olmak üzere öncelikle davacı alacağının karşılanması tahsisine, artan kısmın davalıya ödenmesine karar verilmesi gerekir. Bu tür davalarda, davanın kabulü halinde tespit değil, eda hükmü kurulmalıdır." Yarg. 23. HD, T. 26.04.2013, E. 2013/2058, K. 2013/2720, (Legalbank, Erişim Tarihi 10.03.2023). Ayrıca, Yarg. 23. HD, T. 27.11.2015, E. 22014/5775, K. 2015/7636, (Dülger/Süphandağ, s. 817-818.)

⁵⁹² Önen, E.: İnşai Dava, Ankara 1981, s. 166.

kabul görmektedir⁵⁹³. *Önen*, sıra cetvelinde yer alan alacaklılar arasındaki ilişkinin davanın konusu olmadığını, belirtmektedir⁵⁹⁴. *Öztek* ise, davada amaçlanan sonucun paylaşım ve ödeme planındaki değişiklik olduğunu; dolayısıyla sıra cetvelinde değişikliğe gidilmesi gerektiğini, belirtmiştir⁵⁹⁵. Mahkemenin vereceği karar, önceki durumdan farklı yeni bir durum inşa eder. Bu değişiklikler doğrultusunda da icra dairesi yeni bir paylaşım yapmalıdır.

Kanımızca, sıra cetveline itiraz davasının inşai dava olduğunu kabul etmek yerinde olur. Bu etki, özellikle sıra cetveli iptal edildiğinde ortaya çıkar, çünkü iptal edilen sıra cetveli geçmişe etkili olarak ortadan kalkar ve herhangi bir hüküm doğurmaz. Yukarıda da bahsedildiği gibi, sıra cetveline itiraz davasının davalısı, sıra cetvelindeki payına itiraz edilen alacaklıdır. Fakat, yeni bir sıra cetveli düzenlemeye mahkûm edilen ise icra dairesidir. Davalı, bir şey yapmaya ya da vermeye mahkûm edilmediği için, bu dava eda davası niteliğinde değildir. Zaten davanın asıl amaçladığı şey de, sıra cetvelinin maddi hukuktaki gerçekliğe göre düzenlenmesidir.

C. BENZER KURUMLARDAN FARKLARI

1. İstihkak Davasından Farkı

Aşağıda da açıklanacağı üzere, sıra cetveline itiraz davasını yalnızca alacaklı açabilmekte⁵⁹⁶; şikâyet yolunda olduğu gibi tüm alacaklıların, borçluların ve üçüncü kişilerin güncel bir hukuki yararı olması, sıra cetveline itiraz davası açmak için gereken davayı takip yetkisini sağlamamaktadır⁵⁹⁷. İstihkak davası, üçüncü kişilerin

⁵⁹³ Meriç, s. 191.

⁵⁹⁴ Önen, s. 166.

⁵⁹⁵ Öztek, s. 102.

⁵⁹⁶ Aşa. §. 9, I, B.

⁵⁹⁷ Tanrıver (Usul), s. 559-560.

mülkiyet haklarını korumayı amaçlar⁵⁹⁸. Fakat, takip konusu edilen alacağın paraya çevrilmesi neticesinde yapılacak paylaşımda, alacak üzerinde istihkak iddiası bulunan üçüncü kişilerin olması mümkündür. Bu durumda; üçüncü kişinin malı, borçlunun elindeyken haczedilmiştir.

İstihkak davası, zilyet olmayan malikin, malik olmayan zilyede karşı açtığı ve zilyet konumunda bulunan kişinin, dava konusu eşyayı haksız şekilde elinde bulundurması üzerine malikin eşyayı geri almasını amaçlayan, aynı nitelikte bir eda davasıdır⁵⁹⁹.

Bu durumda üçüncü kişi, İİK m. 96 uyarınca istihkak iddiasını haciz tutanağına geçirtmekte ve kabul görmesi halinde, yetkili icra dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesinde, İİK m. 97/6 uyarınca istihkak davası açabilmektedir⁶⁰⁰. Fakat bu üçüncü kişi, bundan başka bir alacaklının sırasına itiraz için herhangi bir dava açamamakta, çünkü yukarıda da belirtildiği üzere hukuki yararı bulunmamaktadır. İcra mahkemesinin bu kararı, istisnai olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder.

Halbuki sıra cetveline itiraz davası, inşai nitelikte bir davadır ve İİK m. 142 uyarınca genel mahkemelerde görülür. Bu davada amaçlanan şey, alacaklının mülkiyet hakkının korunması değil; icra dairesinin maddi hukuka uygun şekilde bir sıra cetveli düzenleyerek paylaşımı yapmasının sağlanmasıdır.

2. Sıra Cetveline Karşı Şikâyetten Farkı

Sıra cetveline karşı şikâyet yolu ve sıra cetveline itiraz davası kurumlarının her ikisi de, İİK m. 142’de düzenlenmiştir. Maddeye göre şikâyet yoluna, yalnızca sıraya ilişkin itiraz bulunması durumunda; sıra cetveline itiraz davasına ise başka

⁵⁹⁸ Antalya, G.: *İstihkak Davası*, YÜHFD 2021, C.XVIII, S. 2, s. 500.

⁵⁹⁹ Sirmen, L.: *Eşya Hukuku*, Ankara 2019, s. 259.

⁶⁰⁰ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 303.

alacaklının alacağının aslında var olmadığına yahut miktarının sıra cetvelinde gösterildiği kadar olmadığı durumlarda başvurulur.

Sıra cetveline karşı şikâyet ile sıra cetveline itiraz davasının arasında ilk göze çarpan fark, hukuki niteliklerine yöneliktir. Şikâyetin hukuki niteliğine yönelik, doktrinde farklı görüşler öne sürülmüştür⁶⁰¹. Bunlar şikâyetin hukuki niteliğinin kanun yolu olduğu, şikâyetin idari bir yol olduğu, şikâyetin kendine özgü bir yol olduğu ve şikâyetin hukuki bir çare olduğuna yöneliktir. Paylaştığımız görüş, yukarıda da belirtildiği üzere, *Pekcanitez ve Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası*'nın da paylaştığı görüş olan şikâyetin hukuki bir çare olduğuna yönelik görüştür⁶⁰². Her ne kadar icra memurlarının yaptıkları işlemler idari bir nitelikte olsa da, şikâyet idari yahut yargısal bir faaliyet olarak nitelendirilemez; çünkü takip hukukuna özgü bir hukuki çaredir⁶⁰³. Sıra cetveline itiraz davası ise, şikâyetin aksine, icra memurlarının işlemlerine karşı değil, sıra cetvelinde yer alan bir alacaklının başka bir alacaklının alacağının varlığına yahut miktarına itirazı sonucunda açılır ve bir yargısal faaliyet olarak nitelendirilebilir. Kanımızca, başka alacaklının sırasına itiraz durumu da maddi hukuku ilgilendirdiği için sıra cetveline itiraz davasına konu edilebilmelidir. Hem sırayı hem de alacağın maddi hukuktaki durumunu ilgilendiren bir itiraz sebebi varsa, sıra cetveline itiraz davasını gören mahkeme, sırayı ilişkin şikâyeti de ele almalıdır. Bu durumda, alacağın maddi hukuk bakımından arz ettiği nitelik tespit edilir ve buna göre sırası belirlenir.

Sıra cetveline itiraz davasının mahkemeden talep edilen hukuki himaye çeşitlerine göre tespit davası, eda davası ve inşai dava niteliğinde olduğuna yönelik görüşler

⁶⁰¹ Yuk. §. 3, III.

⁶⁰² Yuk. §. 3, III, E.

⁶⁰³ Postacıoğlu (İcra), s. 30; Üstündağ (İcra), s. 54.

mevcuttur⁶⁰⁴. Kanımızca, mahkeme icra dairesini bir şeyi yapmaya, yapmamaya yahut vermeye mahkûm etmediği için sıra cetveline itiraz davası, eda davası olarak nitelendirilemeyeceği gibi, mahkeme sadece sıra cetvelinin gerçek durumu yansıtmadığını belirtmekle yetinen bir karar vermez. Tüm bu görüşlerin aksine, maddi hukuktaki alacak durumu bakımından gerçeği yansıtmayan sıra cetvelinin iptal edilmesine karar verdiğinde, bu kararı geriye dönük (*ex tunc*) ve yeni bir durum yaratacak şekilde verir⁶⁰⁵.

Sıra cetveline karşı şikâyet yoluna, İİK m. 16'da (kamu düzenine aykırılık durumlarında süresiz şikâyet; bir hakkın yerine getirilmemesi ve kanuna aykırılık sebepleriyle öğrenme veya tebliğ tarihinden itibaren 7 gün) ve İİK m. 142'de gösterilen gerekçeler ve süreler içinde, icra mahkemesinde başvurulur. Sıra cetveline itiraz davası ise, sıra cetvelinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde, takip hukukundan kaynaklanmakla birlikte genel hükümler çerçevesinde görülmekte olup, itiraz edilen alacağın kaynaklandığı ilişkiye göre sulh hukuk, asliye hukuk, asliye ticaret, iş, idare ve vergi mahkemelerinde açılabilir⁶⁰⁶. Muvazaa iddiasının ise sadece asliye hukuk mahkemesinde inceleneceğine yönelik görüş vardır⁶⁰⁷.

Netice itibariyle, sıra cetvelinin şeklen eksiklik taşıdığı ve takip hukukuna aykırı tarafları bulunduğu iddiası şikâyet yoluyla öne sürülebilecekken; sıra cetvelinde gösterilen alacak durumunun maddi hukuk yönünden gerçeği yansıtmadığı, sıra cetveline itiraz davasının konusunu teşkil eder⁶⁰⁸. *Karakaş* ise, takip hukukuna özgü ve görece daha az kompleks olan işlemlerin iptalinin veya düzeltilmesinin şikâyet yoluyla; maddi hukuka dayanan ve görece daha kompleks olan gerekçelerle sıra

⁶⁰⁴ Yuk. Başlık B.

⁶⁰⁵ Meriç, s. 241.

⁶⁰⁶ Aşa. §. 9, IV, A.

⁶⁰⁷ Aşa. §. 9, VII.

⁶⁰⁸ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, İcra, s. 256; Meriç, s. 242.

cetvelinin düzeltilmesine veya iptal edilmesine sebep olan hususların sıra cetveline itiraz davasıyla öne sürülebileceğini, belirtmiştir⁶⁰⁹.

3. İtirazın İptali Davasından Farkı

Borçlunun, kendisine tebliğ edilen ödeme emrine karşı itiraz yoluyla karşı koyma hakkı bulunur. Bu itirazın haksız olduğu kanısında olan alacaklıya ise kanun koyucu tarafından, bu itiraza karşı koyma mekanizmaları öngörülmüştür. İİK m. 68’de düzenlenen itirazın geçici kaldırılması yahut itirazın kesin kaldırılması için gerekli belgeler elinde bulunmayan alacaklı, İİK m. 67’de düzenlenen ve genel mahkemelerde görülen itirazın iptali davasını açabilir.

Bu dava, hukuki nitelik olarak eda davasıdır ve itirazı hükümden düşürerek takibin devamını sağlar⁶¹⁰. Ayrıca İsviçre Federal Mahkemesi de iptal davalarının hukuki niteliğinin aynı değil, şahsi olduğuna hükmetmiştir⁶¹¹. Bu davada, borçlunun itirazı genel hükümler çerçevesinde hükümden düşürülmeye çalışılmaktadır. Sıra cetveline itiraz davasında ise, icra dairesinin maddi hukuktaki gerçekliğe uygun şekilde sıra cetveli düzenlemesi amaçlanır. Her iki dava da takip hukukundan kaynaklanmakla birlikte; itirazın iptali davasını kaybettiği halde davanın karşı tarafı borçlu, icra inkâr tazminatı ödemeye mahkûm edilir. Sıra cetveline itiraz davasında ise davalı alacaklıya yönelik mahkûmiyet hükmü verilmez; sıra cetvelinin iptaline karar verilir.

§9. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI USULÜ

⁶⁰⁹ Karakaş (Alt Sıra), s. 17.

⁶¹⁰ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/ Hanağası, (Usul), s. 214; Yıldırım, K.: İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, s. 218., Yıldırım burada Avusturya Yüksek Mahkemesi’nin görüşünü açıklamıştır.

⁶¹¹ Uyar.T.: İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, s. 5 (İsviçre Federal Mahkemesi ATF 20, 404’ten naklen)

I. SIRA CETVELİNE KARŞI İTİRAZ DAVASININ TARAFLARI

A. GENEL OLARAK

Her alacaklı, kendisiyle aynı derecede bulunan yahut kendisinden üst derecede bulunan alacaklıların alacağına itiraz etme hakkına sahiptir⁶¹². Kendinden alt derecede bulunan alacaklıların alacağına ve sıralarına itiraz etmekte ise, dava şartı konumunda bulunan hukuki yararları bulunmamaktadır. Kendisi gerçekten maddi hukuk anlamında hak sahibi olan alacaklı, sıra cetveline itiraz davasında aynı zamanda sıfat sahibi olmalıdır. Bunun yanı sıra hem davacı alacaklı hem de davalı alacaklı medeni usul hukuku anlamında ehliyet sahibi olmalılardır. Dolayısıyla bu başlık altında sıra cetveline itiraz davasında tarafların kimler olabileceği hususunun yanı sıra, taraf ehliyeti ve davada sıfat hususları da irdelenecektir.

B. DAVACI

İİK m. 142’de, sıra cetveline itiraz davasının ancak takip alacaklısı tarafından açılabileceği hususu hüküm altına alınmıştır. Her takip alacaklısının mı, yoksa sadece hacze iştirak etmiş olan alacaklıların mı dava açma hakkı sahibi olduğu hususunda iki görüş bulunmaktadır.

Deynekli/Kısa’ya göre sıra cetvelinin tebliğ edildiği yahut sıra cetveli tebliğ edilmese dahi, mevcut sıra cetvelinden bir şekilde haberdar olmuş “her alacaklı”, itiraz ettiği alacak veya miktarına karşı bu davayı açabilir⁶¹³. İhtiyati haczi bulunan alacaklının

⁶¹² Postacıoğlu (İcra), s. 536.

⁶¹³ Deynekli/Kısa, s. 150.

Paylaşma konu olan mal üzerinde haciz veya rehin hakkı bulunan ve fakat hacze iştirak etmemiş bulunan alacaklıların da davayı açma hakkına sahip olduğu görüşü için, bkz. “...*Bu durumda mahkemece, borçlunun sıra cetveline itiraz davası açmakta hukuki yararı bulunmadığı gerekçesiyle HMK 114/1-h ve 115/2 maddeleri uyarınca hukuki yarar yokluğu sebebiyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken, davacının dava takip yetkisi bulunduğu gözardı edilip, HMK’nın 114/1-e*

da, haczinin kesin hacze dönüşme ihtimali bulunmasından ötürü bu davayı açmakta hukuki yararının bulunduğu, Yargıtayca kabul edilmektedir⁶¹⁴.

Diğer görüşte ise, Kanunun sıra cetveline ilgili itiraz davasıyla ilgili düzenlendiği maddelerin amacından yola çıkılarak, davacının hacze iştirak eden her alacaklı olabileceği, belirtilmiştir⁶¹⁵. Yukarıda da belirtildiği üzere, her alacaklının aynı sırada bulunduğu yahut kendinden üst sırada bulunan alacaklının sırasına itiraz etme hakkı mevcuttur⁶¹⁶. İİK m. 101 uyarınca, ilk yapılan hacze iştirak eden alacaklıların iştiraki sonucu, satıştan elde edilen hasılatın tüm alacakları karşılamaması sonucu icra dairesi tarafından sıra cetveli düzenlenmektedir. Kanımızca, her takip alacaklısından ziyade Kanunun, hacze iştirak etmiş ve sıra cetvelini tebliğ almış her alacaklı açısından bu imkânı tanıdığı açıktır. Çünkü hacze iştirak eden fakat sıra cetveline alınmayan alacaklılar da olabilir ve bu alacaklılar için zaten şikâyet yolu öngörülmüştür. Aksine bir görüş, sıra cetveline karşı şikâyet yolunun fonksiyonlarını daraltır.

İİK m. 142’de de düzenlendiği üzere, sıra cetveline itiraz davası açma süresi, sıra

maddesinde dava şartları arasında düzenlenen dava takip yetkisi ile itiraz niteliğindeki husumete aynı anda yer verilerek, davacının dava takip yetkisinin (aktif husumet ehliyetinin) bulunmadığı gerekçesiyle, husumet yönünden reddine karar verilmesi doğru olmamış ise sonucu itibarıyla doğru olan kararın, HUMK’nın 438/son maddesi uyarınca gerekçesi değiştirilerek ve hüküm fıkrasında yapılan yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden, hükmün HUMK’nın 438/7. maddesi uyarınca aşağıda yazılı olduğu şekilde düzeltilmesi suretiyle onanması gerekmiştir.” Yarg. 23. HD, T. 16.01.2015, E. 2014/3096, K. 2015/242 (Dülger/Süphandağ, s. 819-820.)

⁶¹⁴ “İcra ve İflâs Kanunu’nun 142, I hükmüne göre, “Cetvel suretinin tebliğinden yedi gün içinde her alacaklı takibin icra edildiği mahal mahkemesinde alacaklılar aleyhine dava etmek suretiyle cetvel münderecatına itiraz edebilir.” Bu hükümde, sıra cetveline itiraz edebilecek olan alacaklıların kesin haczinin olması şartı aranmamıştır. Ayrıca aynı Kanun’un 138, IV hükmüne göre, “Muvakkat hacizler için ayrılmış hisseler vaziyet anlaşıncaya kadar sağlam bir bankaya, banka bulunmayan yerlerde mahkeme veya icra sandıklarına yatırılır.” İhtiyati haciz sahibi alacaklının, haczi kesinleştiği takdirde satış bedelinden pay alması mümkün bulunduğundan sıra cetveline itiraz davası açmakta hukuki menfaati bulunduğu açıktır. Bu itibarla, ihtiyati haczi olan alacaklının sıra cetveline itiraz davası açamayacağı gerekçesiyle davanın reddedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 19. HD, T. 22.02.2008, E. 2007/9451, K. 2008/1581 (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 724.)

⁶¹⁵ Öztekin, s. 114; Meriç, s. 198.

Alacaklının bu davayı açabilmesi için hacze iştirak etmiş olması gerektiğine yönelik görüş; Yarg. HGK, T. 05.03. 2008, 19-161/213, (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 724).

⁶¹⁶ Postacıoğlu (İcra), s. 535.

cetvelinin tebliğinden itibaren 7 gündür ve bu süre hak düşürücü niteliktedir, dolayısıyla süresi içinde itirazını sunmayan alacaklı, bu konuda bir daha dava açamaz⁶¹⁷. Bu durum sadece adi alacaklılar için geçerli değildir. İİK m. 128 uyarınca mükellefiyetler listesine itiraz etmeyen ve İİK m. 96 uyarınca rehin iddiası bulunan alacaklının başlattığı istihkak sürecinde rehin hakkın iddiasına rağmen sessiz kalma durumunda da, hak düşürücü süre geçince alacaklının sıra cetveline itiraz davası açma imkanı bulunmaz⁶¹⁸. İİK m. 101/2 uyarınca hacze takipsiz iştirak durumunda, hacze iştirak taleplerine itiraz etmeyen alacaklı, aynı alacağa itiraz için sıra cetveline itiraz davası açma imkanından yararlanamaz⁶¹⁹. Bu imkanlara sahip olduğu halde bu imkanları kullanmayan alacaklının, itiraz etmek niyetinde olduğu alacakların varlığını kabul anlamına gelir. Kanımızca, alacaklının hareketini bu şekilde yorumlamak doğru değildir. Yine de, sürenin hak düşürücü nitelikte olmasının anlamı, kanun koyucunun sıra cetveline itiraz davasının her zaman açılmasını istememesinden ötürüdür; aksi türlü bir görüş takibi akamete uğratmak isteyen her alacaklının istediği zaman sıra cetveline itiraz davasını açabilmesi sonucunu doğurur⁶²⁰.

Borçlu ise, sıra cetveline karşı itiraz davasını açamaz ve bu durum 142. maddenin lafzından da açıkça anlaşılır⁶²¹. 142. maddede, davacı sıfatıyla “borçlu”ya yer verilmemiştir. Borçlu, borçlu olmadığının tespiti için menfi tespit davası açma hakkına sahiptir ve menfi tespit davasının açılması, paraların paylaşılması aşaması

⁶¹⁷ Yarg. 23. HD, T. 22.11.2016, E. 2015/4991, K. 2016/5153, (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 722).

⁶¹⁸ Postacioğlu (İcra), s. 536., dn. 4.

⁶¹⁹ Deynekli/Kısa, s. 151.

⁶²⁰ Meriç, s. 200.

⁶²¹ Yarg. 23. HD, T. 16.01.2015, E. 2014/3096, K. 2015/242, (Dülger/Süphandağ, s. 819-820).; Yarg. 19. HD., T. 17.03.2005, E. 2004/8180, K. 2005/2846, (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 725).

ve bu aşamanın içinde yer alan sıra cetvelinin düzenlenmesine engel değildir⁶²².

Sıra cetvelinin yeniden düzenlendiği durumlarda, önceki cetveldeki hususlar bakımından alacaklıya dava açmayan bir alacaklının; yeni sıra cetvelindeki aynı durum için dava açma hakkı bulunmaz. Fakat, önceki sıra cetvelinde yer almayıp yeni sıra cetvelinde yer alan bir hususun varlığı söz konusuysa, alacaklının şüphesiz ki dava açma hakkı bulunur.

C. DAVALI

Sıra cetveline itiraz davasında davalı, davacıyla aynı sırada bulunan yahut ondan daha üst sırada bulunan alacaklıdır⁶²³. Davada davalı olarak gösterilen alacaklı, sonrasında ıslah ile değiştirilemez; HMK m. 124 uyarınca karşı tarafın açık rızası gerekir⁶²⁴. Bu alacaklının sıra cetvelinde yer alan alacağının esası araştırılır veya miktarı değişebilir. Sıra cetveline itiraz davasının doğası gereği, borçlu bu davada, davalı tarafında olamamaktadır. Sıra cetveline karşı şikâyet yolunun aksine, burada icra dairesinin yolsuz işlemine de karşı çıkılmaz; çünkü alacağın esası veya miktarına yönelik itirazın yöneldiği taraf, bizzat alacaklının şahsıdır. Borçlunun, davalının yanında HMK m. 66 uyarınca feri müdahil olarak da davaya katılamayacağı kabul edilir. Çünkü feri müdahale ancak derdest bir davada verilecek kararda hakkı yahut borcu etkilenecek üçüncü kişi bakımından mümkün olur⁶²⁵. Halbuki açılacak sıra cetveline itiraz davasında borçlunun hukuki durumu veya borcunun miktarı etkilanmemektedir; sadece alacaklıların arasındaki paylaşım etkilanır.

Davacı olabilecek alacaklılarda bulunması gereken şartların aksine; davalı olabilecek

⁶²² Deynekli/Kısa, s. 151.

⁶²³ Öztekin, s. 124.

⁶²⁴ Deynekli/Kısa, s. 151.

⁶²⁵ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 531.

alacaklının hacze iştirakının şeklinin veya davacıya nazaran alacak üzerinde öncelikli bir hakka sahip olup olmasının herhangi bir önemi bulunmaz⁶²⁶. Dolayısıyla davalı, sıra cetvelinde yer alan ve sıra cetveline itiraz davası açılması davasının sonucundan etkilenme ihtimali bulunan kişidir⁶²⁷.

Sıra cetvelinin şikâyetle uğrayarak yeniden düzenlendiği durumlarda, önceden sıra cetvelinde bulunmayan bir alacaklının, sonradan sıra cetveline icra dairesi tarafından dahil edilmiş olması mümkündür⁶²⁸. Bu durumda, icra dairesinin alacağın maddi hukuk bakımından gerçekten var olup olmadığını yahut miktarının gerçekliğini araştırma yetkisi bulunmaz. Bu yüzden, sıra cetveline yeni kabul edilen alacaklıya karşı, bu duruma itirazı bulunan alacaklının dava açma hakkı, yeni bir durum olduğu için mümkündür. Bu alacaklı kendisi diğer alacaklılara karşı dava açabileceği gibi, kendisine de diğer alacaklılar tarafından hukuki yarar varlığı şartı ile dava açılabilir⁶²⁹.

D. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA TARAF EHLİYETİ

Davada taraf kavramının üzerinde uzlaşmış bir kapsamı bulunmamaktadır. *Pekcanitez*'e göre taraf, davayı takip yetkisini haiz bulunan kişidir ve bu yetkiye kural olarak, maddi hukuktan kaynaklanan sebeplerle arasında çatışma olan kişiler sahiptir⁶³⁰.

Taraf ehliyeti ise, medeni usul hukuku bakımından bu ilişkisinin süjesi olabilmeyi

⁶²⁶ Meriç, s. 202.

⁶²⁷ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 648.

⁶²⁸ Meriç, s. 202.

⁶²⁹ Meriç, s. 202.

⁶³⁰ Pekcanitez, H.: Medeni Usul Hukuku, C.1, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 550.

ifade eder⁶³¹. Dava dilekçesinde davacı ve davalı taraf olarak gösterilen kişiler, şekli taraf kuramına göre davada taraf olurlar⁶³². HMK m. 50'ye göre, medeni hakları kullanma ehliyeti olan herkes, davada taraf ehliyetine de sahiptir. TMK m. 8'e göre ise, bütün gerçek ve tüzel kişiler hak ehliyetine sahiptir. Dolayısıyla davada taraf ehliyetine sahip olabilecek kişiler de gerçek ve tüzel kişiler olmak üzere iki ayrılır. Bu hususta ayrıntılı açıklamalar "Sıra Cetveline Karşı Şikâyet" bölümünde yapılmış olduğundan, bu bölüme atıfla yetiniyoruz⁶³³.

Sıra cetveline itiraz davasında, hem davacının hem davalının taraf ehliyetinin bulunması gerekir. Davacı alacaklı ve davalı alacaklı arasında, sıra cetvelindeki paylaşımdan ötürü çatışma mevcuttur. Dolayısıyla, sıra cetveline itiraz davası dilekçesinde, şekli taraf kuramına göre davacı ve davalı olarak gösterilen kişiler, maddi hukuk anlamında da hak sahibi iseler; TMK m. 8 ve HMK m. 50'deki şartları sağladıkları sürece taraf ehliyetine sahip olurlar.

E. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA DAVA EHLİYETİ

Dava ehliyeti, kişinin bizzat kendisinin veya tayin ettiği vekilinin, bir davayı takip etme yahut usul işlemlerini yapabilme konusunda sahip olduğu ehliyettir⁶³⁴. HMK m. 51'e göre, fiil ehliyetini kullanma ehliyetine sahip olan her gerçek ve tüzel kişi, dava ehliyetine de sahiptir. Dava ehliyeti, TMK m. 9'da düzenlenen fiil ehliyetinin,

⁶³¹ Pekcanitez (Usul) C.1., s. 559; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 256; Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım (Usul), s. 123.

⁶³² Pekcanitez (Usul) C.1., s. 559

⁶³³ Yuk. §. 5, II, B.

⁶³⁴ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 264.

"...davacının sıra cetveline itiraz davasında aktif dava ehliyetinin bulunmadığı, müflis şirket alacaklılarının, şirketin tür değiştirmesinden önce yürürlükte ... Taraflar arasında görülen sıra cetveline itiraz davası sonucunda verilen hükmün onanmasına ilişkin Dairemizin..." Yarg. 23. HD., T. 30.3.2015, E. 2014/7622 K. 2015/2072 (Lexpera, Erişim Tarihi 16.04.2023).

medeni usul hukukuna olan yansımasıdır⁶³⁵. Bu hususta ayrıntılı açıklamalar “Sıra Cetveline Karşı Şikâyet” bölümünde yapılmış olduğundan, bu bölüme atıfla yetiniyoruz⁶³⁶.

F. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA SIFAT

Sıra cetveline itiraz davasında; taraf ehliyeti ve dava ehliyetinden ziyade özellik teşkil eden husus, sıfat konusundadır⁶³⁷. Davada sıfatın belirlenmesi hakkında üç kuram bulunmaktadır. Bunların ilki maddi hukuk kuramıdır ve sıfatın maddi hukuktaki hak sahipliğine göre belirleneceğini belirten görüştür, günümüzde bu görüş büyük oranda terk edilmiştir⁶³⁸. Bu görüşün temelleri Roma hukukuna dayanır ve sıfatın dava şartı olduğu kabul edilir⁶³⁹. Bunlardan ikincisi ise fonksiyonel taraf teorisidir ve bu teoriye göre, dava konusu mal üzerinde tasarruf yetkisi olan kişi davada taraf olabilir. Günümüzde kabul edilen üçüncü teori ise şekli taraf teorisidir. Bu teoride, hukuki himaye eden taraf davacı, kendisine karşı hukuki himaye talep edilen taraf ise davalıdır. Maddi taraf kuramının aksine, burada belirlenen taraf ilişkisi, maddi hukuk ilişkisinden aridir ve dava şartı olarak değil; davanın esasına ilişkin bir durum olarak kabul edilir⁶⁴⁰.

Sıra cetvelinde yer alan her alacaklının, cetvelde yer alan her alacaklının alacağının sırasını, esasını veya miktarını dava edip edemeyeceği hususu, esasında sıfat ile

⁶³⁵ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 264.; Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım (Usul), s. 125.

⁶³⁶ Yuk. §. 5, II, C.

⁶³⁷ “...Ayrıca hacze iştirak eden alacaklılar, sıra cetveli yapılmadan sıra cetveline itiraz ya da şikâyet niteliğindeki başvurularda bulunamayacaklarından, haciz koyduran alacaklıların sıra cetveli düzenlenmesini talep etmekte hukuki yararları bulunmaktadır.” Yarg. 12. HD., T. 22.6.2012, E. 2012/5092, K. 2012/22035 (Lexpera, Erişim Tarihi 16.04.2023).

⁶³⁸ Pekcanitez (Usul), C.1, s. 551.

⁶³⁹ Hanağası, E.: *Davada “Sıfat” Kavramına İlişkin Yeni Bir Yaklaşım Denemesi*, Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, C. 11, S. 32, s. 130.

⁶⁴⁰ Pekcanitez (Usul), C.1, s. 551.

ilgilidir. Davacının bunun için, aktif taraf sıfatının bulunması gerekir⁶⁴¹. Bu husus, davacının dava açmakta hukuki yararı bulunmasıyla da ilgilidir. Yukarıda, dava açmakta hukuki yararı bulunan alacaklının, hacze iştirak eden alacaklı olduğundan bahsedilmişti. Eğer hacze iştirak etmeyen alacaklı bu davayı açıyorsa, davası sıfat yokluğundan esastan reddedilir⁶⁴². Hacze iştirak, sıfat sahibi olma hususunda tek şart konumunda değildir. Sıra cetveline itiraz davası, alacaklının sıra cetvelinde kendisiyle aynı sırada bulunan yahut kendisinden üst sıralarda yer alan alacaklılara karşı açabildiği bir davadır ve bu durumda da hukuki yararı, dolayısıyla aktif taraf sıfatı bulunmaz⁶⁴³. Aksi durumda ise hukuki yarar bulunmaz; çünkü zaten alt sıradaki alacaklılar, üst sıralardan arta kalan tutarı paylaşırlar. Yapılan paylaşım sonucunda, davalı alacaklı eğer paylaştırmadan pay edinemediyse; davacı alacaklının bu davayı açmakta yine herhangi bir hukuki yararı bulunmaz⁶⁴⁴. Dolayısıyla, bu davacının bu davayı açmakta hukuki yararın bulunduğunun kabulü, ancak aynı sıra veya daha üst sıradaki alacaklının paylaştırmadan pay alması fakat bu payın gerçekte olduğundan fazla olması sebebiyle davacının pay edinememiş; yahut edinmesi gereken paydan daha az bir miktar edinmiş olmasına bağlıdır. Çünkü davacının dava neticesinden faydalanması ancak iddiası ve talebi arasında sebep-sonuç ilişkisi bulunmasıyla mümkün olur⁶⁴⁵.

Coşkun, her ne kadar borçlunun bu davayı açma hakkı bulunmasa da; zamanaşımına uğramış, ibra edilmiş, yahut alacaklıyla borçlunun üzerinde anlaşarak haricen

⁶⁴¹ Davalının ise pasif taraf sıfatı bulunur.

⁶⁴² Meriç, s. 198.

⁶⁴³ Pekcanitez, H./Atalay, O./Özekes, Ö.: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, Ankara 2018, s. 147-148; Meriç, 198.

Ayrıca, bkz. Yarg. 19. HD, T. 14.10.2009, E. 2009/7311, K. 2009/9301, (Meriç, s. 199). Bu ve benzeri kararlarında Yargıtay, alacaklının kendinden alt sıradaki veya derecedeki alacak için, alacaklının dava açmakta hukuki yararı olmadığını belirtmiştir.

⁶⁴⁴ Meriç, s. 199.

⁶⁴⁵ Meriç, s. 199-200.; Hanağası (Menfaat), s. 154.

tahsilini sağladığı bir alacağın paylaşılması için sıra cetveli düzenlenmesi halinde, borçlunun da sıra cetveline itiraz davası açma hakkı bulunması gerektiğini, bu durumda hukuki yararının ve dolayısıyla sıfatının bulunduğunu ifade etmiştir⁶⁴⁶.

II. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA GÖREV VE YETKİ

A. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA GÖREV

Sıra cetveline itiraz davasının görüleceği mahkeme, İİK’de açıkça düzenlenmiş değildir ve İsviçre hukukunda da bu hususa yer verilmemiştir. Fakat bu davada görevli mahkemenin icra mahkemesi olamayacağı açıktır çünkü sıra cetveline itiraz davasının açılmasındaki maksat, sıra cetvelinde yer alan bir alacaklının alacağının esas veya miktarının araştırılmasıdır. Halbuki icra mahkemesi kural olarak, tahkikat yürütmek suretiyle uyuşmazlığı esastan çözerek maddi anlamda kesin hüküm verme yetkisini haiz bir mahkeme değildir. Ayrıca, icra mahkemesi özel ihtisas mahkemesi olduğu için görevleri sınırlıdır; hukuk uyuşmazlıklarında aksi kanunda belirlenmedikçe görevli olan mahkeme, HMK m. 2 uyarınca asliye hukuk mahkemesidir. İİK m.4’te icra mahkemesinin görevleri düzenlenmiş, bu görevler arasında da sıra cetveline itiraz davasına yer verilmemiştir. Bunun sebebi ise İsviçre hukukunda, “maddi hukuka ilişkin çözülmesi gereken ön sorunların bulunması ihtimali” olarak açıklanmıştır ve bu durum, Türk hukuku açısından da geçerlidir⁶⁴⁷.

HUMK m. 1’e göre, görev ilişkisi, dava edilen şeyin değerine göre belirlenmekteydi. Bu durumda, dava edilen şeyin değerine göre asliye hukuk mahkemesi yahut sulh hukuk mahkemesi davayı görmektedir. Fakat, HMK düzenlemesinde, 2. maddede

⁶⁴⁶ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 725-726.

Yarg. 23. HD, T. 06.12.2013, E. 2013/5910, K. 2013/7783, (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 726.)

⁶⁴⁷ Meriç, s. 175.

dava konusunun miktar ve değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesinin görevli olacağı hükme bağlanmıştır. HMK m. 4'te ise sulh hukuk mahkemesine yer verilmiş olup yine dava konusunun miktar ve değerine bakılmaksızın görevleri açıkça belirlenmiştir.

HUMK döneminde, uyuşmazlığı çözmekte görevli mahkemenin tayini dava konusunun değerine göre yapılmaktayken; dava konusunun her zaman alacağın miktarı yahut bu alacağa ayrılan pay ile ilgili olmamasına yönelik sorun çıkabileceği ihtimali, *Deynekli/Kısa* tarafından dile getirilmiştir⁶⁴⁸. Bu görüşe göre, sıraya yönelik itiraz da, diğer itiraz sebepleriyle birlikte sıra cetveline itiraz davasında öne sürülmelidir. Yargıtay, bu görüşü benimsemektedir⁶⁴⁹. Diğer görüşe göre ise, alacağın esasına veya miktarına yönelmiş itirazlarla birlikte sıraya karşı itiraz da mevcutsa, genel mahkemenin sıraya ilişkin itirazı ayırarak bunun hakkında görevsizlik kararı vermesi gerektiği, şikâyetle konu edilen sıra hususunun genel mahkeme tarafından bekletici sorun yapılması gerektiğine yöneliktir⁶⁵⁰.

Olması gereken hukuk açısından ve kanımızca-usul ekonomisi ilkesinin de gereği

⁶⁴⁸ Deynekli/Kısa, s. 154.

⁶⁴⁹ Bu durumlardan biri, muvazaa iddiasıdır, Yarg. 23. HD, T. 18.11.2015, E. 2015/2241, K. 2015/7382; Yarg. 19. HD, T. 05.05.2005, E. 2004/13002, K. 2005/5150, (Süphandağ/Dülger, s. 325). Bir diğeri ise, ipoteğin yasal olarak kurulmadığına yöneliktir. Yarg. 23. HD, T. 04.11.2015, E. 2014/6665, K. 2015/7054 (Dülger/Süphandağ, s. 326). Kanımızca bu itiraz sebebi, rehin hakkının varlığını hedef aldığı için, sıra cetveline itiraz davasının konusu olmamalıdır.

Zamanaşımı def'i de bu durumlardan biri olarak görülmektedir, Yarg. 23. HD, T. 23.05.2013, E. 2013/2374, K. 2013/3441, (Dülger/Süphandağ, s.327-328), halbuki zamanaşımı alacağın aslıyla ilgili olduğu için sadece sıra cetveline itiraz davasının konusunu teşkil etmelidir.

⁶⁵⁰ Meriç, s.182; *Pekcanitez* tarafından bekletici sorun, asıl davayı inceleyen mahkemenin görev tanımı içinde bulunmayan ve fakat çözümü, uyuşmazlığın çözümünü sağlayacak nitelikte olan ön sorunun görevli merci tarafından çözülmesinin beklenmesidir, şeklinde tanımlanmıştır, bkz. *Pekcanitez* (Müstehire), s. 252.

Yarg. 23. HD., T. 18.11.2013, E. 2013/5469, K. 2013/7172, (Lexpera, Erişim Tarihi 12.04.2023), *"Somut olayda, şikayetçi tarafça şikayet olunanın haczinin düştüğü ileri sürülerek, sıraya; şikayet olunana temlik edilen alacağın muvazaalı olduğu iddia edilerek, alacağın esasına yönelik olarak sıra cetveline itiraz edilmiştir. İddianın ileri sürülüş biçimine göre mahkemece, 114/1-c ve 115/2. maddeleri uyarınca mahkemenin görevine ilişkin dava şartı noksanlığı nedeniyle itirazın usulden reddine karar verilmesi gerekirken, sadece sıraya ilişkin şikayet incelenerek, yazılı şekilde sonuca ulaşılması doğru olmamış ise de, şikayetçi kararı temyiz etmeyerek, sadece sıraya ilişkin karar verilmesini benimsediğinden, göreve ilişkin bozma yapılmamıştır."*

olarak-hem sıraya itiraz hem de alacağın esasına veya miktarına yönelik itirazlar mevcutsa; bunların birlikte genel mahkemede öne sürülebilmesi gerekir.

Genel olarak kabul gören görüş, sıra cetveline itiraz davasının asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğine yöneliktir⁶⁵¹. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir⁶⁵². Asliye hukuk mahkemesi genel bir mahkemedir ve dava konusu edilen alacağın esasının araştırılması ve maddi hukuka göre varlığı ve miktarının ispat edilmesi gerekir⁶⁵³. Genel kural bu olmakla birlikte, dava konusu edilen alacağın işçi alacağı veya ticari alacak olması mümkündür ve bu bağlamda örneklerin arttırılması mümkündür. Örneğin, işçi alacağının varlığını yahut miktarını tespit etmekte görevli olan mahkeme, iş mahkemesidir. TTK m. 5/1'e göre, ticari davalar ve çekişmesiz nitelikte çekişmesiz yargı işleri, dava konusunun değerine ve miktarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemelerinde görülür⁶⁵⁴. Dolayısıyla, ticari nitelikteki alacağın varlığını veya yokluğunu tespit etmekle görevli mahkeme de asliye ticaret mahkemesidir.

⁶⁵¹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 437.; Kuru (El Kitabı), s.737; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 256; Görgün/Börü/Kodakoğlu, (İcra) s. 254.

⁶⁵² "...1- Dava, muvazaa nedenine dayalı sıra cetveline itiraz istemine ilişkindir. Dava tarihi itibarıyla yürürlükte olan 6102 sayılı TTK'nın 4. maddesi uyarınca bu hükmünde sayılan mutlak ticari davaların yanı sıra "her iki tarafın da ticari işletmesi ile ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava sayılır." hükmü ile de nispi ticari davaya ilişkin de düzenleme yapılmış olup, buna göre tarafların her ikisinin de tacir olması ve uyuşmazlık konusu işin tarafların ticari işletmesi ile ilgili olması gerekir.

İİK'nın 142/1 maddesinde "Cetvel suretinin tebliğinden yedi gün içinde her alacaklı takibin icra edildiği mahal mahkemesinde alacaklılar aleyhine dava etmek suretiyle cetvel mündericatinde itiraz edebilir." hükmü düzenlenmiştir. Bu hükmünde yer alan "alakadarlar" ifadesi, sıra cetvelinde kendisine pay ayrılan ve dava sonucunda etkilenecek olan alacaklıları ifade eder. Bu hükmünde belirtilen mahal mahkemesinin hangi mahkeme olduğu konusunda bir açıklık bulunmamakla birlikte İİK'nın 235/1. maddesindeki gibi kayıt kabul ve 154/3. maddesindeki gibi iflas davaları için Ticaret Mahkemelerinin görevli olduğu yolundaki açık bir düzenleme bulunmadığından bu mahkemenin Asliye Hukuk Mahkemesi olduğunun kabulü gerekir.

Somut olayda, taraflar tacir ise de aralarında doğrudan bir ticari ilişki bulunmadığı gibi uyuşmazlık davalı ve borçlu arasındaki ilişkide düzenlenen senedin muvazaalı olup olmadığından kaynaklanmaktadır.

01.10.2011 tarihinden sonra açılan sıra cetveline itiraz davaları için görevli mahkeme (alacağın sıra cetveline göre düşen hissenin miktarına bakılmaksızın) HMK'nın 2/1. maddesi uyarınca Asliye Hukuk Mahkemesidir.(Prof. Dr. Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2013, sh:738) .../..." Yarg. 23. HD., T. 04.06.2013, E. 2013/3440, K. 2013/3763 (Lexpera, Erişim Tarihi 17.04.2023).

⁶⁵³ Meriç, s. 176.

⁶⁵⁴ Börü/Koçyiğit, s. 505.

Genel kural olan, sıra cetveline itiraz davasının asliye hukuk mahkemesinde görülmesinden ayrılma sebebi de; görev kurallarının yanı sıra, alacağın varlığının veya miktarının tespitinin özel görevli mahkemelerde yapılmasının daha sağlıklı olacağı gerçeğidir⁶⁵⁵. Yargıtay her ne kadar asliye hukuk mahkemelerini görevli görse de, kanımızca görev kurallarının yok sayılmaması gerekir⁶⁵⁶.

Görevsizlik kararları bakımından ise, HMK m. 20 uygulanmaktadır.

B. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA YETKİ

İİK m. 142’de sıra cetveline itiraz davasının görüleceği yer mahkemesi, “takibin icra edildiği mahal mahkemesi” denilerek açıkça düzenlenmiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere, şikâyet yolunda görevli ve yetki icra mahkemesinin belirlenmesinde; Yargıtay zaten ilk haczin uygulandığı yerdeki icra mahkemesinin görevli ve yetkili olduğunu ifade etmiştir⁶⁵⁷. Bu tespit, sıra cetveline itiraz davası için de geçerlidir. Bunun yanı sıra, Kanunda yer alan ifade açıkça “takibin yürütüldüğü yer mahkemesi” olduğu için, istinabe edilen yer icra dairesinin bulunduğu yerdeki genel mahkemenin de

⁶⁵⁵ Meriç, s. 177.; “Dairemizin bozma ilamında da belirtildiği üzere, somut olayda şikayet edenler vekili hem şikayet edilenlerin alacağının esas ve miktarına hem de sıra cetvelindeki sıraya itiraz ettiği için görevli mahkeme genel mahkemedir. İş mahkemesinin görevi ise 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunun 1.maddesinde belirtilmiş olup, sıra cetveline itiraz davalarının anılan kanun hükmü kapsamına girmediği açıktır. Bu nedenle Tekirdağ Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu gözetilmeden, Tekirdağ İş Mahkemesinin görevli olduğu belirtilerek yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 19. HD., T. 18.12.2008, E. 2008/8706, K. 2008/12208 (Lexpera, Erişim Tarihi 17.04.2023).

⁶⁵⁶ Aksi görüşte bir karar için, bkz. “...Somut olayda 5510 sayılı Yasa’nın 88/20 nci maddesinin İş Mahkemesi’ni görevlendirdiği hal bulunmamaktadır. Bu itibarla mahkemece dava dilekçesinin görevsizlik nedeniyle reddine ve kararın kesinleşmesi üzerine talep halinde dosyanın yetkili ve görevli Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmek gerekirken, esasa girilerek hüküm kurulmasında isabet görülmemiştir.” Yarg. 19. HD, T. 28.06.2012, E. 2012/1989, K. 2012/4446 (Lexpera, Erişim Tarihi 17.04.2023).

⁶⁵⁷ “...icra müdürlüğünce sıra cetvelini düzenleme yetkisi ilk haciz koyan icra dairesine ait olduğu gerekçesiyle paranın Bursa 13. İcra ... müdürlüğünce sıra cetveli yapılması gerekir. Sıra cetvelinin ise ilk haciz koyan icra dairesince yapılması gerekir. Ancak satışın ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla yapılması ve ipoteğin ilk sırada olması durumunda ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takibin yapıldığı icra müdürlüğünce sıra cetvelinin ...” Yarg. 12. HD., T. 18.6.2014, E. 2014/15865, K. 2014/17794 (Lexpera, Erişim Tarih 17.04.2023).

kanımızca yetkili olması gerekir⁶⁵⁸.

Satışın yapıldığı yer ve paylaşımın yapıldığı yer icra dairesinin bulunduğu yerdeki genel mahkemenin yetkili olduğuna yönelik görüşler de mevcuttur⁶⁵⁹.

Sıra cetveline itirazda, genel mahkemenin yetkisinin kesin olduğu kabul edilir⁶⁶⁰. Bu kabul halinde, yetki kamu düzeninden sayılacak ve davanın her aşamasında kendiliğinden gözetilebileceği gibi, taraflarca da ileri sürülebilir⁶⁶¹.

Kanaatimizce, İİK m. 142’de düzenlenen yetki kuralı, kesin yetki kuralıdır ve HMK m. 6’da düzenlenen genel yetki kuralı, burada devreye girmez. Her ne kadar, HMK’deki yetki kuralları incelendiğinde, kesin yetki kuralları açıkça belirtilse de; iflasta kayıt kabul ve terkin davasını düzenleyen İİK m. 235, “*Sıra cetveline itiraz edenler, cetvelin ilanından itibaren onbeş gün içinde iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesinde dava açmaya mecburdurlar.*” şeklindedir. Maddenin lafzı incelendiğinde, iflasa karar verilen yerdeki mahkemenin yetkisinin kesin olduğu görülmektedir. Sıra cetveline itiraz davasının ve İİK’deki yetki kurallarının amacı düşünüldüğünde; buradaki yetki kuralının kesin yetki kuralı olduğu sonucuna varılması gerekir. İstinabe edilen icra dairesinin bulunduğu yerdeki mahkemenin yetkili olabilmesi, İİK m. 142’deki kuralın kesin yetki kuralı olmadığı göstermez.

III. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA YARGILAMA USULÜ

Sıra cetveline itiraz davası, İİK m. 142’de de belirtildiği üzere, basit yargılama

⁶⁵⁸ Akyazan, S.: Cebri İcrada İhale ve İhalenin Feshi, İstanbul 1959, s. 107.

⁶⁵⁹ Akyazan (İhale), s. 107.

⁶⁶⁰ “İİK md. 235’de ” Sıra cetveline itiraz edenler, cetvelin ilanından itibaren onbeş gün içinde iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesinde dava açmaya mecburdurlar.” hükmü yer almaktadır. Buna göre sıra cetveline itiraz davasında kesin yetki öngörülmüştür. Somut olayda davaya bakmaya Karşıyaka Asliye Ticaret Mahkemeleri yetkili olduğundan aşağıdaki şekilde hüküm kurmak gerekmiştir.” İzmir 2. ATM, T. 07.07.2021, E. 2021/478, K. 2021/616 (Lexpera, Erişim Tarihi, 27.05.2023).

⁶⁶¹ Tanrıver (Usul), s. 259.

usulüyle görülür. Basit yargılama usulüyle ilgili hükümler, HMK m. 316 vd.'de düzenlenmektedir.

Sıra cetveline itiraz davası, dilekçeyle açılır ve deliller dilekçenin ekine eklenir. Bu bağlamda dilekçelerin teatisi aşaması, dava dilekçesi ve cevap dilekçesi verilmesinden oluşur. HMK m. 318 uyarınca, davacı bakımından davayı değiştirme ve genişletme yasağı dava dilekçesinin verilmesiyle; davalı bakımından savunmayı değiştirme ve genişletme yasağı ise cevap dilekçesinin verilmesiyle başlar. Davalı, cevabını ilk duruşmada yazılı veya sözlü bildirebilmekte, ilk itirazlarını sunabilmektedir. İki taraf da duruşmaya gelmezse veya taraflardan biri geldiği halde davayı takip etmek istemezse, dosya işlemiden kaldırılır.

Taraflar meşruhatlı davetiyeyle duruşmaya çağırılırlar, bu bağlamda davetiyede tarafların duruşmaya gelmedikleri takdirde yokluklarında karar verileceği, ihtarı yer alır⁶⁶².

IV. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ AÇILMA SÜRESİ

İİK m. 141'de, sıra cetvelinin tebliğiyle birlikte şikâyetle bulunma veya itiraz davası açma süresinin başlayacağı, hükme bağlanmıştır. Davayı açma süresi, İİK m. 142'de de düzenlendiği üzere, sıra cetvelinin tebliğinden itibaren yedi gündür. Bu süre hak düşürücü nitelikte olup, davanın esastan görülmesine engel teşkil etmektedir. Çünkü hak düşürücü süreler, davanın usulden ret sebeplerinden olan dava şartlarından sayılmamaktadır ve bu durumda mahkemenin, esastan ret kararı vermesi gerekmektedir. Fakat, hak düşürücü sürenin dava şartı olduğuna; dolayısıyla hak düşürücü sürenin geçirilmesi durumunda davanın usulden reddedilmesi gerektiğine

⁶⁶² Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 384.; Pekcanıtez/Atalay/Özekes (Usul), s. 274-275.)

yönelik görüş de mevcuttur⁶⁶³.

Sürenin başlangıç tarihi hesaplanırken, İİK m. 19 uyarınca sıra cetvelinin ilgililerine tebliğ edildiği gün, yedi günlük sürenin içinde sayılmaz; süre, tebliği izleyen günden başlatılır⁶⁶⁴. Aynı zamanda, ilgililerin elektronik tebligat adresleri varsa TK m. 7/a uygulaması vücut bulur ve tebliğ tarihi, tebligatın adrese ulaşmasını izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır. Dava açma süresi ise, bu sürenin bitimini izleyen günde başlar.

Sıra cetveline itiraz davasını açma süresi, sıra cetvelinin ilgililerine tebliğiyle başlamakla birlikte, öncelikle var olan bir sıra cetveli bulunmalıdır. İcra dairesi tarafından düzenlenmiş bir sıra cetveli mevcut değilse, dereceler ve sıralar henüz belli değilse, sıra cetveline itiraz davasını açmakta da hukuki yarar bulunmaz⁶⁶⁵. Fakat dava açıldığında, mahkemenin sıra cetvelinin düzenlenmesi hususunu bekletici mesele yaparak, sıra cetveli düzenlendiğinde hukuki yararın tespit edilmesi gerektiğine yönelik görüş de mevcuttur⁶⁶⁶. Bu görüşe katılmak mümkün değildir çünkü icra dairesinin, maddi hukuktaki hak sahipliğini de yansıtır şekilde sıra cetveli yapma olasılığı halen devam eder. Dolayısıyla, var olmayan paylara, derecelere ve sıra cetveline karşı dava açmak, zaten bir hayat olayı, yani dava sebebinin var

⁶⁶³ Öztekin, s. 105-106.

⁶⁶⁴ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 177.

⁶⁶⁵ Hanağası (Menfaat), s. 139, dn. 32, çünkü burada davacının hukuk kuralıyla korunan menfaati yoktur.

⁶⁶⁶ “İK.nun 235. maddesinde açıklandığı gibi kaydı kabul davasının ilandan itibaren 7 gün içinde açılması gerekir. 234. maddenin 2. fıkrasındaki husus haber vermeye ilişkin olup davanın açılma süresini etkilemez. Mahkemece sıra cetvelinin ilan edilmediği araştırılmak, ilan edilmemiş ise henüz dava zamanı gelmediğinden dava reddedilmek, ilan edilmiş ise davanın ilan tarihinden itibaren açılıp açılmadığı saptanıp süresinde ise işin esası incelenerek sonucuna göre bir karar vermek gerekirken, tebliğ tarihinin esas alınarak davanın süre yönünden reddi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenle yerinde görüldüğünden hükmün İİK. 366 ve HUMK. 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA...” Yarg 12. HD, T. 10.05.1983, E. 1983/2124, K. 1983/3665 (Legalbank Erişim Tarihi 19.06.2023).

olmadığını gösterir⁶⁶⁷.

Sıra cetveli neticesinde yapılan paylaşım sonunda alacağını, sırasında tam olarak alan bir alacaklının, kural olarak sıra cetveline itiraz davasını açmakta hukuki yararı bulunmaz. Fakat, bu alacaklıya karşı dava açıldığında; kendisine karşı dava açılan alacaklının da, yedi günlük hak düşürücü süre geçmesine rağmen davacıya karşı dava açmasında hukuki yarar bulunduğuna yönelik görüş de mevcuttur⁶⁶⁸. Kanımızca, sıra cetveline itiraz davasının açılma amacıyla; bu davayı açmakta güncel hukuki yararı bulunmayan alacaklının karşı dava açması çelişir.

Dava görevli veya yetkili olmayan bir mahkemede açıldığında ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı verildiğinde, davacı dosyanın görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesini talep ederse, HMK m. 20 uyarınca ilk mahkemede açılan dava, açıldığı tarihten itibaren görülmeye devam edilir ve hak düşürücü süre geçirilmiş sayılmaz.

İİK m. 51’de, icra hukukunda tatil ve talik halleri düzenlenmektedir. Bu süreler icra takibine ilişkin sürelerin durmasına yönelik olup, sıra cetveline itiraz davasının açılmasına engel olmaz⁶⁶⁹.

V. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ AÇILMA SEBEPLERİ

A. GENEL OLARAK

Dava sebebi, dava konusuna dayanak teşkil eden maddi bir vakıadır, yani hayat

⁶⁶⁷ İyilikli, s. 146.

⁶⁶⁸ Deynekli/Kısa, s. 131.

⁶⁶⁹ Meriç, s. 187, (BGE, 144, III, 62, naklen.)

olayıdır; soyut ve genel hukuk kuralının, gerçek hayattaki yansımasıdır⁶⁷⁰. Bu bağlamda, sıra cetveline itiraz davasının kaynaklandığı sebeplerin tespit edilmesi gerekmekte; burada soyut ve genel hukuk kuralı olarak İİK m. 142 esas alınmalıdır. İİK m. 142’de sıra cetveline itiraz davasının açılma sebepleri, davalının sıra cetvelinde yer alan alacağının miktarının cetvelde gösterildiği kadar olmadığı veya alacağın var olmadığı, bu sebepten ötürü de verilen sıra cetveli kararının haksızlık yarattığı, şeklindedir⁶⁷¹. *Karlı*’ya göre ise dava sebebini, davalı alacaklının pay oranı değil, alacağın esaslı oluşturur⁶⁷². Bu iddia, her ne kadar takip hukuku temelli olsa da, maddi hukuka yönelik tespitlerin yapılmasını da gerektirmektedir ve davacı alacaklının hukuki yararı da aslında buradan kaynaklanır⁶⁷³. Borçlunun, kendine karşı başlatılan takibe itiraz etmemesi, davalı alacaklıyla borçlunun anlaşarak sıra cetvelinde yer alan alacaklıların zararına olacak şekilde olmayan bir borcu var gibi göstererek muvazaalı işlem yapmaları, gibi hususların irdelenmesini, icra mahkemesi yerine getiremez⁶⁷⁴. Bu durumlarda, genel mahkemelerde sıra cetveline itiraz davasının açılmasında hukuki yararın var olduğu kabul edilir⁶⁷⁵. Bu durumlar, gerçek hayatta çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir ve aşağıda incelenecektir.

B. DAVALININ ALACAĞININ MİKTARINA YÖNELİK İTİRAZ

Davalı alacaklının alacağının miktarı, sıra cetvelinde yer verildiği şekilde olmayabilir. Burada, alacağın var olduğu kabul edilmekle birlikte, miktarına yönelik

⁶⁷⁰Üstündağ, S.: İddia ve Müdafanın Değiştirilmesi Yasası, İstanbul 1967, s. 4.; Alangoya, Y.: *Dava Temeli, Hakimin Dava Malzemesinin Toplanması ve Bu Konudaki Gelişmeler Hakkında*, Kazancı Hakemli Dergi, İstanbul 2005, s. 83.

⁶⁷¹ Meriç, s. 202.

⁶⁷² Karlı (İcra), s. 717.

⁶⁷³ Hanağası (Menfaat), s. 154.

⁶⁷⁴ Meriç, s. 203.

⁶⁷⁵ Hanağası (Menfaat), s. 154-155.

bir itiraz sunulmaktadır çünkü alacağın aslında var olmadığının iddia edilmesi seçeneğindeki gibi, miktarı olduğundan fazla şekilde sıra cetveline geçirilen alacak, diğer alacaklıların paylaşımından yararlanma menfaatlerini zedeler.

Bu durumlardan ilki, kefaletle ilgilidir. TBK m. 584'e göre kefil, kefalet limitiyle sorumludur. Satış neticesinde yapılacak paylaştırmaya konu mal, kefile aitse ve kefil, ödeme emrine itiraz etmişse; sıra cetvelinin tebliğinden sonra alacaklılar, buna itiraz edebilir⁶⁷⁶. Fakat bu durum hakkında, daha önceden başka bir davada karar verildiyse ancak yargılamanın yenilenmesine konu olabilir⁶⁷⁷.

Sıra cetveli; mahcuz malın satışından elde edilen hasılatın hacze iştirak etmiş bulunan alacaklıların alacaklarının tümünü (anapara şeklinde borç tutarı, faizleri ve takip giderleri) karşılamadığı anlaşıldığında düzenlenir. Borçlu, anaparaya yönelik itiraz öne sürebildiği gibi faize karşı da itirazını, borca itiraz şeklinde öne sürebilir. Bu durum, borçluyla alacaklı arasında muvazaalı şekilde yaratılmış olabilir. Dolayısıyla bundan zarar gören alacaklılar, sıra cetveline itiraz davası açabilirler.

Üst sınır ipoteği (maksimal ipotek), taşınmazın üst sınırdan temin edilmesini ifade etmektedir⁶⁷⁸. Üst sınır ipoteği, anapara ipoteği gibi İİK m. 38 uyarınca ilam niteliğinde değildir çünkü anapara ipoteğinin aksine miktarı belirli, kayıtsız ve şartsız borç ikrarı içermemektedir. İİK m. 138 uyarınca, satış bedelinden ayrılan takip masraflarının ipotek limitleri ve sıra cetvelinde yer alan diğer alacaklılara dağıtılması gerekmektedir. Üst sınır ipoteğiyle temin edilmiş alacağı bulunan alacaklının alacağı tutar, tüm ferileriyle birlikte üst sınırı aşamaz. Eğer alacağı ipotekle temin edilmiş bir alacaklı varsa ve sıra cetvelinde ipoteğin üst sınırından daha fazla miktarda alacaklı

⁶⁷⁶ Deynekli/ Kısa, s. 154-155.

⁶⁷⁷ Budak, A.C.: Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, İstanbul 2000, s. 106.

⁶⁷⁸ Sirmen (Eşya), s. 592.

gösterilmişse, diğer alacaklılar bu duruma karşı sıra cetveline itiraz davasını açabilirler.

C. DAVALININ ALACAĞININ VARLIĞINA YÖNELİK İTİRAZ

Burada itiraz, davalı alacaklının aslen böyle bir alacağı bulunmadığı hususuna yöneliktir. Bu yokluk, maddi hukuktan kaynaklanır. Dolayısıyla tahkikat, borçlu ve davalı alacaklı arasındaki hukuki ilişkinin araştırılması üzerine yürütülür. İcra dairesi, alacağın aslını araştırmakla yükümlü değildir ve fakat, aslında var olmayan bir alacağı sıra cetvelinde yer verilerek diğer alacaklıların menfaati ihlal edilmiştir. Bu, özellikle dava konusu edilen alacağın ilamsız takibinde, borçlunun ödeme emrine itiraz etmediği durumlarda söz konusu olur. Çünkü, icra dairesi ilamsız takipte alacağın aslını araştırmaz. Kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte ise, sadece zamanaşımının bulunup bulunmadığını inceleme yetkisine sahiptir; zaten kambiyo senetleri de hukuki ilişkinin aslından soyut senetlerdir.

Genel mahkeme, öncelikle alacağın var olup olmadığını ön sorun niteliğinde ele alır⁶⁷⁹. Hukuki ilişkinin temelini ise dava edilen alacak oluşturur. Davacı, bu davada sıra cetveline dahil edilen alacağın aslında var olmadığını iddia eder, burada davacının borçlu ve davalı alacaklı arasındaki farklı bir hukuki ilişkiyi gündeme getirmesi mümkün değildir çünkü bu zaten, davanın konusunu oluşturmaz⁶⁸⁰. İlamsız takip durumundan farklı olarak; davalı alacaklı alacağının varlığını bir ilama, düzenleme veya onaylama biçimindeki bir noter senedine, adi senede veya ödünce dayandırması da mümkündür⁶⁸¹.

⁶⁷⁹ Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım (Usul), s. 341.

⁶⁸⁰ Meriç, s. 203-204.

⁶⁸¹ Meriç, s. 204.

Ayrıca rehin açığı veya aciz belgesi bulunması, davacının bu alacağın aslında var olmadığını iddia etmesine engel olmaz, çünkü bu belgelerin muvazaa ile düzenlenmiş olması mümkündür⁶⁸². Zaten alacağın var olmadığının iddia edildiği durumlardan biri, davalı alacaklının borçluya karşı muvazaalı takip başlattığına yöneliktir⁶⁸³. Bu iddia da, aslında dava konusu alacağın maddi hukuk bakımından gerçekten var olmadığına yönelik bir iddiadır, fakat bazı özellikleri bakımından ayrıksı bir duruma işaret eder. Çünkü muvazaa iddiası, sıra cetveline itiraz davasında öne sürülebileceği gibi, başka hukuki korunma yollarında da öne sürülebilir⁶⁸⁴. Hile sebebiyle, sıra cetveline itiraz davasında verilen hükme karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilebileceğine değinilmiştir⁶⁸⁵.

Bu durumlardan bir diğeri ise, borçlunun davalı alacaklıya borcunun tamamen ödediğine yöneliktir. Dolayısıyla, davalının sebepsiz zenginleşmesi ihtimali gündeme gelmiştir ve kendisine aynı borç için, ikinci kez pay ayrılmıştır⁶⁸⁶. Bu durum, şüphesiz ki sıra cetvelinde bulunan tüm alacaklıları etkiler ve kural olarak defiler borç ilişkisinin taraflarının birbirlerine karşı öne sürebildiği bir hususken, artık buna itirazı bulunan alacaklılar tarafından da öne sürülebilirler⁶⁸⁷.

⁶⁸² Meriç, s. 204.

⁶⁸³ Deynekli/Kısa, s. 156.

⁶⁸⁴ Örneğin, menfî tespit davası.

⁶⁸⁵ “Davalı ilama bağlanmış alacağın muvazaalı olduğunu ileri sürerek sıra cetveline itiraz etmiştir. Bir hükmün iptalini taraf olmayan üçüncü kişi HUMK.nun 446. maddesine göre alacaklı ile borçlunun anlaşarak hile ile aleyhe hüküm verilmesini sağladıklarını ileri sürerek iade-i muhakeme yoluyla isteyebilir.” Yarg. 19. HD., T. 11.12.2003, E. 2003/6106, K. 2003/12507, (Lexpera, Erişim Tarihi 13.04.2023).

Örn, “...bu dosyadan ve verilen karardan önceden haberdar olduğu halde mahkemenin 2011/508 Esas sayılı dosyasına yargılama sırasında ibraz edilmediği, bu ... sürerek, yargılamanın iadesi taleplerinin kabulü ile Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/508 Esas sayılı kararının iptal edilerek yapılacak yargılama...” Yarg. 23. HD., T. 14.3.2017, E. 2017/208, K. 2017/826, (Lexpera, Erişim Tarihi, 18.04.2023).

⁶⁸⁶ Sebepsiz zenginleşme, kişinin malvarlığı değerlerinde, sebebi bulunmaksızın meydana gelen artıştır. (Bkz. Eren, s. 839-840.). Bu sebepten ötürü, sebepsiz zenginleşme “ihtimali” ifadesi kullanılmıştır.

⁶⁸⁷ Eren, s. 76.

D. DAVACI ALACAKLININ SIRASINA İTİRAZ

İİK m. 142’de, sıra cetveline karşı şikâyet yoluna, itiraz yalnızca sıraya yönelikse gidilebilirken; sıra cetveline itiraz davasına sıra cetvelinin içeriğiyle ilgili gidilebileceği, hükme bağlanmıştır. Maddenin lafzından, hem sıraya hem de alacağın maddi hukuktaki durumuna itiraz edildiği takdirde, sıra cetveline itiraz davası açılabileceği anlaşılmaktadır.

Sıraya karşı şikâyetten, yukarıda da bahsedilmişti⁶⁸⁸. Hacze iştirak etmiş olan alacaklının, sıra cetveline alınması gerekirken alınmaması veya yanlış sıraya alınması, icra dairesinin işlemi hatalı yaptığını gösterir. Bu durum, İİK m. 142’ye aykırıdır; dolayısıyla şikâyete tabidir, çünkü takip hukukuna dayanır. Fakat, m. 142’de sıraya itirazın; alacaklının kendi sırasına itirazı mı⁶⁸⁹, yoksa başka bir alacaklının sırasına mı⁶⁹⁰ olduğu; madde metninde belirsizdir. Başka alacaklının, sıra cetveline alınması gerekirken alınmaması veya tam tersi durum; icra dairesinin takip hukuku bakımından yaptığı hatayı göstermez. Çünkü, bir alacaklının başka bir alacaklının alacağının sırasını bilmesi beklenemez; bu durumda alacağın maddi hukuktaki durumunun incelenmesi gerekir. Yargıtay, şikâyetin, alacaklının kendi sırasına veya başka bir alacaklının sırasına yönelik olması konusunda ayrıma gittiği

⁶⁸⁸ Yuk. §. 4, I, C.

⁶⁸⁹ “Somut olayda; davacı, kendi alacağı olan motorlu taşıtlar vergisi alacağının 1. sırada yer alması gerektiği halde 2. sırada yer aldığını belirterek ... 2. İcra Müdürlüğünün 24.03.2015 tarihli .../... E. sayılı sıra cetveli kararının iptaline karar verilmesini talep etmiştir. Davacının sadece alacağının sırasına ilişkin itirazda bulunduğu anlaşılmakla, uyuşmazlığın Akhisar İcra Mahkemesince görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.” Yarg. 20. HD., T. 4.4.2016, E. 2016/1290, K. 2016/3889 (Lexpera, Erişim Tarihi 16.06.2023).

⁶⁹⁰ Yargıtay, başka alacaklının sırasına itirazı da şikâyet sebebi olarak görmektedir, “Şikâyet, sıra cetvelindeki sıraya ilişkindir. Şikâyetçinin haczi, şikâyet olunanın 04.02.2011 tarihinde kesinleşen haczinden daha önce yani 28.01.2011 tarihinde kesinleşmiş olmasına göre, şikâyet olunan yönünden İİK’nun 268. maddesi koşulları da bulunmadığından, şikâyetin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanılığın gerekçeyle şikâyetin reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.” Yarg. 23. HD., T. 05.07.2012, E. 2012/3085, K. 2012/4654 (Lexpera 16.06.2023).

kararlar vermemiştir, dolayısıyla böyle bir ayırım yapmadığı sonucuna varılabilir⁶⁹¹. Kanımızca, başka alacaklının sırasına itiraz maddi hukuku ilgilendiren bir sorun olduğu için, sıra cetveline itiraz davasına konu olmalıdır.

Bu başlıkta mütalaa edilebilecek bir diğer konu ise; sıra cetveline karşı hem şikâyet yoluna gidilmesi, hem de sıra cetveline itiraz davası açılmasıdır. Sonuçlandırılmayan şikâyetin, sıra cetveline itiraz davasına olan etkisine, aşağıda değinilmiştir⁶⁹². Bazı itiraz sebepleri, hem sıraya itiraz hem de alacağın esasına itiraz teşkil edebilir⁶⁹³. Bu durumda, itiraz sadece sıraya yönelik olmadığı için, sıra cetveline itiraz davasını gören mahkeme, sıraya itirazı HMK m. 163 uyarınca ön sorun olarak ele alıp çözmelidir. Ön sorunun çözülmesinden sonra alacağın esasına ilişkin itirazı incelemeye geçmelidir. *Meriç* ise, sıraya itirazın her şartta icra mahkemesinde şikâyet olarak öne sürülmesi gerektiği kanısındadır; bu sebeple icra mahkemesinin şikâyet hakkında vereceği karar, HMK m. 165 uyarınca, sıra cetveline itiraz davasını gören mahkeme tarafından bekletici sorun yapılmalıdır⁶⁹⁴. Ayrıca, bu görüşe göre; sıra cetveline itiraz davasını gören mahkeme; önüne şikâyet sebebi getirildiğinde,

⁶⁹¹ Yargıtay'ın başka alacaklının sırasına itiraz edilmesi sonucu verdiği bir karar, "...Şikayetçi vekili borçluya ait taşınmaz hissesinin satışından sonra düzenlenen sıra cetvelinde ihtiyati haczinin infaz ve kesinleşme tarihlerinin, müvekkilinin alacaklı olduğu dosyadan sonraki tarihlerde olmasına rağmen, şikayet olunanın üst sıraya alınmasının hatalı olduğunu ileri sürerek sıra cetvelinin iptaline karar verilmesini talep etmiştir... Bu durumda mahkemece, şikayet olunanın icra takip dosyası getirtilmeli ve yukarıda gösterilen ilkeler çerçevesinde hacizlerin kesinleşme tarihleri netleştirilerek, uyumsuzluğun sadece taraflar arasındaki iddia ve savunmalar çerçevesinde çözümlenmesi cihetine gidilmelidir..." Yarg. 23. HD., T. 05.07.2012, E. 2012/2543, K. 2012/4638 (Lexpera Erişim Tarihi 16.06.2023).

⁶⁹² Aşa. §. 11, II.

⁶⁹³ "Dairemizin 04.07.2012 tarih ve 2519 E, 4609 K. sayılı ilamıyla, borçluya ait mahcuz satış bedelinin bütün alacaklıların alacağını karşılamaması halinde düzenlenecek sıra cetveline itiraz, alacağın esas ve miktarına yönelikse dava yoluyla genel mahkemede (İİK.m.142/1), itiraz sadece sıraya yönelikse şikayet yoluyla icra mahkemesinde (İİK.m. 142/son) ileri sürüleceği, dava dilekçesi ve 24.12.2010 tarihli dilekçe içeriği karşısında, davacının iddiasının; sadece rehin sözleşmesinin geçerliliğine değil, aynı zamanda rehin sözleşmesinin geçerliliği ile birlikte rehinli alacağın miktarına da ilişkin olduğu, açıklanan nedenlerle alacağın sırasına ve miktarına yönelik davanın görevli olan genel mahkemede açılmış olduğu hususu gözardı edilerek, yazılı şekilde hüküm tesisinin doğru görülmediği belirtilerek, bozulmuştur." Yarg. 23. HD., T. 23.2.2015, E. 2014/3044, K. 2015/1112 (Lexpera Erişim Tarihi 16.06.2023).

⁶⁹⁴ *Meriç*, s. 181-182.

şikâyet sebebini ayırıp hakkında HMK m. 20 uyarınca görevsizlik kararı vererek, geriye kalan kısmı incelemeye geçmelidir. Yargıtay uygulaması ise, hem sıraya itiraz hem de alacağın esasına itiraz varsa, bunların birlikte genel mahkeme önünde ileri sürülmesi gerektiği, şeklindedir⁶⁹⁵. Kanımızca da, benimsenmesi gereken çözüm şekli budur. Çünkü, 142. maddenin lafzı, açıkça “sadece” sıraya itirazın şikâyet sebebi olduğunu ifade etmektedir⁶⁹⁶. Ayrıca Yargıtay, başka kararlarında, icra mahkemesi kararlarının “sadece kendi içlerinde maddi anlamda kesin hüküm” teşkil ettiğini; bu sebeple icra mahkemesi kararlarının bekletici sorun yapılamayacağını, belirtmiştir⁶⁹⁷.

E. BORÇLU VE DAVACI ALACAKLININ İÇİNDE BULUNABİLECEĞİ OLASI DURUMLAR

Her ne kadar, sıra cetveline itiraz davası, sıra cetveli alacaklılarının arasında geçse de, davacı alacaklıyla borçlu arasında da hukuki bir ilişki bulunur. Özellikle muvazaa ve borcun sona ermesi gibi durumlarda, uyuşmazlığın içinde borçlu ve davacı

⁶⁹⁵ Örn. “Dairemizin bozma ilamında da belirtildiği üzere, somut olayda şikâyet edenler vekili hem şikâyet edilenlerin alacağının esas ve miktarına hem de sıra cetvelindeki sıraya itiraz ettiği için görevli mahkeme genel mahkemedir.” Yarg. 19. HD., T. 18.12.2008, E. 2008/8706, K. 2008/12208 (Lexpera, Erişim Tarihi 17.04.2023).

⁶⁹⁶ “... 10. Asliye Hukuk Mahkemesi ise ... 2. İcra Hukuk Mahkemesinin 2014/474 Esas sırasına kayıtlı olup 2014/549 Esas sayılı dosya ile birleştirilmesine karar verilen dava dosyasının tefrikine karar verildikten sonra davanın sıra cetvelindeki sıraya itiraza yönelik olup icra hukuk mahkemesinde görülmesi gereken davalardan olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir. Sıra cetveline yönelik itirazlar kural olarak genel mahkemelerde görülür (İİK.m.142); itiraz sadece sıraya yönelikse inceleme görevi icra mahkemesininindir (m.142/son).” Yarg. 20. HD., T. 13.10.2016, E. 2016/4595, K. 2016/8852 (Lexpera Erişim Tarihi 16.06.2023).

⁶⁹⁷ “HMK’nın 165/1. maddesine göre bir davada hüküm verilebilmesi, başka bir davaya yahut dava konusuyla ilgili bir hukuki ilişkinin mevcut olup olmadığına kısmen veya tamamen bağlı ise mahkemece o davanın sonuçlanmasına kadar yargılama bekletilebilir. İcra mahkemeleri, önlerine gelen uyuşmazlığı, genel hükümlere göre çok daha hızlı ve seri olan takip hukuku kurallarına göre ve basit usulde yargılama yaparak çözen özel mahkemelerdir. İcra ve İflas Kanunu’nda düzenlenen özel usul kurallarını uygulayarak takip hukuku bakımından kesin hükme bağladığından, anılan mahkemenin kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşımaz. Bu sebeple takip hukukundan doğan uyuşmazlıklarda kanunda yer alan haller dışında bekletici mesele yapılamaz.” Yarg. 12. HD., T. 26.05.2021, E. 2021/4516, K. 2021/5474 (Lexpera Erişim Tarihi 16.06.2023).

alacaklının bulunabilecekleri pozisyonlar da irdelenmelidir.

Bunlardan ilki, borçluya ait defilerdir. Defi, alacaklı ve borçluya tanınmış bulunan, maddi hukuka yönelik savunma araçlarıdır⁶⁹⁸. Burada alacaklıdan kasıt, davalı alacaklıdır; çünkü davalı alacaklıyla borçlu arasındaki ilişki irdelenmektedir. İsviçre Federal Mahkemesi'ne göre, davacı alacaklı borçlunun sahip olduğu defileri öne sürülebilmektedir⁶⁹⁹. Yargıtay ise zamanaşımı definin öne sürülemeyeceği, görüşündedir⁷⁰⁰. Bunun sebebi ise, bu defilerin alacağın aslına yönelik olmaması; başka bir deyişle defi kavramının alacağın aslını hedef almayıp, bir hakkın kullanımını engellemesidir. *Öztek* ve *Kuru* ise, zamanaşımı definin davacı alacaklı tarafından ileri sürülebileceği görüşündedirler⁷⁰¹.

Yukarıda, defiler alacağın esasına yönelik savunma araçları olmadıkları için davacı alacaklı tarafından kullanılamayacaklarından bahsedilmişti. Fakat, borçlunun, davacı alacaklıyı zarara uğratmak maksadıyla kasten kullanmadığı defiler bulunması mümkündür. Bunların aynı zamanda tasarrufun iptali davası sebebi olarak öne sürülmesinin mümkün olup olmadığı tartışılabilir. İİK m. 280'de, malvarlığı borçlarını karşılamaya yetmeyen borçlunun, kasten alacaklılarının zararına hareket etmesi, tasarrufun iptali davası açma sebebi olarak görülmüştür. Bu durumda, emare ispatı yeterli görülmüştür⁷⁰².

⁶⁹⁸ Eren, s. 71-72. Ayrıca, bkz. Çukadar, N.: Borç İlişkilerinde Def'i Hakkı ve İtirazlar, 1. Baskı, Ankara 2014.

⁶⁹⁹ Meriç, s. 208.

⁷⁰⁰ "...Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, icra takibinin zamanaşımı nedeniyle geri bırakılmasını ancak borçlunun talep edebileceği, şikayetçinin bu iddiasının sıra cetveline itiraz suretiyle ileri sürülmesine yasal olanak bulunmadığı, borçlu tarafından bu hususta açılmış bir dava bulunmadığı gibi takibin geri bırakılmasına dair bir kararın da mevcut olmadığı..." Yarg. 23. HD., T. 27.02.2012, E. 2012/556, K. 2012/1431; (Lexpera, Erişim Tarihi 17.04.2023).

⁷⁰¹ Kuru (El Kitabı), s. 742.; Öztek, s. 131-132.

⁷⁰² Bkz. Kale,S./Keser,S.: *Medeni Yargılama Hukukunda Delil Sistemi*, Mehmet Akif Aydın'a Armağan, 2015, C. 21, S. 2.; Atalay, O.: *Emare İspatı*, Manisa Barosu Dergisi, S. 70, Yıl 18, s. 7-8.

Tasarrufun iptali davası açabilmek için, ortada bir tasarruf işlemi bulunmalıdır⁷⁰³. Tasarruf işlemi, bir malvarlığı hakkını etkileyerek hakkı devreder, sınırlar veya sona erdirir; bu şekilde hakkı değişikliğe uğratar⁷⁰⁴. Uyar, İİK m. 277'ye göre iptal edilebilen tasarrufların sadece borçlar hukuku anlamındaki tasarruflar şeklinde anlaşılması gerektiğini, belirtmiştir⁷⁰⁵. Bu bağlamda, İİK m. 277'de bulunan "tasarruf" sözcüğü, anlamı daraltmaktadır⁷⁰⁶. Zaten İİK m. 280'de tasarrufun iptali davası açılması sebepleri açıkça sayılmamıştır. Bu sebepten ötürü, kanun koyucunun tasarrufun iptali davasının açılması hallerini sınırlamak niyetinde olmadığı, anlaşılmaktadır. Karakaş, sıra cetveline itiraz davasını "dar-nisbi anlamda tasarrufun iptali" davası olarak nitelemiştir, çünkü borçlunun diğer bir alacaklıyla anlaşarak diğer alacaklılardan "mal kaçırmamasının" söz konusu olduğunu belirtmiştir⁷⁰⁷. Yargıtay, borçlunun bir alacaklıya zarar kastının olmasını, İİK m. 280 anlamında iptal edilmesi gereken bir tasarruf olarak görmektedir⁷⁰⁸. Kanımızca, İİK m. 277'de, her ne kadar iptal davasının 288. ve 289. maddelerde düzenlenen hususlardan kaynaklı olarak açılabilirdiğini belirtse de, 280. madde açıkça "*borçlunun alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemler*" ifadesini kullanmıştır. Dolayısıyla, tasarrufun iptali davasının açılma sebepleri, İİK m. 142 bağlamında sıra cetveline itiraz davası açılması bakımından da geçerlidir. Yargıtay'ın da paylaştığı bu

⁷⁰³ Coşkun (İstirdat), s. 745.

⁷⁰⁴ Vardar Hamamcioğlu, s. 53.

⁷⁰⁵ Uyar, T.: *Tasarrufun İptali Davalarının Konusu* (İİK m. 278, 279, 280), TBB Dergisi 2008, S. 78, s. 287.

⁷⁰⁶ Umar, B.: *Türk İcra İflâs Hukukunda İptâl Davası*, 1. Baskı, İstanbul 1963, s. 54 vd.

⁷⁰⁷ Karakaş, C.F.: *Sıra Cetveline İtiraz Davalarında Altı Sıradaki Davalıya Yönelik İddialar ve Karşı Davalarda Hukuki Yarar Sorunu*, Adana Barosu Dergisi 2009, S.7, s. 19.

⁷⁰⁸Örn., "...iddia, savunmalar ve dosya içeriğine göre, davalı borçlunun alacaklılarına zarar verme kastıyla davaya konu taşınmaz payını, kardeşi olan diğer davalıya devrettiği, bunun da aksini savunup kanıtlayamadığına göre davalı 3. kişi kardeşin, borçlunun bu zarar verme kastını bilerek taşınmazı devraldığı, böylece İİK'nun 280/1 ve 2. fıkraları gereğince yapılan işlemin iptaline karar verilmesi gerektiği ortadadır." Yarg. 15. HD., T. 11.11.2003, E. 2003/5210, K. 2003/5372, (Lexpera, Erişim Tarihi 15.04.2023).

görüşe katılmaktayız. Aksi bir durumda, muvazaalı işlemlere karşı koyma olanağı büyük oranda kısıtlanmış olur.

VI. İSPAT YÜKÜ VE DELİLLER

Sıra cetveline itiraz davasının İİK m. 142 uyarınca basit yargılama usulüne göre görüldüğü, yukarıda da belirtilmişti⁷⁰⁹. İspatın konusu, yargılamada çekişmeli görülen vakıalardır⁷¹⁰. Ayrıca, bir hukuki sonucun doğduğunu iddia eden taraf, bunların gerçek hayatta vücut bulduğunu ispatlamalıdır⁷¹¹. TMK m. 6'da ispat yüküyle ilgili genel bir kural öngörülmüştür; bu bağlamda, aksine bir hüküm bulunmadıkça tarafların haklarını dayandırdıkları olgunun varlığını, kendilerinin ispat etmesi gerektiği, düzenlenmiştir. Usul hukukuna yönelik düzenleme ise, HMK 190'da, ispat yükünün kendi lehine hak çıkararak taraf üzerine olduğu, şeklindedir⁷¹². İİK'de ise sıra cetveline itiraz davasında ispat yükünü taşıyan tarafın kim olduğuna yönelik bir düzenleme yapılmamıştır. Bu konudaki hâkim görüş, davalı alacaklının aslında borçludan alacaklı olmadığı, fakat alacaklı olmadığı hususunu inkâr ettiği ve bunun ispatı durumunda kendi lehine hak çıkaracak olan taraf davalı olduğu için; ispat yükünün davalı alacaklı üzerinde olduğu, yönündedir⁷¹³. Başka bir deyişle, ispat yükü eğer davaya konu vakıalar ispatlanmazsa, davayı kaybedecek taraf üzerinde olmalıdır⁷¹⁴. Bu durum, sıra cetveline itiraz davasında davalı alacaklı için geçerlidir. Çünkü, davacı alacaklı bir iddiada bulunmakta ve aslında bu iddianın dayandığı belgeler, davalı alacaklıda toplanmaktadır. Pratik açıdan da alacağının varlığına

⁷⁰⁹ Yuk. §. 9, III.

⁷¹⁰ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 404; Umar, B./Yılmaz, E.: İspat Yükü, 2. Baskı, İstanbul 1980, s. 193-194.

⁷¹¹ Umar/Yılmaz, s. 2.

⁷¹² Yılmaz, E.: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 4. Baskı, Ankara 2021, s. 3561.

⁷¹³ Kuru (El Kitabı), s. 738; Berkin (İflas), s. 276; Üstündağ (İcra), s. 299; Öztekin, s. 131.

⁷¹⁴ Umar/Yılmaz, s. 3.

yönelik ispat yükünün davalıda olması mantığa uygundur. Yargıtay da bu yönde kararlar vermektedir⁷¹⁵. Ayrıca, borçlunun itiraz etmemesi sebebiyle ödeme emrinin kesinleşmesi veya borçlunun itirazının icra mahkemesi tarafından kaldırılması - çünkü maddi anlamda kesin hüküm değildir- durumları, alacağın varlığına karine oluşturmaz⁷¹⁶.

Davalı alacaklının, alacağının yokluğunu inkâr yerine ikrar etmesi ihtimali de mevcuttur; bu durumda, HMK m.188 uyarınca ikrarla birlikte çekişmeli olmaktan çıkan vakıalar, artık ispat faaliyetinin konusunu oluşturmazlar⁷¹⁷. Bu durumda, bir vakıanın varlığı veya yokluğu konusunda ikrarda bulunulduğu için, basit ikrar söz konusu olur⁷¹⁸.

Bu durumda davalı alacaklı, eğer inkâr durumunda ise öne süreceği delillerle alacağının maddi hukuk bağlamında var olduğunu ispat etmeye çalışacaktır⁷¹⁹. Davalının elinde yukarıda sayılan⁷²⁰ belgelerin bulunmasının, sıra cetveline itiraz davasının açılmasında hukuki yarar bulunmasına bir etkisi bulunmaz; zaten davacı bu belgelerin aslında muvazaalı bir işleme dayandığını iddia eder. Bu bağlamda davalı tarafından ispat faaliyeti, borçluya karşı yürütülen icra takibinden önce düzenlenmiş bulunan ve üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etme kabiliyeti bulunan

⁷¹⁵ Muvazaa iddiası bakımından ise Yargıtay'ın şu şekilde bir görüşü bulunmaktadır;

“Sıra cetveline itiraz davalarında davalının alacağının gerçek olduğunu ispat etmek zorunda olmasına rağmen, maaş hacizlerinde üst sıralarda bulunan alacaklar aleyhine açılan davalar genel muvazaa mahiyetinde olup bu davalarda genel ispat kuralları geçerlidir. Bu durumda mahkemece, davanın genel muvazaa davası olarak kabul edilip, ispat yükünün de davacıya yüklenerek uyumsuzluğun TBK'nın 19. maddesinde düzenlenmiş genel muvazaa ilkelerine uygun olarak çözümlenmesi gerekirken ispat yükünün davalıya yüklenmesi suretiyle sonuca gidilmesi doğru olmamış bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 23. HD., T. 13.2.2020, E. 2016/6591, K. 2020/964 (Lexpera Erişim Tarihi 15.04.2023).

⁷¹⁶ Üstündağ (İcra), s. 357.

⁷¹⁷ Kuru (Usul, C.2), s. 1968.; Taşpınar (İspat), s. 117; Tanrıver, S.: *Türk Medeni Yargılama Hukukunda İkrarın Bölünüp Bölünemeyeceği Sorunu*, TBDD 1993, S. 2, s. 243.

⁷¹⁸ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 422.

⁷¹⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes (İcra), s. 256.

⁷²⁰ Yuk. §. 9, V, C.

belgelerle yapılmalıdır⁷²¹.

Bu bağlamda, kambiyo senetlerinin ispat gücü tartışılmalıdır. Kambiyo senetleri, hukuki sebepten soyut senetlerdir⁷²². Dolayısıyla, alacaklı ve borçlu arasındaki maddi hukuka dayanan ilişkiyi ispat hususunda yetersiz kalırlar. Davalı, kambiyo senedinin altında yatan ve davaya esas teşkil eden alacağı ispatlamak durumundadır, zaten herhangi bir soyut borç ikrarı da bu bağlamda tek başına davanın reddini sağlamaz. Eğer borçlu tacir ise, kıymetli evrak ile (örn. bono) tacirin ticari defterleri karşılaştırılarak alacağın maddi hukuktaki varlık durumu araştırılabilir⁷²³. Ticari defterlerin delil teşkil ettiği, usulüne uygun ve düzgün şekilde tutulan defterlerin ise delil niteliğini haiz olduğu kabul edilir⁷²⁴. Kambiyo senetleri de⁷²⁵ dahil olmak üzere; adi kira sözleşmesi⁷²⁶, alacağın temlik⁷²⁷ gibi tarafların her zaman sahte olarak da düzenleyebileceği belgeler, tek başına sıra cetveline itiraz davasının reddedilmesini sağlayan deliller arasında değildir⁷²⁸. Noterde düzenlenmemiş veya onaylanmamış olan, alacaklı ve borçlunun salt kendi aralarında düzenledikleri taşınmaz satış vaadi sözleşmeleri de bu kapsamdadır⁷²⁹.

Yeminin kesin delil olup olmayışı, bu bağlamda tartışılabilir başka bir husustur. Yemin, davadaki taraflardan birinin, davada hüküm verilmesini sağlayan, çekişmeli ve kendisinden kaynaklanan hususların doğruluğunu, mahkeme huzurunda kutsal

⁷²¹ Meriç, s. 223.

⁷²² Sayhan, İ.: Kambiyo Senetlerinde Mücerretlik İlkesi ve Bedel İlişkisi, 1. Baskı, Ankara 2006, s. 52.

⁷²³ Deynekli/Kısa, s. 157.

⁷²⁴ Deynekli/Kısa, s. 158.

“...ticari defterlerinin HMK'nın 222. maddesine göre delil kudretine haiz görüldüğü ve davacının alacaklı olduğunun belirtildiği, ticari defterlerin kesin delil niteliğine sahip olduğu...” Yarg. 11. HD., T. 11.2.2022, E. 2020/3246, K. 2022/1017 (Lexpera, Erişim Tarihi, 17.04.2023).

⁷²⁵ Yarg. 23. HD., T. 18.1.2013, E. 2012/6033, K. 2013/204 (Lexpera, Erişim Tarihi, 17.04.2023)

⁷²⁶ Yarg. 23. HD, T. 09.04.2015, E. 2015/1305, K. 2015/1305 (Lexpera, Erişim Tarihi, 17.04.2023)

⁷²⁷ Yarg. 23. HD, T. 01.03.2013, E. 2013/6894, K. 2013/1200 (Lexpera, Erişim Tarihi, 17.04.2023)

⁷²⁸ Meriç, s. 224.

⁷²⁹ Deynekli/Kısa, s. 158.

değerleri referans göstererek gerçekleştirdiği taraf usul işlemidir⁷³⁰. Davalının, davacıya yemin teklif edemeyeceği kabul edilmelidir çünkü, zaten davaya esas belgeler, davalının elindedir; davacı zaten alacağın var olmadığını iddia eder. Davacının davalıya yemin teklif etmesi ve bu yeminin delil teşkil etmesi ise şu şekilde mümkün olur; davalı alacaklı zaten alacağını diğer delillerle kanıtlamıştır, bu alacakların varlığı konusunda da davacı alacaklı ayrıca yemin teklif edebilir⁷³¹.

Davacı alacaklı, İİK m. 280 uyarınca, davalı alacaklı ve borçlu arasında hileli ve muvazaalı bir ilişki bulunduğu gibi ek iddialarda bulunuyorsa; ispat yükü artık davacı alacaklıdadır. Bu durumda muvazaa iddiasını ispat, davacı tarafından her türlü delille olabilir⁷³². Burada, tanık beyanı dahi delil olarak sayılabilir. Çünkü, davaya esas oluşturan alacakla ilgili asıl belgeler, davalının elinde bulunur. Davacının iddiası ve ispat faaliyetinden sonra, davalı eğer muvazaa iddiasının somut gerçekliği yansıtmadığını iddia ediyorsa, bu iddiasının ispat yükünü kendisi taşır. Burada ispatsızlığın riskini, davacı alacaklı üstlenir. Fakat yine de ek iddiaları ispat yükünün davacıda olması doğru değildir çünkü, borç ilişkisinin tarafı konumunda bulunmaz⁷³³.

Davacı alacaklı, İİK m. 280. uyarınca muvazaa iddiasının yanı sıra, alacağın var olduğu fakat takipten sonra ödendiğini iddia edebilir. Bu durumdan kendi lehine hak çıkaracak taraf ise davacıdır, bu sebepten ötürü de ispat yükü kendisindedir⁷³⁴.

⁷³⁰ Yılmaz, E.: Yemin, 3. Baskı, Ankara 2021, s. 5.

⁷³¹ Deynekli/Kısa, s. 158.

⁷³² “...Ne var ki, davacının iddiası gerçek bir alacağın bulunmadığı değil, alacağın bulunduğu fakat sona erdirildiğin noktasında ise, kural olarak ispat külfetinin yer değiştirdiği kabul edilmeli, bir diğer ifade ile ödeme gibi sebeplerin varlığını ispat yükü davacıya yüklenmelidir.” Yarg. 23. HD., T. 01.03.2013, E. 2012/6894, K. 2013/1200 (Lexpera, Erişim Tarihi 18.04.2023).

⁷³³ Meriç, s. 225.

⁷³⁴ Her ne kadar, dn. 716’da, Yargıtay’ın, muvazaa iddiasında ispat yükünün davacıya düştüğü, şeklinde kararı olsa da; davalıya da düştüğü şeklinde kararları bulunmaktadır. Örn; “...Sıra cetvelinde muvazaa iddiasında ispat yükü davalıya düşer. Mahkeme ilamı olsa bile muvazaanın yapıldığı iddia

Muvazaa iddiasında olduğu gibi, iddiasını her türlü delille, TMK ve HMK hükümleri uyarınca, ispatlayabilir. Alacağın var olduğu fakat zamanaşımına uğradığı şeklindeki definin ise davacı tarafından öne sürülmesi hususu, alacağın varlığı yahut yokluğuyla ilgili değildir ve sıra cetveline itiraz davasının konusunu oluşturmaz⁷³⁵. Çünkü zamanaşımı, alacağın varlığını değil, sadece talep edilebilirliğini etkiler.

VII. DAVA KONUSUNUN DEĞERİNİN TESPİTİ

Dava konusu, mahkemeden talep edilen hukuki koruma; yani netice-i taleptir⁷³⁶. Talebi oluşturan şey ise, dava sebebi, yani hayat olayıdır⁷³⁷. Sıra cetveline itiraz davasının konusu, birden fazla alacaklının bulunduğu durumlarda, sıra cetveline dahil edilen ve başka bir alacaklı tarafından, kendi alacağına ayrılan pay küçüldüğü gerekçesiyle aslında bu alacağın var olmadığı veya miktarının olduğundan fazla şekilde sıra cetveline dahil edildiğidir⁷³⁸. Dolayısıyla, itiraza uğrayan alacak, tutarıyla bellidir. Örneğin; 150.000 TL ile kurulmuş bir üst sınır ipoteği olduğunu kabul edelim. Buna itirazı bulunan alacaklı, iki farklı şekilde itiraz edebilir: ya 150.000 TL tutarındaki ipoteğin var olmadığına yönelik ya da ipoteğin üst sınırının

edilebilir...” Yarg. 23. HD., T. 06.03.2019, E. 2019/60, K. 2019/869 (Lexpera Erişim Tarihi 16.06.2023).

Muvazaa iddiasının ispatlanması bakımından, ispat yükünün hangi tarafa düşeceği konusunda YİBGK’ye içtihadı birleştirme başvurusu yapılmıştır. Netice itibarıyla, içtihadı birleştirme talebi reddedilmiştir. Yargıtay 19. HD ve 23. HD, halen bu konuda farklı görüşler içeren kararlar vermektedir. “İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulunda ön sorun hakkında yapılan görüşmeler sonunda, “Maaş haczi nedeniyle yapılan sıralamanın sıra cetveli sayılıp sayılmayacağı, muvazaa iddiası hâlinde ispat yükünün davacıya mı davalıya mı ait olacağı” konusunda içtihatların birleştirilmesi talep edilmiş ise de, içtihatların birleştirilmesine karar verilebilmesi için, içtihat aykırılığına konu kararların devamlılık arz etmesinin gerekmesi ve Yargıtayın Özel Dairelerinin yerleşmiş kararlarına aykırılık teşkil eden kararlarının istikrar kazanmamış olması karşısında, içtihatların birleştirilmesine yer olmadığına 16.04.2021 tarihinde birinci görüşmede oy birliği ile karar verilmiştir.” YİBGK, T. 16.04.2021, E. 2020/3, K. 2021/1 (Legalbank Erişim Tarihi 18.06.2023).

⁷³⁵ Deynekli/Kısa, s. 158.

⁷³⁶ Kuru, B.: Medeni Usul Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ankara 1981, s. 266.

⁷³⁷ Yıldırım, K.: Medeni Usul Hukukunda Dava Konusu Teorileri, MÜHFAD 1991, C. 6 S. 41, s. 41.

⁷³⁸ Meriç, s. 214.

aslında 70.000 TL ile sınırlı olduğuna yönelik. Üst sınırın 70.000 TL olduğu iddia edildiğinde, itiraz edilen kısım 80.000 TL’lik kısım olur. İsviçre Federal Mahkemesi de, talep sonucunun, yani dava değerinin itiraz edilen alacak nispetinde olduğuna karar vermiştir⁷³⁹. Dolayısıyla, davacı ve davalı arasında çekişmeli görülen tutar, davanın değeri, başka bir deyişle davalıdan davacıya aktarılacak tutar, olarak tespit edilmektedir⁷⁴⁰.

Fakat, davanın değerinin davacı ve davalı arasında çekişmeli tutar olarak görüldüğü durumda, davacının hakkaniyetli olmayan şekilde harç ödemesi sorunu ortaya çıkar. Örneğin; üst sıradaki alacaklının (davalı), alacağının tutarı 1.000.000 TL’dir. Alt sıradaki alacaklının (davacı) alacağının tutarı ise 50.000 TL’dir. Bu durumda çekişmeli tutar, 950.000 TL olur ve davacı bu tutar üzerinden nisbi harç yatırmak zorunda kalır. Yargıtay da, dava değerinin davacı ve davalı arasında çekişmeli görülen tutar olduğu görüşünde olmakla birlikte; harç ve vekalet ücretinin maktu tarife üzerinden hesaplanması gerektiğini, isabetli olarak birçok kararında belirtmektedir⁷⁴¹. Bu durum, aslında harçların ve vekalet ücretinin hesaplanmasında pratik bir önem arz eder. Çünkü davanın konusunun para ile ölçülebilir olarak kabul edilmesi durumunda, nisbi harç ve nisbi vekalet ücretine hükmedilir. Davanın değerinin para ile ölçülebilir nitelikte olmadığı durumlarda ise maktu harç ve maktu vekalet ücretine hükmedilir.

Bu durum, sıra cetveline itiraz davasının değerinin para ile ölçülebildiğinin kabulü halinde istinaf ve temyiz parasal sınırlarına da etki edecektir. Bu bağlamda, 2023 yılı

⁷³⁹ Öztekin, s. 126 (İsviçre Federal Mahkeme kararı, naklen).

⁷⁴⁰ Meriç, s. 215.

⁷⁴¹ Örn. “...muvazaa iddiasına dayalı sıra cetveline itiraz davasıdır. Harç ve vekalet ücreti maktu tarife üzerinden hesaplanması gerekirken davalı aleyhine nisbi tarifeden harca hükmedilmesi doğru değildir.” Yarg. 23. HD., T. 28.1.2014, E. 2013/6855, K. 2014/483 (Lexpera, Erişim Tarihi 18.04.2023). Örn, Yarg. 23. HD., T. 15.12.2020, E. 2017/1698, K. 2020/4301 (Lexpera, Erişim Tarihi 18.04.2023).

itibariyle HMK m. 341’de gösterilen istinaf sınırı 17.830 TL’dir. HMK m. 362’de gösterilen temyiz sınırı ise 238.730 TL’dir. Bu sınırlar, tarafların çekişmeli olduğu tutar üzerinden hesaplanır. Alacağın miktarına itiraz edildiği ilk örneğimizde, itiraz konusu kısım 80.000 TL’dir. Dolayısıyla, dava konusunun değerinin parayla llebilir olduğunu kabul ettiğimizde, dava değeri 80.000 TL olacaktır ve istinaf sınırını geçtiği halde, temyiz sınırını geçemez.

VIII. YARGILAMA HARÇ VE GİDERLERİ

Yukarıda da, sıra cetveline itiraz davasının hukuki niteliği tartiřılmıştı⁷⁴². Bu bağlamda doktrinadaki genel eğilim, sıra cetveline itiraz davasının takip hukukuna ait olduğu, fakat maddi hukuka özgü özellikler taşıdığı ve eda davası değil, inşai dava olduğuna yöneliktir. Bu tartişmanın, uygulamaya yönelik katkısı olduğu da açıktır. Kanunda da, sıra cetveline itiraz davasından alınacak harç ile ilgili bir belirleme yapılmamıřtır⁷⁴³. Bu dava, eda davası olmadığından ve takip hukuku davası olmasından ötürü, Yargıtay uygulamasında maktu harç alınması gerektiği görüşü mevcuttur⁷⁴⁴. Yukarıda da, bu davadan neden nisbi harç alınmaması gerektiği, örnekle aıklanmıřtı⁷⁴⁵. Para ile ölçülebilir işler bakımından, dava konusunun değeri üzerinden nisbi harç alınır⁷⁴⁶. Her ne kadar Yargıtay, dava konusunun değerinin davacı ile davalı arasında paylaştırmada çekişmeli olan miktar olduğuna karar verse de, sıra cetveline itiraz davası, klasik bir alacağın tahsili davası olarak

⁷⁴² Yuk. Başlık VIII.

⁷⁴³ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 814.

⁷⁴⁴ Yuk. ř. 8, II.

⁷⁴⁵ Yuk. Başlık VIII.

⁷⁴⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 341.

değerlendirilemez⁷⁴⁷. Çünkü, paylaşırma her ne kadar para üzerine olsa da, paylaşırma ancak şekli anlamda para ile ölçülebilen bir husus olarak görülmektedir⁷⁴⁸. Avukatlık ücreti hususunda ise, AAÜT hükümleri uyarınca, vekalet ücretinin de maktu olarak belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü nisbi harcın, davacı aleyhine yarattığı sonuçlar; aynı şekilde davayı kaybetmesi halinde yine aynı şekilde ortaya çıkar.

IX.SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ GÖRÜLMESİNİ ENGELLEYEN HUSUSLAR

A. GENEL OLARAK

Sıra cetveline itiraz davası, başvurulması ihmal edilen hukuki yolların telafisi, şeklinde bir niteliğe sahip değildir⁷⁴⁹. Çünkü bu, sıra cetveline itiraz davasının görülme amaçlarından biri değildir. Sıra cetveline itiraz davasının amacı, aslında var olmayan veya miktarı sıra cetvelinde gerçeği yansıtmayan bir alacağa karşı konulmasıdır⁷⁵⁰. Bu dava, takibin akamete uğratılması amacıyla kullanılmamalıdır. Dolayısıyla sıra cetveline itiraz davası açmadan önce, davacı alacaklı tarafından öncelikle kullanılması gereken hukuki imkanlar, aşağıda tartışılacaktır.

B. TAKİPSİZ İŞTİRAK TALEBİ

Hacze takipsiz iştirak, İİK m. 101’de düzenlenmektedir. Hacze takip yapmadan

⁷⁴⁷ Aksi bir ilk derece mahkemesi kararı için, “...Mahkemece iddia, savunma ve dosya kapsamına göre, davacı alacaklının taleplerinin alacağın tutarına, miktarına ve esasına ilişkin olduğu, İİK. 142/3 maddesi uyarınca nispi harca tabi olduğu, mevcut taleplerin nisbi harcı ödenmek suretiyle genel mahkemelerden talep edilebileceği, talebin sadece sıra cetvelindeki sıraya ilişkin olmadığı gerekçesi ile, davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.” bkz. Yarg. 23. HD., T. 23.03.2015, E. 2015/1445, K. 2015/1871 (Lexpera Erişim Tarihi 18.04.2023).

⁷⁴⁸ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 815.

⁷⁴⁹ Meriç, s. 192.

⁷⁵⁰ Berkin (İcra), s. 147.

iştirak edebilecek alacaklılar vardır ve bunların alacakları imtiyazlıdır. Borçlunun eşi, çocukları, vasisi veya kayyımı olduğu kişilerin evlenme, velayet veya vesayetten kaynaklanan alacakları için önceden icra takibinde bulunmaları gerekmeden, yapılan ilk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar hacze iştirak edebilirler⁷⁵¹. Bu kişilerin iştirak talebi; diğer alacaklılara ve borçluya bildirilir. 101. maddeye göre ise, bu kişilere iştirak talebinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde itirazda bulunmaları için süre verilir. İştirak etmek isteyen alacaklı ise, bu itirazlara müsteniden, alacaklarının varlıklarını ispatlamak amacıyla dava açmaları için yedi günlük süre verilir⁷⁵². Eğer dava açılmazsa, iştirak talebi geçici olarak kabul edilen kişinin, bu talebi düşer. Bu durumda, bu kişi sıra cetveline de alınmayacaktır. Davanın açıldığı durumda ise kişinin alacak durumu, bu davada hükme bağlanır ve kesin hükmün menfi etkisi dolayısıyla, tekrardan sıra cetveline itiraz davasına konu edilemeyeceği hususunun kabulü gerekir⁷⁵³.

Bu durumun yanı sıra, diğer alacaklıların ve borçluların da iştirak talebine itiraz etmemesi sonucu, hacze takipsiz iştirak talebinin kesinleşmesi ve hacze takipsiz iştirak eden alacaklının sıra cetveline alınması gibi bir durum da söz konusu olabilir. Ayrıca, bu talebe itiraz eden alacaklılar olduğu gibi, etmeyen alacaklılar da bulunabilir. Bu durumda, iştirak talebine itiraz etmeyen alacaklılar, iştirak talebinde bulunan alacaklıya karşı sıra cetveline itiraz davasını açabilecek ve diğer alacaklılarla ilk davada dava arkadaşı pozisyonunda bulunmadığı için, açılan sıra cetveline itiraz davası tamamen yeni bir dava olur ve kesin hükümden etkilenmez. Alacaklılar eğer, iştirak talebine itiraz imkanından icra dairesinden kaynaklanan bir sebepten ötürü yararlanamadılarsa, sıra cetveline itiraz davası açma olanaklarının

⁷⁵¹ Deynekli/Kısa, s. 89-94.

⁷⁵² Deynekli/Kısa, s. 99.

⁷⁵³ Üstündağ (Usul), s. 582.

ellerinden alınmaması gerektiği kabul edilir⁷⁵⁴. Hacze takipsiz iştirak talebinin tarihinden sonra katılan bir alacaklının da, sıra cetveline itiraz davası açma olanağının bulunduğu kabulü gerekir⁷⁵⁵.

C. MÜKELLEFİYET LİSTESİ İLE İLGİLİ DURUM

Hacze takipsiz iştirakle benzer bir durum, icra dairesi tarafından taşınmaz satışıyla ilgili olarak düzenlenen mükellefiyetler listesinde de bulunur. İİK m. 128 uyarınca, taşınmazın satışından önce icra dairesi düzenleyip ilgililerine (borçlu, alacaklılar ve mükellefiyetin etkilediği üçüncü kişiler) tebliğ eder. Taşınmaz üzerindeki sınırlı ayni haklar, ipotekler ve diğer mükellefiyetler, bu listede gösterilir⁷⁵⁶. Listeyi tebliğ alan borçlu ve alacaklıların, bu mükellefiyetlere istinaden itirazları bulunuyorsa, bu itirazlara listenin kendilerini tebliğini izleyen üç gün içinde itiraz hakları vardır. İtiraz edilmeyen mükellefiyet listesi, kesinleşmektedir. Eğer itiraz edilir, bu itiraz üzerine m. 97 uyarınca istihkak davası açılır ve taşınmazın yüklü olduğu ayni hakkın varlığına yönelik hüküm verilirse de liste kesinleşir. Dolayısıyla, bu iki durumun varlığı söz konusuysa sıra cetveline itiraz davası açmak mümkün olmaz. Fakat, mükellefiyetler listesinin yapılmasından sonra ve satıştan elde edilen para vezneye girmeden önce hacze iştirak eden bir alacaklı da olabilir; bu kişiye de istihkak davası açma olanağı verilmeli; bu olanak verilmediyse sıra cetveline itiraz davası açma olanağı bulunduğu kabul edilmesi gerekir⁷⁵⁷.

⁷⁵⁴ Yılmaz (Takipsiz), s. 388.

⁷⁵⁵ Meriç, s. 194.

⁷⁵⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (İcra), s. 416.

⁷⁵⁷ Meriç, s. 195.

D. İSTİHKAK DAVASI

Mükellefiyetler listesindeki taşınmazlar için geçerli durum, aynı zamanda taşınırılar için de mümkündür. İİK m. 96 uyarınca, mahcuz mal üzerinde hak iddia eden kişiler bulunabilir. Üçüncü kişilerin bu istihkak iddiası üzerine borçlu veya alacaklılar itiraz etmemiş ya da açılan istihkak davası sonucunda hak iddiasının varlığı doğrulanmış olabilir. Bu durumda alacak, sıra cetveline alınır. Bu yola, sıra cetveline itiraz davasından önce başvurulması gerekir.

§10. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI SONUCUNDA VERİLECEK KARAR VE KANUN YOLLARI

I. DAVA SONUCUNDA VERİLECEK HÜKÜM

A. DAVANIN KABULÜ

Sıra cetveline itiraz davasının kabulü; davacı alacaklının davalı alacaklının sıra cetvelinde yer alan alacağının ya gerçekte hiç var olmadığı ya da miktarının sıra cetvelinde gösterildiği gibi olmadığı, anlamına gelir. Davanın kabulünde, mahkeme davacıyı haklı bulur ve uyuşmazlığı esastan çözer. Davalıya tahsis edilen payın değişmesi neticesinde, sıra cetvelinin de değişmesi gerekir. Davanın kabulü halinde mahkeme tarafından hükmün ne şekilde kurulması gerektiğine yönelik bir düzenleme yoktur⁷⁵⁸. İflasta kayıt kabul ve terkin davasını düzenleyen İİK m. 235/3'te ise, davacının davasının haklı bulunması durumu düzenlenmiştir. Bu bağlamda, alacağın terkin için açılan davada, davalının hissesi, dava masrafları da dahil edilerek alacağı oranında itirazda bulunan davacıya verilir; artan kısım ise sıra cetvelindeki düzene göre diğer alacaklılar arasında paylaştırılır. Hacizde sıra cetveline karşı itiraz

⁷⁵⁸ Meriç, s. 229.

davasında ise bundan farklı bir durum olduğu görüşünde olan Yargıtay, davacı alacaklıya payının ödenmesi ve artan kısmın davalıda kalması gerektiğini, ifade etmektedir⁷⁵⁹.

Bir yerel mahkeme kararında, sıra cetvelinin iptal edilmesi, davacı ve davalının sıralarının değiştirilmesi gerektiğini, belirtilmiş ve Yargıtay bu kararı bozmuştur⁷⁶⁰. Yargıtay'ın bu kararı yerindedir, çünkü sıra cetveline itiraz davasının konusu, alacaklılara tahsis edilen sıralar değil; davalı alacaklının gerçekten borçludan alacaklı olup olmadığıdır. Ayrıca sıra cetveline itiraz davasının, talep sonucuna göre inşai dava olduğu kanaatinde olduğumuz, yukarıda belirtilmişti⁷⁶¹. Davada hedeflenen, eda davalarındaki gibi davalıyı bir şey yapmaya, yapmamaya yahut bir şey vermeye mahkûm etmek değil; yeni bir durum inşa etmektir⁷⁶². Nitekim, mahkeme kararı üzerine sıra cetvelinde değişiklik yapan mahkeme değil, icra dairesi olacağı için de mahkemenin eda kararı vermesi mümkün değildir. İcra dairesi, mahkemenin verdiği hüküm ve mahkemenin talimatı ile bağlıdır⁷⁶³.

Netice olarak Yargıtay, davalının payının yargılama masrafları dahil olmak üzere davacıya tahsisine, artan kısmın ise davalıya verilmesi görüşündedir⁷⁶⁴. Mahkeme

⁷⁵⁹ Kuru (El Kitabı), s. 742-743; Deynekli/Kısa, s. 159.

⁷⁶⁰ Yargıtay'ın bu şekildeki yerel mahkeme kararı hakkında verdiği bozma kararı için, “*Yerel mahkemenin yargılamayı sonuçlandırdığı kısa kararda “sıra cetvelinin 1. sırasında yer alan davalı alacağının muvazaalı olması nedeniyle 1. sıra cetvelinin iptaline” denildiği halde, gerekçeli kararda “Fatih 3. İcra Müdürlüğünün 2003/4069 esas sayılı icra dosyasındaki 4.7.2004 günlü sıra cetvelindeki sıranın değiştirilmesine, Zeytinburnu 3. İcra Müdürlüğünün 2003/2467 esas sayılı dosyasının 1. sıraya ve Fatih 3. İcra Müdürlüğünün 2003/4069 esas sayılı icra dosyasının 2. sıraya alınmasına” denilmiştir. Bu hal, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 381/2.maddesine aykırılık teşkil ettiğinden, 10.4.1992 gün ve 1991/7 Esas, 1992/4 K sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı uyarınca bir hüküm kurulmak üzere kararın bozulması gerekmektedir.”* Yarg. 19. HD., T. 20.04.2006, E. 2006/1600, K. 2006/4283 (Lexpera, Erişim Tarihi 18.04.2023).

⁷⁶¹ Yuk. §. 8, II.

⁷⁶² Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 303.

⁷⁶³ Meriç, s. 232.

⁷⁶⁴ “*Şikayetlerde hangi alacağın hangi sıraya yazılacağı gerekçe kısmında belirtilerek sıra cetvelinin iptali ile yetinilir. İtiraz davalarının kabulü halinde ise itiraz edilen alacaktan öncelikle davacı tatmin edilir. Geriye para kalması halinde davalıya bırakılır. Mahkeme kararında bu hususlara itibar*

tarafından bu şekilde bir hüküm kurulduğunda, davacıya verilecek payın, yargılama masraflarının ve davalıya verilecek artan kısmın mahkeme tarafından belirlenip belirlenememesi, hükmün inşai niteliğini değiştirecek midir, sorusu gündeme gelir⁷⁶⁵. Niceliksel bir belirleme yapılmadan karar verilmesi, hükmün belirsiz olmasına ve dolayısıyla HMK m. 305 uyarınca icrası konusunda tereddüt yaratabileceği için, hükmün tavzihi yoluna başvurulmasına sebep olabilir⁷⁶⁶. Ayrıca icra dairesi, bu soyut belirlemeden ötürü, adeta bir mahkeme gibi paylaştırmanın nasıl yapılacağına karar verecektir ki; sıra cetveline itiraz davası açmanın amacı, büyük oranda ortadan kalkmış olur. İcra dairelerine bu denli büyük bir yetki vermek, kanımızca fonksiyon gaspına da vücut verir. Bu bağlamda, mahkemenin karar verirken ayrıca davacıya verilecek payın miktarını, yargılama masraflarını ve davalıya ödenecek miktarı niceliksel olarak belirtmesi; bu tür bir fonksiyon gaspının önüne geçmek bakımından önemlidir. Netice itibarıyla mahkeme tarafından hüküm, niceliksel belirlemelerle birlikte sıra cetvelini iptal ya da sıra değişikliği üzerine değil; davalının sıra cetvelindeki alacağının davacıya alacağı oranında ödenmesine, yargılama giderlerinin de buna dahil edilmesine, artan kısmın ise davalıya verilmesi gerektiğine, yönelik olmalıdır⁷⁶⁷.

Birden fazla alacaklının, aralarında dava arkadaşlığı oluşturarak sıra cetveline itiraz davasını açmaları haline de değinmek gerekir. Eğer davalının dava konusu edilen alacağı, tüm alacaklıların sıra cetvelinde gösterilen alacakları ve yargılama giderlerini karşılamaya yetiyorsa, yine tek davacı alacaklının bulunduğu durum

edilmeden hüküm kurulması hatalıdır.” Yarg. 23. HD, T. 11.11.2019, E. 2016/4762, K. 2019/4635, (Lexpera, Erişim Tarihi 18.04.2023).

⁷⁶⁵ Üstündağ (İcra), s. 299.

⁷⁶⁶ Yılmaz, H.: *Medeni Usul Hukukunda Hükümlerin Tavzihi (Açıklanması)*, Terazi Hukuk Dergisi 2007, C. 2 S. 14, s. 39-40.

⁷⁶⁷ Deynekli/Kısa, s. 159.

oluşur. Fakat davalı alacaklıya sıra cetvelinde ayrılan payın, davacı alacaklıların alacaklarını ve yargılama giderlerini karşılamaya yetmemesi olasıdır ve bu durumda yine paylaşım sorunu gündeme gelir⁷⁶⁸. Bu durumda, davacılar arasındaki paylaşım garameten, yani alacakları oranında; iflas hukuku hükümlerine göre yapılabileceği gibi alacaklıların sayısına göre eşit şekilde paylaştırılabilir⁷⁶⁹. Aynı sırada yer alan alacaklılara alacakları oranında yani garameten paylaşılabilir, fakat farklı sıralarda alacaklılar olursa bu durum sorunlara yol açar. Bu durumda İİK m. 235 kıyasen uygulanır, alacaklıların sıraları gözetilerek paylaşım yapılır ve üst sıradaki alacaklının alacağı tamamen ödenmedikçe, alt sıradaki alacaklılara geçilmez⁷⁷⁰. İİK m. 235'te, alacağın terkini davasında "sıraya bakılmaksızın" alacak oranında itiraz sahibine verileceği, hususu düzenlenmiştir. Aynı durumun, hacizde sıra cetveline uygulanması mümkündür. Özetle de, dava açtığı halde herhangi bir pay alamayan alacaklının içinde bulunacağı durumun, adil olmadığını ifade etmektedir⁷⁷¹.

İsviçre hukukunda ise, paylaşımın alacaklıların sırasına göre yapılmasının uygun olduğu ifade edilmiştir ve Meriç de bu görüşe katılmaktadır⁷⁷². Bu durumda, davayı açan her alacaklı sırasına ve derecesine göre davalının alacağından yararlanır. Fakat, diğer alacaklılara nazaran imtiyazı az olan veya imtiyazsız (adi) alacaklıların, paylaşımından yararlanamama durumu doğacaktır. Ayrıca, davalı alacaklı da bu

⁷⁶⁸ Deynekli/Kısa, s.160.

⁷⁶⁹ Yarg. 19. HD, T. 17.05.1999, E. 6009, K. 6394, (Deynekli/Kısa, s. 557.)

⁷⁷⁰ Yargıtay bu görüştedir, "...Davacı alacaklıların hepsi sıra cetvelinde aynı sırada bulunuyorsa, dava sonucu elde edilen kazanç alacakları oranında davacılar arasında dağıtılır. Davacı alacaklılar değişik sıralarda yer alıyorsa, iflasta kayıt terkini davalıların yönünden İsviçre Mahkeme İçtihatları ve doktrini, İsv. İİK m. 260, f. 2'yi (İİK m. 245, c. 2) kıyasen uygulayarak dağıtımın davacı alacaklıların alacaklarının sıra cetvelindeki sıralarına göre yapılacağını; bir üst sıradaki davacı alacağını ve dava masraflarını tamamen almadıkça, ondan sonra gelen davacı alacaklılara-dava masrafları da dahil olmak üzere - bir şey verilmeyeceğini belirtmektedir... ise, davacı alacaklılar aynı sırada kabul edilip, garamete yöntemiyle (alacakları oranında) pay almaları şeklindedir." Yarg. 23. HD., T. 30.5.2016, E. 2015/4653, K. 2016/3325 (Lexpera, Erişim Tarihi 20.04.2023).

⁷⁷¹ Özetle, s. 135.

⁷⁷² Meriç, s. 231.

durumda artan pay olmadığı için herhangi bir şey alamayacaktır. Bu görüşe göre, garameten paylaşım, kanuni imtiyazları ihlal eder⁷⁷³. Üst derecede yahut fazla imtiyazlı alacakların sıralarına göre dava sonucundan yararlanması gerektiğinin kabulüyle, hukuken korunan menfaatleri temin edilir⁷⁷⁴.

Kanımızca, Yargıtay'ın ve *Öztek*'in görüşüne katılmak daha isabetlidir çünkü aksi takdirde, alacağı diğer alacaklara nazaran az imtiyazlı olan yahut adi olan alacaklılar, İİK m. 142'de kendilerine tanınmış olan sıra cetveline itiraz davasını açmaktan kaçınırlar. Bu durumda, sıra cetveline haksız şekilde alındığı için kendi payı azalan alacaklı, sıra cetveline itiraz davasını açmama yolunu seçer. Bu seçimden ziyade, bu alacaklılara da davanın sonucundan yararlanma olanağının verilmesi, en adil çözüm olacaktır. İflas hukuku bakımından kayıt terkin davası için benimsenmiş çözüme paralel bir çözüm benimsemek, bu davaların doğalarının da benzerliğinin gereği olarak, hukuk düzeninin yeknesaklığı bakımından da gereklidir.

Davacılar arasındaki dava arkadaşlığı, aynı zamanda davalılar arasında da oluşabilmektedir. Bu durum ise yukarıdaki durumdan farklıdır. Birden fazla davalı, aynı zamanda sıra cetveline itiraz etmeyen alacaklılardır ve bu kişiler bakımından sıra cetveli kesinleşmiştir. Bu durumda, davanın tamamen kabulü, tamamen reddi ve davanın kısmen kabulü söz konusu olabilir. Davanın tamamen kabulü halinde, en son sırada bulunan davalının alacağından paylaşıma başlanır⁷⁷⁵.

Kabul hükmünün ardından icra dairesi, sıra cetveli üzerinde değişiklik yapar⁷⁷⁶. Mahkemenin verdiği karar, sıra cetvelinin düzeltilmesi kararıdır ve icra dairesi açısından karar, bağlayıcıdır.

⁷⁷³ Meriç, s. 231.

⁷⁷⁴ Meriç, s. 231-232.

⁷⁷⁵ Deynekli/Kısa, s. 142.

⁷⁷⁶ Meriç, s. 230.

B. DAVANIN REDDİ

Mahkeme, yapacağı inceleme sonucunda davacıyı haksız bulduğunda, davanın esastan reddine karar verir. Dolayısıyla, davalı alacaklının alacağı, maddi hukuk bakımından vardır yahut sıra cetvelinde gösterildiği miktar ile vardır. Sırası veya miktarı değişmeksizin davalı, sıra cetvelinde düzenlendiği şekilde alacağına kavuşur. Hüküm, alacağın niceliği, paylaşım şekli gibi tartışmalı hususlar olmaksızın, “davanın esastan reddine” şeklinde kurulur⁷⁷⁷.

C. DAVANIN KONUSUZ KALMASI

Hüküm verilmeden önce, çeşitli durumlardan ötürü mahkeme tarafından hüküm verilmesini gereksiz kılacak sebepler ortaya çıkabilir. Örneğin, genel mahkeme tarafından, icra mahkemesinde incelenmekte olan sıra cetveline şikâyet, bekletici sorun olarak görülmeyerek davaya devam edilmiş olabilir. Bu durumda, icra mahkemesi şikâyeti, genel mahkeme sıra cetveline itiraz davası hakkında karar vermeden evvel karara bağlayabilir. Sıra cetvelinin icra mahkemesi tarafından iptal edildiği durumda, bu sıra cetveli uyarınca karar vermek anlamsız hale gelebilir⁷⁷⁸. Dolayısıyla, artık davanın görülmesinde hukuki yarar kalmamıştır ve mahkeme tarafından “davanın konusuz kaldığına” yönelik hüküm verilir⁷⁷⁹. Bu durum usul değil, esasla ilgilidir çünkü artık mahkemenin esas hakkında karar vermesine gerek kalmamıştır. Usulden ret durumunda, yargılama giderlerinin davacı üzerinde kalmaması hususundaki gerekliliğinin de bir sonucudur. HMK m. 331 uyarınca

⁷⁷⁷ Deynekli/Kısa, s. 159.

⁷⁷⁸ Meriç, s. 233.

⁷⁷⁹ Hanağası (Menfaat), s. 331.

yargılama giderlerine mahkeme, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre karar verir.

II. KARARA KARŞI GİDİLEBİLECEK KANUN YOLLARI

A. KANUN YOLLARINA BAŞVURU, PAYLAŞMAYA ENGEL MİDİR?

Hukukumuzda kural olarak, kanun yollarına başvuru, hükmün icrasını engellemez, bu durum HMK m. 350’de düzenlenmektedir⁷⁸⁰. Dava kabul edildiği durumda, eğer istinaf sınırı (HMK m. 341, 20.000 TL) aşılyorsa, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulduğu için karar kesinleşmez; fakat hükmün icrası da gerçekleşmez. Çünkü kesin hüküm, davanın tarafları arasında etkilidir ve üçüncü kişilere karşı etkisi bulunmaz, sıra cetveline itiraz etmeyen alacaklılar açısından hükmün kesinleşmesinin beklenmesi, adil olmayan sonuçlar doğurabilir⁷⁸¹.

Dolayısıyla, davada taraf olmayan kişiler bakımından hüküm kesinleşir ve paylaşırma yapılır, onların aleyhine bir durum doğmaz; davanın kabulü halinde bundan olumsuz etkilenecek tek kişi davalı alacaklıdır⁷⁸². Fakat, davanın tarafları bakımından hüküm kesinleşmediği için, hüküm kesinleşene kadar onlar bakımından paylaşırma yapılamaz.

Aynı alacak hakkında birden ziyade sıra cetveli düzenlenmesi durumunda, alacaklıların her bir sıra cetveline karşı sıra cetveline itiraz davası açma hakkı doğar⁷⁸³. Dolayısıyla *Bulut*, birden fazla sıra cetveline itiraz davası hükmünün

⁷⁸⁰ Kılınç, A.: *İflas Kararına Karşı Kanun Yolları, İflas Kararının Kesinleşmesi (İİK m. 164)*, TBB Dergisi 2008, S. 78, s. 318.

⁷⁸¹ Deren Yıldırım, N.: *Türk, İsviçre ve Alman Hukukunda Kesin Hükümün Subjektif Sınırları*, İstanbul 1996, s. 50.

⁷⁸² Atalı, M.: *Medeni Usul Hukukunda Aleyhe Bozma Yasağı*, Ankara 2014, s. 65.

⁷⁸³ Bulut, U.: *Sıra Cetveline İtiraz Davalarında Kesin Hüküm*, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 336-337.

birbirleriyle olan durumlarının irdelenmesi gerektiğini, belirtmiştir⁷⁸⁴. Burada, her ne kadar davacıyla davalı arasındaki pay oranı değişecek olsa da, aslında toplam alacak tutarı değişmez. Her ne kadar burada sadece pay tutarı değişecek olsa dahi, ilk davanın sonucunun, diğer sıra cetveline itiraz davaları bakımından kesin hüküm teşkil ettiği söylenebilir⁷⁸⁵.

B. İSTİNAF

5236 sayılı Kanunla kurulan ve 20.07.2016 tarihinden itibaren açılan davalar bakımından, istinaf mahkemeleri, üst derece mahkemesi sıfatıyla hem vakıa denetimi hem de hukuki denetim yapmaya başlamıştır⁷⁸⁶. HMK m. 341 uyarınca, ilk derece mahkemelerinin verdiği, 2023 yılı itibariyle değeri 20.000 TL'yi geçen malvarlığı davaları için istinafa başvurulmalıdır. Sıra cetveline itiraz davasında da, davacı ve davalı arasındaki çekişmeli tutar, 20.000 TL'yi geçtiği takdirde istinafa tabi olur. İstinafa başvuru süresi kural olarak, kararın tebliğiyle başlar ve başvuru süresi hangi hukuk mahkemesi olduğuna bakılmaksızın iki haftadır. İstinaf mahkemesi bu bağlamda verebildiği kararlar; başvurunun esastan reddi ve yeniden yargılama yapılmasına gerek olmadan esas hakkında karar vermek, şeklindedir. Ayrıca HMK m. 355'te düzenlenen durumlarda istinaf mahkemesi, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak aynı yargı çevresinde başka bir mahkemeye yeniden yargılama yapılması için dosyayı gönderebilmekte veya istinaf gerekçeleriyle sınırlı olarak yeniden inceleme yapabilir. Sıra cetveline itiraz davası bağlamında, tüm bu olasılıklar gündeme gelebilecektir.

⁷⁸⁴ Bulut, s. 336-337.

⁷⁸⁵ Atalı/Ermenek/Erdoğan (İcra), s. 337; Coşkun (Sıra Cetveli), s. 735.

⁷⁸⁶ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 630.

C. TEMYİZ

HMK m. 361 uyarınca temyiz mahkemesi, istinaf mahkemeleri tarafından verilen kararların hukuka uygunluğunu denetler. Genel mahkemelerin verdiği kararlara karşı istinaf yoluna gidildiyse, istinaf mahkemesinin nihai kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulabilir. Bu bağlamda, 2023 yılı için istinaf sonrası temyiz sınırı 238.735,737 TL'dir. Dava konusunun kanun yollarına başvuru için değeri, davacı ve davalının çekişmeli oldukları tutar üzerinden belirlenir. Sıra cetveline itiraz davası, sadece asliye hukuk mahkemelerinde açılmadığı; alacağın niteliğinin iş hukukundan, ticaret hukukundan, kira ilişkisinden vs. kaynaklanması durumunda bu mahkemelerde de açılabilir. Yine HMK m. 361'e göre, istinaf mahkemelerinin temyiz edilebilen kararlarına karşı, istinaf mahkemesinin kararının tebliğinden itibaren iki hafta içinde temyiz yoluna gidilebilir. Temyiz mahkemesi; ya istinaf mahkemesinin kararını onayacak ve sıra cetveli kesinleşecektir yahut istinaf mahkemesinin kararını bozacaktır ve istinaf mahkemesinin yeniden yapacağı tahkikat sonucunda vereceği kararla birlikte sıra cetvelinin durumu belirlenecektir.

Sıra cetveline itiraz davası bakımından, istinaf mahkemelerinin göreve başladığı 20.07.2016 tarihinden önce, ilk derece mahkemeleri tarafından verilmiş kararlar da vardır. Bu bağlamda, 5331 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki temyiz ve karar düzeltme hükümleri uygulanmaya devam edilir⁷⁸⁷.

D. YARGILAMANIN YENİLENMESİ

Sıra cetveline itiraz davasında verilecek hükmün maddi anlamda kesin hüküm teşkil

⁷⁸⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası (Usul), s. 630.

edip etmemesine göre, yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilip gidilmemesi hususu gündeme gelecektir. Çünkü HMK m. 375'e göre, ancak kesin hükümlere karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilebilmektedir. Bu bağlamda, sıra cetveline itiraz davasında verilen hükmün maddi anlamda kesin hükümdür⁷⁸⁸. Dolayısıyla, sıra cetveline itiraz davasına karşı olağanüstü kanun yollarına başvurulabilir. Sıra cetveline itiraz davasının doğası gereği, paylaşırma henüz sonlanmamıştır; dolayısıyla paylaşırma sonlandıktan sonra, yeni bir delil elde edilmesi sebebiyle yargılamanın yenilenmesine gidilmesinde hukuki yarar bulunmadığına yönelik görüş mevcuttur⁷⁸⁹. Bu durum ancak davalı alacaklıya borç ödemediği aciz belgesinin verilmesinin istenmesinden başka bir şeye yaramaz çünkü paylaşırma sona ermiştir.

§11. SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASINDA ORTAYA ÇIKABİLECEK SORUNLAR

I. KESİN HÜKÜM SORUNU

İlama bağlı alacakların, sıra cetveline konu edilip edilmeyeceği tartışmalı bir konudur. Borçlu, ödeme emrine itiraz etmemiş olabilir veya itiraz etmişse bile bu itiraz hükümden düşürülmüş olabilir, bu durumda diğer alacaklıların itiraz hakkı halen saklı kalır. Alacaklı, borçlunun itirazı üzerine İİK m. 67'de düzenlenen itirazın iptalini açarak hükümden düşürttüysen, bu artık bir ilam teşkil eder. Fakat bu durumun aksini, yani bu alacağın var olmadığını ya da gerçekte daha az miktarda olduğunu iddia eden başka bir alacaklı, bu hüküm karşısında; ancak HMK m. 376 uyarınca yargılamanın iadesine başvurabilir. Bu yola ancak, maddenin (h) bendi uyarınca,

⁷⁸⁸ Aşa. §. 11, I.

⁷⁸⁹ Meriç s. 237-238.

lehine karar verilen tarafın, karara etki eden hileli bir davranışta bulunmuş olması, sebebiyle gidilebilir. Çünkü burada dava edilmek istenen alacaklıyla borçlu arasında muvazaalı bir ilişki bulunur⁷⁹⁰. Bu dava neticesinde verilen karardan zarar gören alacaklı, ayrıca yargılamanın iadesi yoluna başvuramaz; açacağı sıra cetveline itiraz davası yargılamanın iadesi davasının yerini alır⁷⁹¹.

Sıra cetvelinde yer alan bir alacaklı, daha önce başka bir alacaklıya bir dava açmış ve bu dava reddedilmişse, burada verilen hüküm, başka alacaklının itiraz hakkına engel olacak mıdır, sorusu kesin hükümle ilgilidir. Hacze takipsiz iştirak eden alacaklı, hakkında mahkeme kararı bulunduğu için takip yapmadan hacze iştirak edebilir; bu etki ise sadece taraflar arasında sonuç doğurur. İİK m. 101’de de, hacze takipsiz iştirak eden alacaklıya karşı bazı alacaklıların dava açması durumunda, bu davadaki hükmün sonuçlarından tüm alacaklıların yararlanamayacağı zaten açıkça hükme bağlanmıştır.

II. ŞİKAYET YOLUNA BAŞVURULMUŞ OLMASININ SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASININ GÖRÜLMESİNİ ENGELLEYİP ENGELLEMEYECEĞİ SORUNU

Sıra cetveli hazırlanırken, hem takip hukuku kuralları icra dairesi tarafından ihlal edilmiş olabilir, hem de sıra cetvelinde yer alan alacak durumu gerçekliği yansıtmayacak şekilde sıra cetveline itiraz sebepleri de bulunabilir. Şikâyet sebeplerinin bulunması, sıra cetveline itiraz davasının görülmesine engel olmamalıdır

⁷⁹⁰ Muvazaa söz konusunda olduğunda, görevli mahkemenin dava konusu alacak ticari veya iş hukuku kaynaklı olsa bile, asliye hukuk mahkemesinde açılması gerektiğine yönelik görüş mevcuttur (Yarg. 4. HD, T. 15.09.2014, E. 2014/9859, K. 2014/11758; Meriç, s. 178.). Çünkü burada hukuken varlık kazanmamış bir alacak söz konusudur ve alacağın yokluğu tespit edilmelidir. Eğer bir alacaklıya birden ziyade sıra cetveline itiraz davası açıldıysa, bu davalar birleştirilmeli yahut somut olayın gereklerine göre, birbirlerinin bekletici meselesi haline getirilmelidirler.

⁷⁹¹ Kuru, B.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.5, 6. Baskı, Ankara 2001, s. 5215.

çünkü ikisinin amaçladığı şeyler farklıdır. Zaten, icra mahkemesinin şikâyet hakkında vereceği karar, maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Fakat, sıra cetvelinin şikâyet edildiği durumda, icra mahkemesinin sıra cetvelinin iptaline veya düzeltilmesine karar vermesi mümkündür⁷⁹². Bu durumda, sıra cetveline itiraz davası açan davacının hukuki yararı ortadan kalkar⁷⁹³. Yargıtay’a göre, sıra cetveline karşı şikâyetle bulunulmuş ve bu şikâyet neticesinde sıra cetveli iptal edilmişse; bu durum görülmekte olan sıra cetveline itiraz davasının hükme bağlanmasına engel olmaz⁷⁹⁴. Bunun sebebi, kararda da belirtildiği üzere icra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm olmamasıdır; takip hukukuna ait yolların bekletici sorun yapılabilmesi; bu hususta ancak kanun koyucunun düzenleme yapmasıyla mümkün olur.

Şikâyetin icra mahkemesi tarafından, sıra cetveline itiraz davasından önce sonuçlandırılması gerektiğine yönelik Yargıtay kararları bulunmaktadır⁷⁹⁵.

Kanımızca, genel mahkemenin, icra mahkemesinin şikâyet hakkında vereceği kararı, HMK m. 165 uyarınca bekletici sorun yapması uygun olur; çünkü böyle bir durumda, davacının davasının reddedilmesi sonucu, bu kişi tekrar sıra cetveline itiraz davası açar ve bu durum, usul ekonomisine aykırılık teşkil eder. Bu bağlamda, icra mahkemesi kararının sonucuna göre davacının davasını ıslah edip etmemesi gerektiği

⁷⁹² Yuk. §.6, II, A-B.

⁷⁹³ Hanağası (Menfaat), s. 154.

⁷⁹⁴ “...İcra ve İflas Kanunu’nda düzenlenen özel usul kurallarını uygulayarak takip hukuku bakımından kesin hükme bağladığından, anılan mahkemenin kararları kural olarak maddi anlamda kesin hüküm niteliği taşımaz. Bu sebeple takip hukukundan doğan uyumsuzluklarda kanunda yer alan haller dışında bekletici mesele yapılamaz. Bu nedenle bekletici meseleye ilişkin hususun mahkemece yorum yoluyla genişletilmesi icra iflas hukukunun temel ilkeleri ve icra yargılamasının varlık nedeni ile bağdaşmaz.” Yarg. 12. HD., T. 10.01.2023, E. 2022/7688, K. 2023/48 (Lexpera, Erişim Tarihi 17.04.2023).

⁷⁹⁵ “...daha önce bir sıra cetveli düzenlendiği ve buna yönelik itirazların yargılama aşamasında olduğu anlaşılmaktadır. Anılan sıra cetveline yönelik şikâyetlerin sonuçlandırılmasından önce aynı paraya ilişkin yeni bir sıra cetveli yapılması usule aykırılık teşkil eder.” Yarg. 19. HD., T. 07.12.2006, E. 2006/7069, K. 2006/11681 (Lexpera, Erişim Tarihi 16.04.2023).

gündeme gelir ve kanımızca, davacının böyle bir imkanının bulunduğu kabul edilmelidir⁷⁹⁶.

§12. KAMU ALACAKLARINA İTİRAZ DAVASI

Kamu alacakları bakımından sıra cetveline itiraz davası, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da yer alır. Bu Kanunun uygulama alanına girilebilmesi için, alacak kesin ve tahakkuk etmiş olmalıdır⁷⁹⁷. Belediyeler, devlet, il özel idareleri ve özel kanunlarda ayrıca belirtilmiş olan kamu kuruluşları; 6183 sayılı Kanuna göre alacaklı olabilirler⁷⁹⁸. Bu kuruluşların, 6183 sayılı Kanun kapsamında yer almayan sözleşmeye yahut haksız fiile dayanan sorumlulukları, genel hükümlere göre haczedilir⁷⁹⁹. Bu kanun, çeşitli hükümleri bakımından, özel alacaklar için öngörülmüş olan sıra cetveline itiraz davasından farklı özellikler içerir. 6183 sayılı Kanun ve İİK arasında genellik-özellik gibi bir altlama yapılmamakla birlikte, 6183 sayılı Kanunda ayrıca düzenlenmeyen hususlar için İİK'ye atıf yapılır. Bu hususta sorun, aynı alacağa haciz koymuş bulunan özel alacak ve kamu alacağının durumunun belirlenmesinde çıkar. İlk haczi koyanın özel alacaklı olması ve kamu alacaklısı olması arasında fark bulunur.

İlk haciz, kamu alacaklısına aitse, 6183 sayılı Kanuna göre, özel bir alacağın bu hacze iştirak etmesi olanaklı değildir⁸⁰⁰. Dolayısıyla, kamu alacaklısının ilk hacze

⁷⁹⁶ Yılmaz, E.: İslah, 5. Baskı, Ankara 2021, s. 437-441, maddi hukuka ilişkin yapılan işlemler ıslahın konusu oluşturamaz, ıslahın şartları gözetildiğinde davacının davasını bu şekilde ıslah edebilme imkanının bulunması gerekir.

⁷⁹⁷ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 848.

⁷⁹⁸ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 848.

⁷⁹⁹ Aslan, M.: *Kamu ve Özel Alacakların Hacze İştiraki ve Sıra Cetvelinin Hazırlanması*, Gaziantep University Journal Of Social Sciences 2022, C. 21 S.4, s. 2612.

⁸⁰⁰ Aslan, s. 2609.

sahip olması durumunda hacze iştirak kurumu ve birden çok alacaklı bulunması durumu gündeme gelmez; sıra cetveli de düzenlenmez.

İlk haciz, özel alacaklıya aitse hacizde sıra cetveli bakımından, 6183 sayılı Kanunda, İİK’den farklı bir düzenleme yapılmamıştır⁸⁰¹. Bu bağlamda, kamu alacaklarının, İİK m. 206’da düzenlenen sıra düzeninde, üçüncü sıra içinde yer alacağı kabul edilir⁸⁰². İİK m. 268’deki rehinli alacaklardan önce bulunan hacze, kamu alacaklarının dahi iştirak edemeyeceğine yönelik açık düzenleme bulunsa da, vergi, resim, harçlar, vergi cezaları gibi bütçe gelirleri; hacze iştirak etme imkanına sahiptirler ve dolayısıyla sıra cetvelinde yer alırlar⁸⁰³.

Kamu alacaklarının tahsili için haciz, 6183 sayılı Kanunun 55. maddesinde düzenlenmektedir. Bu bağlamda, tahakkuk etmiş kamu alacakları için borçluya ödeme emri gönderilir ve 15 gün ödeme süresi tanınır. 56. maddede ise, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe benzer olarak, teminat gösterilmiş bulunan kamu alacaklarının süresi içinde ödenmemesi durumunda, teminatın paraya çevrileceği hususu düzenlenmiştir⁸⁰⁴. Haciz işlemi ise 62. maddeye göre yapılır.

Bu hususlar açıklığa kavuşturulduktan sonra, hangi hallerde kamu alacağına itiraz davası açılacağı hususu belirlenmelidir. 55. veya 56. maddeye göre borçluya ödeme emri tebliğ edildikten sonra, borçlu 15 gün içinde bu ödeme emrine itiraz edebilir.

“...İlk haciz kamu alacağı için konulmuş olan haciz ise, bu alacağa kamu alacağı sahibi olmayan alacaklıların iştiraki de mümkün değildir.” Yarg. 23. HD., T. 05.06.2015, E. 2014/10279, K. 2015/4303 (Lexpera Erişim Tarihi 20.04.2023).

⁸⁰¹ Küçük, A.T.: *6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’a Göre Hacze İştirak*, AÜHFD 2022, C. 71 S. 1, s. 71.

⁸⁰² Üstün, s. 17-18

“...haczedilen malların paraya çevrilmesinden önce o mal üzerine kamu alacağı için haciz konulması hâlinde kamu alacağının hacze iştirak edeceği ve satış bedelinin garameten paylaştırılacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm kamu alacaklarının ilk hacze iştirakleri yönünden özel bir düzenleme olduğundan, İİK’nin 206. ve 207. maddesi kamu alacaklarının hacze iştirak etmesinde uygulanmaz.” Yarg. 19. HD., T. 08.04.2009, E. 2009/2349, K. 2009/2905 (Lexpera, Erişim Tarihi 20.04.2023).

⁸⁰³ Aslan, s. 2613.

⁸⁰⁴ Aslan, s. 2611.

Borçlu, borcun esasına ilişkin olarak “borcum yoktur”, “borcumun miktarı bu kadar değildir” yahut “borcum zamanaşımı uğramıştır” şeklinde itirazlarını öne sürebilir⁸⁰⁵. Borçlu bu itirazları öne sürmeyi ihmal ettiğinde, borç kesinleşir ve dolayısıyla bu kamu alacağı, hacze iştirak edebilme olanağına sahip olur. İtiraz edilmediği veya borçlu tarafından borç tamamen veya kısmen ifa edildiği halde kamu kuruluşu tarafından takip başlatıldıysa, bu sebeplerden ötürü kesinleşerek haciz talep etme yetkisine sahip olan kamu alacaklısına karşı; sıra cetvelinde bulunan diğer alacaklılar, sıra cetveline itiraz davasını açma imkanına sahip olurlar. Bu bağlamda, kamu alacağının maddi hukukta ya hiç var olmadığı ya da miktarının sıra cetvelinde gösterildiği kadar olmadığı itirazı, davacı tarafından öne sürülür. Davacı olma sıfatına, yine sıra cetvelinde ya aynı sırada ya da daha alt sıralarda yer alan alacaklılar sahip olur. Sıra cetveline itiraz davası bağlamında, 6183 sayılı Kanunda özel bir hüküm öngörülmediği için, İİK m. 142’deki 7 günlük sürenin uygulanmayacağına yönelik Danıştay kararı vardır⁸⁰⁶.

Kamu alacağına itiraz davasına bakmakla görevli mahkemenin hangi mahkeme olduğu hususu ise, özel alacaklar için sıra cetveline itiraz davasından farklı özellikler barındırır. Kamu alacağının maddi hukuk bakımından varlığını yahut yokluğunu araştırmakla yükümlü olan, idare veya vergi mahkemeleridir⁸⁰⁷. Fakat, İİK m. 142’de ise, sıra cetvelini görmekle görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğu hükme bağlanmıştır. Burada, farklı yargı kolları arasında yargı yolu ve dolayısıyla hüküm uyumsuzluğu çıkma olasılığı gündeme gelir⁸⁰⁸. Coşkun’a göre bu sorun, ilk

⁸⁰⁵ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 850.

⁸⁰⁶ Aşa. dn. 810.

⁸⁰⁷ Coşkun (Sıra Cetveli), s. 850.

⁸⁰⁸ Tercan, E.: *Hüküm Uyuşmazlığında Uyuşmazlık Mahkemesince Esas Hakkında Yeni Bir Karar Verilmesi*, Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluşunun 70. Yılı Uluslararası Sempozyumu 2015, s. 786-787.

olarak asliye hukuk mahkemesinde sıra cetveline itiraz davası açılarak, davacı, alacağın aslına olan “borç doğmamıştır, borç kısmen ödenmiştir, alacak henüz tahakkuk etmemiştir” şeklindeki iddialarını öne sürmelidir. İkinci dava ise, idare veya vergi mahkemesinde açılmalı; kamu alacağı var olmadığı veya tahakkuk etmediği için haciz işleminin yahut ödeme emrinin iptali talep edilmeli; asliye hukuk mahkemesinde açılan sıra cetveline itiraz davası bakımından bekletici sorun yapılmalıdır⁸⁰⁹.

Kanımızca, nasıl işçi alacaklarına ilişkin sıra cetveline itiraz davası iş mahkemesinde açılıyor, kira alacağına ilişkin sıra cetveline itiraz davası sulh hukuk mahkemesinde görülüyorsa; kamu alacağının maddi hukuktaki varlığını araştırma yetkisine sahip olan mahkeme de idare/vergi mahkemesidir. Bu mahkemelerde açılan davalar, asliye hukuk mahkemesinde bekletici sorun yapılmaz. Dolayısıyla kamu alacakları bakımından sıra cetveline itiraz davasına bakmakla görevli mahkeme, idare/vergi mahkemesidir. Zaten, Danıştay’ın da bu hususa yönelik kararı vardır⁸¹⁰.

⁸⁰⁹ Coşkun, s. 850. İdari yargıda açılan davanın, adli yargı bakımından bekletici sorun yapılmasına yönelik, bkz. Yarg. 19. HD, T. 17.02.2005, E. 2004/4584, K. 2005/1452, (Coşkun, Sıra Cetveli, s. 853).

⁸¹⁰ “...davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiği yolunda gerekçe oluşturulmuş ise de, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca, riskli alan olarak...idare hukuku çerçevesinde uyumsuzluğun çözülmesi gerektiğinde duraksama bulunmamaktadır...” Danıştay 10. D., T. 20.11.2018, E. 2016/304, K. 2018/3567 (Balcı, s. 966-967).

SONUÇ

İcra ve iflas hukuku, borçlu ve alacaklının menfaatlerini olabildiğince bağdaştırmak amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu durum, icra ve iflas hukukunun aynı zamanda hem kamu hukukuna, hem de özel hukuka ait karakter taşıdığını gösterir.

Genel olarak, uygulamada görüldüğü üzere, bir borçlu ve bir alacaklının olduğu borç ilişkisi gelse de, çalışmamızın temelini oluşturan birden ziyade alacaklının bulunduğu durumlar da meydana gelebilir. Bir alacaklının koydurduğu kesin hacze, İİK m. 100 yahut m. 101'deki şartları taşıyan alacaklılar, iştirak edebilirler. İlk olarak, İİK m. 100 uyarınca hacze takipli iştirak durumunda; ilk hacze katılmayı talep eden alacaklının alacağı ilk takip talebinden önce doğmuş olmalıdır, bu öncelik şartı maddede sınırlı şekilde sayılan belgelerle ispatlanmalıdır ve koydurduğu haciz, kesin olmalıdır. Bu şartları taşıyan alacaklı, para icra dairesi veznesine girene kadar hacze iştirak edebilir.

İİK m. 101'de ise hacze takipsiz iştirak düzenlenmektedir. Bu maddede düzenlenen ve borçludan aile hukuku, velayet, vesayet, nafaka sebepleriyle alacaklı olan, ve fakat bu yakınlık sebebiyle borçluya karşı takip başlatma konusunda manevi zorluklar yaşayan kişilere kanun koyucu hacze iştirak imkanı tanımıştır. Bu kişilerin iştirak talebine karşı çıkmak isteyen kişiler ise, iştirak davası açmalıdırlar. Hacze iştirak şartını taşımayan kişiler ise, İİK m. 100'de düzenlendiği üzere, eğer ilk haciz neticesinde yapılan satıştan kalan bakiye varsa, bunun üzerine haciz veya rehin koydurabilirler.

Hacizde sıra cetveli de, birden fazla alacaklının bulunduğu ve satıştan elde edilen tutar, tüm alacakları (alacağın aslı, faizleri ve takip giderleri dahil olmak üzere)

karşılamaya yetmediğinde, icra dairesi tarafından düzenlenir. Bu tutar, “paylaşım esas net tutar” olarak adlandırılır. Eğer satıştan elde edilen tutar, tüm alacakları karşılamaya yetiyorsa zaten paylaşım sorunu çıkmaz. İflasta sıra cetveli ise, iflas zaten külli bir tasfiye biçimi olduğu için, hacizden farklı olarak her durumda yapılır. İflasta sıra cetveline yeri geldiğinde değinilmiş olup, konumuzun kapsamı dışındadır. Sıra cetvelinin tanımı ve hukuki niteliği hususunda doktrinde farklı görüşler yoktur. Sıra cetveli, hacze iştirak etmiş bulunan birden fazla alacaklının, bu alacaklıların bilgilerinin, edinmeleri gereken paylarla birlikte sıralandıkları bir liste, olarak tanımlanabilir ve hukuken icra takip işlemi niteliğindedir. İsviçre hukukundan farklı olarak, Türk hukukunda sıra cetvelinden ayrı bir pay cetveli bulunmaz; pay cetveli, sıra cetvelinin bir bölümünü oluşturur. Dolayısıyla, pay cetveli için de, sıra cetveline başvuru yolları aynı şekilde işletilebilir. Her ne kadar bu hususta görüş ayrılıkları olsa da, sıra cetvelinin ilk haciz uygulayan icra dairesi tarafından; mümkün olduğunca çabuk şekilde hazırlanması ve ilgililere tebliğ edilmesi gerekir.

Sıra cetvelinin Türk hukukunda geçirdiği tarihsel gelişim incelendiğinde, sıra cetvelinin hangi durumlarda düzenlendiğini hükme bağlayan İİK m. 140 ve sıra cetveline başvuru yollarını düzenleyen İİK m. 142’nin, 1929 tarihli ve 1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu’ndan bu yana önemli değişiklikler geçirmediği görülmektedir. Fakat alacakların sırasını düzenleyen 206. maddede önemli değişiklikler yapılmıştır. 4949 sayılı Kanun değişikliği öncesinde maddede 5 imtiyazlı, 1 imtiyazsız grup bulunurken; imtiyazlı grup sayısı 3’e indirilmiştir. Bu şekilde, alacakların tahsilinde karşılaşılan zorlukların önüne geçilmeye çalışılmıştır. Mevcut durumda; rehinli alacaklardan önce ödenen alacaklar, rehinli alacaklar, adi alacaklardan önce ödenecek alacaklar (haciz yoluyla takip bakımından bulunmaz) ve adi alacaklar

(bunlar da m. 206 uyarınca kendi içlerinde dört sıraya ayrılır) olarak dört kategori bulunmakta ve bu sırayla paylaşım yapılır. Bir sıranın alacakları tümüyle ödenmedikçe, bir alt sıraya ödeme yapılmaz. Önceki sıralardan arta kalan tutar, mevcut sıranın alacağını tümüyle karşılamıyorsa; bu sıra bakımından garameten paylaşım yapılır.

İİK m. 142, sıra cetveline karşı başvurulabilecek iki mekanizma öngörülmüştür. Bunlardan ilki, sıra cetveline karşı şikâyetir. Maddede, sıra cetvelini şikâyetin, sıraya itiraz bağlamında yapılabileceği öngörülmüştür. Çünkü sıranın yanlış tespit edilmesi yahut sıra cetvelinde yer alması gereken bir alacaklının hiç yer almaması, takip hukukuna yönelik bir kanuna aykırılık halidir (İİK m. 142/III). Sıraya itirazın yanına, kanuna aykırılığın genel sebepleri uyarınca da sıra yoluna karşı şikâyetle başvurmak mümkündür. Şikâyetin tanımını yapabilmek için, öncelikle şikâyetin hukuki niteliğinin belirlenmesi gerekir. Bu hususta doktrinde; şikâyetin kanun yolu olduğuna, idari bir yol olduğuna, kendine özgü bir yol olduğuna ve hukuki bir çare olduğuna yönelik görüşler bulunmaktadır. Her görüş kendi içinde haklı sebepler barındırmakla birlikte, kanaatimizce şikâyet bir hukuki çaredir. Şikâyetin taraflarının kim olduğu da, doktrinde yine görüş ayrılıkları yaratmıştır. Şikâyetle taraf ehliyeti ve şikâyet ehliyeti, medeni usul hukukundaki taraf ehliyeti ve dava ehliyetiyle aynı özellikleri barındırır. Sıfat ise, maddi hukuktaki alacaklılık durumunun incelenmesini gerektirdiği ve icra memurların bu şekilde bir inceleme yapma yetkisi bulunmadığı için şikâyet sebebi olmaz. Şikâyetle, davacı ve davalı bulunmaz. Alacaklı, borçlu veya menfaati olan üçüncü kişiler, sıra cetvelini şikâyet edebilirler. Şikâyet edilen tarafın kim olduğu hususunda ise farklı görüşler vardır. İcra memurların ve icra dairesinin, şikâyet başvurusunda karşı taraf olarak gösterilmesi gerektiğine yönelik

görüşler bulunsa da; Yargıtay'ın da katıldığı görüşe göre şikâyet başvurusunda karşı taraf göstermek gibi bir zorunluluk yoktur.

Şikâyet süresi, sıra cetveli bağlamında yedi gün olarak İİK m. 142'de belirlenmekle birlikte, kamu düzenini ilgilendiren sebeplerin varlığı halinde süresiz olabilir.

Sıra cetveline şikâyet, İİK m. 142 uyarınca takibin yürütüldüğü yerdeki icra mahkemesine yapılır. Bu husustaki yetki kuralı kesindir. Görevsiz veya yetkisiz merciye yapılan başvuru, kendiliğinden yetkili icra mahkemesine gönderilmemektedir.

Şikâyet neticesinde sıra cetvelinin ileri yönelik olarak düzeltilmesine, iptal edilmesine yahut sıra cetvelinin düzenlenmesine icra mahkemesi tarafından karar verilebilir. Karara karşı ilgililer, gerekli şartları taşıdıkları takdirde istinaf ve temyiz yollarına başvurabilir; icra mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmedikleri için yargılamanın iadesi yoluna gidilemez.

Sıra cetveline itiraz davası ise, İİK m. 142 uyarınca alacağın maddi hukuktaki varlığına veya miktarına yönelik olarak, şikâyet ile aynı 7 günlük sürede başvurulabilecek bir yoldur. Davayı görmekle görevli mahkeme, genel mahkemelerdir. Genel mahkemeden kasıt; asliye hukuk mahkemesidir. Alacağın aslını incelemekle görevli iş mahkemesi, asliye ticaret mahkemesi, sulh hukuk mahkemesi gibi özel mahkemeler de bu davaya bakmakla görevlidir. Muvazaa iddiasının ise, hangi tür alacaktan kaynaklanırsa kaynaklansın, asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğine yönelik görüş bulunmaktadır ki, kanaatimizce isabetli değildir. Yetkili mahkeme ise, takibin yürütüldüğü yerdeki mahkemedir. Bu bağlamda yetki kuralı, kesin yetki kuralıdır. Dava, basit yargılama usulüne göre görülür.

Sıra cetveline itiraz davasının hukuki niteliğini belirlemeye, iki yönden bakılabilir. Doktrinde, sıra cetveline itiraz davasının takip hukukuna mı ait olduğu; yoksa maddi hukuka mı ait olduğu konusunda görüş ayrılıkları bulunmavardıraktadır. Kanımızca, hem maddi hukuka hem de takip hukukuna özgü karakter barındırmakla birlikte; asıl olarak takip hukuku davasıdır, çünkü mevcut icra takibi olmaksızın açılması, tıpkı itirazın iptali davasında olduğu gibi, mümkün değildir. Mahkemeden talep edilen hukuki himayeye göre ise hem tespit, hem eda hem de inşai dava olduğuna yönelik görüşler vardır. Yargıtay ise, sıra cetveline itiraz davasının eda davası olduğu görüşündedir. Kanımızca, sıra cetveline itiraz davası sonucunda verilecek hüküm, mevcut sıra cetvelini geçmişe yönelik şekilde etkileyeceği için; inşai bir etki yaratır. Dolayısıyla, talep edilen hukuki himayeye göre; kanımızca inşai dava olarak nitelendirilmelidir.

Sıra cetveline itiraz davası; sıra cetvelinde yer alan, aynı sıra veya üst sıradaki alacaklıya karşı; daha alt sıradaki yahut aynı sıradaki alacaklı tarafından açılır. Daha alt sıradaki alacaklıya bu davayı açmakta hukuki yarar bulunmaz. Dolayısıyla davacı sıfatına, aynı yahut daha alt sıradaki alacaklı; davalı sıfatına ise aynı yahut daha üst sıradaki alacaklı sahiptir. Borçlu ise, şikâyetten farklı olarak burada taraf değildir.

Sıra cetveline itiraz davasının açılma sebepleri ise alacağın var olmadığı, alacaklı ve borçlunun ilişkisinin muvazaalı olduğu ve alacağın miktarının sıra cetvelinde gösterilen kadar olmadığına yöneliktir. Sıraya itirazın, sıra cetvelinin konusunu teşkil edip etmeyeceği hususunda ise farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, hem alacağa yönelik hem de sıraya yönelik itiraz varsa, bunlar birlikte genel mahkemede öne sürülmelidir. Başka bir görüşe göre ise, sıraya itiraz icra mahkemesinde incelenmeli; icra mahkemesi kararı genel mahkeme tarafından bekletici sorun

yapılmalıdır. Kanımızca ilk görüş daha isabetlidir, çünkü hem asliye hukuk mahkemesi hem de icra mahkemesi hukuk mahkemeleridir; dolayısıyla asliye hukuk mahkemesi, şikayeti ön sorun olarak ele alıp çözebilir.

Davada kural olarak ispat yükü davalı alacaklıda olmakla birlikte, doktrinde çoğunluğun ve Yargıtay'ın katıldığı görüşe göre, muvazaa iddiasıyla açılan davada ispat yükü davacı alacaklıdadır.

Dava konusunun değeriyle davadan alınacak harç ve giderler konusu doğrudan bağlantılıdır. Dava değerinin, davacı ve davalı arasında çekişmeli görülen tutar olduğu belirtilmekle birlikte; dava harcının ve vekalet ücretinin maktu tarife üzerinden hesaplanması gerektiği ifade edilmiştir. Çünkü, davacı ve davalının sıra cetvelinde yer alan alacakları arasında çok önemli bir fark bulunması halinde; bu durum davacının aleyhine olur. Dava sonucunda, medeni usul hukuku bağlamında verilebilen hüküm çeşitlerinin verilmesi söz konusu olur.

Görüldüğü üzere, her ne kadar İİK m. 142, ilk okunduğunda uygulanması kolay bir madde olarak görülse de, doktrinde ve Yargıtay kararlarında birçok farklı görüşe yol açmıştır. Sıra cetveline şikâyetin ve sıra cetveline itiraz davasının çoğu zaman (özellikle sıraya itiraz bakımından) birbirleriyle kesiştikleri görülür. Halbuki, olması gereken hukuk bakımından, sıra cetveline başvuru yollarından ziyade, sıra cetveline karşı tek bir başvuru yolu öngörülmesi yahut bu iki yol arasındaki ayrımın kesin bir şekilde kanun koyucu tarafından yapılması gerekir. Aksi takdirde, konu hakkındaki görüş ayrılıkları derinleşecek ve icra iflas hukukunun varlık sebebi önemini yitirecektir.

KAYNAKÇA

- Akcan, R.** : Hacze İştirak, 1. Baskı, Ankara 2005.
- Akil, C.** : *Yargıtay Kararları Işığında Haline Münasip Evin Hacedilmezliği (Meskeniyet) İddiası (İİK m. 82/12)*, AÜHFD 2011, C. 60 S.4, s. 775-808.
- Akipek Öcal, Ş.** : *Taşınır Rehni Sözleşmeleri ve Sözleşmelerde Şekil*, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5 S. 1, s. 81-92.
- Akkurt, S.S.** : *Hukuki İşlemlerde Geçersizlik Olgusuna Genel Bir Bakış*, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2014, C. 4, S. 1, s. 99-131.
- Akyazan, S.** : Cebri İcrada İhale ve İhalenin Feshi, 1. Baskı, İstanbul 1959. (İhale)
- Akyazan, S.** : İhtiyati Haciz ve Hacze İştirak Dereceleri, 1. Baskı, İstanbul 1958. (İştirak)
- Alangoya, Y.** : *Dava Temeli, Hakimin Dava Malzemesinin Toplanması ve Bu Konudaki Gelişmeler Hakkında*, Kazancı Hakemli Dergi, İstanbul 2005, s. 83-113.
- Alangoya, Y./ Yıldırım, K./ Deren Yıldırım, N.:** Medeni Usul Hukuku Esasları, 7. Baskı, İstanbul 2004.
- Alpaslan, M.E.** : Anayasa Mahkemesi'nin Sıra Cetveline İlişkin Bir Kararının Değerlendirilmesi, GSÜHFD 2018, C. 2, S.2, s. 371-400.
- Ansay, S.Ş.** : Hukuk İcra ve İflas Usulleri, 5. Baskı, Ankara 1960.
- Antalya, G.** : *İstihkak Davası*, YÜHFD 2021, C.XVIII, S. 2, s. 499-514.
- Arar, K.** : İcra ve İflas Hükümleri C. I-II, 1. Baskı, Ankara 1944.
- Arslan, A.S.** : İcra Takip İşlemleri, 1. Baskı, Ankara 2018.

Arslan, R. : İcra İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi, 1. Baskı, Ankara 1984.

Arslan, R./Yılmaz, E./Taşpınar Ayvaz, S./Hanağası, E.: İcra ve İflas Hukuku, 8. Baskı, Ankara 2022. (İcra)

Arslan, R./Yılmaz, E./Taşpınar Ayvaz, S./Hanağası, E.: Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2021. (Usul)

Asker, S. : *Silahların Eşitliği Ve Çelişmeli Yargılama İlkeleri Bağlamında İdari Yargılama Usulünde Sebep İkamesi*, YBHD 2022, Prof. Dr. M. Fatih Uşan'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, S. 2, s. 249-287.

Aslan, M. : *Kamu ve Özel Alacakların Hacze İştiraki ve Sıra Cetvelinin Hazırlanması*, Gaziantep University Journal Of Social Sciences 2022, C. 21 S.4, s. 2600-2617.

Atalı, M. : Medeni Usul Hukukunda Aleyhe Bozma Yasağı, 1. Baskı, Ankara 2014

Atalı, M./Ermenek, İ./ Erdoğın, E.: Medeni Usul Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2021. (Usul)

Atalı, M./ Ermenek, İ./Erdoğın, E.: İcra ve İflas Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2020. (İcra)

Atalı, M. /Ermenek, İ.: İcra ve İflas Hukuku (Takip Hukuku I-Takip Hukuku II), 1. Baskı, İstanbul 2018. (Takip)

Azmi, S./İzzet, N.: Yeni İcra ve İflas Kanunu Esasları ve Şerhi, Ankara 1932.

Baş, S. : *Bir Hukuki İşlemden Birden Çok Geçersizlik Nedeninin Bulunması ve Sonuçları*, SHD 2022, C. 10, S. 2, s. 585-601.

Balcı, M. : Kamu İcra Hukuku ve 6183 Sayılı Kanun Uygulaması, 1.

Baskı, İstanbul 2021

Belgesay, M.R. : İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2. Baskı, İstanbul 1949.

Berkin, N. : İcra Hukuku Dersleri, 2. Baskı, İstanbul 1969. (İcra)

Berkin, N. : İflas Hukuku Dersleri, İstanbul 1960. (İflas)

Berkin, N. : Kesinleşen Sıra Cedveline Geçmiş Bir Alacağa Karşı Hile İddiası, İÜHFM 1968, C. 34, S. 1-4, s. 278-284. (Hile)

Berkin, N. : *Tapuda Kayıtlı Olduğu Halde Mükellefiyet Listesine Geçirilmeyen Haklardan Alıcının Mesuliyeti*, İÜHFM 1968, C. 34 S. 1-4, s. 285-293. (Mükellefiyet)

Berkin, N. : Tatbikatçılara İcra ve İflas Hukuku Rehberi, 1. Baskı, İstanbul 1980. (Tatbikat)

Bilgen, M. : İcra ve İflas Hukukunda Sıra Cetveli, 1. Baskı, Ankara 2011.

Bilgin, H. : Hacizde ve İflasta Alacakların Sırası, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011.

Boran Güneysu, N. : İcra Takip İşlemleri, TBB Dergisi, C. 25, S. 101, s. 31-60.

Boztosun, E.H. : İcra Hukukunda Süresiz Şikâyet Sebepleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2020.

Börü, L./Koçyiğit, İ. : Ticari Dava, 1. Baskı, Ankara 2013.

Budak, A.C./Karaarslan, V.: Medeni Usul Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2022.

Budak, A.C. : Medeni Usul Hukukunda Üçüncü Kişilerin Haklarının Korunması, 1. Baskı, İstanbul 2000.

Bulut, U. : Sıra Cetveline İtiraz Davalarında Kesin Hüküm, 1. Baskı, İstanbul 2020.

Candan, T. : Açıklamalı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında

Kanun, 5. Baskı, Ankara 2023

Coşkun, M. : Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli, 2. Baskı, İstanbul 2023. (Sıra Cetveli)

Coşkun, M. : İtirazın İptali, Menfi Tespit ve İstirdat, Tasarrufun İptali, İflas ve İflasın Ertelenmesi, Sıra Cetveline İtiraz Davaları, 3. Baskı, Ankara 2016. (İstirdat)

Çağa, T./Kender, R. : Deniz Ticareti Hukuku I, 14. Baskı, İstanbul 2005.

Çatalkaya, C./Bandakçioğlu, İ. : İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 1. Baskı, Ankara 1967.

Çelik, N./Caniklioglu, N./Canbolat, T./Özkaraca, E. : İş Hukuku Dersleri, 34. Baskı, İstanbul 2021.

Çelikoğlu, C.T. : İcra Dairesi Kararı, Bursa 2017

Çiftçi, P. : İcra Hukukunda Menfaat Dengesi, 1. Baskı, Ankara 2010.

Çukadar, N. : Borç İlişkilerinde Def'i Hakkı ve İtirazlar, 1. Baskı, Ankara 2014

Deren Yıldırım, N. : Türk, İsviçre ve Alman Hukukunda Hacze (Adi) İştirak, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989. (İştirak)

Deren Yıldırım, N. : Türk, İsviçre ve Alman Hukukunda Kesin Hükümün Subjektif Sınırları, 1. Baskı, İstanbul 1996. (Kesin Hüküm)

Deynekli, A. : *4949 Sayılı Kanunla Değişik İcra Ve İflas Kanununa Göre Adi ve Rehinli Alacakların Sırası*, AÜHFD 2005, C. 54 S. 1, s. 191-204. (Rehinli)

Deynekli, A. : *İcra ve İflas Kanununda 4949 Sayılı Kanunla Yapılan Sıra Cetveline İlişkin Değişiklikler*, YÜHFD 2005, C. 1 S. 2. (4949)

Deynekli, A. : *Sıra Cetveli ile İlgili Sorunlar*, Bankacılar Dergisi 2008, S.

67, s. 28-69. (Sorunlar)

Deynekli, A./Kısa,S. : Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli, 3. Baskı, Ankara 2005.

Dinçkol, H.A. : İdari Yargı'da Hâkimin Takdir Yetkisinin Denetlenmesi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan 2013, İstanbul, s. 1567-1593.

Dönmez, M.R. : *Mükellefiyetler Listesi (İİK Madde 128/1)*, TBB Dergisi 2006, S. 64, s. 368.

Dural, M./Öz, T. : Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2015.

Dülgar, E./Süphandağ, Y.: Sıra Cetveli (Hacizde ve İflasta), 5. Baskı, Ankara 2023.

Eren, F. : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara 2013.

Erdönmez, G. : *İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Amme Alacaklarının Tahsiline Etkileri*, TBB Dergisi 2005, S. 57, s. 135-161.

Eroğlu, O. : *İflasta Sıra Cetveline İtiraz Davası*, TBB Dergisi 2019, S. 44, s. 173-212.

Ersoy, E. : *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Çatma Hükümlerinin Değerlendirilmesi*, Yeni Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Deniz Hukukunda Çatma, Kurtarma, Müşterek Avarya ve Sigorta Sempozyumu 2012, C. 18 S. 2, s. 491-506.

Ersoy, U. : *Ceza Muhakemesi Hukukunda Hukuki Çare ve Kanun Yolu Kavramları Bağlamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtiraz Yetkisi*, Ceza Hukuku Dergisi 2018, C.10, S. 29, s. 67-124.

Gaul, H.F./ Deren Yıldırım, N.: İcra Hukuku Analizleri, 6. Baskı, İstanbul 2021.

Görgün, L.Ş. : Medeni Usul Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2014.

Görgün, Ş./Börü, L./Kodakoğlu, M.: İcra ve İflas Hukuku, 10. Baskı, Ankara 2022.

Gürdoğan, B.: İflas Hukuku Dersleri-İflas/Konkordato/İptal Davaları, 1. Baskı, Ankara 1966. (İflas)

Gürdoğan, B.: İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, Ankara 1979. (İpotek)

Gürpınar, D. : *Ticari İşlemlerde Taşınır Rehninin Teslime Bağlı Taşınır Rehni Kurallarından Ayrılan Yönleri*, DEÜHFD 2017, C. 19 S. 1., s. 111-160.

Hanağası, E. : Davada Menfaat, 1. Baskı, Ankara 2009. (Menfaat)

Hanağası, E. : *Davada “Sıfat” Kavramına İlişkin Yeni Bir Yaklaşım Denemesi*, Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi 2016, C. 11, S. 32. (Sıfat)

Hanağası, E. : Medeni Yargılama Hukukunda Silahların Eşitliği, 1. Baskı, Ankara 2016. (Eşitlik)

İba, Ş. : Türk Anayasa Hukuku, 1. Baskı, Ankara 2018.

Jaeger, C. : Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG, 4. Auflage, Zurich 2017.

İyilikli, A.C. : *Hukuk Yargılamasında Dava Sebebi Üzerine Bir İnceleme*, TBB Dergisi, Ankara 2013, S. 106, s. 139-204.

Kale,S./Keser,S. : *Medeni Yargılama Hukukunda Delil Sistemi*, Mehmet Akif Aydın’a Armağan, 2015, C. 21, S. 2, s. 701-725.

Karaahmetoğlu, A.: *Cebri İcrada Sıra Cetveli*, Banka ve Finans Hukuku Dergisi 2020, S.36, s. 1233-1263.

Karakaş, C.F. : *Haciz Sıra Cetvelinin Şekli*, Prof. Dr. Saim Üstündağ’a Armağan, Ankara 2009, s. 295-310. (Hacizde)

Karakaş, C.F. : İcra ve İflas Hukukunda Sıra Cetveli, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1996. (Tez)

Karakaş, C.F. : *Sıra Cetveline İtiraz Davalarında Alt Sıradaki Davalıya Yönelik İddialar ve Karşı Davalarda Hukuki Yarar Sorunu*, Adana Barosu Dergisi 2009, S.7, s. 14-21, (Alt Sıradaki).

Karakaş, C. F. : *Sıra Cetvelini Şikâyetin Kabulü Kararlarında Hüküm Sonucunun Oluşturulma Biçimine İlişkin Yargıtay Uygulamasının Eleştirisi*, AHBVÜHFD 2022, C. XXVI, S. 1, s. 209-224., (Şikâyet)

Karakimseli, A. : *İcra Takiplerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) Kullanımı*, ERÜHFD 2018, C. 13, S. 1, s. 315-260.

Karakoç, Y. : *Kamu İcra Hukuku*, Ankara 2016.

Karşı, A. : *İcra ve İflas Hukuku*, 3. Baskı, İstanbul 2014. (İcra)

Kaşak, F.E./Güvenç, İ.: *Taşınmazların Birlikte Rehni (TMK m. 855)*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2019, C. 23 S. 1., s. 61-92.

Kılınç, A. : *İflas Kararına Karşı Kanun Yolları, İflas Kararının Kesinleşmesi (İİK m. 164)*, TBB Dergisi 2008, S. 78, s. 315-336.

Korkmaz, R. : *İcra ve İflas Kanunu m. 362/a Hükümü ve Süreli Haczedilmezlik*, TBB Dergisi 2020, S. 151, s. 175-198.

Köroğlu, Ö. : *Türk Rehin Hukukunda Sabit Derece Sistemi ve İstisnaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Kuntalp, E. : *Anapara ve Üst Sınır İpoteği Ayrımı*, 1. Baskı, Ankara 1989. (İpotek)

Kuntalp, E. : *İpotek Dereceleri (Boş Dereceden İstifade ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar)*, 1. Baskı, Ankara 1979. (Boş Derece)

Kunter, N./ Yenisey, F./Nuhoglu, A.: *Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, 18. Baskı, İstanbul 2010.

- Kurt, R.** : *İş Yargısında “Arabuluculuk”*, TBB Dergisi 2018, S. 135, s. 405-444.
- Kuru, B.** : Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. 1-6, 6. Baskı, İstanbul 2001. (Usul C. 1-6)
- Kuru, B.** : İcra ve İflas Hukuku, C. 1-4, Ankara 1988. (İcra C. 1-4)
- Kuru, B.** : İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ankara 1972-1973.
- Kuru, B.** : İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013. (El Kitabı)
- Kuru, B.** : Medeni Usul Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ankara 1981. (Usul)
- Kuru, B./ Arslan R./ Yılmaz E.:** İcra ve İflas Hukuku, 25. Baskı, Ankara 2011.
- Kuru, B./Budak, A.C.:** Tespit Davaları, 2. Baskı, İstanbul 2010.
- Küçük, A.T.** : 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu Kapsamında Hacze Takipli İştirak, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014. (Takipli)
- Küçük, A.T.** : *6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’a Göre Hacze İştirak*, AÜHFD 2022, C. 71 S. 1, s. 65-104. (6183)
- Meriç, N.** : *İcra ve İflas Kanunu’nda Düzenlenen Süreler ve İrade Özerkliği İlkesi Kapsamında İcra İflas Kanunu Madde 20*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2014, C. 16, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan Özel Sayı, s. 2699-2733. (Süreler)
- Meriç, N.** : Türk-İsviçre Hukukunda Paylaştırma Kuralları ve Sıra Cetveline Müracaat Yolları, 1. Baskı, Ankara 2015.
- Meriç, N./İyilikli, A.C.** : *Taşınmaz Teminatının Üçüncü Kişi Alacaklının Alacağını Perdeleyip Takibi Semeresiz Bırakması Üzerine Bir İnceleme*, TAAD

2018, S. 33., s. 39-93.

Mete, C. : *Taşınır Rehni*, DEÜHFD 2017, C. 19, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan Özel Sayısı, s. 1439-1471.

Muşul, T. : *İcra ve İflas Hukuku*, C. 1-2, 6. Baskı, Ankara 2013.
(İcra)

Muşul, T. : *İcra ve İflas Hukukunda Şikâyet*, 1. Baskı, Ankara 2014. (Şikayet)

Olgaç, S. : *İcra-İflas*, C. 1-2, 1. Baskı, Ankara 1978.

Öcal Apaydın, B. : *6750 Sayılı Ticarî İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Uyarınca Aynı Alacağa Teminat Teşkil Etmek Üzere Birden Çok Taşınırın Rehin Hakkına Konu Olması*, İNÜHFD 2020, C. 11 S.1, s. 271-286.

Önen, E. : *Hukuk Davasının Hangi Tarihte Açılmış Sayılacağını Belirleyen Bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı Üzerine*, C. 1, S. 1, MÜHFD 1988, s. 2017-218. (YİBK)

Önen, E. : *İnşai Dava*, 1. Baskı, Ankara 1981. (İnşai)

Özdemir, E./ Sarsıkoğlu, Ş.: *Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Kanun Yolu Kavramı ve Türleri*, Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda Kanun Yolları Sempozyumu Dergisi 2019, C. 1 S. 2, s. 3-43.

Özekes, M. : *İcra İflas Hukukunda İhtiyati Haciz*, Ankara 1999.

Özgenç, İ. : *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 10. Baskı, Ankara 2014.

Öztan, B. : *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, 42. Baskı, Ankara 2017.

- Öztek, S.** : İflâsta Sıra Cetveli Prosedürü ve Sıra Cetveline Karşı Müracaat Yolları, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul 1988.
- Pekcanıtez, H.** : *Bekletici Sorun (Meselei Müstehire)*, DEÜHFD 1980, s. 249-274.
- Pekcanıtez, H.** : Medeni Usul Hukuku, C.1-3, 15. Baskı, İstanbul 2017. (Usul C. 1-2-3)
- Pekcanıtez, H./Akkan, M.** : 7343 Sayılı Kanunla İcra Ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişikliklerin Zaman Bakımından Uygulanması, TBB Dergisi 2022, S. 66, s. 259-297.
- Pekcanıtez, H./Atalay, O./Özekes, M.** : İcra İflas Hukuku Temel Bilgiler, 15. Baskı, İstanbul 2018. (Temel)
- Pekcanıtez, H./Atalay, O./Özekes, M.** : Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, İstanbul 2018. (Usul)
- Pekcanıtez, H./ Atalay, O./Sungurtekin Özkan, M./Özekes, M.** : İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 9. Baskı, İstanbul 2022. (İcra)
- Pekcanıtez, H./Erişir, E.** : 6352 Sayılı Kanunla İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişikliklerin Zaman İtibariyle Uygulanması; <http://yasaizleme.org.tr/6352-sayili-kanunla-icra-ve-iflas-kanununda-yapilan-degisikliklerin-zaman-itibariyle-uygulanmasi/>, E.T.: 05.04.2023.
- Pekcanıtez, H./ Simil, C.** : İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, 2. Baskı, İstanbul 2017.
- Postacıoğlu, İ.** : İcra Hukuku Esasları, 5. Baskı, İstanbul 1982. (İcra)
- Postacıoğlu, İ.** : Medeni Usul Hukuku Dersleri, 5. Baskı, İstanbul 1970. (Usul).
- Ruhi, C./ Ruhi, A.C.** : Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli, 1. Baskı, Ankara 2018.

- Sayhan, İ.** : Kambiyo Senetlerinde Mücerretlik İlkesi ve Bedel İlişkisi, 1. Baskı, Ankara 2006.
- Serozan, R.** : *Taşınmaz Rehni*, İÜHFM 2006, C. 64 S. 2, s. 301-324.
- Sirmen, L.** : Alacak Rehni, Ankara 1990.
- Sirmen, L.** : Eşya Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2019. (Eşya)
- Sirmen, L.** : *İpotekli Alacağın Devredilmesiyle İlgili Bazı Sorunlar*, XXII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 2006, s. 215-223. (İpotek)
- Sungurbey, İ.** : Kişisel Hakların Tapu Kütüğüne Şerhi, İstanbul 1963.
- Sungurtekin Özkan, M.** : İşverenin İflas Etmesi Halinde İşçilik Hak ve Alacaklarının Karşılanması Konusunda Sistemler, 1. Baskı, Ankara 2008.
- Şenyüz, D.** : İflasta Vergi Alacakları ve Sırası, AÜHFD 2018, C. 67 S. 4, s. 891-952.
- Tan, T.** : İdare Hukuku, 8. Baskı, Ankara 2019.
- Tanrıver, S.** : *Hukuk Muhakemeleri Kanunu Bağlamında Akdedilen Yetki Sözleşmeleri Üzerine Bazı Düşünceler*, DEÜHFD 2015, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, C. 16, 2014 Özel Sayısı, s. 459-468. (Yetki)
- Tanrıver, S.** : İlamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996. (İlamlı)
- Tanrıver, S.** : *Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler*, SBF Dergisi 1994, C. 49 S.1, s. 333-348.
- Tanrıver, S.** : Medeni Usul Hukuku, C. 1-2, 4. Baskı, Ankara 2021. (Usul).
- Tanrıver, S.** : *Türk Medeni Yargılama Hukukunda İkrarın Bölünüp*

Bölinemeyeceği Sorunu, TBDD 1993, S. 2, s. 212-243. (İkrar)

Taş Korkmaz, H. : 7101 Sayılı Kanunla Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, 1. Baskı, İstanbul 2018. (Konkordato)

Taş Korkmaz, H. : İflas Masası, 1. Baskı, Ankara 2010. (İflas)

Taşpınar, S. : Medeni Yargılama Hukukunda İspat Sözleşmeleri, 1. Baskı, Ankara 2001. (İspat)

Taşpınar, S. : *İsviçre Federal İcra ve İflâs Kanunu'nda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış*, 75.Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, s. 599-670. (İsviçre)

Tercan, E. : *4949 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikten Sonra, İcra ve İflâs Kanunu m.206'ya Göre İmtiyazlı Alacaklar (Sıra Cetveli)*, BATİDER 2003, C. 22 S. 2, s. 17-45. (Sıra Cetveli)

Tercan, E. : *Hüküm Uyuşmazlığında Uyuşmazlık Mahkemesince Esas Hakkında Yeni Bir Karar Verilmesi*, Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluşunun 70. Yılı Uluslararası Sempozyumu 2015, s. 783-825. (Sempozyum)

Ulu, G. : *İdari İşlemin Unsurlarının İşlevi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2019, C. 19, S. 38, s. 74-102.

Ulukapı, Ö. : İcra ve İflas Hukuku, Konya 2010,

Umar, B. : İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir 1963. (Tarih)

Umar, B. : Türk İcra İflâs Hukukunda İptâl Davası, 1. Baskı, İstanbul 1963. (İptal)

Umar, B./Yılmaz, E. : İsbat Yükü, 2. Baskı, İstanbul 1980.

Uyar, T. : *4949 Sayılı ve 17.07.2003 Tarihli “İcra ve İflas*

Kanunu'nda Değişiklik yapılmasına Dair Kanun'un Getirdiği Yenilikler, TBB Dergisi 2033, S. 49, s. 159-221. (4949)

Uyar, T. : İcra Hukukunda Şikâyet, 2. Baskı, Ankara 1991.
(Şikâyet)

Uyar, T. : *Hacze Adi (Takipli) Katılma*, TBB Dergisi 2006, S. 66, s. 356-372. (Takipli)

Uyar, T. : *Sıra Cetvelinin Düzenlenerek Paraların Paylaştırılması*, İzmir Barosu Dergisi 1988, S. 1, s.48-55. (Paylaştırma)

Uyar, T. : *Takip Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası (İİK m. 143)*, TBB Dergisi 2007, S. 70., s. 345-358. (Aciz)

Uyar, T. : *Tasarrufun İptâli Davalarının Konusu (İİK m. 278, 279, 280)*, TBB Dergisi 2008, S. 78, s. 287-313. (Tasarrufun İptali)

Uyar, T./Uyar, A./Uyar, C.: İcra ve İflas Kanunu Şerhi C. 1-2-3, 3. Baskı, Ankara 2014.

Uzar, G.N. : İcra İflas Kanununun Tarihsel Gelişimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001.

Ülgen, H./Helvacı, M./Kaya, A./Nomer Ertan, N.F.: Kıymetli Evrak Hukuku, 14. Baskı, İstanbul 2021.

Üstün, S.Ü. : Kamu Alacaklarına İflasta Öncelik Tanınması, SÜHFD 2105, C. 23, S.2, s. 7-19.

Üstündağ, S. : İcra Hukukunun Esasları, 8. Baskı, İstanbul 2004. (İcra)

Üstündağ, S. : İddia ve Müdafaanın Değiştirilmesi Yasağı, İstanbul 1967.
(Yasak)

- Üstündağ, S.** : İflas Hukuku, 8. Baskı, İstanbul 2009. (İflas)
- Üstündağ, S.** : Medeni Yargılama Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2000. (Usul)
- Vardar Hamamcıoğlu, G.:** Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı, 1. Baskı, İstanbul 2014.
- Yenice Ceylan, Ö.** : *Türk Medeni Kanunu'na Göre Tescile Tâbi Olmayan Kanunî İpotekler*, SÜHFD 2018, C. 26, S. 3, s. 241-270.
- Yıldırım, K.** : İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, 1. Baskı, İstanbul 1995. (İptal)
- Yıldırım, K.** : *Medeni Usul Hukukunda Dava Konusu Teorileri*, MÜHF Araştırma Dergisi, İstanbul 1991, C. 6, S. 1-3. (Teori)
- Yıldırım, K./Deren Yıldırım, N.:** İcra ve İflas Hukuku, 7. Baskı, İstanbul 2016. (İcra)
- Yılmaz, E.** : *Dünden Bugüne İcra ve İflas Kanunumuz*, SÜHFD 2003, C. 11 S. 3-4, s. 9-45. (Dünden Bugüne)
- Yılmaz, M.A.E.** : *Hacze Takipli Katılma (Hacze Adi İştirak)*, AÜHFD 1973, C.30 S.1-4, s.271-316. (Takipli)
- Yılmaz, M.A.E.** : *Hacze Takipsiz Katılma (Hacze İmtiyazlı İştirak)*, AÜHFD 1974, C. 31 S. 1, s.361-394. (Takipsiz)
- Yılmaz, E.** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, C. 1-4, 4. Baskı, Ankara 2021. (Usul Şerh)
- Yılmaz, E.** : Hukuk Sözlüğü, 10. Baskı, Ankara 2011. (Sözlük)
- Yılmaz, E.** : Islah, 5. Baskı, Ankara 2021. (Islah)
- Yılmaz, E.** : İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ankara 2016. (Şerh)
- Yılmaz, E.** : İflas İdaresi, 1. Baskı, Ankara 1972. (İdare)

Yılmaz, E. : Yemin, 3. Baskı, Ankara 2021

Yılmaz, H. : *Medeni Usul Hukukunda Hükümlerin Tavzihi (Açıklanması)*, Terazî Hukuk Dergisi 2007, C. 2 S. 14, s. 39-51.

Yılmaz, Z. : Medeni Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılması, Ankara, 2001.

Yüce, H.A. : *Lex Commissoria Yasağı*, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2017, C. 5 S. 2, s. 191-203.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<https://www.anayasa.gov.tr/>

<https://app.e-uyar.com/>

<https://www.fedlex.admin.ch/de/>

<https://www.gesetze-im-internet.de>

<https://www.jurix.com.tr/>

<https://legalbank.net/>

<https://www.lexpera.com.tr/>

<https://komisyon.tbmm.gov.tr/>

<https://www.mevzuat.gov.tr/>

<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/>

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

<http://yasaizleme.org.tr/>